నమో తస్స భగవతో అరహతో సమ్మాసమ్బుద్ధస్స

వినయపిటకే

చూళవగ్గ-అట్ఠకథా

౧. కమ్మక్ఖన్ధకం

తజ్జనీయకమ్మకథా

౧. చూళవగ్గస్స పఠమే కమ్మక్ఖన్ధకే తావ **పణ్డుకలోహితకా**తి పణ్డుకో చేవ లోహితకో చాతి ఛబ్బగ్గియేసు ద్వే జనా; తేసం నిస్సితకాపి పణ్డుకలోహితకాత్వేవ పఞ్ఞాయన్తి. **బలవాబలవం పటిమన్తేథా**తి సుట్ఠుబలవం పటివదథ. **అలమత్థతరా**తి సమత్థతరా.

తజ్జనీయకమ్మకథా నిట్ఠితా.

అధమ్మకమ్మద్వాదసకకథా

౪. **అసమ్ముఖా కత**న్తిఆదీసు సఙ్ఘధమ్మవినయపుగ్గలసమ్ముఖానం వినా కతం, చుదితకం అప్పటిపుచ్ఛిత్వా కతం, తస్సేవ అప్పటిఞ్ఞాయ కతం. **అదేసనాగామినియా**తి పారాజికాపత్తియా వా సఙ్ఘాదిసేసాపత్తియా వా. ఏత్థ పురిమకేసు తీసు తికేసు నవ పదా అధమ్మేనకతం వగ్గేనకతన్తి ఇమేహి సద్ధిం ఏకేకం గహేత్వా నవ తికా వుత్తా. ఏవం సబ్బేపి ద్వాదస తికా హోన్తి. పటిపక్ఖవసేన సుక్కపక్ఖేసుపి ఏతేయేవ ద్వాదస తికా వుత్తా.

౬. **అననులోమికేహి గిహిసంసగ్గేహీ**తి పబ్బజితానం అననుచ్ఛవికేహి సహసోకితాదీహి గిహిసంసగ్గేహి.

తిణ్ణం , భిక్ఖవే, భిక్ఖూనన్తిఆది ఏకేకేనాపి అఙ్గేన తజ్జనీయకమ్మం కాతుం వట్టతీతి దస్సనత్థం వుత్తం. తజ్జనీయస్స హి విసేసేన భణ్డనకారకత్తం అఙ్గం, నియస్సస్స అభిణ్హాపత్తికత్తం, పబ్బాజనీయస్స కులదూసకత్తం వుత్తం. ఇమేసు పన తీసు అఙ్గేసు యేన కేనచి సబ్బానిపి కాతుం వట్టతి. యది ఏవం యం చమ్పేయ్యక్ఖన్ధకే వుత్తం – "తజ్జనీయకమ్మారహస్స నియస్సకమ్మం కరోతి...పే.... ఉపసమ్పదారహం అబ్భేతి; ఏవం ఖో ఉపాలి అధమ్మకమ్మం హోతి అవినయకమ్మం, ఏవఞ్చ పన సఙ్ఘో సాతిసారో హోతీ"తి ఇదం విరుజ్ఝతీతి. ఇదఞ్చ న విరుజ్ఝతి. కస్మా? వచనత్థనానత్తతో, "తజ్జనీయకమ్మారహస్సా"తి ఇమస్స హి వచనస్స కమ్మసన్నిట్ఠానం అత్థో. "తిణ్ణం, భిక్ఖవే"తిఆదివచనస్స అఙ్గసమ్భవో, తస్మా యదా సఙ్ఘేన సన్నిపతిత్వా "ఇదం నామ ఇమస్స భిక్ఖునో కమ్మం కరోమా"తి సన్నిట్ఠానం కతం హోతి, తదా కమ్మారహో నామ హోతి. తస్స ఇమినా లక్ఖణేన తజ్జనీయాదికమ్మారహస్స నియస్సకమ్మాదికరణం అధమ్మకమ్మఞ్చేవ అవినయకమ్మఞ్చాతి వేదితబ్బం. యస్స పన భణ్డనకారకాదీసు అఙ్గేసు అఞ్ఞతరం అఙ్గం అత్థి, తస్స ఆకఙ్ఖమానో సఙ్ఘో

యథానుఞ్ఞాతేసు అఙ్గేసు చ కమ్మేసు చ యేన కేనచి అఙ్గేన యంకిఞ్చి కమ్మం వవత్థపేత్వా తం భిక్ఖుం కమ్మారహం కత్వా కమ్మం కరేయ్య. అయమేత్థ వినిచ్ఛయో. ఏవం పుబ్బేనాపరం సమేతి.

తత్థ కిఞ్చాపి తజ్జనీయకమ్మే భణ్డనకారకవసేన కమ్మవాచా వుత్తా, అథ ఖో బాలస్స అబ్యత్తస్స ఆపత్తిబహులస్స తజ్జనీయకమ్మం కరోన్తేన బాలఅబ్యత్తవసేనేవ కమ్మవాచా కాతబ్బా . ఏవఞ్హి భూతేన వత్థునా కతం కమ్మం హోతి, న చ అఞ్ఞస్స కమ్మస్స వత్థునా. కస్మా? యస్మా ఇదమ్పి అనుఞ్ఞాతన్తి. ఏస నయో సబ్బత్థ. **అట్ఠారస సమ్మావత్తనవత్థూని** పారివాసికక్ఖన్ధకే వణ్ణయిస్సామ.

అధమ్మకమ్మద్వాదసకకథా నిట్ఠితా.

నప్పటిప్పస్సమ్భేతబ్బఅట్ఠారసకాదికథా

౮. **లోమం పాతేన్తీ**తి పన్నలోమా హోన్తి; భిక్ఖూ అనువత్తన్తీతి అత్థో. **నేత్థారం వత్తన్తీ**తి నిత్థరన్తానం ఏతన్తి నేత్థారం; యేన సక్కా నిస్సారణా నిత్థరితుం, తం అట్ఠారసవిధం సమ్మావత్తనం వత్తన్తీతి అత్థో. కిత్తకం కాలం వత్తం పూరేతబ్బన్తి? దస వా పఞ్చ వా దివసాని. ఇమస్మిఞ్హి కమ్మక్ఖన్ధకే ఏత్తకేన వత్తం పూరితమేవ హోతి.

నప్పటిప్పస్సమ్భేతబ్బఅట్ఠారసకాదికథా నిట్ఠితా.

నియస్సకమ్మకథా

౧౧. సేయ్యసకవత్థుస్మిం – **అపిస్సు భిక్ఖూ పకతాతి** అపిస్సు భిక్ఖూ నిచ్చం బ్యావటా హోన్తి. సేసం తజ్జనీయే వుత్తసదిసమేవ.

నియస్సకమ్మకథా నిట్ఠితా.

పబ్బాజనీయకమ్మకథా

౨౧. అస్సజిపునబ్బసుకవత్థు సఙ్ఘాదిసేసవణ్ణనాయం వుత్తం.

౨౭. **కాయికేన దవేనా**తిఆదీసు పనేత్థ కాయికో దవో నామ కాయకీళా వుచ్చతి. సేసపదద్వయేపి ఏసేవ నయో. **కాయికో అనాచారో** నామ కాయద్వారే పఞ్ఞత్తసిక్ఖాపదవీతిక్కమో వుచ్చతి . సేసద్వయేపి ఏసేవ నయో. **కాయికం ఉపఘాతికం** నామ కాయద్వారే పఞ్ఞత్తసిక్ఖాపదస్స అసిక్ఖనభావేన ఉపహననం వుచ్చతి; నాసనం వినాసనన్తి అత్థో. సేసద్వయేపి ఏసేవ నయో. **కాయికో మిచ్ఛాజీవో** నామ పటిక్ఖిత్తవేజ్జకమ్మాదివసేన తేలపచనఅరిట్ఠపచనాదీని. **వాచసికో మిచ్ఛాజీవో** నామ గిహీనం సాసనసమ్పటిచ్ఛనారోచనాదీని. **కాయికవాచసికో** నామ తదుభయం. సేసం తజ్జనీయే వుత్తనయమేవ.

పబ్బాజనీయకమ్మకథా నిట్ఠితా.

పటిసారణీయకమ్మకథా

౩౩. సుధమ్మవత్థుస్మిం పన – **అనపలోకేత్వా**తి న ఆపుచ్ఛిత్వా. **ఏతదవోచా**తి కిం తే గహపతి థేరానం పటియత్తన్తి సబ్బం వివరాపేత్వా దిస్వా ఏతం అవోచ. **ఏకా చ ఖో ఇధ నత్థి యదిదం తిలసంగుళికా**తి యా అయం తిలసక్ఖలికా నామ వుచ్చతి, సా నత్థీతి అత్థో. తస్స కిర గహపతినో వంసే ఆదిమ్హి ఏకో పూవియో అహోసి. తేన నం థేరో జాతియా ఖుంసేతుకామో ఏవమాహ. **యదేవ కిఞ్చీ**తి ఏవం బహుం బుద్ధవచనం రతనం పహాయ కిఞ్చిదేవ తిలసంగుళికావచనం భాసితం. కుక్కుటపోతకఉదాహరణేన ఇదం దస్సేతి “యథా సో నేవ కాకవస్సితం న కుక్కుటవస్సితం అకాసి, ఏవం తయాపి నేవ భిక్ఖువచనం న గిహివచనం వుత్త”న్తి.

పటిసారణీయకమ్మకథా నిట్ఠితా.

అధమ్మకమ్మాదిద్వాదసకకథా

౩౭. **అసమ్ముఖా కత**న్తిఆదయో తికా వుత్తప్పకారా ఏవ.

౩౯. అఙ్గసమన్నాగమో పురిమేహి అసదిసో. తత్థ యథా లాభం న లభన్తి; ఏవం పరిసక్కన్తో పరక్కమన్తో **అలాభాయ పరిసక్కతి** నామ. ఏస నయో అనత్థాదీసు. తత్థ **అనత్థో**తి అత్థభఙ్గో. **అనావాసో**తి తస్మిం రాసే అవసనం. **గిహీనం బుద్ధస్స అవణ్ణ**న్తి గిహీనం సన్తికే బుద్ధస్స అవణ్ణం భాసతి. **ధమ్మికం పటిస్సవం న సచ్చాపేతీ**తి యథా సచ్చో హోతి, ఏవం న కరోతి; వస్సావాసం పటిస్సుణిత్వా న గచ్ఛతి, అఞ్ఞం వా ఏవరూపం కరోతి. **పఞ్చన్నం భిక్ఖవే**తిఆది ఏకఙ్గేనపి కమ్మారహభావదస్సనత్థం వుత్తం. సేసమేత్థ ఉత్తానత్థఞ్చేవ, తజ్జనీయే చ వుత్తనయమేవ.

అధమ్మకమ్మాదిద్వాదసకకథా నిట్ఠితా.

ఆపత్తియా అదస్సనే ఉక్ఖేపనీయకమ్మకథా

౪౬. ఛన్నవత్థుస్మిం – **ఆవాసపరమ్పరఞ్చ భిక్ఖవే సంసథా**తి సబ్బావాసేసు ఆరోచేథ.

౫౦. **భణ్డనకారకో**తిఆదీసు భణ్డనాదిపచ్చయా ఆపన్నం ఆపత్తిం రోపేత్వా తస్సా అదస్సనేయేవ కమ్మం కాతబ్బం. తికా వుత్తప్పకారా ఏవ.

౫౧. సమ్మావత్తనాయం పనేత్థ తేచత్తాలీస వత్తాని. తత్థ **న అనుద్ధంసేతబ్బో**తి న చోదేతబ్బో. **న భిక్ఖు భిక్ఖూహీ**తి అఞ్ఞో భిక్ఖు అఞ్ఞేహి భిక్ఖూహి న భిన్దితబ్బో. **న గిహిద్ధజో**తి ఓదాతవత్థాని అచ్ఛిన్నదసపుప్ఫదసాని చ న ధారేతబ్బాని. **న తిత్థియద్ధజో**తి కుసచీరాదీని న ధారేతబ్బాని. **న ఆసాదేతబ్బో**తి న అపసాదేతబ్బో. **అన్తో వా బహి వా**తి విహారస్స అన్తో వా బహి వా. న తిత్థియాదిపదత్తయం ఉత్తానమేవ . సేసం సబ్బం పారివాసికక్ఖన్ధకే వణ్ణయిస్సామ. సేసం తజ్జనీయే వుత్తనయమేవ. ఆపత్తియా అప్పటికమ్మే ఉక్ఖేపనీయకమ్మం ఇమినా సదిసమేవ.

౬౫. అరిట్ఠవత్థు ఖుద్దకవణ్ణనాయం వుత్తం. “భణ్డనకారకో”తిఆదీసు యం దిట్ఠిం నిస్సాయ భణ్డనాదీని కరోతి, తస్సా అప్పటినిస్సగ్గేయేవ కమ్మం కాతబ్బం. సేసం తజ్జనీయే వుత్తనయమేవ. సమ్మావత్తనాయమ్పి హి ఇధ తేచత్తాలీసంయేవ

వత్తానీతి.

ఆపత్తియా అదస్సనే ఉక్ఖేపనీయకమ్మకథా నిట్ఠితా.

కమ్మక్ఖన్ధకవణ్ణనా నిట్ఠితా.

౨. పారివాసికక్ఖన్ధకం

పారివాసికవత్తకథా

౭౫. పారివాసికక్ఖన్ధకే – **పారివాసికా**తి పరివాసం పరివసన్తా. తత్థ చతుబ్బిధో పరివాసో – అప్పటిచ్ఛన్నపరివాసో, పటిచ్ఛన్నపరివాసో, సుద్ధన్తపరివాసో, సమోధానపరివాసోతి. తేసు ‘‘యో, భిక్ఖవే, అఞ్ఞోపి అఞ్ఞతిత్థియపుబ్బో ఇమస్మిం ధమ్మవినయే ఆకఙ్ఖతి పబ్బజ్జం, ఆకఙ్ఖతి ఉపసమ్పదం, తస్స చత్తారో మాసే పరివాసో దాతబ్బో’’తి (మహావ. ౮౬) ఏవం మహాఖన్ధకే వుత్తో తిత్థియపరివాసో అప్పటిచ్ఛన్నపరివాసో నామ. తత్థ యం వత్తబ్బం తం వుత్తమేవ. అయం పన ఇధ అనధిప్పేతో. సేసా తయో యేన సఙ్ఘాదిసేసాపత్తి ఆపన్నా చేవ హోతి పటిచ్ఛాదితా చ, తస్స దాతబ్బా. తేసు యం వత్తబ్బం తం సముచ్చయక్ఖన్ధకే వక్ఖామ. ఏతే పన ఇధ అధిప్పేతా. తస్మా ఏతేసు యంకిఞ్చి పరివాసం పరివసన్తా ‘‘పారివాసికా’’తి వేదితబ్బా.

పకతత్తానం భిక్ఖూనన్తి ఠపేత్వా నవకతరం పారివాసికం అవసేసానం అన్తమసో మూలాయపటికస్సనారహాదీనమ్పి. **అభివాదనపచ్చుట్ఠాన**న్తి యం తే అభివాదనాదిం కరోన్తి, తం సాదియన్తి, సమ్పటిచ్ఛన్తి; న పటిక్ఖిపన్తీతి అత్థో. తత్థ **సామీచికమ్మ**న్తి ఠపేత్వా అభివాదనాదీని అఞ్ఞస్స అనుచ్ఛవికస్స బీజనవాతదానాదినో ఆభిసమాచారికస్సేతం అధివచనం. **ఆసనాభిహార**న్తి ఆసనస్స అభిహరణం, ఆసనం గహేత్వా అభిగమనం పఞ్ఞాపనమేవ వా. సేయ్యాభిహారేపి ఏసేవ నయో. **పాదోదక**న్తి పాదధోవనఉదకం. **పాదపీఠ**న్తి ధోతపాదట్ఠపనకం. **పాదకథలిక**న్తి అధోతపాదట్ఠపనకం పాదఘంసనం వా. **ఆపత్తి దుక్కటస్సా**తి సద్ధివిహారికానమ్పి సాదియన్తస్స దుక్కటమేవ, తస్మా తే వత్తబ్బా – ‘‘అహం వినయకమ్మం కరోమి, మయ్హం వత్తం మా కరోథ, మా మం గామప్పవేసనం ఆపుచ్ఛథా’’తి. సచే సద్ధాపబ్బజితా కులపుత్తా ‘‘తుమ్హే, భన్తే, తుమ్హాకం వినయకమ్మం కరోథా’’తి వత్వా వత్తం కరోన్తి, గామప్పవేసనమ్పి ఆపుచ్ఛన్తియేవ, వారితకాలతో పట్ఠాయ అనాపత్తి. **మిథు యథావుడ్ఢ**న్తి పారివాసికభిక్ఖూనం అఞ్ఞమఞ్ఞం యో యో వుడ్ఢో తేన తేన నవకతరస్స సాదితుం.

పఞ్చ యథావుడ్ఢన్తి పకతత్తేహిపి సద్ధిం వుడ్ఢపటిపాటియా ఏవ. తస్మా పాతిమోక్ఖే ఉద్దిస్సమానే హత్థపాసే నిసీదితుం వట్టతి. మహాపచ్చరియం పన ‘‘పాళియా అనిసీదిత్వా పాళిం విహాయ హత్థపాసం అముఞ్చన్తేన నిసీదితబ్బ’’న్తి వుత్తం. పారిసుద్ధిఉపోసథే కరీయమానే సఙ్ఘనవకట్ఠానే నిసీదిత్వా తత్థేవ నిసిన్నేన అత్తనో పాళియా పారిసుద్ధిఉపోసథో కాతబ్బో. పవారణాయపి సఙ్ఘనవకట్ఠానే నిసీదిత్వా తత్థేవ నిసిన్నేన అత్తనో పాళియా పవారేతబ్బం. సఙ్ఘేన ఘణ్టిం పహరిత్వా భాజీయమానం వస్సికసాటికమ్పి అత్తనో పత్తట్ఠానే గహేతుం వట్టతి.

ఓణోజనన్తి విస్సజ్జనం వుచ్చతి. సచే హి పారివాసికస్స ద్వే తీణి ఉద్దేసభత్తాదీని పాపుణన్తి, అఞ్ఞా చస్స పుగ్గలికభత్తపచ్చాసా హోతి, తాని పటిపాటియా గహేత్వా ‘‘భన్తే, హేట్ఠా గాహేథ, అజ్జ మయ్హం భత్తపచ్చాసా అత్థి, స్వే గణ్హిస్సామీ’’తి వత్వా విస్సజ్జేతబ్బాని. ఏవం తాని పునదివసేసు గణ్హితుం లభతి. పునదివసే సబ్బపఠమం ఏతస్స దాతబ్బన్తి కురున్దియం వుత్తం. యది పన న గణ్హాతి న విస్సజ్జేతి, పునదివసే న లభతి, ఇదం ఓణోజనం నామ పారివాసికస్సేవ ఓదిస్స అనుఞ్ఞాతం. కస్మా? తస్స హి సఙ్ఘనవకట్ఠానే నిసిన్నస్స భత్తగ్గే యాగుఖజ్జకాదీని పాపుణన్తి వా న వా, తస్మా సో ‘‘భిక్ఖాహారేన మా కిలమిత్థా’’తి ఇదమస్స సఙ్గహకరణత్థాయ ఓదిస్స అనుఞ్ఞాతం.

భత్తన్తి ఆగతాగతేహి వుడ్ఢపటిపాటియా గహేత్వా గన్తబ్బం విహారే సఙ్ఘస్స చతుస్సాలభత్తం, ఏతం యథావుడ్ఢం లభతి. పాళియా పన గన్తుం వా ఠాతుం వా న లభతి, తస్మా పాళితో ఓసక్కిత్వా హత్థపాసే ఠితేన హత్థం పసారేత్వా యథా సేనో నిపతిత్వా గణ్హాతి, ఏవం గణ్హితబ్బం. ఆరామికసమణుద్దేసేహి ఆహరాపేతుం న లభతి. సచే సయమేవ ఆహరన్తి, వట్టతి. రఞ్ఞో మహాపేళభత్తేపి ఏసేవ నయో. చతుస్సాలభత్తే పన సచే ఓణోజనం కత్తుకామో హోతి, అత్తనో అత్థాయ ఉక్ఖిత్తే పిణ్డే "అజ్జ మే భత్తం అత్థి, స్వే గణ్హిస్సామీ"తి వత్తబ్బం. పునదివసే ద్వే పిణ్డే లభతీతి మహాపచ్చరియం వుత్తం. ఉద్దేసభత్తాదీనిపి పాళితో ఓసక్కిత్వావ గహేతబ్బాని. యత్థ పన నిసీదాపేత్వా పరివిసన్తి, తత్థ సామణేరానం జేట్ఠకేన భిక్ఖూనం సఙ్ఘనవకేన హుత్వా నిసీదితబ్బం.

౭౬. ఇదాని యా అయం సమ్మావత్తనా వుత్తా, తత్థ **న ఉపసమ్పాదేతబ్బన్తి** ఉపజ్ఝాయేన హుత్వా న ఉపసమ్పాదేతబ్బం; వత్తం నిక్ఖిపిత్వా పన ఉపసమ్పాదేతుం వట్టతి. ఆచరియేన హుత్వాపి కమ్మవాచా న సావేతబ్బా, అఞ్ఞస్మిం అసతి వత్తం నిక్ఖిపిత్వా సావేతుం వట్టతి. **న నిస్సయోతి** ఆగన్తుకానం నిస్సయో న దాతబ్బో. యేహిపి పకతియావ నిస్సయో గహితో, తే వత్తబ్బా – "అహం వినయకమ్మం కరోమి, అసుకత్థేరస్స నామ సన్తికే నిస్సయం గణ్హథ, మయ్హం వత్తం మా కరోథ, మా మం గామప్పవేసనం ఆపుచ్ఛథా"తి. సచే ఏవం వుత్తేపి కరోన్తియేవ, వారితకాలతో పట్ఠాయ కరోన్తేసుపి అనాపత్తి.

న సామణేరోతి అఞ్ఞో సామణేరో న గహేతబ్బో. ఉపజ్ఝం దత్వా గహితసామణేరాపి వత్తబ్బా – "అహం వినయకమ్మం కరోమి, మయ్హం వత్తం మా కరోథ, మా మం గామప్పవేసనం ఆపుచ్ఛథా"తి. సచే ఏవం వుత్తేపి కరోన్తియేవ, వారితకాలతో పట్ఠాయ కరోన్తేసుపి అనాపత్తి. భిక్ఖునోవాదకసమ్ముతి నామ ఆదిపచ్చట్ఠానభూతాతి పటిక్ఖిత్తా, తస్మా భిక్ఖుసఙ్ఘస్స వత్తబ్బం – "భన్తే, అహం వినయకమ్మం కరోమి, భిక్ఖునోవాదకం జానాథా"తి, పటిబలస్స వా భిక్ఖుస్స భారో కాతబ్బో. ఆగతా భిక్ఖునియో "సఙ్ఘసన్తికం గచ్ఛథ, సఙ్ఘో వో ఓవాదదాయకం జానిస్సతీ"తి వా "అహం వినయకమ్మం కరోమి, అసుకభిక్ఖుస్స నామ సన్తికం గచ్ఛథ, సో వో ఓవాదం దస్సతీ"తి వా వత్తబ్బా.

సా ఆపత్తీతి సుక్కవిస్సట్ఠియా పరివాసే దిన్నే సుక్కవిస్సట్ఠి నాపజ్జితబ్బా. **అఞ్ఞా వా తాదిసికాతి** కాయసంసగ్గాదిగరుకాపత్తి. **తతో వా పాపిట్ఠతరాతి** పారాజికాపత్తి; సత్తసు హి ఆపత్తీసు దుబ్భాసితాపత్తి పాపిట్ఠా; దుక్కటాపత్తి పాపిట్ఠతరా; దుక్కటాపత్తి పాపిట్ఠా, పాటిదేసనీయాపత్తి పాపిట్ఠతరాతి ఏవం పాచిత్తియథుల్లచ్చయసఙ్ఘాదిసేసపారాజికాపత్తీసు నయో నేతబ్బో. తాసం వత్థూసుపి దుబ్భాసితవత్థు పాపిట్ఠం, దుక్కటవత్థు పాపిట్ఠతరన్తి పురిమనయేనేవ భేదో వేదితబ్బో. పణ్ణత్తివజ్జసిక్ఖాపదే పన వత్థుపి ఆపత్తిపి పాపిట్ఠా. లోకవజ్జే ఉభయమ్పి పాపిట్ఠతరం.

కమ్మన్తి పరివాసకమ్మవాచా వుచ్చతి. తం కమ్మం "అకతం దుక్కట"న్తిఆదీహి వా "కిం ఇదం కమ్మం నామ కసికమ్మం గోరక్ఖకమ్మ"న్తిఆదీహి వా వచనేహి న గరహితబ్బం. **కమ్మికాతి** యేహి భిక్ఖూహి కమ్మం కతం, తే వుచ్చన్తి, తే "బాలా అబ్యత్తా"తిఆదీహి వచనేహి న గరహితబ్బా. **న సవచనీయం కాతబ్బన్తి** పలిబోధత్థాయ వా పక్కోసనత్థాయ వా సవచనీయం న కాతబ్బం, పలిబోధత్థాయ హి కరోన్తో "అహం ఆయస్మన్తం ఇమస్మిం వత్థుస్మిం సవచనీయం కరోమి, ఇమమ్హా ఆవాసా ఏకపదమ్పి మా పక్కామి, యావ న తం అధికరణం వూపసన్తం హోతీ"తి ఏవం కరోతి. పక్కోసనత్థాయ కరోన్తో "అహం తే

సవచనీయం కరోమి, ఏహి మయా సద్ధిం వినయధరానం సమ్ముఖీభావం గచ్ఛామా”తి ఏవం కరోతి; తదుభయమ్పి న కాతబ్బం.

న అనువాదోతి విహారే జేట్ఠకట్ఠానం న కాతబ్బం. పాతిమోక్ఖుద్దేసకేన వా ధమ్మజ్ఝేసకేన వా న భవితబ్బం. నాపి తేరససు సమ్ముతీసు ఏకసమ్ముతివసేనాపి ఇస్సరియకమ్మం కాతబ్బం. **న ఓకాసో**తి “కరోతు మే ఆయస్మా ఓకాసం, అహం తం వత్తుకామో”తి ఏవం పకతత్తస్స ఓకాసో న కారేతబ్బో, వత్థునా వా ఆపత్తియా వా న చోదేతబ్బో, “అయం పుబ్బే తే దోసో”తి న సారేతబ్బో. **న భిక్ఖూహి సమ్పయోజేతబ్బ**న్తి అఞ్ఞమఞ్ఞం యోజేత్వా కలహో న కారేతబ్బో.

పురతోతి సఙ్ఘత్థేరేన హుత్వా పురతో న గన్తబ్బం, ద్వాదసహత్థం ఉపచారం ముఞ్చిత్వా ఏకకేన గన్తబ్బం. నిసీదనేపి ఏసేవ నయో. **ఆసనపరియన్తో**తి భత్తగ్గాదీసు సఙ్ఘనవకాసనం వుచ్చతి; స్వాస్స దాతబ్బో, తత్థ నిసీదితబ్బం. **సేయ్యాపరియన్తో**తి సేయ్యానం పరియన్తో, సబ్బలామకం మఞ్చపీఠం. అయఞ్హి వస్సగ్గేన అత్తనో పత్తట్ఠానే సేయ్యం గహేతుం న లభతి. సబ్బభిక్ఖూహి విచినిత్వా గహితావసేసా మఙ్కులగూథభరితా వేత్తలతాదివినద్ధా లామకసేయ్యా అస్స దాతబ్బా. **విహారపరియన్తో**తి యథా చ సేయ్యా, ఏవం వసనఆవాసోపి వస్సగ్గేన అత్తనో పత్తట్ఠానే తస్స న వట్టతి. సబ్బభిక్ఖూహి విచినిత్వా గహితావసేసా పన రజోహతభూమి జతుకమూసికభరితా పణ్ణసాలా అస్స దాతబ్బా. సచే పకతత్తా సబ్బే రుక్ఖమూలికా అబ్భోకాసికా చ హోన్తి, ఛన్నం న ఉపేన్తి, సబ్బేపి ఏతేహి విస్సట్ఠావాసా నామ హోన్తి. తేసు యం ఇచ్ఛతి, తం లభతి. వస్సూపనాయికదివసే పచ్చయం ఏకపస్సే ఠత్వా వస్సగ్గేన గణ్హితుం లభతి. సేనాసనం న లభతి, నిబద్ధవస్సావాసికం సేనాసనం గణ్హితుకామేన వత్తం నిక్ఖిపిత్వా గహేతబ్బం.

తేన చ సో సాదితబ్బోతి యం అస్స ఆసనాదిపరియన్తం భిక్ఖూ దేన్తి, సో ఏవ సాదితబ్బో. **పురేసమణేన వా పచ్ఛాసమణేన వా**తి ఞాతిపవారితట్ఠానే “ఏత్తకే భిక్ఖూ గహేత్వా ఆగచ్ఛథా”తి నిమన్తితేన “భన్తే, అసుకం నామ కులం భిక్ఖూ నిమన్తేసి, ఏథ తత్థ గచ్ఛామా”తి ఏవం సంవిధాయ భిక్ఖూ పురేసమణే వా పచ్ఛాసమణే వా కత్వా న గన్తబ్బం. “భన్తే, అసుకస్మిం నామ గామే మనుస్సా భిక్ఖూనం ఆగమనం ఇచ్ఛన్తి, సాధు వతస్స సచే తేసం సఙ్గహం కరేయ్యాథా”తి ఏవం పన పరియాయేన కథేతుం వట్టతి.

న ఆరఞ్ఞికఙ్గన్తి ఆగతాగతానం ఆరోచేతుం హరాయమానేన ఆరఞ్ఞికధుతఙ్గం న సమాదాతబ్బం. యేనాపి పకతియా సమాదిన్నం, తేన దుతియం భిక్ఖుం గహేత్వా అరఞ్ఞే అరుణం ఉట్ఠాపేతబ్బం, న చ ఏకకేన వత్థబ్బం. తథా భత్తగ్గాదీసు ఆసనపరియన్తే నిసజ్జాయ హరాయమానేన పిణ్డపాతికధుతఙ్గమ్పి న సమాదాతబ్బం. యో పన పకతియావ పిణ్డపాతికో తస్స పటిసేధో నత్థి.

న చ తప్పచ్చయాతి “నీహటభత్తో హుత్వా విహారేయేవ నిసీదిత్వా భుఞ్జన్తో రత్తియో గణయిస్సామి, గచ్ఛతో మే భిక్ఖుం దిస్వా అనారోచేన్తస్స రత్తిచ్ఛేదో సియా”తి ఇమినా కారణేన పిణ్డపాతో న నీహరాపేతబ్బో. **మా మం జానింసూ**తి “మా మం ఏకభిక్ఖుపి జానాతూ”తి చ ఇమినా అజ్ఝాసయేన విహారే సామణేరేహి పచాపేత్వా భుఞ్జితుమ్పి న లభతి. గామం పిణ్డాయ పవిసితబ్బమేవ. గిలానస్స పన నవకమ్మఆచరియుపజ్ఝాయకిచ్చాదిపసుతస్స వా విహారేయేవ అచ్ఛితుం వట్టతి. సచేపి గామే అనేకసతా భిక్ఖూ విచరన్తి, న సక్కా హోతి ఆరోచేతుం, గామకావాసం గన్త్వా సభాగట్ఠానే వసితుం వట్టతి.

ఆగన్తుకేనాతి కఞ్చి విహారం గతేన తత్థ భిక్ఖూనం ఆరోచేతబ్బం. సచే సబ్బే ఏకట్ఠానే ఠితే పస్సతి, ఏకట్ఠానే ఠితేసేవ ఆరోచేతబ్బం. అథ రుక్ఖమూలాదీసు విసుం విసుం ఠితా హోన్తి, తత్థ తత్థ గన్త్వా ఆరోచేతబ్బం. సఞ్చిచ్చ అనారోచేన్తస్స రత్తిచ్ఛేదో చ హోతి, వత్తభేదే చ దుక్కటం. అథ విచినన్తో ఏకచ్చే న పస్సతి, రత్తిచ్ఛేదోవ హోతి, న వత్తభేదదుక్కటం.

ఆగన్తుకస్సాతి అత్తనో వసనవిహారం ఆగతస్సాపి ఏకస్స వా బహూనం వా వుత్తనయేనేవ ఆరోచేతబ్బం . రత్తిచ్ఛేదవత్తభేదాపి చేత్థ వుత్తనయేనేవ వేదితబ్బా. సచే ఆగన్తుకా ముహుత్తం విస్సమిత్వా వా అవిస్సమిత్వా ఏవ వా విహారమజ్ఝేన గచ్ఛన్తి, తేసమ్పి ఆరోచేతబ్బం. సచే తస్స అజానన్తస్సేవ గచ్ఛన్తి, అయఞ్చ పన గతకాలే జానాతి, గన్త్వా ఆరోచేతబ్బం. సమ్పాపుణితుం అసక్కోన్తస్స రత్తిచ్ఛేదోవ హోతి, న వత్తభేదదుక్కటం. యేపి అన్తోవిహారం అప్పవిసిత్వా ఉపచారసీమం ఓక్కమిత్వా గచ్ఛన్తి, అయఞ్చ నేసం ఛత్తసద్దం వా ఉక్కాసితసద్దం వా ఖిపితసద్దం వా సుత్వావ ఆగన్తుకభావం జానాతి, గన్త్వా ఆరోచేతబ్బం . గతకాలే జానన్తేనపి అనుబన్ధిత్వా ఆరోచేతబ్బమేవ. సమ్పాపుణితుం అసక్కోన్తస్స రత్తిచ్ఛేదోవ హోతి, న వత్తభేదదుక్కటం. యోపి రత్తింయేవ ఆగన్త్వా రత్తింయేవ గచ్ఛతి, సోపిస్స రత్తిచ్ఛేదం కరోతి, అఞ్ఞాతత్తా పన వత్తభేదదుక్కటం నత్థి. సచే అజానిత్వావ అబ్భానం కరోతి, అకతమేవ హోతీతి కురున్దియం వుత్తం. తస్మా అధికా రత్తియో గహేత్వా కాతబ్బం, అయం అపణ్ణకపటిపదా.

నదీఆదీసు నావాయ గచ్ఛన్తమ్పి పరతీరే ఠితమ్పి ఆకాసేన గచ్ఛన్తమ్పి పబ్బతతలఅరఞ్ఞాదీసు దూరే ఠితమ్పి భిక్ఖుం దిస్వా సచే "భిక్ఖూ"తి వవత్థానం అత్థి, నావాదీహి వా గన్త్వా మహాసద్దం కత్వా వా వేగేన అనుబన్ధిత్వా వా ఆరోచేతబ్బం, అనారోచేన్తస్స రత్తిచ్ఛేదో చేవ వత్తభేదదుక్కటఞ్చ. సచే వాయమన్తోపి సమ్పాపుణితుం వా సావేతుం వా న సక్కోతి, రత్తిచ్ఛేదోవ హోతి, న వత్తభేదదుక్కటం. సబ్బసేనాభయత్థేరో పన విసయావిసయేన కథేతి – "విసయే కిర అనారోచేన్తస్స రత్తిచ్ఛేదో చేవ వత్తభేదదుక్కటఞ్చ హోతి, అవిసయే పన ఉభయమ్పి నత్థీ"తి. కరవీకతిస్సత్థేరో "సమణో అయన్తి వవత్థానమేవ పమాణం, సచేపి అవిసయో హోతి, వత్తభేదదుక్కటమేవ నత్థి, రత్తిచ్ఛేదో పన హోతియేవా"తి ఆహ.

ఉపోసథేతి "ఉపోసథం సమ్పాపుణిస్సామా"తి ఆగన్తుకా భిక్ఖూ ఆగచ్ఛన్తి, ఇద్ధియా గచ్ఛన్తాపి ఉపోసథభావం ఞత్వా ఓతరిత్వా ఉపోసథం కరోన్తి, తస్మా ఆగన్తుకసోధనత్థం ఉపోసథదివసే ఆరోచేతబ్బం. పవారణాయపి ఏసేవ నయో. **గిలానోతి** గన్తుం అసమత్థో. **దూతేనాతి** ఏత్థ అనుపసమ్పన్నం పేసేతుం న వట్టతి, భిక్ఖుం పేసేత్వా ఆరోచాపేతబ్బం.

అభిక్ఖుకో ఆవాసోతి సుఞ్ఞవిహారో; యత్థ ఏకోపి భిక్ఖు నత్థి, తత్థ వాసత్థాయ న గన్తబ్బం. న హి తత్థ వుత్థరత్తియో గణనూపికా హోన్తి, పకతత్తేన పన సద్ధిం వట్టతి. దసవిధన్తరాయే పన సచేపి రత్తియో గణనూపికా న హోన్తి, అన్తరాయతో పరిముచ్చనత్థాయ గన్తబ్బమేవ. తేన వుత్తం – "అఞ్ఞత్ర అన్తరాయా"తి. నానాసంవాసకేహి సద్ధిం వినయకమ్మం కాతుం న వట్టతి. తేసం అనారోచనేపి రత్తిచ్ఛేదో నత్థి, అభిక్ఖుకావాససదిసమేవ హోతి. తేన వుత్తం – **''యత్థస్సు భిక్ఖూ నానాసంవాసకా''**తి. సేసం ఉపోసథక్ఖన్ధకే వుత్తనయమేవ.

౮౫. **ఏకచ్ఛన్నే ఆవాసేతిఆదీసు ఆవాసో** నామ వసనత్థాయ కతసేనాసనం. **అనావాసో** నామ చేతియఘరం బోధిఘరం సమ్ముఞ్జనిఅట్టకో దారుఅట్టకో పానీయమాళో వచ్చకుటి ద్వారకోట్ఠకోతి ఏవమాది. తతియపదేన తదుభయమ్పి గహితం. ఏతేసు యత్థ కత్థచి ఏకచ్ఛన్నే ఛదనతో ఉదకపతనట్ఠానపరిచ్ఛిన్నే ఓకాసే ఉక్ఖిత్తకో వసితుం న లభతి. "పారివాసికో పన అన్తోఆవాసేయేవ న లభతీ"తి మహాపచ్చరియం వుత్తం. మహాఅట్ఠకథాయం పన "అవిసేసేన ఉదకపాతేన

వారితా"న్తి వుత్తం. కురున్దియం "ఏతేసు ఏత్తకేసు పఞ్చవణ్ణచ్ఛదనబద్ధట్ఠానేసు పారివాసికస్స చ ఉక్ఖిత్తకస్స చ పకతత్తేన సద్ధిం ఉదకపాతేన వారితా"న్తి వుత్తం. తస్మా నానూపచారేపి ఏకచ్ఛన్నే న వట్టతి. సచే పనేత్థ తదహుపసమ్పన్నేపి పకతత్తే పఠమం పవిసిత్వా నిపన్నే సట్ఠివస్సోపి పారివాసికో పచ్ఛా పవిసిత్వా జానన్తో నిపజ్జతి, రత్తిచ్ఛేదో చేవ వత్తభేదదుక్కటఞ్చ. అజానన్తస్స రత్తిచ్ఛేదోవ న వత్తభేదదుక్కటం. సచే పన తస్మిం పఠమం నిపన్నే పచ్ఛా పకతత్తో పవిసిత్వా నిపజ్జతి, పారివాసికో చ జానాతి, రత్తిచ్ఛేదో చేవ వత్తభేదదుక్కటఞ్చ. నో చే జానాతి, రత్తిచ్ఛేదోవ న వత్తభేదదుక్కటం.

వుట్ఠాతబ్బం నిమన్తేతబ్బోతి తదహుపసమ్పన్నమ్పి దిస్వా వుట్ఠాతబ్బమేవ; వుట్ఠాయ చ "అహం ఇమినా సుఖనిసిన్నో వుట్ఠాపితో"తి పరమ్ముఖేన న గన్తబ్బం, "ఇదం ఆచరియ-ఆసనం, ఏత్థ నిసీదథా"తి ఏవం నిమన్తేతబ్బోయేవ. నవకేన పన "మహాథేరం ఓటద్ధం కరోమీ"తి పారివాసికత్థేరస్స సన్తికం న గన్తబ్బం. **ఏకాసనే**తి సమానవస్సికాసనే మఞ్చే వా పీఠే వా . **న ఛమాయం నిసిన్నే**తి పకతత్తే భూమియం నిసిన్నే ఇతరేన అన్తమసో తిణసన్థారేపి ఉచ్చతరే వాలికాతలేపి వా న నిసీదితబ్బం, ద్వాదసహత్థం పన ఉపచారం ముఞ్చిత్వా నిసీదితుం వట్టతి. **ఏకచఙ్కమే**తి సహాయేన వియ సద్ధిం చఙ్కమన్తో ఏకస్మిం చఙ్కమే.

ఛమాయం చఙ్కమన్తన్తి ఛమాయం చఙ్కమన్తే, అయమేవ వా పాఠో. అయం పనేత్థ అత్థో – అకతపరిచ్ఛేదాయ భూమియా చఙ్కమన్తే పరిచ్ఛేదం కత్వా వాలికం ఆకిరిత్వా ఆలమ్బనం యోజేత్వా కతచఙ్కమే నీచేపి న చఙ్కమితబ్బం, కో పన వాదో ఇట్ఠకాచయసమ్పన్నే వేదికాపరిక్ఖిత్తేతి! సచే పన పాకారపరిక్ఖిత్తో హోతి ద్వారకోట్ఠకయుత్తో పబ్బతన్తరవనన్తరగుమ్బన్తరేసు వా సుప్పటిచ్ఛన్నో, తాదిసే చఙ్కమే చఙ్కమితుం వట్టతి. అప్పటిచ్ఛన్నేపి ఉపచారం ముఞ్చిత్వా వట్టతి.

వుడ్ఢతరేనాతి ఏత్థ సచే వుడ్ఢతరే పారివాసికే పఠమం నిపన్నే ఇతరో జానన్తో పచ్ఛా నిపజ్జతి, రత్తిచ్ఛేదో చస్స హోతి వత్తభేదే చ దుక్కటం. వుడ్ఢతరస్స పన రత్తిచ్ఛేదోవ న వత్తభేదదుక్కటం. అజానిత్వా నిపజ్జతి, ద్విన్నమ్పి వత్తభేదో నత్థి, రత్తిచ్ఛేదో పన హోతి. అథ నవకపారివాసికే పఠమం నిపన్నే వుడ్ఢతరో పచ్ఛా నిపజ్జతి, నవకో చ జానాతి, రత్తి చస్స ఛిజ్జతి, వత్తభేదే చ దుక్కటం హోతి. వుడ్ఢతరస్స రత్తిచ్ఛేదోవ న వత్తభేదో. నో చే జానాతి, ద్విన్నమ్పి వత్తభేదో నత్థి, రత్తిచ్ఛేదో పన హోతి. సచే ద్వేపి అపచ్ఛాపురిమం నిపజ్జన్తి, వుడ్ఢతరస్స రత్తిచ్ఛేదోవ ఇతరస్స వత్తభేదోపీతి కురున్దియం వుత్తం. ద్వే పారివాసికా సమవస్సా, ఏకో పఠమం నిపన్నో, ఏకో జానన్తోవ పచ్ఛా నిపజ్జతి, రత్తి చ ఛిజ్జతి, వత్తభేదే చ దుక్కటం. పఠమం నిపన్నస్స రత్తిచ్ఛేదోవ న వత్తభేదో. సచే పచ్ఛా నిపజ్జన్తోపి న జానాతి, ద్విన్నమ్పి వత్తభేదో నత్థి, రత్తిచ్ఛేదో పన హోతి. సచే ద్వేపి అపచ్ఛాపురిమం నిపజ్జన్తి, ద్విన్నమ్పి రత్తిచ్ఛేదోయేవ, న వత్తభేదో. సచే హి ద్వే పారివాసికా ఏకతో వసేయ్యుం, తే అఞ్ఞమఞ్ఞస్స అజ్ఝాచారం ఞత్వా అగారవా వా విప్పటిసారినో వా హుత్వా పాపిట్ఠతరం వా ఆపత్తిం ఆపజ్జేయ్యుం విబ్భమేయ్యుం వా, తస్మా నేసం సహసేయ్యా సబ్బప్పకారేన పటిక్ఖిత్తా. సేసం వుత్తనయేనేవ వేదితబ్బం. మూలాయపటికస్సనారహాదయో చేత్థ పారివాసికానం పకతత్తట్ఠానే ఠితాతి వేదితబ్బా.

పారివాసికచతుత్థో చే, భిక్ఖవే, పరివాసన్తి ఏత్థ పారివాసికం చతుత్థం కత్వా అఞ్ఞస్స పరివాసదానాదీని కాతుం న వట్టతి. ఏతేస్వేవాయం గణపూరకో న హోతి, సేససఙ్ఘకమ్మేసు హోతి. గణే పన అప్పహోన్తే వత్తం నిక్ఖిపాపేత్వా గణపూరకో కాతబ్బోతి.

౮౩. ఇమం పన వత్థుకథం సుత్వా వినయధరఉపాలిత్థేరస్స రహోగతస్స ఏవం పరివితక్కో ఉదపాది – ''భగవతా బహు పారివాసికవత్తం పఞ్ఞత్తం, కతిహి ను ఖో ఏత్థ కారణేహి రత్తిచ్ఛేదో హోతీ''తి! సో భగవన్తం ఉపసఙ్కమిత్వా తమత్థం పుచ్ఛి. భగవా చస్స బ్యాకాసి. తేన వుత్తం – ''**అథ ఖో ఆయస్మా ఉపాలి...పే.... రత్తిచ్ఛేదా**''తి. తత్థ **సహవాసో**తి య్వాయం పకతత్తేన భిక్ఖునా సద్ధిం ఏకచ్ఛన్నేతిఆదినా నయేన వుత్తో ఏకతో వాసో. **విప్పవాసో**తి ఏకకస్సేవ వాసో. **అనారోచనా**తి ఆగన్తుకాదీనం అనారోచనా. ఏతేసు తీసు ఏకేకేన కారణేన రత్తిచ్ఛేదో హోతి.

౮౪. న సక్కోన్తీతి సఙ్ఘస్స మహన్తతాయ తత్థ తత్థ గన్త్వా సబ్బేసం ఆరోచేతుం అసక్కోన్తా సోధేతుం న సక్కోన్తి. **పరివాసం నిక్ఖిపామి, వత్తం నిక్ఖిపామీ**తి ఇమేసు ద్వీసు పదేసు ఏకేనాపి నిక్ఖిత్తోవ హోతి పరివాసో; ద్వీహి సునిక్ఖిత్తోయేవ. సమాదానేపి ఏసేవ నయో. ఏవం వత్తం సమాదియిత్వా పరివుత్థపరివాసస్స మానత్తం గణ్హతో పున వత్తసమాదానకిచ్చం నత్థి, సమాదిన్నవత్తోయేవ హేస తస్మాస్స ఛారత్తం మానత్తం దాతబ్బం, చిణ్ణమానత్తో అబ్భేతబ్బో. ఏవం అనాపత్తికో హుత్వా సుద్ధన్తే పతిట్ఠితో తిస్సో సిక్ఖా పూరేత్వా దుక్ఖస్సన్తం కరిస్సతీతి.

పారివాసికవత్తకథా నిట్ఠితా.

మూలాయపటికస్సనారహవత్తకథా

౮౬. మూలాయపటికస్సనారహా భిక్ఖూ సాదియన్తి పకతత్తానన్తి ఠపేత్వా నవకతరం మూలాయపటికస్సనారహం అవసేసానం అన్తమసో పారివాసికాదీనమ్పి. ఇమేసఞ్హి పారివాసికమూలాయపటికస్సనారహమానత్తారహమానత్తాచారికబ్భానారహానం పఞ్చన్నం ఠపేత్వా అత్తనో అత్తనో నవకతరం, సేసా సబ్బే పకతత్తా ఏవ. కస్మా? మిథు యథావుడ్ఢం అభివాదనాదీనం అనుఞ్ఞాతత్తా. తేన వుత్తం – ''అవసేసానం అన్తమసో పారివాసికాదీనమ్పీ''తి. మూలాయపటికస్సనారహాదిలక్ఖణం పన నేసం పరతో ఆవిభవిస్సతి. సేసమేత్థ ఇతో పరేసు చ మానత్తారహాదివత్తేసు పారివాసికవత్తే వుత్తనయేనేవ వేదితబ్బం.

౮౭. మూలాయపటికస్సనారహచతుత్థో చేతిఆదీసుపి యథేవ పారివాసికో; ఏవం ఏతేపి ఏతేసు వినయకమ్మేసు గణపూరకా న హోన్తి, సేససఙ్ఘకమ్మేసు హోన్తి.

మూలాయపటికస్సనారహవత్తకథా నిట్ఠితా.

మానత్తచారికవత్తకథా

౯౦. మానత్తచారికస్స వత్తేసు ''దేవసికం ఆరోచేతబ్బ''న్తి విసేసో.

౯౨. రత్తిచ్ఛేదేసు **ఊనే గణే**తి ఏత్థ **గణో**తి చత్తారో వా అతిరేకా వా; తస్మా సచేపి తీహి భిక్ఖూహి సద్ధిం వసతి, రత్తిచ్ఛేదో హోతియేవ. మానత్తనిక్ఖేపసమాదానేసు వుత్తసదిసోవ వినిచ్ఛయో. సేసం సబ్బత్థ ఉత్తానమేవాతి.

మానత్తచారికవత్తకథా నిట్ఠితా.

పారివాసికక్ఖన్ధకవణ్ణనా నిట్ఠితా.

౩. సముచ్చయక్ఖన్ధకం

సుక్కవిస్సట్ఠికథా

౯౭. సముచ్చయక్ఖన్ధకే – **ఛారత్తం మానత్త**న్తి ఏత్థ చతుబ్బిధం మానత్తం – అప్పటిచ్ఛన్నమానత్తం, పటిచ్ఛన్నమానత్తం, పక్ఖమానత్తం, సమోధానమానత్తన్తి. తత్థ **అప్పటిచ్ఛన్నమానత్తం** నామ – యం అప్పటిచ్ఛన్నాయ ఆపత్తియా పరివాసం అదత్వా కేవలం ఆపత్తిం ఆపన్నభావేనేవ మానత్తారహస్స మానత్తం దియ్యతి. **పటిచ్ఛన్నమానత్తం** నామ – యం పటిచ్ఛన్నాయ ఆపత్తియా పరివుత్థపరివాసస్స దియ్యతి. **పక్ఖమానత్తం** నామ – యం పటిచ్ఛన్నాయ వా అప్పటిచ్ఛన్నాయ వా ఆపత్తియా అద్ధమాసం భిక్ఖునీనం దియ్యతి. **సమోధానమానత్తం** నామ – యం ఓధాయ ఏకతో కత్వా దియ్యతి. తేసు ఇదం "అప్పటిచ్ఛన్నాయ ఛారత్తం మానత్త"న్తి వచనతో "అప్పటిచ్ఛన్నమానత్త"న్తి వేదితబ్బం. తం దేన్తేన సచే ఏకం ఆపత్తిం ఆపన్నో హోతి, ఇధ వుత్తనయేన దాతబ్బం. సచే ద్వే వా తిస్సో వా తతుత్తరిం వా ఆపన్నో, యథేవ "ఏకం ఆపత్తి"న్తి వుత్తం; ఏవం "ద్వే ఆపత్తియో, తిస్సో ఆపత్తియో"తి వత్తబ్బం. తతుత్తరి పన సచేపి సతం వా సహస్సం వా హోతి, "సమ్బహులా"తి వత్తబ్బం. నానావత్థుకాయోపి ఏకతో కత్వా దాతబ్బా, తాసం దానవిధిం పరివాసదానే కథయిస్సామ.

ఏవం ఆపత్తివసేన కమ్మవాచం కత్వా దిన్నే మానత్తే "ఏవమేతం ధారయామీ"తి కమ్మవాచాపరియోసానే మాళకసీమాయమేవ "మానత్తం సమాదియామి, వత్తం సమాదియామీ"తి వుత్తనయేన వత్తం సమాదాతబ్బం. వత్తం సమాదియిత్వా తత్థేవ సఙ్ఘస్స ఆరోచేతబ్బం, ఆరోచేన్తేన చ ఏవం ఆరోచేతబ్బం –

> "అహం , భన్తే, ఏకం ఆపత్తిం ఆపజ్జిం సఞ్చేతనికం సుక్కవిస్సట్ఠిం అప్పటిచ్ఛన్నం, సోహం సఙ్ఘం ఏకిస్సా ఆపత్తియా సఞ్చేతనికాయ సుక్కవిస్సట్ఠియా అప్పటిచ్ఛన్నాయ ఛారత్తం మానత్తం యాచిం, తస్స మే సఙ్ఘో ఏకిస్సా ఆపత్తియా సఞ్చేతనికాయ సుక్కవిస్సట్ఠియా అప్పటిచ్ఛన్నాయ ఛారత్తం మానత్తం అదాసి. సోహం మానత్తం చరామి, వేదయామహం, భన్తే 'వేదయతీ'తి మం సఙ్ఘో ధారేతూ"తి.

ఇమస్స పన అత్థం గహేత్వా యాయ కాయచి భాసాయ ఆరోచేతుం వట్టతియేవ. ఆరోచేత్వా సచే నిక్ఖిపితుకామో, వుత్తనయేనేవ సఙ్ఘమజ్ఝే నిక్ఖిపితబ్బం. మాళకతో భిక్ఖూసు నిక్ఖన్తేసు ఏకస్సపి సన్తికే నిక్ఖిపితుం వట్టతి. మాళకతో నిక్ఖమిత్వా సతిం పటిలభన్తేన సహగచ్ఛన్తస్స సన్తికే నిక్ఖిపితబ్బం. సచే సోపి పక్కన్తో, అఞ్ఞస్స యస్స మాళకే నారోచితం, తస్స ఆరోచేత్వా నిక్ఖిపితబ్బం. ఆరోచేన్తేన పన అవసానే "వేదయతీతి మం ఆయస్మా ధారేతూ"తి వత్తబ్బం. ద్విన్నం ఆరోచేన్తేన "ఆయస్మన్తా ధారేన్తూ"తి, తిణ్ణం ఆరోచేన్తేన "ఆయస్మన్తో ధారేన్తూ"తి వత్తబ్బం. నిక్ఖిత్తకాలతో పట్ఠాయ పకతత్తట్ఠానే తిట్ఠతి.

సచే అప్పభిక్ఖుకో విహారో హోతి, సభాగా భిక్ఖూ వసన్తి, వత్తం అనిక్ఖిపిత్వా అన్తోవిహారేయేవ రత్తియో గణేతబ్బా. అథ న సక్కా సోధేతుం, వుత్తనయేనేవ వత్తం నిక్ఖిపిత్వా పచ్చూససమయే చతూహి పఞ్చహి వా భిక్ఖూహి సద్ధిం పరిక్ఖిత్తస్స విహారస్స పరిక్ఖేపతో, అపరిక్ఖిత్తస్స పరిక్ఖేపారహట్ఠానతో ద్వే లేడ్డుపాతే అతిక్కమిత్వా మహామగ్గతో ఓక్కమ్మ గుమ్బేన వా వతియా వా పటిచ్ఛన్నట్ఠానే నిసీదితబ్బం. అన్తోఅరుణేయేవ వుత్తనయేన వత్తం సమాదియిత్వా ఆరోచేతబ్బం. సచే అఞ్ఞో

కోచి భిక్ఖు కేనచిదేవ కరణీయేన తం ఠానం ఆగచ్ఛతి, సచే ఏస తం పస్సతి, సద్దం వాస్స సుణాతి, ఆరోచేతబ్బం. అనారోచేన్తస్స రత్తిచ్ఛేదో చేవ వత్తభేదో చ.

అథ ద్వాదసహత్థం ఉపచారం ఓక్కమిత్వా అజానన్తస్సేవ గచ్ఛతి, రత్తిచ్ఛేదో హోతి ఏవ, వత్తభేదో పన నత్థి. ఆరోచితకాలతో పట్ఠాయ చ ఏకం భిక్ఖుం ఠపేత్వా సేసేహి సతి కరణీయే గన్తుమ్పి వట్టతి. అరుణే ఉట్ఠితే తస్స భిక్ఖుస్స సన్తికే వత్తం నిక్ఖిపితబ్బం. సచే సోపి కేనచి కమ్మేన పురేఅరుణేయేవ గచ్ఛతి, అఞ్ఞం విహారతో నిక్ఖన్తం వా ఆగన్తుకం వా యం పఠమం పస్సతి, తస్స సన్తికే ఆరోచేత్వా వత్తం నిక్ఖిపితబ్బం. అయఞ్చ యస్మా గణస్స ఆరోచేత్వా భిక్ఖూనఞ్చ అత్థిభావం సల్లక్ఖేత్వావ వసి, తేనస్స ఊనే గణే చరణదోసో వా విప్పవాసో వా న హోతి. సచే న కఞ్చి పస్సతి, విహారం గన్త్వా అత్తనా సద్ధిం గతభిక్ఖూసు ఏకస్స సన్తికే నిక్ఖిపితబ్బన్తి మహాసుమత్థేరో ఆహ. మహాపదుమత్థేరో పన "యం పఠమం పస్సతి, తస్స ఆరోచేత్వా నిక్ఖిపితబ్బం; అయం నిక్ఖిత్తవత్తస్స పరిహారో"తి ఆహ.

ఏవం ఛారత్తం మానత్తం అఖణ్డం చరిత్వా యత్థ సియా వీసతిగణో భిక్ఖుసఙ్ఘో, తత్థ సో భిక్ఖు అబ్భేతబ్బో. అబ్భేన్తేహి చ పఠమం అబ్భానారహో కాతబ్బో. అయఞ్హి నిక్ఖిత్తవత్తత్తా పకతత్తట్ఠానే ఠితో, పకతత్తస్స చ అబ్భానం కాతుం న వట్టతి, తస్మా వత్తం సమాదాపేతబ్బో. వత్తే సమాదిన్నే అబ్భానారహో హోతి. తేనాపి వత్తం సమాదియిత్వా ఆరోచేత్వా అబ్భానం యాచితబ్బం. అనిక్ఖిత్తవత్తస్స పున వత్తసమాదానకిచ్చం నత్థి. సో హి ఛారత్తాతిక్కమేనేవ అబ్భానారహో హోతి, తస్మా సో అబ్భేతబ్బో. తత్ర య్వాయం "ఏవఞ్చ పన, భిక్ఖవే, అబ్భేతబ్బో"తి పాళియంయేవ అబ్భానవిధి వుత్తో, అయఞ్చ ఏకాపత్తివసేన వుత్తో. సచే పన ద్వే తిస్సో సమ్బహులా వా ఏకవత్థుకా వా నానావత్థుకా వా ఆపత్తియో హోన్తి, తాసం వసేన కమ్మవాచా కాతబ్బా. ఏవం అప్పటిచ్ఛన్నమానత్తం దాతబ్బం. పటిచ్ఛన్నమానత్తం పన యస్మా పటిచ్ఛన్నాయ ఆపత్తియా పరివుత్థపరివాసస్స దాతబ్బం హోతి, తస్మా నం పరివాసకథాయంయేవ కథయిస్సామ.

పరివాసకథా

౧౦౨. "తేన హి, భిక్ఖవే, సఙ్ఘో ఉదాయిస్స భిక్ఖునో ఏకిస్సా ఆపత్తియా సఞ్చేతనికాయ సుక్కవిస్సట్ఠియా ఏకాహపటిచ్ఛన్నాయ ఏకాహపరివాసం దేతూ"తిఆదినా నయేన పాళియం అనేకేహి ఆకారేహి పరివాసో చ మానత్తఞ్చ వుత్తం. తస్స యస్మా ఆగతాగతట్ఠానే వినిచ్ఛయో వుచ్చమానో పాళి వియ అతివిత్థారం ఆపజ్జతి, న చ సక్కా హోతి సుఖేన పరిగ్గహేతుం, తస్మా నం సమోధానేత్వా ఇధేవ దస్సయిస్సామ.

అయఞ్హి ఇధ అధిప్పేతో పరివాసో నామ – పటిచ్ఛన్నపరివాసో, సుద్ధన్తపరివాసో, సమోధానపరివాసోతి తివిధో హోతి. తత్థ పటిచ్ఛన్నపరివాసో తావ యథాపటిచ్ఛన్నాయ ఆపత్తియా దాతబ్బో . కస్సచి హి ఏకాహపటిచ్ఛన్నా ఆపత్తి హోతి యథా అయం ఉదాయిత్థేరస్స, కస్సచి ద్వీహాదిపటిచ్ఛన్నా యథా పరతో ఆగతా ఉదాయిత్థేరస్సేవ, కస్సచి ఏకా ఆపత్తి హోతి యథా అయం, కస్సచి ద్వే తిస్సో తతుత్తరి వా యథా పరతో ఆగతా, తస్మా పటిచ్ఛన్నపరివాసం దేన్తేన పఠమం తావ పటిచ్ఛన్నభావో జానితబ్బో.

అయఞ్హి ఆపత్తి నామ దసహాకారేహి పటిచ్ఛన్నా హోతి. తత్థాయం మాతికా – ఆపత్తి చ హోతి ఆపత్తిసఞ్ఞీ చ, పకతత్తో చ హోతి పకతత్తసఞ్ఞీ చ, అనన్తరాయికో చ హోతి అనన్తరాయికసఞ్ఞీ చ, పహు చ హోతి పహుసఞ్ఞీ చ, ఛాదేతుకామో చ హోతి ఛాదేతి చాతి.

తత్థ **ఆపత్తి చ హోతి ఆపత్తిసఞ్ఞీ చా**తి యం ఆపన్నో, సా ఆపత్తియేవ హోతి. సోపి చ తత్థ ఆపత్తిసఞ్ఞీయేవ. ఇతి జానన్తో ఛాదేతి, ఛన్నావ హోతి. అథ పనాయం తత్థ అనాపత్తిసఞ్ఞీ, అచ్ఛన్నా హోతి, అనాపత్తి పన ఆపత్తిసఞ్ఞాయపి అనాపత్తిసఞ్ఞాయపి ఛాదేన్తేనాపి అచ్ఛాదితావ హోతి. లహుకం వా గరుకాతి గరుకం వా లహుకాతి ఛాదేతి, అలజ్జిపక్ఖే తిట్ఠతి, ఆపత్తి పన అచ్ఛన్నా హోతి. గరుకం లహుకాతి మఞ్ఞమానో దేసేతి, నేవ దేసితా హోతి, న ఛన్నా. గరుకం గరుకాతి ఞత్వా ఛాదేతి, ఛన్నా హోతి. గరుకలహుకభావం న జానాతి, ఆపత్తిం ఛాదేమీతి ఛాదేతి, ఛన్నావ హోతి.

పకతత్తోతి తివిధం ఉక్ఖేపనీయకమ్మం అకతో – సో చే పకతత్తసఞ్ఞీ హుత్వా ఛాదేతి, ఛన్నా హోతి. అథ "మయ్హం సఙ్ఘేన కమ్మం కత"న్తి అపకతత్తసఞ్ఞీ హుత్వా ఛాదేతి, అచ్ఛన్నా హోతి. అపకతత్తేన పకతత్తసఞ్ఞినా వా అపకతత్తసఞ్ఞినా వా ఛాదితాపి అచ్ఛన్నావ హోతి. వుత్తమ్పి చేతం –

"ఆపజ్జతి గరుకం సావసేసం,
ఛాదేతి అనాదరియం పటిచ్చ;
న భిక్ఖునీ నో చ ఫుసేయ్య వజ్జం,
పఞ్హా మేసా కుసలేహి చిన్తితా"తి. (పరి. ౪౮౧);

అయఞ్హి పఞ్హో ఉక్ఖిత్తకేన కథితో.

అనన్తరాయికోతి యస్స దససు అన్తరాయేసు ఏకోపి నత్థి, సో చే అనన్తరాయికసఞ్ఞీ హుత్వా ఛాదేతి, ఛన్నా హోతి. సచేపి సో భీరుకజాతికతాయ అన్ధకారే అమనుస్సచణ్డమిగభయేన అన్తరాయికసఞ్ఞీ హుత్వా ఛాదేతి, అచ్ఛన్నావ హోతి. యస్స హి పబ్బతవిహారే వసన్తస్స కన్దరం వా నదిం వా అతిక్కమిత్వా ఆరోచేతబ్బం హోతి, అన్తరామగ్గే చ చణ్డవాళఅమనుస్సాదిభయం అత్థి, మగ్గే అజగరా నిపజ్జన్తి, నదీ పూరా హోతి, ఏకస్మిం పన సతియేవ అన్తరాయే అన్తరాయికసఞ్ఞీ హుత్వా ఛాదేతి, అచ్ఛన్నావ హోతి. అన్తరాయికస్స పన అన్తరాయికసఞ్ఞాయ వా అనన్తరాయికసఞ్ఞాయ వా ఛాదయతో అచ్ఛన్నావ హోతి.

పహూతి యో సక్కోతి భిక్ఖునో సన్తికం గన్తుఞ్చేవ ఆరోచేతుఞ్చ; సో చే పహుసఞ్ఞీ హుత్వా ఛాదేతి, ఛన్నా హోతి. సచస్స ముఖే అప్పమత్తకో గణ్డో వా హోతి, హనుకవాతో వా విజ్ఝతి, దన్తో వా రుజ్జతి, భిక్ఖా వా మన్దా లద్ధా హోతి, తావతకేన పన నేవ వత్తుం న సక్కోతి న గన్తుం; అపిచ ఖో న సక్కోమీతి సఞ్ఞీ హోతి, అయం పహు హుత్వా అప్పహుసఞ్ఞీ నామ. ఇమినా ఛాదితాపి అచ్ఛాదితా. అప్పహునా పన వత్తుం వా గన్తుం వా అసమత్థేన పహుసఞ్ఞినా వా అప్పహుసఞ్ఞినా వా ఛాదితా హోతు, అచ్ఛాదితావ.

ఛాదేతుకామో చ హోతి ఛాదేతి చాతి ఇదం ఉత్తానత్థమేవ. సచే పన ఛాదేస్సామీతి ధురనిక్ఖేపం కత్వా పురేభత్తే వా పచ్ఛాభత్తే వా పఠమయామాదీసు వా లజ్జిధమ్మం ఓక్కమిత్వా అన్తోఅరుణేయేవ ఆరోచేతి, అయం ఛాదేతుకామో న ఛాదేతి నామ.

యస్స పన అభిక్ఖుకే ఠానే వసన్తస్స ఆపత్తిం ఆపజ్జిత్వా సభాగస్స భిక్ఖునో ఆగమనం ఆగమేన్తస్స సభాగసన్తికం వా గచ్ఛన్తస్స అద్ధమాసోపి మాసోపి అతిక్కమతి, అయం న ఛాదేతుకామో ఛాదేతి నామ, అయమ్పి అచ్ఛన్నావ హోతి.

యో పన ఆపన్నమత్తోవ అగ్గిం అక్కన్తపురిసో వియ సహసా అపక్కమిత్వా సభాగట్ఠానం గన్త్వా ఆవి కరోతి, అయం న ఛాదేతుకామోవ న ఛాదేతి నామ. సచే పన సభాగం దిస్వాపి "అయం మే ఉపజ్ఝాయో వా ఆచరియో వా"తి లజ్జాయ నారోచేతి, ఛన్నావ హోతి ఆపత్తి. ఉపజ్ఝాయాదిభావో హి ఇధ అప్పమాణం అవేరిసభాగమత్తమేవ పమాణం, తస్మా అవేరిసభాగస్స సన్తికే ఆరోచేతబ్బా.

యో పన విసభాగో హోతి సుత్వా పకాసేతుకామో, ఏవరూపస్స ఉపజ్ఝాయస్సాపి సన్తికే న ఆరోచేతబ్బా. తత్థ పురేభత్తం వా ఆపత్తిం ఆపన్నో హోతు పచ్ఛాభత్తం వా, దివా వా రత్తిం వా యావ అరుణం న ఉగ్గచ్ఛతి తావ ఆరోచేతబ్బం. ఉద్ధస్తే అరుణే పటిచ్ఛన్నా హోతి, పటిచ్ఛాదనపచ్చయా చ దుక్కటం ఆపజ్జతి. సభాగసఙ్ఘాదిసేసం ఆపన్నస్స పన సన్తికే ఆవి కాతుం న వట్టతి. సచే ఆవి కరోతి, ఆపత్తి ఆవికతా హోతి, దుక్కటా పన న ముచ్చతి, తస్మా సుద్ధస్స సన్తికే ఆవికాతబ్బా. ఆవికరోన్తో చ "తుయ్హం సన్తికే ఏకం ఆపత్తిం ఆవికరోమీ"తి వా "ఆచిక్ఖామీ"తి వా "ఆరోచేమీ"తి వా "మమ ఏకం ఆపత్తిం ఆపన్నభావం జానాహీ"తి వా వదతు, "ఏకం గరుకాపత్తిం ఆవికరోమీ"తిఆదినా వా నయేన వదతు, సబ్బేహిపి ఆకారేహి అప్పటిచ్ఛన్నావ హోతీతి కురున్దియం వుత్తం. సచే పన లహుకాపత్తిం ఆవికరోమీతిఆదినా నయేన వదతి, పటిచ్ఛన్నా హోతి, వత్థుం ఆరోచేతి, ఆపత్తిం ఆరోచేతి, ఉభయం ఆరోచేతి, తివిధేనాపి ఆరోచితావ హోతి. ఇతి ఇమాని దస కారణాని ఉపలక్ఖేత్వా పటిచ్ఛన్నపరివాసం దేన్తేన పఠమమేవ పటిచ్ఛన్నభావో జానితబ్బో.

తతో పటిచ్ఛన్నదివసే చ ఆపత్తియో చ సల్లక్ఖేత్వా సచే ఏకాహపటిచ్ఛన్నా హోతి – "అహం, భన్తే, ఏకం ఆపత్తిం ఆపజ్జిం సఞ్చేతనికం సుక్కవిస్సట్ఠిం ఏకాహపటిచ్ఛన్న"న్తి ఏవం యాచాపేత్వా ఇధ వుత్తనయేనేవ కమ్మవాచం వత్వా పరివాసో దాతబ్బో. అథ ద్వీహతీహాదిపటిచ్ఛన్నా హోతి, ద్వీహపటిచ్ఛన్నం తీహపటిచ్ఛన్నం చతూహపటిచ్ఛన్నం పఞ్చాహపటిచ్ఛన్నం ఛాహపటిచ్ఛన్నం సత్తాహపటిచ్ఛన్నం అట్ఠాహపటిచ్ఛన్నం నవాహపటిచ్ఛన్నం దసాహపటిచ్ఛన్నం ఏకాదసాహపటిచ్ఛన్నం ద్వాదసాహపఅచ్ఛన్నం తేరసాహపటిచ్ఛన్నం చుద్దసాహపటిచ్ఛన్నన్తి ఏవం యావ చుద్దస దివసాని దివసవసేన యోజనా కాతబ్బా. పఞ్చదస దివసాని పటిచ్ఛన్నాయ పక్ఖపటిచ్ఛన్నన్తి వత్వా యోజనా కాతబ్బా. తతో యావ ఏకూనతింసతిమో దివసో, తావ అతిరేకపక్ఖపటిచ్ఛన్నన్తి.

తతో మాసపటిచ్ఛన్నం అతిరేకమాసపటిచ్ఛన్నం ద్వేమాసపటిచ్ఛన్నం అతిరేకద్వేమాసపటిచ్ఛన్నం తేమాసపటిచ్ఛన్నం అతిరేకతేమాసపటిచ్ఛన్నం చతుమాసపటిచ్ఛన్నం అతిరేకచతుమాసపటిచ్ఛన్నం పఞ్చమాసపటిచ్ఛన్నం అతిరేకపఞ్చమాసపటిచ్ఛన్నం ఛమాసపటిచ్ఛన్నం అతిరేకఛమాసపటిచ్ఛన్నం సత్తమాసపటిచ్ఛన్నం అతిరేకసత్తమాసపటిచ్ఛన్నం అట్ఠమాసపటిచ్ఛన్నం అతిరేకఅట్ఠమాసపటిచ్ఛన్నం నవమాసపటిచ్ఛన్నం అతిరేకనవమాసపటిచ్ఛన్నం దసమాసపటిచ్ఛన్నం అతిరేకదసమాసపటిచ్ఛన్నం ఏకాదసమాసపటిచ్ఛన్నం అతిరేకఏకాదసమాసపటిచ్ఛన్నన్తి ఏవం యోజనా కాతబ్బా. సంవచ్ఛరే పరిపుణ్ణే ఏకసంవచ్ఛరపటిచ్ఛన్నన్తి. తతో పరం అతిరేకఏకసంవచ్ఛర... ద్వేసంవచ్ఛర... అతిరేకద్వేసంవచ్ఛర... తిసంవచ్ఛర... అతిరకేతిసంవచ్ఛర... చతుసంవచ్ఛర... అతిరేకచతుసంవచ్ఛర... పఞ్చసంవచ్ఛర... అతిరేకపఞ్చసంవచ్ఛరపటిచ్ఛన్నన్తి ఏవం యావ సట్ఠిసంవచ్ఛర... అతిరేకసట్ఠిసంవచ్ఛరపటిచ్ఛన్నన్తి వా తతో వా భియ్యోపి వత్వా యోజనా కాతబ్బా.

సచే పన ద్వే తిస్సో తతుత్తరి వా ఆపత్తియో హోన్తి, యథా ఇధ ఏకం ఆపత్తిన్తి వుత్తం; ఏవం ద్వే ఆపత్తియో తిస్సో ఆపత్తియోతి వత్తబ్బం. తతో పరం పన సతం వా హోతు సహస్సం వా, సమ్బహులాతి వత్తుం వట్టతి. నానావత్థుకాసుపి

“అహం, భన్తే, సమ్బహులా సఙ్ఘాదిసేసా ఆపత్తియో ఆపజ్జిం – ఏకం సుక్కవిస్సట్ఠిం, ఏకం కాయసంసగ్గం, ఏకం దుట్ఠుల్లవాచం, ఏకం అత్తకామం, ఏకం సఞ్చరిత్తం, ఏకాహపటిచ్ఛన్నాయో”తి ఏవం గణనవసేన వా “అహం, భన్తే, సమ్బహులా సఙ్ఘాదిసేసా ఆపత్తియో ఆపజ్జిం నానావత్థుకాయో ఏకాహపటిచ్ఛన్నాయో”తి ఏవం వత్థుకిత్తనవసేన వా, “అహం, భన్తే, సమ్బహులా సఙ్ఘాదిసేసా ఆపత్తియో ఆపజ్జిం ఏకాహపటిచ్ఛన్నాయో”తి ఏవం నామమత్తవసేన వా యోజనా కాతబ్బా.

తత్థ నామం దువిధం – సజాతిసాధారణఞ్చ సబ్బసాధారణఞ్చ. తత్థ సఙ్ఘాదిసేసోతి సజాతిసాధారణం, ఆపత్తీతి సబ్బసాధారణం; తస్మా “సమ్బహులా ఆపత్తియో ఆపజ్జిం ఏకాహపటిచ్ఛన్నాయో”తి ఏవం సబ్బసాధారణనామవసేనపి వత్తుం వట్టతి. ఇదఞ్హి సబ్బమ్పి పరివాసాదికం వినయకమ్మం వత్థువసేన గోత్తవసేన నామవసేన ఆపత్తివసేన చ కాతుం వట్టతియేవ.

తత్థ “సుక్కవిస్సట్ఠీ”తి వత్థు చేవ గోత్తఞ్చ. “సఙ్ఘాదిసేసో”తి నామఞ్చేవ ఆపత్తి చ. “కాయసంసగ్గో”తి వత్థు చేవ గోత్తఞ్చ. “సఙ్ఘాదిసేసో”తి నామఞ్చేవ ఆపత్తి చ, తత్థ “సుక్కవిస్సట్ఠిం కాయసంసగ్గ”న్తిఆదినా వచనేనాపి “నానావత్థుకాయో”తి వచనేనాపి వత్థు చేవ గోత్తఞ్చ గహితం హోతి. “సఙ్ఘాదిసేసో”తి వచనేనాపి “ఆపత్తియో”తి వచనేనాపి నామఞ్చేవ ఆపత్తి చ గహితా హోతి. ఇధ పన ఏకం ఆపత్తిం ఆపజ్జిం సఞ్చేతనికం “సుక్కవిస్సట్ఠి”న్తి నామమ్పి వత్థుగోత్తానిపి గహితానేవ. యథా చ ఇధ “అయం ఉదాయి భిక్ఖూ”తి వుత్తం; ఏవం యో యో ఆపన్నో హోతి, తస్స తస్స నామం గహేత్వా “అయం ఇత్థన్నామో భిక్ఖూ”తి కమ్మవాచా కాతబ్బా.

కమ్మవాచాపరియోసానే చ తేన భిక్ఖునా మాళకసీమాయమేవ “పరివాసం సమాదియామి, వత్తం సమాదియామీ”తి వుత్తనయేనేవ వత్తం సమాదాతబ్బం . సమాదియిత్వా తత్థేవ సఙ్ఘస్స ఆరోచేతబ్బం, ఆరోచేన్తేన చ ఏవం ఆరోచేతబ్బం –

> “అహం, భన్తే, ఏకం ఆపత్తిం ఆపజ్జిం సఞ్చేతనికం సుక్కవిస్సట్ఠిం ఏకాహపటిచ్ఛన్నం, సోహం సఙ్ఘం ఏకిస్సా ఆపత్తియా సఞ్చేతనికాయ సుక్కవిస్సట్ఠియా ఏకాహపటిచ్ఛన్నాయ ఏకాహపరివాసం యాచిం, తస్స మే సఙ్ఘో ఏకిస్సా ఆపత్తియా సఞ్చేతనికాయ సుక్కవిస్సట్ఠియా ఏకాహపటిచ్ఛన్నాయ ఏకాహపరివాసం అదాసి, సోహం పరివసామి – ‘వేదయామహం, భన్తే, వేదయతీ’తి మం సఙ్ఘో ధారేతూ”తి.

ఇమఞ్చ పనత్థం గహేత్వా యాయ కాయచి భాసాయ ఆరోచేతుం వట్టతియేవ. ఆరోచేత్వా సచే నిక్ఖిపితుకామో, వుత్తనయేనేవ సఙ్ఘమజ్ఝే నిక్ఖిపితబ్బం. మాళకతో భిక్ఖూసు నిక్ఖన్తేసు ఏకస్సాపి సన్తికే నిక్ఖిపితుం వట్టతి. మాళకతో నిక్ఖమిత్వా సతిం పటిలభన్తేన సహగచ్ఛన్తస్స సన్తికే నిక్ఖిపితబ్బం. సచే సోపి పక్కన్తో, అఞ్ఞస్స యస్స మాళకే నారోచితం, తస్స ఆరోచేత్వా నిక్ఖిపితబ్బం. ఆరోచేన్తేన చ అవసానే “వేదయతీతి మం ఆయస్మా ధారేతూ”తి వత్తబ్బం. ద్విన్నం ఆరోచేన్తేన “ఆయస్మన్తా ధారేన్తూ”తి, తిణ్ణం ఆరోచేన్తేన “ఆయస్మన్తో ధారేన్తూ”తి వత్తబ్బం. నిక్ఖిత్తకాలతో పట్ఠాయ పకతత్తట్ఠానే తిట్ఠతి.

సచే అప్పభిక్ఖుకో విహారో హోతి, సభాగా భిక్ఖూ వసన్తి, వత్తం అనిక్ఖిపిత్వా విహారేయేవ రత్తిపరిగ్గహో కాతబ్బో. అథ న సక్కా సోధేతుం, వుత్తనయేనేవ వత్తం నిక్ఖిపిత్వా పచ్చూససమయే ఏకేన భిక్ఖునా సద్ధిం మానత్తవణ్ణనాయం వుత్తనయేనేవ ఉపచారసీమం అతిక్కమిత్వా మహామగ్గా ఓక్కమ్మ పటిచ్ఛన్నే ఠానే నిసీదిత్వా అన్తోఅరుణేయేవ వుత్తనయేనేవ వత్తం సమాదియిత్వా తస్స భిక్ఖునో పరివాసో ఆరోచేతబ్బో. ఆరోచేన్తేన సచే నవకతరో హోతి, “ఆవుసో”తి వత్తబ్బం. సచే వుడ్ఢతరో,

“భన్తే”తి వత్తబ్బం. సచే అఞ్ఞో కోచి భిక్ఖు కేనచిదేవ కరణీయేన తం ఠానం ఆగచ్ఛతి, సచే ఏస తం పస్సతి, సద్దం వాస్స సుణాతి, ఆరోచేతబ్బం; అనారోచేన్తస్స రత్తిచ్ఛేదో చేవ వత్తభేదో చ. అథ ద్వాదసహత్థం ఉపచారం ఓక్కమిత్వా అజానన్తస్సేవ గచ్ఛతి, రత్తిచ్ఛేదోయేవ హోతి, వత్తభేదో పన నత్థి.

ఉగ్గతే అరుణే వత్తం నిక్ఖిపితబ్బం. సచే సో భిక్ఖు కేనచిదేవ కరణీయేన పక్కన్తో హోతి, యం అఞ్ఞం సబ్బపఠమం పస్సతి, తస్స ఆరోచేత్వా నిక్ఖిపితబ్బం. సచే పన కఞ్చి న పస్సతి, విహారం గన్త్వా అత్తనా సద్ధిం గతభిక్ఖుస్స సన్తికే నిక్ఖిపితబ్బన్తి మహాసుమత్థేరో ఆహ. మహాపదుమత్థేరో పన “యం పఠమం పస్సతి, తస్స ఆరోచేత్వా నిక్ఖిపితబ్బం, అయం నిక్ఖిత్తవత్తస్స పరిహారో”తి ఆహ.

ఏవం యత్తకాని దివసాని ఆపత్తి పటిచ్ఛన్నా హోతి, తత్తకాని తతో అధికతరాని వా కుక్కుచ్చవినోదనత్థాయ పరివసిత్వా సఙ్ఘం ఉపసఙ్కమిత్వా వత్తం సమాదియిత్వా మానత్తం యాచితబ్బం. అయఞ్హి వత్తే సమాదిన్నే ఏవ మానత్తారహో హోతి నిక్ఖిత్తవత్తేన పరివుత్థత్తా. అనిక్ఖిత్తవత్తస్స పన పున సమాదానకిచ్చం నత్థి, సో హి పటిచ్ఛన్నదివసాతిక్కమేనేవ మానత్తారహో హోతి, తస్మా తస్స మానత్తం దాతబ్బమేవ. ఇదం పటిచ్ఛన్నమానత్తం నామ. తం దేన్తేన సచే ఏకాపత్తి హోతి , పాళియం వుత్తనయేనేవ దాతబ్బం. అథ ద్వే వా తిస్సో వా “సోహం పరివుత్థపరివాసో సఙ్ఘం ద్విన్నం ఆపత్తీనం తిస్సన్నం ఆపత్తీనం ఏకాహపటిచ్ఛన్నానం ఛారత్తం మానత్తం యాచామీ”తి పరివాసే వుత్తనయేనేవ ఆపత్తియో చ దివసే చ సల్లక్ఖేత్వా యోజనా కాతబ్బా.

అప్పటిచ్ఛన్నాపత్తిం పటిచ్ఛన్నాపత్తియా సమోధానేత్వాపి దాతుం వట్టతి. కథం? పటిచ్ఛన్నాయ ఏకాహపరివాసం వసిత్వా –

> “అహం, భన్తే, ఏకం ఆపత్తిం ఆపజ్జిం సఞ్చేతనికం సుక్కవిస్సట్ఠిం ఏకాహపటిచ్ఛన్నం, సోహం సఙ్ఘం ఏకిస్సా ఆపత్తియా సఞ్చేతనికాయ సుక్కవిస్సట్ఠియా ఏకాహపటిచ్ఛన్నాయ ఏకాహపరివాసం యాచిం, తస్స మే సఙ్ఘో ఏకిస్సా ఆపత్తియా సఞ్చేతనికాయ సుక్కవిస్సట్ఠియా ఏకాహపటిచ్ఛన్నాయ ఏకాహపరివాసం అదాసి, సోహం పరివుత్థపరివాసో . అహం, భన్తే, ఏకం ఆపత్తిం ఆపజ్జిం సఞ్చేతనికం సుక్కవిస్సట్ఠిం అప్పటిచ్ఛన్నం. సోహం, భన్తే, సఙ్ఘం తాసం ఆపత్తీనం సఞ్చేతనికానం సుక్కవిస్సట్ఠీనం పటిచ్ఛన్నాయ చ అప్పటిచ్ఛన్నాయ చ ఛారత్తం మానత్తం యాచామీ”తి.

అథస్స తదనురూపం కమ్మవాచం కత్వా మానత్తం దాతబ్బం. సచే పటిచ్ఛన్నా ద్వే, అప్పటిచ్ఛన్నా ఏకా “పటిచ్ఛన్నానఞ్చ అప్పటిచ్ఛన్నాయ చా”తి వత్తబ్బం. అథ పటిచ్ఛన్నా ఏకా, అప్పటిచ్ఛన్నా ద్వే, “పటిచ్ఛన్నాయ చ అప్పటిచ్ఛన్నానఞ్చా”తి వత్తబ్బం. సచే పటిచ్ఛన్నాపి ద్వే, అప్పటిచ్ఛన్నాపి ద్వే, “పటిచ్ఛన్నానఞ్చ అప్పటిచ్ఛన్నానఞ్చా”తి వత్తబ్బం. సబ్బత్థ అనురూపం కమ్మవాచం కత్వా మానత్తం దాతబ్బం. చిణ్ణమానత్తస్స చ తదనురూపమేవ కమ్మవాచం కత్వా అబ్భానం కాతబ్బం. ఇధ పన ఏకాపత్తివసేన వుత్తం. ఇతి యం పటిచ్ఛన్నాయ ఆపత్తియా పరివాసావసానే మానత్తం దియ్యతి, ఇదం పటిచ్ఛన్నమానత్తం నామ. ఏవమేత్థ ఏకేనేవ యోజనాముఖేన పటిచ్ఛన్నపరివాసో చ పటిచ్ఛన్నమానత్తఞ్చ వుత్తన్తి వేదితబ్బం. పక్ఖమానత్తం సమోధానమానత్తఞ్చ అవసేసపరివాసకథావసానే కథయిస్సామ.

సుద్ధన్తపరివాసో సమోధానపరివాసోతి హి ద్వే పరివాసా అవసేసా. తత్థ ‘‘**సుద్ధన్తపరివాసో**’’ నామ పరతో అధమ్మికమానత్తచారావసానే ‘‘తేన ఖో పన సమయేన అఞ్ఞతరో భిక్ఖు సమ్బహులా సఙ్ఘాదిసేసా ఆపత్తియో ఆపన్నో హోతి, ఆపత్తిపరియన్తం న జానాతి, రత్తిపరియన్తం న జానాతీ’’తి ఇమస్మిం వత్థుస్మిం అనుఞ్ఞాతపరివాసో. సో దువిధో – చూళసుద్ధన్తో, మహాసుద్ధన్తోతి. దువిధోపి చేస రత్తిపరిచ్ఛేదం సకలం వా ఏకచ్చం వా అజానన్తస్స చ అస్సరన్తస్స చ తత్థ వేమతికస్స చ దాతబ్బో. ఆపత్తిపరియన్తం పన ఏత్తకా అహం ఆపత్తియో ఆపన్నోతి జానాతు వా మా వా, అకారణమేతం.

తత్థ యో ఉపసమ్పదతో పట్ఠాయ అనులోమక్కమేన వా ఆరోచితదివసతో పట్ఠాయ పటిలోమక్కమేన వా ‘‘అసుకఞ్చ అసుకఞ్చ దివసం వా పక్ఖం వా మాసం వా సంవచ్ఛరం వా తవ సుద్ధభావం జానాసీ’’తి పుచ్ఛియమానో ‘‘ఆమ, భన్తే, జానామి, ఏత్తకం నామ కాలం అహం సుద్ధో’’తి వదతి, తస్స దిన్నో సుద్ధన్తపరివాసో ‘‘**చూళసుద్ధన్తో**’’తి వుచ్చతి.

తం గహేత్వా పరివసన్తేన యత్తకం కాలం అత్తనో సుద్ధిం జానాతి, తత్తకం అపనేత్వా అవసేసం మాసం వా ద్వేమాసం వా పరివసితబ్బం. సచే మాసమత్తం అసుద్ధోమ్హీతి సల్లక్ఖేత్వా అగ్గహేసి పరివసన్తో చ పున అఞ్ఞం మాసం సరతి, తమ్పి మాసం పరివసితబ్బమేవ. పున పరివాసదానకిచ్చం నత్థి. అథ ద్వేమాసం అసుద్ధోమ్హీతి సల్లక్ఖేత్వా అగ్గహేసి, పరివసన్తో చ మాసమత్తమేవాహం అసుద్ధోమ్హీతి సన్నిట్ఠానం కరోతి, మాసమేవ పరివసితబ్బం. పున పరివాసదానకిచ్చం నత్థి. అయఞ్హి సుద్ధన్తపరివాసో నామ ఉద్ధమ్పి ఆరోహతి, హేట్ఠాపి ఓరోహతి, ఇదమస్స లక్ఖణం. అఞ్ఞస్మిం పన ఆపత్తివుట్ఠానే ఇదం లక్ఖణం – యో అప్పటిచ్ఛన్నం ఆపత్తిం పటిచ్ఛన్నాతి వినయకమ్మం కరోతి, తస్స ఆపత్తి వుట్ఠాతి. యో పటిచ్ఛన్నం అప్పటిచ్ఛన్నాతి వినయకమ్మం కరోతి, తస్స న వుట్ఠాతి. అచిరపటిచ్ఛన్నం చిరపటిచ్ఛన్నాతి కరోన్తస్సాపి వుట్ఠాతి. చిరపటిచ్ఛన్నం అచిరపటిచ్ఛన్నాతి కరోన్తస్స న వుట్ఠాతి. ఏకం ఆపత్తిం ఆపజ్జిత్వా సమ్బహులాతి కరోన్తస్సాపి వుట్ఠాతి, ఏకం వినా సమ్బహులానం అభావతో. సమ్బహులా పన ఆపజ్జిత్వా ఏకం ఆపజ్జిన్తి కరోన్తస్స న వుట్ఠాతి.

యో పన యథావుత్తేన అనులోమపటిలోమనయేన పుచ్ఛియమానోపి రత్తిపరియన్తం న జానాతి నేవ సరతి వేమతికో వా హోతి, తస్స దిన్నో సుద్ధన్తపరివాసో ‘‘**మహాసుద్ధన్తో**’’తి వుచ్చతి. తం గహేత్వా గహితదివసతో పట్ఠాయ యావ ఉపసమ్పదదివసో, తావ రత్తియో గణేత్వా పరివసితబ్బం. అయం ఉద్ధం నారోహతి, హేట్ఠా పన ఓరోహతి. తస్మా సచే పరివసన్తో రత్తిపరిచ్ఛేదే సన్నిట్ఠానం కరోతి, మాసో వా సంవచ్ఛరో వా మయ్హం ఆపన్నస్సాతి మాసం వా సంవచ్ఛరం వా పరివసితబ్బం. పరివాసయాచనదానలక్ఖణం పనేత్థ పరతో పాళియం ఆగతనయేనేవ వేదితబ్బం. కమ్మవాచాపరియోసానే వత్తసమాదానమానత్తఅబ్భానాని వుత్తనయానేవ. అయం సుద్ధన్తపరివాసో నామ.

‘‘**సమోధానపరివాసో**’’ నామ తివిధో హోతి – ఓధానసమోధానో, అగ్ఘసమోధానో, మిస్సకసమోధానోతి. తత్థ ‘‘**ఓధానసమోధానో**’’ నామ – అన్తరాపత్తిం ఆపజ్జిత్వా పటిచ్ఛాదేన్తస్స పరివుత్థదివసే ఓధునిత్వా మక్ఖేత్వా పురిమాయ ఆపత్తియా మూలదివసపరిచ్ఛేదే పచ్ఛా ఆపన్నం ఆపత్తిం సమోదహిత్వా దాతబ్బపరివాసో వుచ్చతి. సో పరతో ‘‘తేన హి భిక్ఖవే సఙ్ఘో ఉదాయిం భిక్ఖుం అన్తరా ఏకిస్సా ఆపత్తియా సఞ్చేతనికాయ సుక్కవిస్సట్ఠియా పఞ్చాహపటిచ్ఛన్నాయ మూలాయ పటికస్సిత్వా పురిమాయ ఆపత్తియా సమోధానపరివాసం దేతూ’’తి ఇతో పట్ఠాయ విత్థారతో పాళియంయేవ ఆగతో.

అయం పనేత్థ వినిచ్ఛయో – యో పటిచ్ఛన్నాయ ఆపత్తియా పరివాసం గహేత్వా పరివసన్తో వా మానత్తారహో వా మానత్తం చరన్తో వా అబ్భానారహో వా అఞ్ఞం ఆపత్తిం ఆపజ్జిత్వా పురిమాయ ఆపత్తియా సమా వా ఊనతరా వా రత్తియో పటిచ్ఛాదేతి, తస్స మూలాయపటికస్సనేన తే పరివుత్థదివసే చ మానత్తచిణ్ణదివసే చ సబ్బే ఓధునిత్వా అదివసే కత్వా పచ్ఛా ఆపన్నాపత్తిం మూలాపత్తియం సమోధాయ పరివాసో దాతబ్బో. తేన సచే మూలాపత్తి పక్ఖపటిచ్ఛన్నా, అన్తరాపత్తి ఊనకపక్ఖపటిచ్ఛన్నా, పున పక్ఖమేవ పరివాసో పరివసితబ్బో. అథాపి అన్తరాపత్తి పక్ఖపటిచ్ఛన్నావ పక్ఖమేవ పరివసితబ్బం. ఏతేనుపాయేన యావ సట్ఠివస్సపటిచ్ఛన్నా మూలాపత్తి, తావ వినిచ్ఛయో వేదితబ్బో. సట్ఠివస్సాని పరివసిత్వా మానత్తారహో హుత్వాపి హి ఏకదివసం అన్తరాపత్తిం పటిచ్ఛాదేత్వా పునపి సట్ఠివస్సాని పరివాసారహో హోతి.

సచే పన అన్తరాపత్తి మూలాపత్తితో అతిరేకపటిచ్ఛన్నా హోతి, తత్థ "కిం కాతబ్బ"న్తి వుత్తే మహాసుమత్థేరో ఆహ – "అతేకిచ్ఛో అయం పుగ్గలో, అతేకిచ్ఛో నామ ఆవికారాపేత్వా విస్సజ్జేతబ్బో"తి. మహాపదుమత్థేరో పనాహ – "కస్మా అతేకిచ్ఛో నామ, నను అయం సముచ్చయక్ఖన్ధకో నామ బుద్ధానం ఠితకాలసదిసో, ఆపత్తి నామ పటిచ్ఛన్నా వా హోతు అప్పటిచ్ఛన్నా వా సమకఊనతరఅతిరేకపటిచ్ఛన్నా వా వినయధరస్స కమ్మవాచం యోజేతుం సమత్థభావోయేవేత్థ పమాణం, తస్మా యా అతిరేకపటిచ్ఛన్నా హోతి, తం మూలాపత్తిం కత్వా తత్థ ఇతరం సమోధాయ పరివాసో దాతబ్బో"తి. అయం "ఓధానసమోధానో" నామ.

"**అగ్ఘసమోధానో**" నామ సమ్బహులాసు ఆపత్తీసు యా ఏకా వా ద్వే వా తిస్సో వా సమ్బహులా వా ఆపత్తియో సబ్బచిరపటిచ్ఛన్నాయో, తాసం అగ్ఘేన సమోధాయ తాసం రత్తిపరిచ్ఛేదవసేన అవసేసానం ఊనతరపటిచ్ఛన్నానం ఆపత్తీనం పరివాసో దియ్యతి. అయం వుచ్చతి అగ్ఘసమోధానో. సోపి పరతో "తేన ఖో పన సమయేన అఞ్ఞతరో భిక్ఖు సమ్బహులా సఙ్ఘాదిసేసా ఆపత్తియో ఆపన్నో హోతి, ఏకా ఆపత్తి ఏకాహపటిచ్ఛన్నా ఏకా ఆపత్తి ద్వీహపటిచ్ఛన్నా"తిఆదినా నయేన పాళియం ఆగతోయేవ.

యస్స పన సతం ఆపత్తియో దసాహపటిచ్ఛన్నా, అపరమ్పి సతం ఆపత్తియో దసాహపటిచ్ఛన్నాతి ఏవం దసక్ఖత్తుం కత్వా ఆపత్తిసహస్సం దివససతపటిచ్ఛన్నం హోతి, తేన కిం కాతబ్బన్తి? సబ్బం సమోదహిత్వా దస దివసే పరివసితబ్బం. ఏవం ఏకేనేవ దసాహేన దివససతమ్పి పరివసితమేవ హోతి. వుత్తమ్పి చేతం –

"దససతం రత్తిసతం, ఆపత్తియో ఛాదయిత్వాన;
దస రత్తియో వసిత్వాన, ముచ్చేయ్య పారివాసికో"తి. (పరి. ౪౭౭);

అయం అగ్ఘసమోధానో నామ.

"**మిస్సకసమోధానో**" నామ – యో నానావత్థుకా ఆపత్తియో ఏకతో కత్వా దియ్యతి. తత్రాయం నయో –

"అహం, భన్తే, సమ్బహులా సఙ్ఘాదిసేసా ఆపత్తియో ఆపజ్జిం ఏకం సుక్కవిస్సట్ఠిం, ఏకం కాయసంసగ్గం, ఏకం దుట్ఠుల్లవాచం, ఏకం అత్తకామం, ఏకం సఞ్చరిత్తం, ఏకం కుటికారం, ఏకం విహారకారం, ఏకం దుట్ఠదోసం, ఏకం అఞ్ఞభాగియం, ఏకం సఙ్ఘభేదం, ఏకం భేదానువత్తకం, ఏకం దుబ్బచం, ఏకం కులదూసకం, సోహం, భన్తే, సఙ్ఘం తాసం ఆపత్తీనం సమోధానపరివాసం యాచామీ"తి –

తిక్ఖత్తుం యాచాపేత్వా తదనురూపాయ కమ్మవాచాయ పరివాసో దాతబ్బో.

ఏత్థ చ సఙ్ఘాదిసేసా ఆపత్తియో ఆపజ్జిం నానావత్థుకాయోతిపి సఙ్ఘాదిసేసా ఆపత్తియో ఆపజ్జిన్తిపి ఏవం పుబ్బే వుత్తనయేన వత్థువసేనపి గోత్తవసేనపి నామవసేనపి ఆపత్తివసేనపి యోజేత్వా కమ్మవాచం కాతుం వట్టతియేవాతి అయం మిస్సకసమోధానో. సబ్బపరివాసకమ్మవాచావసానే పన నిక్ఖిత్తానిక్ఖిత్తవత్తాదికథా పురిమనయేనేవ వేదితబ్బాతి.

పరివాసకథా నిట్ఠితా.

ఇదాని యం వుత్తం "పక్ఖమానత్తఞ్చ సమోధానమానత్తఞ్చ అవసేసపరివాసకథావసానే కథయిస్సామా"తి, తస్సోకాసో సమ్పత్తో, తస్మా వుచ్చతి – **"పక్ఖమానత్త"**న్తి భిక్ఖునియా దాతబ్బమానత్తం. తం పన పటిచ్ఛన్నాయపి అప్పటిచ్ఛన్నాయపి ఆపత్తియా అడ్ఢమాసమేవ దాతబ్బం. వుత్తఞ్హేతం – "గరుధమ్మం అజ్ఝాపన్నాయ భిక్ఖునియా ఉభతోసఙ్ఘే పక్ఖమానత్తం చరితబ్బ"న్తి (చూళవ. ౪౦౩). తం పన భిక్ఖునీహి అత్తనో సీమం సోధేత్వా విహారసీమాయ వా విహారసీమం సోధేతుం అసక్కోన్తీహి ఖణ్డసీమాయ వా సబ్బన్తిమేన పరిచ్ఛేదేన చతువగ్గగణం సన్నిపాతాపేత్వా దాతబ్బం. సచే ఏకా ఆపత్తి హోతి ఏకిస్సా వసేన, సచే ద్వే వా తిస్సో వా సమ్బహులా వా ఏకవత్థుకా వా నానావత్థుకా వా తాసం తాసం వసేన వత్థుగోత్తనామఆపత్తీసు యం యం ఇచ్ఛతి తం తం ఆదాయ యోజనా కాతబ్బా.

తత్రిదం ఏకాపత్తివసేన ముఖమత్తదస్సనం, తాయ ఆపన్నాయ భిక్ఖునియా భిక్ఖునిసఙ్ఘం ఉపసఙ్కమిత్వా ఏకంసం ఉత్తరాసఙ్గం కరిత్వా వుడ్ఢానం భిక్ఖునీనం పాదే వన్దిత్వా ఉక్కుటికం నిసీదిత్వా అఞ్జలిం పగ్గహేత్వా ఏవమస్స వచనీయో – "అహం, అయ్యే, ఏకం ఆపత్తిం ఆపజ్జిం గామన్తరం, సాహం, అయ్యే, ఏకిస్సా ఆపత్తియా గామన్తరాయ పక్ఖమానత్తం యాచామీ"తి.

ఏవం తిక్ఖత్తుం యాచాపేత్వా బ్యత్తాయ భిక్ఖునియా పటిబలాయ సఙ్ఘో ఞాపేతబ్బో –

> "సుణాతు మే అయ్యే సఙ్ఘో, అయం ఇత్థన్నామా భిక్ఖునీ ఏకం ఆపత్తిం ఆపజ్జి గామన్తరం, సా సఙ్ఘం ఏకిస్సా ఆపత్తియా గామన్తరాయ పక్ఖమానత్తం యాచతి, యది సఙ్ఘస్స పత్తకల్లం, సఙ్ఘో ఇత్థన్నామాయ భిక్ఖునియా ఏకిస్సా ఆపత్తియా గామన్తరాయ పక్ఖమానత్తం దదేయ్య, ఏసా ఞత్తి.
>
> "సుణాతు మే అయ్యే సఙ్ఘో, అయం...పే.... దుతియమ్పి... తతియమ్పి ఏతమత్థం వదామి. సుణాతు మే అయ్యే సఙ్ఘో...పే.... దేతి... దిన్నం సఙ్ఘేన ఇత్థన్నామాయ భిక్ఖునియా ఏకిస్సా ఆపత్తియా గామన్తరాయ పక్ఖమానత్తం, ఖమతి సఙ్ఘస్స, తస్మా తుణ్హీ; ఏవమేతం ధారయామీ"తి.

కమ్మవాచాపరియోసానే వత్తం సమాదియిత్వా భిక్ఖుమానత్తకథాయ వుత్తనయేనేవ సఙ్ఘస్స ఆరోచేత్వా నిక్ఖిత్తవత్తం వసితుకామాయ తత్థేవ సఙ్ఘమజ్ఝే వా పక్కన్తాసు భిక్ఖునీసు ఏకభిక్ఖునియా వా దుతియికాయ వా సన్తికే వుత్తనయేనేవ నిక్ఖిపితబ్బం. అఞ్ఞిస్సా పన ఆగన్తుకాయ సన్తికే ఆరోచేత్వా నిక్ఖిపితబ్బం. నిక్ఖిత్తకాలతో పట్ఠాయ పకతత్తట్ఠానే తిట్ఠతి. పున సమాదియిత్వా అరుణం ఉట్ఠాపేన్తియా పన భిక్ఖునీనంయేవ సన్తికే వసితుం న లభతి. "ఉభతోసఙ్ఘే పక్ఖమానత్తం చరితబ్బ"న్తి హి వుత్తం. తస్మా అస్సా ఆచరియుపజ్ఝాయాహి విహారం గన్త్వా సఙ్ఘాహకపక్ఖే ఠితో ఏకో మహాథేరో వా ధమ్మకథికో వా భిక్ఖు

వత్తబ్బో – “ఏకిస్సా భిక్ఖునియా వినయకమ్మం కత్తబ్బమత్థి, తత్ర నో అయ్యా, చత్తారో భిక్ఖూ పేసేథా”తి. సఙ్ఘహం అకాతుం న లబ్భతి, పేసేస్సామీతి వత్తబ్బం. చతూహి పకతత్తభిక్ఖునీహి మానత్తచారినిం భిక్ఖునిం గహేత్వా అన్తోఅరుణేయేవ నిక్ఖమిత్వా గామూపచారతో ద్వే లేడ్డుపాతే అతిక్కమిత్వా మగ్గా ఓక్కమ్మ గుమ్బవతిఆదీహి పటిచ్ఛన్నట్ఠానే నిసీదితబ్బం. విహారూపచారతోపి ద్వే లేడ్డుపాతా అతిక్కమితబ్బా చతూహి పకతత్తభిక్ఖూహిపి తత్థ గన్తబ్బం. గన్త్వా పన భిక్ఖునీహి సద్ధిం న ఏకట్ఠానే నిసీదితబ్బం, పటిక్కమిత్వా అవిదూరట్ఠానే నిసీదితబ్బం. కురున్దిమహాపచ్చరీసు పన “భిక్ఖునీహిపి బ్యత్తం ఏకం వా ద్వే వా ఉపాసికాయో భిక్ఖూహిపి ఏకం వా ద్వే వా ఉపాసకే అత్తరక్ఖణత్థాయ గహేత్వా గన్తబ్బ”న్తి వుత్తం. కురున్దియంయేవ చ భిక్ఖునుపస్సయస్స చ విహారస్స చ ఉపచారం ముఞ్చితుం వట్టతీ”తి వుత్తం, గామస్సాతి న వుత్తం.

ఏవం నిసిన్నేసు పన భిక్ఖూసు చ భిక్ఖునీసు చ తాయ భిక్ఖునియా “మానత్తం సమాదియామి, వత్తం సమాదియామీ”తి వత్తం సమాదియిత్వా భిక్ఖునీసఙ్ఘస్స తావ ఏవం ఆరోచేతబ్బం –

> “అహం, అయ్యే, ఏకం ఆపత్తిం ఆపజ్జిం గామన్తరం, సాహం సఙ్ఘం ఏకిస్సా ఆపత్తియా గామన్తరాయ పక్ఖమానత్తం యాచిం, తస్స మే సఙ్ఘో ఏకిస్సా ఆపత్తియా గామన్తరాయ పక్ఖమానత్తం అదాసి, సాహం పక్ఖమానత్తం చరామి, ‘వేదయామహం, అయ్యే, వేదయతీ’తి మం సఙ్ఘో ధారేతూ”తి.

తతో భిక్ఖుసఙ్ఘస్స సన్తికం గన్త్వా ఏవం ఆరోచేతబ్బం – “అహం, అయ్యా, ఏకం ఆపత్తిం ఆపజ్జిం …పే… వేదయామహం, అయ్యా, వేదయతీతి మం సఙ్ఘో ధారేతూ”తి. ఇధాపి యాయ కాయచి భాసాయ ఆరోచేతుం వట్టతి.

ఆరోచేత్వా చ భిక్ఖునిసఙ్ఘస్సేవ సన్తికే నిసీదితబ్బం, ఆరోచితకాలతో పట్ఠాయ భిక్ఖూనం గన్తుం వట్టతి. సచే సాసఙ్కం హోతి, భిక్ఖునియో తత్థేవ ఠానం పచ్చాసీసన్తి, ఠాతబ్బం. సచే అఞ్ఞో భిక్ఖు వా భిక్ఖునీ వా తం ఠానం ఏతి, పస్సన్తియా ఆరోచేతబ్బం. నో చే ఆరోచేతి, రత్తిచ్ఛేదో చేవ వత్తభేదదుక్కటఞ్చ. సచే అజానన్తియా ఏవ ఉపచారం ఓక్కమిత్వా గచ్ఛతి, రత్తిచ్ఛేదోవ హోతి, న వత్తభేదదుక్కటం. సచే భిక్ఖునియో ఉపజ్ఝాయాదీనం వత్తకరణత్థం పగేవ గన్తుకామా హోన్తి, రత్తివిప్పవాసగణఓహీయనగామన్తరాపత్తిరక్ఖణత్థం ఏకం భిక్ఖునిం ఠపేత్వా గన్తబ్బం. తాయ అరుణే ఉట్ఠితే తస్సా సన్తికే వత్తం నిక్ఖిపితబ్బం. ఏతేనుపాయేన అఖణ్డా పఞ్చదస రత్తియో మానత్తం చరితబ్బం.

అనిక్ఖిత్తవత్తాయ పన పారివాసికక్ఖన్ధకే వుత్తనయేనేవ సమ్మా వత్తితబ్బం. అయం పన విసేసో – “ఆగన్తుకస్స ఆరోచేతబ్బ”న్తి ఏత్థ యత్తకా పురేభత్తం వా పచ్ఛాభత్తం వా తం గామం భిక్ఖూ వా భిక్ఖునియో వా ఆగచ్ఛన్తి, సబ్బేసం ఆరోచేతబ్బం. అనారోచేన్తియా రత్తిచ్ఛేదో చ వత్తభేదదుక్కటఞ్చ. సచేపి రత్తిం కోచి భిక్ఖు తం గామూపచారం ఓక్కమిత్వా గచ్ఛతి, రత్తిచ్ఛేదో హోతియేవ, అజాననపచ్చయా పన వత్తభేదతో ముచ్చతి. కురున్దిఆదీసు పన అనిక్ఖిత్తవత్తభిక్ఖూనం వుత్తనయేనేవ కథేతబ్బన్తి వుత్తం. తం పారివాసికవత్తాదీనం ఉపచారసీమాయ పరిచ్ఛిన్నత్తా యుత్తతరం దిస్సతి. ఉపోసథే ఆరోచేతబ్బం, పవారణాయ ఆరోచేతబ్బం, చతున్నం భిక్ఖూనఞ్చ భిక్ఖునీనఞ్చ దేవసికం ఆరోచేతబ్బం. సచే భిక్ఖూనం తస్మిం గామే భిక్ఖాచారో సమ్పజ్జతి, తత్థేవ గన్తబ్బం. నో చే సమ్పజ్జతి, అఞ్ఞత్ర చరిత్వాపి తత్ర ఆగన్త్వా అత్తానం దస్సేత్వా గన్తబ్బం. బహిగామే వా సఙ్కేతట్ఠానం కాతబ్బం – “అసుకస్మిం నామ ఠానే అమ్హే పస్సిస్ససీ”తి. తాయ సఙ్కేతట్ఠానం గన్త్వా ఆరోచేతబ్బం. సఙ్కేతట్ఠానే అదిస్వా విహారం గన్త్వా ఆరోచేతబ్బం. విహారే సబ్బభిక్ఖూనం ఆరోచేతబ్బం. సచే సబ్బేసం సక్కా న హోతి ఆరోచేతుం, బహిఉపచారసీమాయ ఠత్వా భిక్ఖునియో పేసేతబ్బా. తాహి ఆనీతానం చతున్నం భిక్ఖూనం

ఆరోచేతబ్బం. సచే విహారో దూరో హోతి సాసఙ్కో, ఉపాసకే చ ఉపాసికాయో చ గహేత్వా గన్తబ్బం. సచే పన అయం ఏకా వసతి, రత్తివిప్పవాసం ఆపజ్జతి, తస్మాస్సా ఏకా పకతత్తా భిక్ఖునీ సమ్మన్నిత్వా దాతబ్బా ఏకచ్ఛన్నే వసనత్థాయ.

ఏవం అఖణ్డం మానత్తం చరిత్వా వీసతిగణే భిక్ఖునిసఙ్ఘే వుత్తనయేనేవ అబ్భానం కాతబ్బం. సచే మానత్తం చరమానా అన్తరాపత్తిం ఆపజ్జతి, మూలాయ పటికస్సిత్వా తస్సా ఆపత్తియా మానత్తం దాతబ్బన్తి కురున్దియం వుత్తం. ఇదం "పక్ఖమానత్తం" నామ.

''సమోధానమానత్తం'' పన తివిధం హోతి – ఓధానసమోధానం, అగ్ఘసమోధానం, మిస్సకసమోధానన్తి. తత్థ యదేతం పరతో ఉదాయిత్థేరస్స పఞ్చాహపటిచ్ఛన్నాయ ఆపత్తియా పరివాసం పరివసన్తస్స పరివాసే చ మానత్తారహట్ఠానే చ అన్తరాపత్తిం ఆపజ్జిత్వా మూలాయపటికస్సితస్స "తేన హి, భిక్ఖవే, సఙ్ఘో ఉదాయిస్స భిక్ఖునో తిస్సన్నం ఆపత్తీనం ఛారత్తం మానత్తం దేతూ"తి మానత్తం అనుఞ్ఞాతం, ఇదం **''ఓధానసమోధానం''** నామ. ఇదఞ్హి పునప్పునం మూలాయపటికస్సనేన పరివుత్థదివసే ఓధునిత్వా పురిమాపత్తీహి సద్ధిం సమోధాయ దిన్నం, తస్మా ఓధానసమోధానన్తి వుచ్చతి. కురున్దియం పన "సమోధానపరివాసం వుత్థస్స దాతబ్బం మానత్తం సమోధానమానత్త"న్తి వుత్తం. తమ్పి తేన పరియాయేన యుజ్జతి.

అగ్ఘసమోధానం పన **మిస్సకసమోధానఞ్చ** అగ్ఘసమోధానమిస్సకసమోధానపరివాసావసానే దాతబ్బమానత్తమేవ వుచ్చతి, తం పరివాసకమ్మవాచానుసారేన యోజేత్వా దాతబ్బం. ఏత్తావతా యం వుత్తం "తేన హి, భిక్ఖవే, సఙ్ఘో ఉదాయిస్స భిక్ఖునో ఏకిస్సా ఆపత్తియా సఞ్చేతనికాయ సుక్కవిస్సట్ఠియా ఏకాహపటిచ్ఛన్నాయ ఏకాహపరివాసం దేతూతిఆదినా నయేన పాళియం అనేకేహి ఆకారేహి పరివాసో చ మానత్తఞ్చ వుత్తం, తస్స యస్మా ఆగతాగతఠానే వినిచ్ఛయో వుచ్చమానో పాళి వియ అతివిత్థారం ఆపజ్జతి, న చ సక్కా హోతి సుఖేన పరిగ్గహేతుం, తస్మా నం సమోధానేత్వా ఇధేవ దస్సేస్సామా"తి, తదిదం అత్థతో సమ్పాదితం హోతి.

పటిచ్ఛన్నపరివాసకథా

౧౦౨. ఇదాని యా తావ అయం పటిచ్ఛన్నాయ ఏకిస్సా ఆపత్తియా వసేన పాళి వుత్తా, సా ఉత్తానత్థావ.

౧౦౮. తతో పరం ద్వీహాతీహచతూహపఞ్చాహపటిచ్ఛన్నానం వసేన పాళిం వత్వా పఞ్చాహపటిచ్ఛన్నాయ పరివాసతో పట్ఠాయ అన్తరాపత్తి దస్సితా. యస్మా పన తం ఆపత్తిం ఆపన్నో మూలాయపటికస్సనారహో నామ హోతి, తస్మాస్స తత్థ మూలాయపటికస్సనం అనుఞ్ఞాతం. సచే పన నిక్ఖిత్తవత్తో ఆపజ్జతి, మూలాయపటికస్సనారహో న హోతి. కస్మా? యస్మా న సో పరివసన్తో ఆపన్నో, పకతత్తట్ఠానే ఠితో ఆపన్నో, తస్మా తస్సా ఆపత్తియా విసుం మానత్తం చరితబ్బం. సచే పటిచ్ఛన్నా హోతి పరివాసోపి వసితబ్బో. యఞ్చేతం మూలాయపటికస్సనం వుత్తం, తస్మిమ్పి కతే పరివుత్థదివసా మక్ఖితా హోన్తి. ఇతి పరివాసే అన్తరాపత్తిం దస్సేత్వా పున మానత్తారహస్స అన్తరాపత్తిం దస్సేత్వా మూలాయపటికస్సనం వుత్తం, తస్మిమ్పి కతే పరివుత్థదివసా మక్ఖితావ హోన్తి. తతో పరివుత్థపరివాసస్స తాసం తిస్సన్నమ్పి ఆపత్తీనం సమోధానమానత్తం దస్సితం. తతో మానత్తచారికస్స అన్తరాపత్తిం దస్సేత్వా మూలాయపటికస్సనం వుత్తం. తస్మిం పన పటికస్సనే కతే మానత్తచిణ్ణదివసాపి పరివుత్థదివసాపి మక్ఖితావ హోన్తి. తతో అబ్భానారహస్స అన్తరాపత్తిం దస్సేత్వా మూలాయపటికస్సనం వుత్తం. తస్మిమ్పి కతే సబ్బే తే మక్ఖితావ హోన్తి. తతో పరం సబ్బా అన్తరాపత్తియో యోజేత్వా

అబ్భానకమ్మం దస్సితం. ఏవం పటిచ్ఛన్నవారే ఏకాహపటిచ్ఛన్నాదివసేన పఞ్చ, అన్తరాపత్తివసేన చతస్సోతి నవ కమ్మవాచా దస్సితా హోన్తి.

పటిచ్ఛన్నపరివాసకథా నిట్ఠితా.

సమోధానపరివాసకథా

౧౨౩. తతో పరం పక్ఖపటిచ్ఛన్నాయ ఆపత్తియా అన్తోపరివాసతో పట్ఠాయ పఞ్చాహపటిచ్ఛన్నాయ అన్తరాపత్తియా వసేన సమోధానపరివాసో చ, సమోధానమానత్తఞ్చ దస్సితం. ఏత్థ చ మానత్తచారికమానత్తారహకాలేపి ఆపన్నాయ ఆపత్తియా మూలాయపటికస్సనే కతే మానత్తచిణ్ణదివసాపి పరివాసపరివుత్థదివసాపి సబ్బే మక్ఖితావ హోన్తి. కస్మా? యస్మా పటిచ్ఛన్నా అన్తరాపత్తి. తేనేవ వుత్తం – "మూలాయ పటికస్సిత్వా పురిమాయ ఆపత్తియా సమోధానపరివాసం దత్వా ఛారత్తం మానత్తం దేతూ"తి. తతో పరం సబ్బా అన్తరాపత్తియో యోజేత్వా అబ్భానకమ్మం దస్సేత్వా సుక్కవిస్సట్ఠివత్థు నిట్ఠాపితం.

సమోధానపరివాసకథా నిట్ఠితా.

సుక్కవిస్సట్ఠికథా చ నిట్ఠితా.

అగ్ఘసమోధానపరివాసకథా

౧౩౪. తతో ఏకాపత్తిమూలకఞ్చ ఆపత్తివడ్ఢనకఞ్చాతి ద్వే నయే దస్సేత్వా అగ్ఘసమోధానపరివాసో దస్సితో.

తతో సఞ్చిచ్చ అనారోచితాపత్తివత్థుం దస్సేత్వా సఞ్చిచ్చ అజాననఅస్సరణవేమతికభావేహి అనారోచితాయ ఆపత్తియా పచ్ఛా లజ్జిధమ్మే వా ఞాణసరణనిబ్బేమతికభావేసు వా ఉప్పన్నేసు యం కాతబ్బం, తం దస్సేతుం "ఇధ పన భిక్ఖవే"తిఆదినా నయేన పాళి ఠపితా. తతో అజాననఅస్సరణవేమతికపటిచ్ఛన్నానం అప్పటిచ్ఛన్నభావం దస్సేతుం తథేవ పాళి ఠపితా.

అగ్ఘసమోధానపరివాసకథా నిట్ఠితా.

ద్వేమాసపరివాసకథా

౧౩౮. తతో ద్విన్నం ఆపత్తీనం ద్వేమాసపటిచ్ఛన్నానం ఏకమాసపరివాసయాచనవత్థుం దస్సేత్వా అసఞ్చిచ్చ అజాననఅస్సరణవేమతికభావేహి అనారోచితే ఇతరస్మిం మాసే పచ్ఛా లజ్జిధమ్మాదీసు ఉప్పన్నేసు యం కాతబ్బం, తం దస్సేతుం అజాననఅస్సరణవేమతికపటిచ్ఛన్నస్స చ ఆపన్నభావం దస్సేతుం పురిమనయేనేవ పాళి ఠపితా.

ద్వేమాసపరివాసకథా నిట్ఠితా.

సుద్ధన్తపరివాసాదికథా

౧౫౬. తతో "ఆపత్తిపరియన్తం న జానాతి, రత్తిపరియన్తం న జానాతీ"తిఆదినా నయేన సుద్ధన్తపరివాసో దస్సితో.

౧౬౦. తతో పరం పారివాసికం ఆదిం కత్వా విబ్భమిత్వా పునఉపసమ్పన్నాదీసు పటిపత్తిదస్సనత్థం పాళి ఠపితా.

౧౬౫. తత్థ ''**అన్తరా సమ్బహులా ఆపత్తియో ఆపజ్జతి పరిమాణా అప్పటిచ్ఛన్నాయో**''తిఆదీసు ఆపత్తిపరిచ్ఛేదవసేన పరిమాణాయో చేవ అప్పటిచ్ఛన్నాయో చాతి అత్థో.

౧౬౬. పచ్ఛిమస్మిం ఆపత్తిక్ఖన్ధేతి ఏకోవ సో ఆపత్తిక్ఖన్ధో, పచ్ఛా ఛాదితత్తా పన "పచ్ఛిమస్మిం ఆపత్తిక్ఖన్ధే"తి వుత్తం. **పురిమస్మి**న్తి ఏత్థాపి ఏసేవ నయో.

౧౮౦. వవత్థితా సమ్భిన్నాతి సభాగవిసభాగానమేవేతం పరియాయవచనం.

సుద్ధన్తపరివాసాదికథా నిట్ఠితా.

ద్వేభిక్ఖువారఏకాదసకాదికథా

౧౮౧. తతో పరం యో పటిచ్ఛాదేతి, తస్మిం పటిపత్తిదస్సనత్థం ''**ద్వే భిక్ఖూ**''తిఆది వుత్తం. తత్థ **మిస్సక**న్తి థుల్లచ్చయాదీహి మిస్సకం. **సుద్ధక**న్తి సఙ్ఘాదిసేసం వినా లహుకాపత్తిక్ఖన్ధమేవ.

౧౮౪. తతో పరం అవిసుద్ధవిసుద్ధభావదస్సనత్థం ''**ఇధ పన, భిక్ఖవే, భిక్ఖు సమ్బహులా సఙ్ఘాదిసేసా**''తిఆది వుత్తం. తత్థ బ్యఞ్జనతో వా అధిప్పాయతో వా అనుత్తానం నామ కిఞ్చి నత్థి, తస్మా తఞ్చ ఇతో పుబ్బే అవుత్తఞ్చ సబ్బం పాళిఅనుసారేనేవ వేదితబ్బన్తి.

ద్వేభిక్ఖువారఏకాదసకాదికథా నిట్ఠితా.

సముచ్చయక్ఖన్ధకవణ్ణనా నిట్ఠితా.

౪. సమథక్ఖన్ధకం

సమ్ముఖావినయకథా

౧౮౬-౧౮౭. సమథక్ఖన్ధకే – “అధమ్మవాదీ పుగ్గలో”తిఆదీని ఛ మాతికాపదాని నిక్ఖిపిత్వా “అధమ్మవాదీ పుగ్గలో ధమ్మవాదిం పుగ్గలం సఞ్ఞాపేతీ”తిఆదినా నయేన విత్థారో వుత్తో. తత్థ **సఞ్ఞాపేతీ**తి కారణపతిరూపకాని వత్వా పరితోసేత్వా జానాపేతి. **నిజ్ఝాపేతీ**తి యథా సో తం అత్థం నిజ్ఝాయతి, ఓలోకేతి; ఏవం కరోతి. **పేక్ఖతి అనుపేక్ఖతీ**తి యథా సో తం అత్థం పేక్ఖతి చేవ పునప్పునఞ్చ పేక్ఖతి; ఏవం కరోతి. **దస్సేతి అనుదస్సేతీ**తి తేసఞ్ఞేవ పరియాయవచనాని. **అధమ్మేన వూపసమ్మతీ**తి యస్మా సో అధమ్మమేవ “అయం ధమ్మో”తిఆదినా నయేన మోహేత్వా దస్సేతి, తస్మా అధమ్మేన వూపసమ్మతి నామ.

౧౮౮. ధమ్మేన వూపసమ్మతీతి యస్మా ధమ్మవాదీ ధమ్మమేవ “అయం ధమ్మో”తిఆదినా నయేన అమోహేత్వా దస్సేతి, తస్మా ధమ్మేన వూపసమ్మతి నామ.

సమ్ముఖావినయకథా నిట్ఠితా.

సతివినయకథా

౧౯౫. పఞ్చిమాని భిక్ఖవే ధమ్మికాని సతివినయస్స దానానీతి ఏత్థ సుద్ధస్స అనాపత్తికస్స దానం ఏకం, అనువదితస్స దానం ఏకం, యాచితస్స దానం ఏకం, సఙ్ఘేన దానం ఏకం, ధమ్మేన సమగ్గదానం ఏకన్తి ఏవం పఞ్చ. ఏతాని పన ఏకేకఅఙ్గవసేన న లబ్భన్తి, తస్మా దేసనామత్తమేవేతం, పఞ్చఙ్గసమన్నాగతం పన సతివినయదానం ధమ్మికన్తి అయమేత్థ అత్థో. తత్థ చ **అనువదన్తీ**తి చోదేన్తి. సేసం ఉత్తానమేవ. అయం పన సతివినయో ఖీణాసవస్సేవ దాతబ్బో న అఞ్ఞస్స, అన్తమసో అనాగామినోపి. సో చ ఖో అఞ్ఞేన చోదియమానస్సేవ, న అచోదియమానస్స. దిన్నే చ పన తస్మిం చోదకస్స కథా న రుహతి. చోదేన్తోపి “అయం ఖీణాసవో సతివినయలద్ధో, కో తుయ్హం కథం గహేస్సతీ”తి అపసాదేతబ్బతం ఆపజ్జతి.

సతివినయకథా నిట్ఠితా.

అమూళ్హవినయకథా

౧౯౬. భాసితపరిక్కన్తన్తి వాచాయ భాసితం కాయేన పరిక్కన్తం; పరిక్కమిత్వా కతన్తి అత్థో. **సరతాయస్మా ఏవరూపిం ఆపత్తిం ఆపజ్జితా**తి ఏత్థ సరతు ఆయస్మా ఏవరూపిం ఆపత్తిం ఆపజ్జితా; ఆయస్మా ఏవరూపియా ఆపత్తియాతి అయమత్థో. ఆపజ్జిత్వాతి వా పాఠో, తస్సత్థో – పఠమం ఆపజ్జిత్వా పచ్ఛా తం ఆపత్తిం సరతు ఆయస్మాతి.

అమూళ్హవినయకథా నిట్ఠితా.

యేభుయ్యసికాకథా

౨౦౨. యేభుయ్యసికాయ వూపసమేతున్తి ఏత్థ యస్సా కిరియాయ ధమ్మవాదినో బహుతరా, ఏసా యేభుయ్యసికా నామ.

౨౦౪. అధమ్మికసలాకగ్గాహేసు **ఓరమత్తక**న్తి పరిత్తం అప్పమత్తకం భణ్డనమత్తమేవ. **న చ గతిగత**న్తి ద్వే తయో ఆవాసే న గతం, తత్థ తత్థేవ వా ద్వత్తిక్ఖత్తుం అవినిచ్ఛితం. **న చ సరితసారిత**న్తి ద్వత్తిక్ఖత్తుం తేహి భిక్ఖూహి సయం సరితం వా అఞ్ఞేహి సారితం వా న హోతి. **జానాతీ**తి సలాకం గాహేన్తో జానాతి "అధమ్మవాదీ బహుతరా"తి. **అప్పేవ నామా**తి ఇమినా నీహారేన సలాకాయ గాహియమానాయ "అపి నామ అధమ్మవాదినో బహుతరా అస్సూ"తి అయమస్స అజ్ఝాసయో హోతి. అపరేసుపి ద్వీసు ఏసేవ నయో.

అధమ్మేన గణ్హన్తీతి అధమ్మవాదినో "ఏవం మయం బహూ భవిస్సామా"తి ద్వే ద్వే సలాకాయో గణ్హన్తి. **వగ్గా గణ్హన్తీ**తి ద్వే ధమ్మవాదినో ఏకం ధమ్మవాదిసలాకం గణ్హన్తి "ఏవం ధమ్మవాదినో న బహూ భవిస్సన్తీ"తి మఞ్ఞమానా. **న చ యథాదిట్ఠియా గణ్హన్తీ**తి ధమ్మవాదినో హుత్వా "బలవపక్ఖం భజిస్సామా"తి అధమ్మవాదిసలాకం గణ్హన్తి. ధమ్మికసలాకగ్గాహేసు అయమేవత్థో పరివత్తేత్వా వేదితబ్బో. ఏవం సలాకం గాహేత్వా సచే బహుతరా ధమ్మవాదినో హోన్తి; యథా తే వదన్తి, ఏవం తం అధికరణం వూపసమేతబ్బం, ఏవం యేభుయ్యసికాయ వూపసన్తం హోతి. అయమేత్థ సఙ్ఖేపో. విత్థారో పన పరతోపి ఆగమిస్సతి.

యేభుయ్యసికాకథా నిట్ఠితా.

తస్సపాపియసికాకథా

౨౦౭. అసుచీతి అసుచీహి కాయవచీకమ్మేహి సమన్నాగతో. **అలజ్జీ**తి సఞ్చిచ్చ ఆపజ్జనాదినా అలజ్జిలక్ఖణేన సమన్నాగతో. **సానువాదో**తి సఉపవాదో. ఇతి ఇమేసఞ్చ తిణ్ణం అఙ్గానం వసేన తీణి కరణాని, సఙ్ఘేన కరణం, ధమ్మేన సమగ్గేన కరణన్తి ఇమాని చ ద్వేతి పఞ్చ తస్సపాపియసికాకమ్మస్స కరణాని నామ హోన్తి. సేసమేత్థ తజ్జనీయాదీసు వుత్తనయమేవ. అయం పనేత్థ వచనత్థో – ఇదఞ్హి యో పాపుస్సన్నతాయ పాపియో పుగ్గలో, తస్స కత్తబ్బతో "తస్సపాపియసికాకమ్మ"న్తి వుచ్చతి.

తస్సపాపియసికాకథా నిట్ఠితా.

తిణవత్థారకాదికథా

౨౧౨. కక్ఖళత్తాయ వాళత్తాయాతి కక్ఖళభావాయ చేవ వాళభావాయ చ. **భేదాయా**తి సఙ్ఘభేదాయ. **సబ్బేహేవ ఏకజ్ఝ**న్తి కస్సచి ఛన్దం అనాహరిత్వా గిలానేపి తత్థేవ ఆనేత్వా ఏకతో సన్నిపతితబ్బం. **తిణవత్థారకేన వూపసమేయ్యా**తి ఏత్థ ఇదం కమ్మం తిణవత్థారకసదిసత్తా "తిణవత్థారకో"తి వుత్తం. యథా హి గూథం వా ముత్తం వా ఘట్టియమానం దుగ్గన్ధతాయ బాధతి, తిణేహి అవత్థరిత్వా సుప్పటిచ్ఛాదితస్స పనస్స సో గన్ధో న బాధతి; ఏవమేవ యం అధికరణం మూలానుమూలం గన్త్వా వూపసమియమానం కక్ఖళత్తాయ వాళత్తాయ భేదాయ సంవత్తతి, తం ఇమినా కమ్మేన వూపసన్తం గూథం వియ తిణవత్థారకేన పటిచ్ఛన్నం సువూపసన్తం హోతీతి ఇదం కమ్మం తిణవత్థారకసదిసత్తా "తిణవత్థారకో"తి వుత్తం.

౨౧౩. థుల్లవజ్జన్తి పారాజికఞ్చేవ సఙ్ఘాదిసేసఞ్చ. **గిహిపటిసంయుత్తన్తి** గిహీనం హీనేన ఖుంసనవమ్భనధమ్మికపటిస్సవేసు ఆపన్నం ఆపత్తిం.

౨౧౪. ఏవఞ్చ పన భిక్ఖవే తే భిక్ఖూ తాహి ఆపత్తీహి వుట్ఠితా హోన్తీతి ఏవం తిణవత్థారకకమ్మవాచాయ కతాయ కమ్మవాచాపరియోసానే యత్తకా తత్థ సన్నిపతితా అన్తమసో సుత్తాపి సమాపన్నాపి అఞ్ఞవిహితాపి సబ్బే తే భిక్ఖూ యావ ఉపసమ్పదమణ్డలతో పట్ఠాయ థుల్లవజ్జఞ్చ గిహిపటిసంయుత్తఞ్చ ఠపేత్వా అవసేసా ఆపత్తియో ఆపన్నా, సబ్బాహి తాహి ఆపత్తీహి వుట్ఠితా హోన్తి. యే పన “న మేతం ఖమతీ”తి అఞ్ఞమఞ్ఞం దిట్ఠావికమ్మం కరోన్తి, తేహి వా సద్ధిం ఆపత్తిం ఆపజ్జిత్వాపి తత్థ అనాగతా, ఆగన్త్వా వా ఛన్దం దత్వా పరివేణాదీసు నిసిన్నా, తే ఆపత్తీహి న వుట్ఠహన్తి. తేన వుత్తం – “ఠపేత్వా దిట్ఠావికమ్మం ఠపేత్వా యే న తత్థ హోన్తీ”తి.

తిణవత్థారకాదికథా నిట్ఠితా.

అధికరణకథా

౨౧౫. భిక్ఖునీనం అనుపఖజ్జాతి భిక్ఖునీనం అన్తో పవిసిత్వా. వివాదాధికరణాదీనం వచనత్థో దుట్ఠదోసవణ్ణనాయం వుత్తోయేవ. **విపచ్చతాయ వోహారోతి** చిత్తదుక్ఖత్థం వోహారో; ఫరుసవచనన్తి అత్థో. **యో తత్థ అనువాదోతి** యో తేసు అనువదన్తేసు ఉపవాదో. **అనువదనాతి** ఆకారనిదస్సనమేతం; ఉపవదనాతి అత్థో. **అనుల్లపనా అనుభణనాతి** ఉభయం అనువదనవేవచనమత్తమేవ. **అనుసమ్పవఙ్కతాతి** పునప్పునం కాయచిత్తవాచాహి తత్థేవ సమ్పవఙ్కతా; అనువదనభావోతి అత్థో. **అబ్భుస్సహనతాతి** “కస్మా ఏవం న ఉపవదిస్సామి, ఉపవదిస్సామియేవా”తి ఉస్సాహం కత్వా అనువదనా. **అనుబలప్పదానన్తి** పురిమవచనస్స కారణం దస్సేత్వా పచ్ఛిమవచనేన బలప్పదానం.

కిచ్చయతా కరణీయతాతి ఏత్థ కిచ్చమేవ కిచ్చయం, కిచ్చయస్స భావో కిచ్చయతా, కరణీయస్స భావో కరణీయతా; ఉభయమ్పేతం సఙ్ఘకమ్మస్సేవ అధివచనం. **అపలోకనకమ్మన్తిఆది** పన తస్సేవ పభేదవచనం. తత్థ **అపలోకనకమ్మం** నామ సీమట్ఠకసఙ్ఘం సోధేత్వా ఛన్దారహానం ఛన్దం ఆహరిత్వా సమగ్గస్స సఙ్ఘస్స అనుమతియా తిక్ఖత్తుం సావేత్వా కత్తబ్బకమ్మం. **ఞత్తికమ్మం** నామ వుత్తనయేనేవ సమగ్గస్స సఙ్ఘస్స అనుమతియా ఏకాయ ఞత్తియా కత్తబ్బకమ్మం. **ఞత్తిదుతియకమ్మం** నామ వుత్తనయేనేవ సమగ్గస్స సఙ్ఘస్స అనుమతియా ఏకాయ ఞత్తియా ఏకాయ చ అనుస్సావనాయాతి ఏవం ఞత్తిదుతియాయ అనుస్సావనాయ కత్తబ్బకమ్మం. **ఞత్తిచతుత్థకమ్మం** నామ వుత్తనయేనేవ సమగ్గస్స సఙ్ఘస్స అనుమతియా ఏకాయ ఞత్తియా తీహి చ అనుస్సావనాహీతి ఏవం ఞత్తిచతుత్థాహి తీహి అనుస్సావనాహి కత్తబ్బకమ్మం.

తత్థ అపలోకనకమ్మం అపలోకేత్వావ కాతబ్బం, ఞత్తికమ్మాదివసేన న కాతబ్బం. ఞత్తికమ్మమ్పి ఏకం ఞత్తిం ఠపేత్వావ కాతబ్బం, అపలోకనకమ్మాదివసేన న కాతబ్బం. ఞత్తిదుతియకమ్మం పన అపలోకేత్వా కత్తబ్బమ్పి అత్థి, అకత్తబ్బమ్పి అత్థి. తత్థ సీమాసమ్ముతి సీమాసమూహననం కథినదానం కథినుబ్భారో కుటివత్థుదేసనా విహారవత్థుదేసనాతి ఇమాని ఛ కమ్మాని గరుకాని, అపలోకేత్వా కాతుం న వట్టన్తి. ఞత్తిదుతియకమ్మవాచం సావేత్వావ కాతబ్బాని. అవసేసా తేరస సమ్ముతియో సేనాసనగ్గాహకమతకచీవరదానాదిసమ్ముతియో చాతి ఏవరూపాని లహుకకమ్మాని అపలోకేత్వాపి కాతుం వట్టన్తి. ఞత్తికమ్మఞత్తిచతుత్థకమ్మవసేన పన న కాతబ్బమేవ. ఞత్తిచతుత్థకమ్మం ఞత్తిఞ్చ తిస్సో చ కమ్మవాచాయో సావేత్వావ కాతబ్బం, అపలోకనకమ్మాదివసేన న కాతబ్బన్తి అయమేత్థ సఙ్ఖేపో.

విత్థారతో పన ఇమాని చత్తారి కమ్మాని “కతిహాకారేహి విపజ్జన్తీ”తిఆదినా నయేన పరివారావసానే కమ్మవగ్గే ఏతేసం వినిచ్ఛయో ఆగతోయేవ. యం పన తత్థ అనుత్తానం, తం కమ్మవగ్గేయేవ వణ్ణయిస్సామ. ఏవఞ్హి సతి న అట్ఠానే వణ్ణనా భవిస్సతి, ఆదితో పట్ఠాయ చ తస్స తస్స కమ్మస్స విఞ్ఞాతత్తా సువిఞ్ఞేయ్యో భవిస్సతి.

౨౧౯. వివాదాధికరణస్స కిం మూలన్తిఆదీని పాళివసేనేవ వేదితబ్బాని.

౨౨౦. “వివాదాధికరణం సియా కుసల”న్తిఆదీసు యేన వివదన్తి, సో చిత్తుప్పాదో వివాదో, సమథేహి చ అధికరణీయతాయ అధికరణన్తి ఏవమాదినా నయేన అత్థో దట్ఠబ్బో.

౨౨౨. ఆపత్తాధికరణం సియా అకుసలం సియా అబ్యాకతం, నత్థి ఆపత్తాధికరణం కుసలన్తి ఏత్థ సన్ధాయ భాసితవసేన అత్థో వేదితబ్బో. యస్మిఞ్హి పథవిఖణనాదికే ఆపత్తాధికరణే కుసలచిత్తం అఙ్గం హోతి, తస్మిం సతి న సక్కా వత్తుం “నత్థి ఆపత్తాధికరణం కుసల”న్తి, తస్మా నయిదం అఙ్గప్పహోనకచిత్తం సన్ధాయ వుత్తం. ఇదం పన సన్ధాయ వుత్తం. యం తావ ఆపత్తాధికరణం లోకవజ్జం, తం ఏకన్తతో అకుసలమేవ, తత్థ “సియా అకుసల”న్తి వికప్పో నత్థి. యం పన పణ్ణత్తివజ్జం, తం యస్మా సఞ్చిచ్చ “ఇమం ఆపత్తిం వీతిక్కమామీ”తి వీతిక్కమన్తస్సేవ అకుసలం హోతి, అసఞ్చిచ్చ పన కిఞ్చి అజానన్తస్స సహసేయ్యాదివసేన ఆపజ్జతో అబ్యాకతం హోతి, తస్మా తత్థ సఞ్చిచ్చాసఞ్చిచ్చవసేన ఇమం వికప్పభావం సన్ధాయ ఇదం వుత్తం – “ఆపత్తాధికరణం సియా అకుసలం, సియా అబ్యాకతం, నత్థి ఆపత్తాధికరణం కుసల”న్తి.

సచే పన “యం కుసలచిత్తో ఆపజ్జతి, ఇదం వుచ్చతి ఆపత్తాధికరణం కుసల”న్తి వదేయ్య, అచిత్తకానం పన ఏళకలోమపదసోధమ్మాదిసముట్ఠానానమ్పి కుసలచిత్తం ఆపజ్జేయ్య, న చ తత్థ విజ్జమానమ్పి కుసలచిత్తం ఆపత్తియా అఙ్గం. కాయవచీవిఞ్ఞత్తివసేన పన చలితప్పవత్తానం కాయవాచానం అఞ్ఞతరమేవ అఙ్గం, తఞ్చ రూపక్ఖన్ధపరియాపన్నత్తా అబ్యాకతన్తి.

యం జానన్తోతిఆదిమ్హి పన అయమత్థో – యం చిత్తం ఆపత్తియా అఙ్గం హోతి, తేన వత్థుం జానన్తో “ఇదం వీతిక్కమామీ”తి చ వీతిక్కమాకారేన సద్ధిం జానన్తో సఞ్జానన్తో వీతిక్కమచేతనావసేన చేతేత్వా పకప్పేత్వా ఉపక్కమవసేన మద్దన్తో అభివితరిత్వా నిరాసఙ్కచిత్తం పేసేత్వా యం ఆపత్తాధికరణం వీతిక్కమం ఆపజ్జతి, తస్స ఏవం వీతిక్కమతో యో వీతిక్కమో, ఇదం వుచ్చతి “ఆపత్తాధికరణం అకుసల”న్తి.

అబ్యాకతవారేపి యం చిత్తం ఆపత్తియా అఙ్గం హోతి, తస్స అభావేన అజానన్తో వీతిక్కమాకారేన చ సద్ధిం అజానన్తో అసఞ్జానన్తో ఆపత్తిఅఙ్గభూతాయ వీతిక్కమచేతనాయ అభావేన అచేతేత్వా సఞ్చిచ్చ మద్దనస్స అభావేన అనభివితరిత్వా నిరాసఙ్కచిత్తం అపేసేత్వా యం ఆపత్తాధికరణం వీతిక్కమం ఆపజ్జతి, తస్స ఏవం వీతిక్కమతో యో వీతిక్కమో, ఇదం వుచ్చతి “ఆపత్తాధికరణం అబ్యాకత”న్తి.

౨౨౪. అయం వివాదో నో అధికరణన్తిఆదీసు సమథేహి అధికరణీయతాయ అభావతో నోఅధికరణన్తి ఏవమత్థో వేదితబ్బో.

అధికరణకథా నిట్ఠితా.

అధికరణవూపసమనసమథకథా

౨౨౮. యావతికా చ భిక్ఖూ కమ్మప్పత్తాతి ఏత్థ చతువగ్గకరణే కమ్మే చత్తారో, పఞ్చవగ్గకరణే పఞ్చ, దసవగ్గకరణే దస, వీసతివగ్గకరణే వీసతి భిక్ఖూ కమ్మప్పత్తాతి వేదితబ్బా.

౨౩౦. సుపరిగ్గహితన్తి సుట్ఠు పరిగ్గహితం కత్వా సమ్పటిచ్ఛితబ్బం. సమ్పటిచ్ఛిత్వా చ పన "అజ్జ భణ్డకం ధోవామ, అజ్జ పత్తం పచామ, అజ్జేకో పలిబోధో అత్థీ"తి మాననిగ్గహత్థాయ కతిపాహం అతిక్కామేతబ్బం.

౨౩౧. అనన్తాని చేవ భస్సాని జాయన్తీతి అపరిమాణాని ఇతో చితో చ వచనాని ఉప్పజ్జన్తి. "భాసానీ"తిపి పాఠో, అయమేవత్థో. **ఉబ్బాహికాయ సమ్మన్నితబ్బో**తి అపలోకేత్వా వా సమ్మన్నితబ్బో పరతో వుత్తాయ ఞత్తిదుతియాయ వా కమ్మవాచాయ. ఏవం సమ్మతేహి పన భిక్ఖూహి విసుం వా నిసీదిత్వా తస్సాయేవ వా పరిసాయ "అఞ్ఞేహి అసమ్మతేహి న కిఞ్చి కథేతబ్బ"న్తి సావేత్వా తం అధికరణం వినిచ్ఛితబ్బం.

౨౩౩. తత్రాస్సాతి తస్సం పరిసతి భవేయ్య. **నేవ సుత్తం ఆగతన్తి** న మాతికా ఆగతా. **నో సుత్తవిభఙ్గో**తి వినయోపి న పగుణో. **బ్యఞ్జనచ్ఛాయాయ అత్థం పటిబాహతీ**తి బ్యఞ్జనమత్తమేవ గహేత్వా అత్థం పటిసేధేతి. జాతరూపరజతఖేత్తవత్థుపటిగ్గహణాదీసు వినయధరేహి భిక్ఖూహి ఆపత్తియా కారియమానే దిస్వా "కిం ఇమే ఆపత్తియా కారేథ, 'నను జాతరూపరజతపటిగ్గహణా పటివిరతో హోతీ'తి ఏవం సుత్తే పటివిరతిమత్తమేవ వుత్తం, నత్థి ఏత్థ ఆపత్తీ"తి వదతి. అపరో ధమ్మకథికో సుత్తస్స ఆగతత్తా ఓలమ్బేత్వా నివాసేన్తానం ఆపత్తియా ఆరోపియమానాయ "కిం ఇమేసం ఆపత్తిం రోపేథ, 'నను పరిమణ్డలం నివాసేస్సామీతి సిక్ఖా కరణీయా'తి ఏవం సిక్ఖాకరణమత్తమేవేత్థ వుత్తం, నత్థి ఏత్థ ఆపత్తీ"తి వదతి.

౨౩౪. యథా బహుతరా భిక్ఖూతి ఏత్థ ఏకేనపి అధికా బహుతరావ కో పన వాదో ద్వీహి తీహీతి.

అధికరణవూపసమనసమథకథా నిట్ఠితా.

తివిధసలాకగ్గాహకథా

౨౩౫. సఞ్ఞత్తియాతి సఞ్ఞాపనత్థాయ. **గూళ్హకన్తి**ఆదీసు అలజ్జుస్సన్నాయ పరిసాయ గూళ్హకో సలాకగ్గాహో కాతబ్బో, లజ్జుస్సన్నాయ పరిసాయ వివటకో, బాలుస్సన్నాయ సకణ్ణజప్పకో. **వణ్ణావణ్ణాయో కత్వా**తి ధమ్మవాదీనఞ్చ అధమ్మవాదీనఞ్చ సలాకాయో నిమిత్తసఞ్ఞం ఆరోపేత్వా అఞ్ఞమఞ్ఞం విసభాగా కాతబ్బా. తతో తా సబ్బాపి చీవరభోగే కత్వా వుత్తనయేన గాహేతబ్బా. **దుగ్గహోతి పచ్చుక్కడ్ఢితబ్బన్తి** "దుగ్గహితా సలాకాయో"తి వత్వా పున గహేత్వా యావతతియం గాహేతబ్బా. **సుగ్గహోతి సావేతబ్బన్తి** ఏకస్మిమ్పి ధమ్మవాదిమ్హి అతిరేకజాతే "సుగ్గహితా సలాకాయో"తి సావేతబ్బం. యథా చ తే ధమ్మవాదినో వదన్తి తథా తం అధికరణం వూపసమేతబ్బన్తి. అథ యావతతియమ్పి అధమ్మవాదినోవ బహుతరా హోన్తి, అజ్జ "అకాలో, స్వే జానిస్సామా"తి వుట్ఠహిత్వా అలజ్జీనం పక్ఖభేదత్థాయ ధమ్మవాదిపక్ఖం పరియేసిత్వా పునదివసే సలాకగ్గాహో కాతబ్బో. అయం గూళ్హకో సలాకగ్గాహో.

సకణ్ణజప్పకే పన **గహితే వత్తబ్బో**తి ఏత్థ సచే సఙ్ఘత్థేరో అధమ్మవాదిసలాకం గణ్హాతి, సో ఏవం అవబోధేతబ్బో – "భన్తే, తుమ్హే మహల్లకా వయోఅనుప్పత్తా, తుమ్హాకం ఏతం న యుత్తం, అయం పన ధమ్మవాదిసలాకా"తి అస్స ఇతరా సలాకా దస్సేతబ్బా. సచే సో తం గణ్హాతి, దాతబ్బా. అథ నేవ అవబుజ్ఝతి, తతో "మా కస్సచి ఆరోచేహీ"తి వత్తబ్బో. సేసం వుత్తనయమేవ. వివటకో వివటత్థోయేవ.

తివిధసలాకగ్గాహకథా నిట్ఠితా.

తస్సపాపియసికావినయకథా

౨౩౮. పారాజికసామన్తం వాతి ఏత్థ మేథునధమ్మే పారాజికసామన్తం నామ దుక్కటం హోతి. అదిన్నాదానాదీసు థుల్లచ్చయం. **నిబ్బేఠేన్త**న్తి "న సరామీ"తి వచనేన నిబ్బేఠయమానం. **అతివేఠేతీ**తి "ఇఙ్ఘాయస్మా"తిఆదివచనేహి అతివేఠియతి. **సరామి ఖో అహం ఆవుసో**తి పారాజికపటిచ్ఛాదనత్థాయ ఏవం పటిజానాతి. పున తేన అతివేఠియమానో "సరామి ఖో"తి పటిఞ్ఞం దత్వా "ఇదాని మం నాసేస్సన్తీ"తి భయేన "**దవాయ మే**"తిఆదిమాహ. ఏతస్స తస్సపాపియసికాకమ్మం కాతబ్బం. సచే సీలవా భవిస్సతి, వత్తం పరిపూరేత్వా పటిప్పస్సద్ధిం లభతి, నో చే తథా నాసితకోవ భవిస్సతి. సేసం సబ్బత్థ ఉత్తానత్థమేవాతి.

తస్సపాపియసికావినయకథా నిట్ఠితా.

సమథక్ఖన్ధకవణ్ణనా నిట్ఠితా.

౫. ఖుద్దకవత్థుక్ఖన్ధకం

ఖుద్దకవత్థుకథా

౨౪౩. ఖుద్దకవత్థుక్ఖన్ధకే – **మల్లముట్ఠికాతి** ముట్ఠికమల్లా. **గామముద్దవాతి** ఛవిరాగమణ్డనానుయుత్తా నాగరికమనుస్సా. గామమోద్దవాతిపి పాఠో; ఏసేవత్థో. **థమ్భేతి** న్హానతిత్థే నిఖణిత్వా ఠపితత్థమ్భే.

కుట్టేతి ఇట్ఠకాసిలాదారుకుట్టానం అఞ్ఞతరస్మిం. **అట్టానే న్హాయన్తీతి** ఏత్థ అట్టానం నామ రుక్ఖం ఫలకం వియ తచ్ఛేత్వా అట్ఠపదాకారేన రాజియో ఛిన్దిత్వా న్హానతిత్థే నిఖణన్తి, తత్థ చుణ్ణాని ఆకిరిత్వా మనుస్సా కాయం ఘంసన్తి. **గన్ధబ్బహత్థకేనాతి** న్హానతిత్థే ఠపితేన దారుమయహత్థేన, తేన కిర చుణ్ణాని గహేత్వా మనుస్సా సరీరం ఘంసన్తి . **కురువిన్దకసుత్తియాతి** కురువిన్దకపాసాణచుణ్ణాని లాఖాయ బన్ధిత్వా కతగుళికకలాపకో వుచ్చతి, తం ఉభోసు అన్తేసు గహేత్వా సరీరం ఘంసన్తి. **విగ్గయ్హ పరికమ్మం కారాపేన్తీతి** అఞ్ఞమఞ్ఞం సరీరేన సరీరం ఘంసన్తి. **మల్లకం** నామ మకరదన్తకే ఛిన్దిత్వా మల్లకమూలసణ్ఠానేన కతం మల్లకన్తి వుచ్చతి, ఇదం గిలానస్సాపి న వట్టతి.

౨౪౪. **అకతమల్లకం** నామ దన్తే అచ్ఛిన్దిత్వా కతం, ఇదం అగిలానస్సేవ న వట్టతి; ఇట్ఠకాఖణ్డం పన కపాలఖణ్డం వా వట్టతి. **ఉక్కాసికన్తి** వత్థవట్టిం; తస్మా న్హాయన్తస్స యస్స కస్సచి న్హానసాటకవట్టియా పిట్ఠిం ఘంసితుం వట్టతి. **పుథుపాణికన్తి** హత్థపరికమ్మం వుచ్చతి, తస్మా సబ్బేసం హత్థేన పిట్ఠిపరికమ్మం కాతుం వట్టతి.

౨౪౫. **వల్లికాతి** కణ్ణతో నిక్ఖన్తముత్తోలమ్బకాదీనం ఏతం అధివచనం; న కేవలఞ్చ వల్లికా ఏవ, యంకిఞ్చి కణ్ణపిళన్ధనం అన్తమసో తాలపణ్ణమ్పి న వట్టతి. **పామఙ్గన్తి** యంకిఞ్చి పలమ్బకసుత్తం. **కణ్ఠసుత్తకన్తి** యంకిఞ్చి గీవూపగఆభరణం. **కటిసుత్తకన్తి** యంకిఞ్చి కటిపిళన్ధనం అన్తమసో సుత్తతన్తుమత్తమ్పి. **ఓవట్టికన్తి** వలయం. **కాయూరాదీని** పాకటానేవ, అక్ఖకానం హేట్ఠా బాహాభరణం యంకిఞ్చి ఆభరణం న వట్టతి.

౨౪౬. **దుమాసికం వా దువఙ్గులం వాతి** ఏత్థ సచే కేసా అన్తోద్వేమాసే ద్వఙ్గులం పాపుణన్తి, అన్తోద్వేమాసేవ ఛిన్దితబ్బా. ద్వఙ్గులేహి అతిక్కామేతుం న వట్టతి. సచేపి న దీఘా, ద్వేమాసతో ఏకదివసమ్పి అతిక్కామేతుం న వట్టతియేవ; ఏవమయం ఉభయేనపి ఉక్కట్ఠపరిచ్ఛేదోవ వుత్తో, తతో ఓరం పన నవట్టనభావో నామ నత్థి.

కోచ్ఛేన ఓసణ్ఠేన్తీతి కోచ్ఛేన ఓలిఖిత్వా సన్నిసీదాపేన్తి. **ఫణకేనాతి** దన్తమయాదీసు యేన కేనచి. **హత్థఫణకేనాతి** హత్థేనేవ ఫణకిచ్చం కరోన్తా అఙ్గులీహి ఓసణ్ఠేన్తి. **సిత్థతేలకేనాతి** మధుసిత్థకనియ్యాసాదీసు యేన కేనచి చిక్కలేన. **ఉదకతేలకేనాతి** ఉదకమిస్సకేన తేలేన. మణ్డనత్థాయ సబ్బత్థ దుక్కటం, ఉద్ధలోమేన పన అనులోమనిపాతనత్థం హత్థం తేమేత్వా సీసం పుఞ్ఛితబ్బం. ఉణ్హాభితత్తరజసిరానమ్పి అల్లహత్థేన పుఞ్ఛితుం వట్టతి.

౨౪౭. **న భిక్ఖవే ఆదాసే వా ఉదకపత్తే వాతి** ఏత్థ కంసపత్తాదీనిపి యేసు ముఖనిమిత్తం పఞ్ఞాయతి, సబ్బాని ఆదాససఙ్ఖమేవ గచ్ఛన్తి. కఞ్జియాదీనిపి చ ఉదకపత్తసఙ్ఖమేవ. తస్మా యత్థ కత్థచి ఓలోకేన్తస్స దుక్కటం. **ఆబాధపచ్చయాతి** "సఞ్ఛవి ను ఖో మే వణో, ఉదాహు న తావా"తి జాననత్థం; "జిణ్ణో ను ఖోమ్హి నో"తి ఏవం ఆయుసఙ్ఖారం ఓలోకనత్థమ్పి వట్టతీతి వుత్తం.

ముఖం ఆలిమ్పన్తీతి విప్పసన్నఛవిరాగకరేహి ముఖాలేపనేహి ఆలిమ్పన్తి. **ఉమ్మద్దేన్తీ**తి నానాఉమ్మద్దనేహి ఉమ్మద్దేన్తి. **చుణ్ణేన్తీ**తి ముఖచుణ్ణకేన మక్ఖేన్తి. **మనోసిలికాయ ముఖం లఞ్ఛేన్తీ**తి మనోసిలాయ తిలకాదీని లఞ్ఛనాని కరోన్తి, తాని హరితాలాదీహిపి న వట్టన్తియేవ. **అఙ్గరాగాదయో** పాకటాయేవ. సబ్బత్థ దుక్కటం.

౨౪౮. **న భిక్ఖవే నచ్చం వా**తిఆదీసు యంకిఞ్చి నచ్చం అన్తమసో మోరనచ్చమ్పి దస్సనాయ గచ్ఛన్తస్స దుక్కటం. సయమ్పి నచ్చన్తస్స వా నచ్చాపేన్తస్స వా దుక్కటమేవ. **గీతమ్పి** యంకిఞ్చి నటగీతం వా సాధుగీతం వా అన్తమసో దన్తగీతమ్పి "యం గాయిస్సామా"తి పుబ్బభాగే ఓకూజన్తా కరోన్తి, ఏతమ్పి న వట్టతి. సయం గాయన్తస్సాపి గాయాపేన్తస్సాపి దుక్కటమేవ. **వాదితమ్పి** యంకిఞ్చి న వట్టతి. యం పన నిట్ఠుభన్తో వా సాసఙ్కే వా ఠితో అచ్ఛరికం వా ఫోటేతి , పాణిం వా పహరతి, తత్థ అనాపత్తి. సబ్బం అన్తరారామే ఠితస్స పస్సతో అనాపత్తి. "పస్సిస్సామీ"తి విహారతో విహారం గచ్ఛన్తస్స ఆపత్తియేవ. ఆసనసాలాయ నిసిన్నో పస్సతి, అనాపత్తి. "పస్సిస్సామీ"తి ఉట్ఠహిత్వా గచ్ఛతో ఆపత్తి. వీథియం ఠత్వా గీవం పరివత్తేత్వా పస్సతోపి ఆపత్తియేవ.

౨౪౯. **సరకుత్తి**న్తి సరకిరియం. **భఙ్గో హోతీ**తి అలద్ధం ఉప్పాదేతుం న సక్కోతి; లద్ధం సమాపజ్జితుం. **పచ్ఛిమా జనతా**తి అమ్హాకం ఆచరియాపి ఉపజ్ఝాయాపి ఏవం గాయింసూతి పచ్ఛిమో జనో దిట్ఠానుగతిం ఆపజ్జతి; తథేవ గాయతి. **న భిక్ఖవే ఆయతకేనా**తి ఏత్థ ఆయతకో నామ తం తం వత్తం భిన్దిత్వా అక్ఖరాని వినాసేత్వా పవత్తో. ధమ్మే పన సుత్తన్తవత్తం నామ అత్థి, జాతకవత్తం నామ అత్థి, గాథావత్తం నామ అత్థి, తం వినాసేత్వా అతిదీఘం కాతుం న వట్టతి. చతురస్సేన వత్తేన పరిమణ్డలాని పదబ్యఞ్జనాని దస్సేతబ్బాని. **సరభఞ్ఞ**న్తి సరేన భణనం. సరభఞ్ఞే కిర తరఙ్గవత్తధోతకవత్తగలితవత్తాదీని ద్వత్తింస వత్తాని అత్థి. తేసు యం ఇచ్ఛతి, తం కాతుం లభతి. సబ్బేసం పదబ్యఞ్జనం అవినాసేత్వా వికారం అకత్వా సమణసారుప్పేన చతురస్సేన నయేన పవత్తనంయేవ లక్ఖణం.

బాహిరలోమిం ఉణ్ణిన్తి ఉణ్ణలోమాని బహి కత్వా ఉణ్ణపావారం పారుపన్తి; తథా ధారేన్తస్స దుక్కటం. లోమాని అన్తో కత్వా పారుపితుం వట్టతి. **సమణకప్పకథా** భూతగామసిక్ఖాపదవణ్ణనాయం వుత్తా.

౨౫౧. **న భిక్ఖవే అత్తనో అఙ్గజాత**న్తి అఙ్గజాతం ఛిన్దన్తస్సేవ థుల్లచ్చయం. అఞ్ఞం పన కణ్ణనాసాఅఙ్గులిఆదిం యంకిఞ్చి ఛిన్దన్తస్స తాదిసం వా దుక్ఖం ఉప్పాదేన్తస్స దుక్కటం. అహికీటదట్ఠాదీసు పన అఞ్ఞఆబాధపచ్చయా వా లోహితం వా మోచేన్తస్స ఛిన్దన్తస్స వా అనాపత్తి.

౨౫౨. **చన్దనగణ్ఠి ఉప్పన్నా హోతీ**తి చన్దనఘటికా ఉప్పన్నా హోతి. సో కిర ఉద్ధఞ్చ అధో చ జాలాని పరిక్ఖిపాపేత్వా గఙ్గాయ నదియా కీళతి, తస్స నదీసోతేన వుయ్హమానా చన్దనగణ్ఠి ఆగన్త్వా జాలే లగ్గా, తమస్స పురిసా ఆహరిత్వా అదంసు; ఏవం సా ఉప్పన్నా హోతి. **ఇద్ధిపాటిహారియ**న్తి ఏత్థ వికుబ్బనిద్ధిపాటిహారియం పటిక్ఖిత్తం, అధిట్ఠానిద్ధి పన అప్పటిక్ఖిత్తాతి వేదితబ్బా.

న భిక్ఖవే సోవణ్ణమయో పత్తోతిఆదీసు సచేపి గిహీ భత్తగ్గే సువణ్ణతట్టికాదీసు బ్యఞ్జనం కత్వా ఉపనామేన్తి, ఆమసితుమ్పి న వట్టతి. ఫలికమయకాచమయకంసమయాని పన తట్టికాదీని భాజనాని పుగ్గలికపరిభోగేనేవ న వట్టన్తి, సఙ్ఘికపరిభోగేన వా గిహివికటాని వా వట్టన్తి. "తమ్బలోహమయోపి పత్తోవ న వట్టతి, థాలకం పన వట్టతీ"తి ఇదం సబ్బం

కురున్దియం వుత్తం. **మణిమయోతి** ఏత్థ పన ఇన్దనీలాదిమణిమయో వుత్తో. **కంసమయోతి** ఏత్థ వట్టలోహమయోపి సఙ్గహితో.

౨౫౩. **లిఖితున్తి** తనుకరణత్థాయేతం వుత్తం. **పకతిమణ్డలన్తి** మకరదన్తచ్ఛిన్నకమణ్డలమేవ.

౨౫౪. **ఆవట్టిత్వాతి** అఞ్ఞమఞ్ఞం పహరిత్వా. **పత్తాధారకన్తి** ఏత్థ "దన్తవల్లిపేత్తాదీహి కతే భూమిఆధారకే తయో, దారుఆధారకే ద్వే పత్తే ఉపరూపరి ఠపేతుం వట్టతీ"తి కురున్దియం వుత్తం. మహాఅట్ఠకథాయం పన వుత్తం – "భూమిఆధారకే తిణ్ణం పత్తానం అనోకాసో, ద్వే ఠపేతుం వట్టతి. దారుఆధారకదణ్డాధారకేసుపి సుసజ్జితేసు ఏసేవ నయో. భమకోటిసదిసో పన దారుఆధారకో తీహి దణ్డకేహి బద్ధో దణ్డకాధారో చ ఏకస్సపి పత్తస్స అనోకాసో, తత్థ ఠపేత్వాపి హత్థేన గహేత్వా ఏవ నిసీదితబ్బం. భూమియం పన నిక్కుజ్జిత్వా ఏకమేవ ఠపేతబ్బ"న్తి.

మిడ్ఢన్తేతి ఆలిన్దకమిడ్ఢికాదీనం అన్తే. సచే పన పరివత్తేత్వా తత్థేవ పతిట్ఠాతి, ఏవరూపాయ విత్థిణ్ణాయ మిడ్ఢియా ఠపేతుం వట్టతి. **పరిభణ్డన్తేతి** బాహిరపస్సే కతాయ తనుకమిడ్ఢికాయ అన్తే. మిడ్ఢియం వుత్తనయేనేవేత్థాపి వినిచ్ఛయో వేదితబ్బో.

చోళకన్తి యం పత్థరిత్వా పత్తో ఠపీయతి; తస్మిం పన అసతి కటసారకే వా తట్టికాయ వా మత్తికాపరిభణ్డకతాయ భూమియా వా యత్థ న దుస్సతి, తథారూపాయ వాలికాయ వా ఠపేతుం వట్టతి. పంసురజాదీసు పన ఖరభూమియం వా ఠపేన్తస్స దుక్కటం. **పత్తమాళకం** ఇట్ఠకాహి వా దారూహి వా కాతుం వట్టతి . **పత్తకుణ్డోలికాతి** మహాముఖకుణ్డసణ్ఠానా భణ్డకుక్ఖలికా వుచ్చతి. **యో లగ్గేయ్యాతి** యత్థ కత్థచి లగ్గేన్తస్స దుక్కటమేవ. చీవరవంసేపి బన్ధిత్వా ఠపేతుం న వట్టతి. భణ్డకట్ఠపనత్థమేవ వా కతం హోతు నిసీదనసయనత్థం వా యత్థ కత్థచి మఞ్చే వా పీఠే వా ఠపేన్తస్స దుక్కటం, అఞ్ఞేన పన భణ్డకేన సద్ధిం బన్ధిత్వా ఠపేతుం వట్టతి. అటనియం బన్ధిత్వా ఓలమ్బేతుం వా వట్టతి, బన్ధిత్వాపి ఉపరి ఠపేతుం న వట్టతియేవ. సచే పన మఞ్చో వా పీఠం వా ఉక్ఖిపిత్వా చీవరవంసాదీసు అట్టకఛన్నేన ఠపితం హోతి, తత్థ ఠపేతుం వట్టతి. అంసవద్ధనకేన అంసకూటే లగ్గేత్వా అఙ్కే ఠపేతుం వట్టతి. ఛత్తే భత్తపూరోపి అంసకూటే లగ్గితపత్తోపి ఠపేతుం న వట్టతి, భణ్డకేన పన సద్ధిం బన్ధిత్వా వా అట్టకం కత్వా వా ఠపితే యో కోచి ఠపేతుం వట్టతి.

౨౫౫. **పత్తహత్థేనాతి** ఏత్థ న కేవలం యస్స పత్తో హత్థే, సో ఏవ పత్తహత్థో, న కేవలఞ్చ కవాటమేవ పణామేతుం న లభతి; అపిచ ఖో పన హత్థే వా పిట్ఠిపాదే వా యత్థ కత్థచి సరీరావయవే పత్తస్మిం సతి హత్థేన వా పాదేన వా సీసేన వా యేన కేనచి సరీరావయవేన కవాటం వా పణామేతుం ఘటికం వా ఉక్ఖిపితుం సూచిం వా కుఞ్చికాయ అపాపురితుం న లభతి. అంసకూటే పన పత్తం లగ్గేత్వా యథాసుఖం అవాపురితుం లభతి.

తుమ్బకటాహన్తి లాబుకటాహం వుచ్చతి, తం పరిహరితుం న వట్టతి. లభిత్వా పన తావకాలికం పరిభుఞ్జితుం వట్టతి. ఘటికటాహేపి ఏసేవ నయో. **ఘటికటాహన్తి** ఘటికపాలం. **అభుం మేతి** ఉత్రాసవచనమేతం. **సబ్బపంసుకూలికేనాతి** ఏత్థ చీవరఞ్చ మఞ్చపీఠఞ్చ పంసుకూలం వట్టతి, అజ్ఝోహరణీయం పన దిన్నకమేవ గహేతబ్బం.

చలకానీతి చబ్బేత్వా అపవిద్ధామిసాని. **అట్ఠికానీతి** మచ్ఛమంసఅట్ఠికాని. **ఉచ్ఛిట్ఠోదకన్తి** ముఖవిక్ఖాలనోదకం. ఏతేసు యంకిఞ్చి పత్తేన నీహరన్తస్స దుక్కటం. పత్తం పటిగ్గహం కత్వా హత్థం ధోవితుమ్పి న లభతి. హత్థధోతపాదధోతఉదకమ్పి

పత్తే ఆకిరిత్వా నీహరితుం న వట్టతి. అనుచ్ఛిట్ఠం సుద్ధపత్తం ఉచ్ఛిట్ఠహత్థేన గణ్హితుం న వట్టతి, వామహత్థేన పనేత్థ ఉదకం ఆసిఞ్చిత్వా ఏకం ఉదకగణ్డుసం గహేత్వా ఉచ్ఛిట్ఠహత్థేన గణ్హితుం వట్టతి. ఏత్తావతాపి హి సో ఉచ్ఛిట్ఠపత్తో హోతి, హత్థం పన బహి ఉదకేన విక్ఖాలేత్వా గహేతుం వట్టతి. మచ్ఛమంసఫలాఫలాదీని ఖాదన్తో యం తత్థ అట్ఠిం వా చలకం వా ఛడ్డేతుకామో హోతి, తం పత్తే ఠపేతుం న లభతి. యం పన పటిఖాదితుకామో హోతి, తం పత్తే ఠపేతుం లభతి. అట్ఠికకణ్టకాదీని తత్థేవ కత్వా హత్థేన లుఞ్చిత్వా ఖాదితుం వట్టతి. ముఖతో నీహటం పన యంకిఞ్చి పున ఖాదితుకామో హోతి, తం పత్తే ఠపేతుం న లభతి. సిఙ్గివేరనాళికేరఖణ్డాని డంసిత్వా పున ఠపేతుం లభతి.

౨౫౬. **నమతక**న్తి సత్థకవేఠనకం పిలోతికఖణ్డం. **దణ్డసత్థక**న్తి పిప్ఫలకం వా అఞ్ఞమ్పి వా యంకిఞ్చి దణ్డం యోజేత్వా కతసత్థకం.

కణ్ణకితా హోన్తీతి మలగ్గహితా హోన్తి. **కిణ్ణేన పూరేతు**న్తి కిణ్ణచుణ్ణేన పూరేతుం. **సత్తుయా**తి హలిద్దిమిస్సకేన పిట్ఠచుణ్ణేన. **సరితక**న్తి పాసాణచుణ్ణం వుచ్చతి; తేన పూరేతుం అనుజానామీతి అత్థో. **మధుసిత్థకేన సారేతు**న్తి మధుసిత్థకేన మక్ఖేతుం. **సరితకం పరిభిజ్జతీ**తి తం మక్ఖితమధుసిత్థకం భిజ్జతి. **సరితసిపాటిక**న్తి మధుసిత్థకపిలోతికం; సత్థకోసకసిపాటియా పన సరితసిపాటికాయ అనులోమాతి కురున్దియం వుత్తం. **కథిన**న్తి నిస్సేణిమ్పి తత్థ అత్థరితబ్బకటసారకకిలఞ్జానం అఞ్ఞతరమ్పి. **కథినరజ్జు**న్తి యాయ దుపట్టచీవరం సిబ్బన్తా కథినే చీవరమ్పి బన్ధన్తి. **కథినం నప్పహోతీ**తి దీఘస్స భిక్ఖునో పమాణేన కతం కథినం; తత్థ రస్సస్స భిక్ఖునో చీవరం పత్థరియమానం నప్పహోతి, అన్తోయేవ హోతి; దణ్డకే న పాపుణాతీతి అత్థో. **దణ్డకథిన**న్తి తస్స మజ్ఝే ఇతరస్స భిక్ఖునో పమాణేన అఞ్ఞం నిస్సేణిం బన్ధితుం అనుజానామీతి అత్థో.

బిదలకన్తి దణ్డకథినప్పమాణేన కటసారకస్స పరియన్తే పటిసంహరిత్వా దుగుణకరణం. **సలాక**న్తి దుపట్టచీవరస్స అన్తరే పవేసనసలాకం. **వినన్ధనరజ్జు**న్తి మహానిస్సేణియా సద్ధిం ఖుద్దకం నిస్సేణిం వినన్ధితుం రజ్జుం. **వినన్ధనసుత్త**న్తి ఖుద్దకనిస్సేణియా చీవరం వినన్ధితుం సుత్తకం. **వినన్ధిత్వా చీవరం సిబ్బేతు**న్తి తేన సుత్తకేన తత్థ చీవరం వినన్ధిత్వా సిబ్బితుం. **విసమా హోన్తీ**తి కాచి ఖుద్దకా హోన్తి, కాచి మహన్తా. **కళిమ్భక**న్తి పమాణసఞ్ఞాకరణం యంకిఞ్చి తాలపణ్ణాదిం. **మోఘసుత్తక**న్తి వడ్ఢకీనం దారూసు కాళసుత్తేన వియ హలిద్దిసుత్తేన సఞ్ఞాకరణం . **అఙ్గులియా పటిగ్గణ్హన్తీ**తి సూచిముఖం అఙ్గులియా పటిచ్ఛన్తి. **పటిగ్గహ**న్తి అఙ్గులికోసకం.

౨౫౭. **ఆవేసనవిత్థకం** నామ యంకిఞ్చి పాతిచఙ్కోటకాది. **ఉచ్చవత్థుక**న్తి పంసుం ఆకిరిత్వా ఉచ్చవత్థుకం కాతుం అనుజానామీతి అత్థో. **ఓగుమ్ఫేత్వా ఉల్లిత్తావలిత్తం కాతు**న్తి ఛదనం ఓధునిత్వా ఘనదణ్డకం కత్వా అన్తో చేవ బహి చ మత్తికాయ లిమ్పితున్తి అత్థో. **గోఘంసికాయా**తి వేళుం వా రుక్ఖదణ్డం వా అన్తోకత్వా తేన సద్ధిం సఙ్ఖరితున్తి అత్థో. **బన్ధనరజ్జు**న్తి తథా సఙ్ఖరితస్స బన్ధనరజ్జుం.

౨౫౮. **కటచ్ఛుపరిస్సావనం** నామ తీసు దణ్డకేసు వినన్ధిత్వా కతం.

౨౫౯. **యో న దదేయ్యా**తి అపరిస్సావనకస్సేవ యో న దదాతి, తస్స ఆపత్తి. యో పన అత్తనో హత్థే పరిస్సావనే విజ్జమానేపి యాచతి, తస్స న అకామా దాతబ్బం. **దణ్డపరిస్సావన**న్తి రజకానం ఖారపరిస్సావనం వియ చతూసు పాదేసు బద్ధనిస్సేణికాయ సాటకం బన్ధిత్వా మజ్ఝేదణ్డకే ఉదకం ఆసిఞ్చితబ్బం, తం ఉభోపి కోట్ఠాసే పూరేత్వా పరిస్సవతి. **ఓత్థరకం** నామ యం ఉదకే ఓత్థరిత్వా ఘటకేన ఉదకం గణ్హన్తి, తఞ్హి చతూసు దణ్డకేసు వత్థం బన్ధిత్వా ఉదకే చత్తారో ఖాణుకే

నిఖణిత్వా తేసు బన్ధిత్వా సబ్బపరియన్తే ఉదకతో మోచేత్వా మజ్ఝే ఓత్థరిత్వా ఘటేన ఉదకం గణ్హన్తి. **మకసకుటికాతి** చీవరకుటికా వుచ్చతి.

౨౬౦. **అభిసన్నకాయాతి** సేమ్హాదిదోసుస్సన్నకాయా. **అగ్గళవట్టి** నామ ద్వారబాహాయ సమప్పమాణోయేవ అగ్గళత్థమ్భో వుచ్చతి, యత్థ తీణి చత్తారి ఛిద్దాని కత్వా సూచియో దేన్తి. **కపిసీసకం** నామ ద్వారబాహం విజ్ఝిత్వా తత్థ పవేసితో అగ్గళపాసకో వుచ్చతి. **సూచికాతి** తత్థ మజ్ఝే ఛిద్దం కత్వా పవేసితా. **ఘటికాతి** ఉపరి యోజితా. **మణ్డలికం కాతున్తి** నీచవత్థుకం చినితుం. **ధూమనేత్తన్తి** ధూమనిక్ఖమనఛిద్దం. **వాసేతున్తి** గన్ధేన వాసేతుం. **ఉదకట్ఠానన్తి** ఉదకఠపనట్ఠానం. తత్థ ఘటేన ఉదకం ఠపేత్వా సరావకేన వళఞ్జేతబ్బం. **కోట్ఠకోతి** ద్వారకోట్ఠకో.

౨౬౧. **తిస్సో పటిచ్ఛాదియోతి** ఏత్థ జన్తాఘరపటిచ్ఛాది చ ఉదకపటిచ్ఛాది చ పరికమ్మం కరోన్తస్సేవ వట్టతి, సేసేసు అభివాదనాదీసు న వట్టతి. వత్థపటిచ్ఛాది సబ్బకమ్మేసు వట్టతి. **ఉదకం న హోతీతి** న్హానోదకం న హోతి.

౨౬౨. **తులన్తి** పణ్ణికానం వియ ఉదకఉబ్బాహనకతులం. **కరకటకో** వుచ్చతి గోణే వా యోజేత్వా హత్థేహి వా గహేత్వా దీఘవరత్తాదీహి ఆకడ్ఢనయన్తం. **చక్కవట్టకన్తి** అరహటఘటియన్తం. **చమ్మఖణ్డం** నామ తులాయ వా కరకటకే వా యోజేతబ్బకం చమ్మభాజనం. **పాకటా హోతీతి** అపరిక్ఖిత్తా హోతి. **ఉదకపుఞ్ఛనీతి** దణ్డమయాపి విసాణమయాపి దారుమయాపి వట్టతి, తస్సా అసతి చోళకేనాపి ఉదకం పచ్ఛుద్ధరితుం వట్టతి.

౨౬౩. **ఉదకమాతికన్తి** ఉదకస్స ఆగమనమాతికం. **నిల్లేఖజన్తాఘరం** నామ ఆవిద్ధపక్ఖపాసకం వుచ్చతి, గోపానసీనం ఉపరి మణ్డలే పక్ఖపాసకే ఠపేత్వా కతకూటచ్ఛదనస్సేతం నామం. **చాతుమాసం నిసీదనేనాతి** నిసీదనేన చత్తారో మాసే న విప్పవసితబ్బన్తి అత్థో.

౨౬౪. **పుప్ఫాభికిణ్ణేసూతి** పుప్ఫేహి సన్థతేసు. **నమతకం** నామ ఏళకలోమేహి కతం అవాయిమం చమ్మఖణ్డపరిహారేన పరిభుఞ్జితబ్బం. **ఆసిత్తకూపధానం** నామ తమ్బలోహేన వా రజతేన వా కతాయ పేళాయ ఏతం అధివచనం, పటిక్ఖిత్తత్తా పన దారుమయాపి న వట్టతి. **మళోరికాతి** దణ్డాధారకో వుచ్చతి. యట్ఠిఆధారకపణ్ణాధారకపచ్ఛికపిట్ఠానిపి ఏత్థేవ పవిట్ఠాని. ఆధారకసఙ్ఖేపగమనతో హి పట్టాయ ఛిద్దం విద్ధమ్పి అవిద్ధమ్పి వట్టతియేవ. **ఏకభాజనేతి** ఏత్థ సచే ఏకో భిక్ఖు భాజనతో ఫలం వా పూవం వా గహేత్వా గచ్ఛతి, తస్మిం అపగతే ఇతరస్స సేసకం భుఞ్జితుం వట్టతి. ఇతరస్సాపి తస్మిం ఖీణే పున గహేతుం వట్టతి.

౨౬౫. **అట్ఠహఙ్గేహీతి** ఏత్థ ఏకేకేనపి అఙ్గేన సమన్నాగతస్స అన్తోసీమాయ వా నిస్సీమం గన్త్వా నదీఆదీసు వా నిక్కుజ్జితుం వట్టతియేవ. ఏవం నిక్కుజ్జితే పన పత్తే తస్స గేహే కోచి దేయ్యధమ్మో న గహేతబ్బో – "అసుకస్స గేహే భిక్ఖం మా గణ్హిత్థా"తి అఞ్ఞేసు విహారేసుపి పేసేతబ్బం. ఉక్కుజ్జనకాలే పన యావతతియం యాచాపేత్వా హత్థపాసం విజహాపేత్వా ఞత్తిదుతియకమ్మేన ఉక్కుజ్జితబ్బో.

౨౬౮. **పురక్ఖత్వాతి** అగ్గతో కత్వా. **సంహరన్తూతి** సంహరియన్తు. **చేలపటికన్తి** చేలసన్థరం. సో కిర "సచే అహం పుత్తం లచ్ఛామి, అక్కమిస్సతి మే భగవా చేలపటిక"న్తి ఇమినా అజ్ఝాసయేన సన్థరి, అభబ్బో చేస పుత్తలాభాయ; తస్మా భగవా న అక్కమి. యది అక్కమేయ్య, పచ్ఛా పుత్తం అలభన్తో "నాయం సబ్బఞ్ఞూ"తి దిట్ఠిం గణ్హేయ్య. ఇదం తావ భగవతో అనక్కమనే

కారణం. యస్మా పన భిక్ఖూపి యే అజానన్తా అక్కమేయ్యుం, తే గిహీనం పరిభూతా భవేయ్యుం; తస్మా భిక్ఖూ పరిభవతో మోచేతుం సిక్ఖాపదం పఞ్ఞపేసి. ఇదం సిక్ఖాపదపఞ్ఞాపనే కారణం.

మఙ్గలత్థాయ యాచియమానేనాతి అపగతగబ్భా వా హోతు గరుగబ్భా వా, ఏవరూపేసు ఠానేసు మఙ్గలత్థాయ యాచియమానేన అక్కమితుం వట్టతి. **ధోతపాదకం** నామ పాదధోవనట్ఠానే ధోతేహి పాదేహి అక్కమనత్థాయ పచ్చత్థరణం అత్థతం హోతి, తం అక్కమితుం వట్టతి.

౨౬౯. కతకం నామ పదుమకణ్ణికాకారం పాదఘంసనత్థం కణ్టకే ఉట్ఠాపేత్వా కతం. తం వట్టం వా హోతు చతురస్సాదిభేదం వా, బాహులికానుయోగత్తా పటిక్ఖిత్తమేవ, నేవ పటిగ్గహేతుం న పరిభుఞ్జితుం వట్టతి. **సక్ఖరాతి** పాసాణో వుచ్చతి; పాసాణఫేణకోపి వట్టతి. **విధూపనన్తి** బీజనీ వుచ్చతి . తాలవణ్టం పన తాలపణ్ణేహి వా కతం హోతు వేళుదన్తవిలీవేహి వా మోరపిఞ్ఛేహి వా చమ్మవికతీహి వా సబ్బం వట్టతి. **మకసబీజనీ** దన్తమయవిసాణమయదణ్డకాపి వట్టతి, వాకమయబీజనియా కేతకపారోహకున్తాలపణ్ణాదిమయాపి సఙ్గహితా.

౨౭౦. గిలానస్స ఛత్తన్తి ఏత్థ యస్స కాయడాహో వా పిత్తకోపో వా హోతి, చక్ఖు వా దుబ్బలం, అఞ్ఞో వా కోచి ఆబాధో వినా ఛత్తేన ఉప్పజ్జతి, తస్స గామే వా అరఞ్ఞే వా ఛత్తం వట్టతి. వస్సే పన చీవరగుత్తత్థం వాళమిగచోరభయేసు చ అత్తగుత్తత్థమ్పి వట్టతి. ఏకపణ్ణచ్ఛత్తం పన సబ్బత్థేవ వట్టతి.

అసిస్సాతి అసి అస్స. **విజ్జోతలతీతి** విజ్జోతతి. **దణ్డసమ్ముతిన్తి** ఏత్థ పమాణయుత్తో చతుహత్థోయేవ దణ్డో సమ్మన్నిత్వా దాతబ్బో. తతో ఊనాతిరిత్తో వినాపి సమ్ముతియా సబ్బేసం వట్టతి. **సిక్కా** పన అగిలానస్స న వట్టతి, గిలానస్సాపి సమ్మన్నిత్వావ దాతబ్బా.

౨౭౩. రోమన్థకస్సాతి ఏత్థ ఠపేత్వా రోమన్థకం సేసానం ఆగతం ఉగ్గారం ముఖే సన్ధారేత్వా గిలన్తానం ఆపత్తి. సచే పన అసన్ధారితమేవ పరగలం గచ్ఛతి, వట్టతి.

యం దియ్యమానన్తి యం దాయకేహి దియ్యమానం పటిగ్గహితభాజనతో బహి పతితం, తం భిక్ఖునా సామం గహేత్వా పరిభుఞ్జితుం అనుజానామీతి అత్థో. ఇదం భోజనవగ్గే వణ్ణితమేవ.

౨౭౪. కుప్పం కరిస్సామీతి సద్దం కరిస్సామి. నఖాదీహి నఖచ్ఛేదనే ఆపత్తి నత్థి, అనురక్ఖణత్థం పన నఖచ్ఛేదనం అనుఞ్ఞాతం. **వీసతిమట్ఠన్తి** వీసతిపి నఖే లిఖితమట్ఠే కారాపేన్తి. **మలమత్తన్తి** నఖతో మలమత్తం అపకడ్ఢితుం అనుజానామీతి అత్థో.

౨౭౫. ఖురసిపాటికన్తి ఖురకోసకం . **మస్సుం కప్పాపేన్తీతి** కత్తరియా మస్సుం ఛేదాపేన్తి. **మస్సుం వడ్ఢాపేన్తీతి** మస్సుం దీఘం కారేన్తి. **గోలోమికన్తి** హనుకమ్హి దీఘం కత్వా ఠపితం ఏళకమస్సు వుచ్చతి. **చతురస్సకన్తి** చతుకోణం. **పరిముఖన్తి** ఉరే లోమసంహరణం. **అడ్ఢదుకన్తి** ఉదరే లోమరాజిట్ఠపనం. **ఆపత్తి దుక్కటస్సాతి** మస్సుకప్పాపనాదీసు సబ్బత్థ ఆపత్తి దుక్కటస్స. **ఆబాధప్పచ్చయా సమ్బాధే లోమన్తి** గణ్డవణరుధిఆదిఆబాధప్పచ్చయా. **కత్తరికాయాతి** గణ్డవణరుధిసీసరోగాబాధప్పచ్చయా. సక్ఖరాదీహి నాసికాలోమగ్గాహాపనే ఆపత్తి నత్థి. అనురక్ఖణత్థం పన సణ్డాసో అనుఞ్ఞాతో.

న భిక్ఖవే పలితం గాహాపేతబ్బన్తి ఏత్థ యం భముకాయ వా నలాటే వా దాఠికాయ వా ఉగ్గన్త్వా బీభచ్ఛం ఠితం, తాదిసం లోమం పలితం వా అపలితం వా గాహాపేతుం వట్టతి.

౨౭౭. **కంసపత్థరికా**తి కంసభణ్డవాణిజా. **బన్ధనమత్త**న్తి వాసికత్తరయట్ఠిఆదీనం బన్ధనమత్తం.

౨౭౮. **న భిక్ఖవే అకాయబన్ధనేనా**తి ఏత్థ అబన్ధిత్వా నిక్ఖమన్తేన యత్థ సరతి, తత్థ బన్ధితబ్బం. ఆసనసాలాయ బన్ధిస్సామీతి గన్తుం వట్టతి. సరిత్వా యావ న బన్ధతి, న తావ పిణ్డాయ చరితబ్బం. **కలాబుకం** నామ బహురజ్జుకం. **దేడ్డుభకం** నామ ఉదకసప్పసీససదిసం. **మురజం** నామ మురజవట్టిసణ్ఠానం వేఠేత్వా కతం. **మద్దవీణం** నామ పామఙ్గసణ్ఠానం. ఈదిసఞ్హి ఏకమ్పి న వట్టతి, పగేవ బహూని. **పట్టికం సూకరన్తక**న్తి ఏత్థ పకతివీతా వా మచ్ఛకణ్టకవాయిమా వా పట్టికా వట్టతి, సేసా కుఞ్జరచ్ఛికాదిభేదా న వట్టన్తి. **సూకరన్తకం** నామ కుఞ్చికాకోసకసణ్ఠానం హోతి. ఏకరజ్జుకం పన ముద్దికకాయబన్ధనఞ్చ సూకరన్తకం అనులోమేతి. **అనుజానామి భిక్ఖవే మురజం మద్దవీణ**న్తి ఇదం దసాసుయేవ అనుఞ్ఞాతం . పామఙ్గదసా చేత్థ చతున్నం ఉపరి న వట్టతి. **సోభణం** నామ వేఠేత్వా ముఖవట్టిసిబ్బనం. **గుణకం** నామ ముదిఙ్గసణ్ఠానేన సిబ్బనం; ఏవం సిబ్బితా హి అన్తా థిరా హోన్తి. **పవనన్తో**తి పాసన్తో వుచ్చతి.

౨౮౦. **హత్థిసోణ్డకం** నామ నాభిమూలతో హత్థిసోణ్డసణ్ఠానం ఓలమ్బకం కత్వా నివత్థం చోళికఇత్థీనం నివాసనం వియ. **మచ్ఛవాళకం** నామ ఏకతో దసన్తం ఏకతో పాసన్తం ఓలమ్బేత్వా నివత్థం. **చతుకణ్ణకం** నామ ఉపరి ద్వే, హేట్ఠతో ద్వేతి ఏవం చత్తారో కణ్ణే దస్సేత్వా నివత్థం. **తాలవణ్టకం** నామ తాలవణ్టాకారేన సాటకం ఓలమ్బేత్వా నివాసనం. **సతవలికం** నామ దీఘసాటకం అనేకక్ఖత్తుం ఓభఞ్జిత్వా ఓవట్టికం కరోన్తేన నివత్థం, వామదక్ఖిణపస్సేసు వా నిరన్తరం వలియో దస్సేత్వా నివత్థం. సచే పన జాణుతో పట్ఠాయ ఏకా వా ద్వే వా వలియో పఞ్ఞాయన్తి, వట్టతి.

సంవేల్లియం నివాసేన్తీతి మల్లకమ్మకారాదయో వియ కచ్ఛం బన్ధిత్వా నివాసేన్తి; ఏవం నివాసేతుం గిలానస్సపి మగ్గప్పటిపన్నస్సపి న వట్టతి. యమ్పి మగ్గం గచ్ఛన్తా ఏకం వా ద్వే వా కోణే ఉక్ఖిపిత్వా అన్తరవాసకస్స ఉపరి లగ్గేన్తి, అన్తో వా ఏకం కాసావం తథా నివాసేత్వా బహి అపరం నివాసేన్తి, సబ్బం న వట్టతి. గిలానో పన అన్తో కాసావస్స ఓవట్టికం దస్సేత్వా అపరం ఉపరి నివాసేతుం లభతి. అగిలానేన ద్వే నివాసేన్తేన సగుణం కత్వా నివాసేతబ్బాని. ఇతి యఞ్చ ఇధ పటిక్ఖిత్తం, యఞ్చ సేఖియవణ్ణనాయం; తం సబ్బం వజ్జేత్వా నిబ్బికారం తిమణ్డలం పటిచ్ఛాదేన్తేన పరిమణ్డలం నివాసేతబ్బం. యంకిఞ్చి వికారం కరోన్తో దుక్కటా న ముచ్చతి. న భిక్ఖవే గిహిపారుతం పారుపితబ్బన్తి ఏవం పటిక్ఖిత్తం గిహిపారుతం అపారుపిత్వా, ఉభో కణ్ణే సమం కత్వా పారుపనం పరిమణ్డలపారుపనం నామ, తం పారుపితబ్బం.

తత్థ యంకిఞ్చి సేతపటపారుతం పరిబ్బాజకపారుతం ఏకసాటకపారుతం సోణ్డపారుతం అన్తేపురికపారుతం మహాజేట్ఠకపారుతం కుటిపవేసకపారుతం బ్రాహ్మణపారుతం పాళికారకపారుతన్తి ఏవమాది పరిమణ్డలలక్ఖణతో అఞ్ఞథా పారుతం, సబ్బమేతం గిహిపారుతం నామ. తస్మా యథా సేతపటా అడ్ఢపాలకనిగణ్ఠా పారుపన్తి, యథా చ ఏకచ్చే పరిబ్బాజకా ఉరం వివరిత్వా ద్వీసు అంసకూటేసు పావురణం ఠపేన్తి, యథా చ ఏకసాటకా మనుస్సా నివత్థసాటకస్స ఏకేనన్తేన పిట్ఠిం పారుపిత్వా ఉభో కణ్ణే ఉభోసు అంసకూటేసు ఠపేన్తి, యథా చ సురాసోణ్డాదయో సాటకేన గీవం పరిక్ఖిపన్తా ఉభో అన్తే ఉదరే వా ఓలమ్బేన్తి; పిట్ఠియం వా ఖిపన్తి, యథా చ అన్తేపురికాయో అక్ఖితారకమత్తం దస్సేత్వా ఓగుణ్ఠికం పారుపన్తి, యథా చ మహాజేట్ఠా దీఘసాటకం నివాసేత్వా తస్సేవ ఏకేనన్తేన సకలసరీరం పారుపన్తి, యథా చ కస్సకా

ఖేత్తకుటిం పవిసన్తా సాటకం పలివేఠేత్వా ఉపకచ్ఛకే పక్ఖిపిత్వా తస్సేవ ఏకేనన్తేన సరీరం పారుపన్తి, యథా చ బ్రాహ్మణా ఉభిన్నం ఉపకచ్ఛకానం అన్తరేన సాటకం పవేసేత్వా అంసకూటేసు పక్ఖిపన్తి, యథా చ పాళికారకో భిక్ఖు ఏకంసపారుపనేన పారుతం వామబాహుం వివరిత్వా చీవరం అంసకూటం ఆరోపేతి; ఏవం అపారుపిత్వా సబ్బేపి ఏతే అఞ్ఞే చ ఏవరూపే పారుపనదోసే వజ్జేత్వా నిబ్బికారం పరిమణ్డలం పారుపితబ్బం. తథా అపారుపిత్వా ఆరామే వా అన్తరఘరే వా అనాదరేన యంకిఞ్చి వికారం కరోన్తస్స దుక్కటం.

౨౮౧. **ముణ్డవట్టీ**తి యథా రఞ్ఞో కుహిఞ్చి గచ్ఛతో పరిక్ఖారభణ్డవహనమనుస్సాతి అధిప్పాయో. **అన్తరాకాజ**న్తి మజ్ఝే లగ్గేత్వా ద్వీహి వహితబ్బభారం.

౨౮౨. **అచక్ఖుస్స**న్తి చక్ఖూనం హితం న హోతి; పరిహానిం జనేతి. **నచ్ఛాదేతీ**తి న రుచ్చతి. **అట్ఠఙ్గులపరమ**న్తి మనుస్సానం పమాణఙ్గులేన అట్ఠఙ్గులపరమం. **అతిమటాహక**న్తి అతిఖుద్దకం.

౨౮౩. **దాయం ఆలిమ్పేన్తీ**తి తిణవనాదీసు అగ్గిం దేన్తి. **పటగ్గి**న్తి పటిఅగ్గిం. **పరిత్త**న్తి అప్పహరితకరణేన వా పరిఖాఖణనేన వా పరిత్తాణం. ఏత్థ పన అనుపసమ్పన్నే సతి సయం అగ్గిం దాతుం న లభతి, అసతి అగ్గిమ్పి దాతుం లభతి, భూమిం తచ్ఛేత్వా తిణానిపి హరితుం, పరిఖమ్పి ఖణితుం, అల్లసాఖం భఞ్జిత్వాపి అగ్గిం నిబ్బాపేతుం లభతి, సేనాసనం పత్తం వా అప్పత్తం వా తథా నిబ్బాపేతుం లభతియేవ. ఉదకేన పన కప్పియేనేవ లభతి, న ఇతరేన.

౨౮౪. **సతి కరణీయే**తి సుక్ఖకట్ఠాదిగ్గహణకిచ్చే సతి. **పోరిసియ**న్తి పురిసప్పమాణం. **ఆపదాసూ**తి వాళమిగాదయో వా దిస్వా మగ్గమూళ్హో వా దిసా ఓలోకేతుకామో హుత్వా దవడాహం వా ఉదకోఘం వా ఆగచ్ఛన్తం దిస్వా ఏవరూపాసు ఆపదాసు అతిఉచ్చమ్పి రుక్ఖం ఆరోహితుం వట్టతి.

౨౮౫. **కల్యాణవాక్కరణా**తి మధురసద్దా. **ఛన్దసో ఆరోపేమా**తి వేదం వియ సక్కతభాసాయ వాచనామగ్గం ఆరోపేమ. **సకాయ నిరుత్తియా**తి ఏత్థ సకా నిరుత్తి నామ సమ్మాసమ్బుద్ధేన వుత్తప్పకారో మాగధికో వోహారో.

౨౮౬. **లోకాయతం** నామ సబ్బం ఉచ్ఛిట్ఠం, సబ్బం అనుచ్ఛిట్ఠం, సేతో కాకో, కాళో బకో; ఇమినా చ ఇమినా చ కారణేనాతి ఏవమాదినిరత్థకకారణపటిసంయుత్తం తిత్థియసత్థం.

౨౮౮. **అన్తరా అహోసీ**తి అన్తరితా అహోసి పటిచ్ఛన్నా.

౨౮౯. **ఆబాధప్పచ్చయా**తి యస్స ఆబాధస్స లసుణం భేసజ్జం; తప్పచ్చయాతి అత్థో.

౨౯౦. **పస్సావపాదుక**న్తి ఏత్థ పాదుకా ఇట్ఠకాహిపి సిలాహిపి దారూహిపి కాతుం వట్టతి. **వచ్చపాదుకాయ**పి ఏసేవ నయో. **పరివేణ**న్తి వచ్చకుటిపరిక్ఖేపబ్భన్తరం.

౨౯౩. **యథాధమ్మో కారేతబ్బో**తి దుక్కటవత్థుమ్హి దుక్కటేన పాచిత్తియవత్థుమ్హి పాచిత్తియేన కారేతబ్బో. పహరణత్థం కతం **పహరణీ**తి వుచ్చతి, యస్స కస్సచి ఆవుధసఙ్ఖాతస్సేతం అధివచనం, తం ఠపేత్వా అఞ్ఞం సబ్బం లోహభణ్డం

అనుజానామీతి అత్థో. **కతకఞ్చ కుమ్భకారికఞ్చాతి** ఏత్థ కతకం వుత్తమేవ. **కుమ్భకారికఞ్చాతి** ధనియస్సేవ సబ్బమత్తికామయకుటి వుచ్చతి. సేసం సబ్బత్థ ఉత్తానమేవాతి.

ఖుద్దకవత్థుకథా నిట్ఠితా.

ఖుద్దకవత్థుక్ఖన్ధకవణ్ణనా నిట్ఠితా.

౬. సేనాసనక్ఖన్ధకం

విహారానుజాననకథా

২৭৬. సేనాసనక్ఖన్ధకే – **అపఞ్ఞత్తం హోతీ**తి అననుఞ్ఞాతం హోతి. **విహారో** నామ అడ్ఢయోగాదిముత్తకో అవసేసావాసో. **అడ్ఢయోగో**తి సుపణ్ణవఙ్కగేహం. **పాసాదో**తి దీఘపాసాదో. **హమ్మియ**న్తి ఉపరిఆకాసతలే పతిట్ఠితకూటాగారో పాసాదోయేవ. **గుహా**తి ఇట్ఠకాగుహా సిలాగుహా దారుగుహా పంసుగుహా. **ఆగతానాగతస్స చాతుద్దిసస్స సఙ్ఘస్సా**తి ఆగతస్స చ అనాగతస్స చ చతూసు దిసాసు అప్పటిహతచారస్స చాతుద్దిసస్స సఙ్ఘస్స.

২৭৭. అనుమోదనగాథాసు – **సీతం ఉణ్హ**న్తి ఉతువిసభాగవసేన వుత్తం. **సిసిరే చాపి వుట్ఠియో**తి ఏత్థ **సిసిరో**తి సమ్ఫుసితకవాతో వుచ్చతి. **వుట్ఠియో**తి ఉజుకమేఘవుట్ఠియో ఏవ. ఏతాని సబ్బాని **పటిహన్తీ**తి ఇమినావ పదేన యోజేతబ్బాని.

పటిహఞ్ఞతీతి విహారేన పటిహఞ్ఞతి. **లేణత్థ**న్తి నిలీయనత్థం. **సుఖత్థ**న్తి సీతాదిపరిస్సయాభావేన సుఖవిహారత్థం. **ఝాయితుఞ్చ విపస్సితు**న్తి ఇదమ్పి పదద్వయం “సుఖత్థఞ్చా”తి ఇమినావ పదేన యోజేతబ్బం. ఇదఞ్హి వుత్తం హోతి – సుఖత్థఞ్చ విహారదానం, కతమం సుఖత్థం? ఝాయితుం విపస్సితుఞ్చ యం సుఖం, తదత్థం. అథ వా పరపదేనపి యోజేతబ్బం – ఝాయితుఞ్చ విపస్సితుఞ్చ విహారదానం; ఇధ ఝాయిస్సన్తి విపస్సిస్సన్తీతి దదతో **విహారదానం సఙ్ఘస్స అగ్గం బుద్ధేన వణ్ణితం**. వుత్తఞ్హేతం – “సో చ సబ్బదదో హోతి, యో దదాతి ఉపస్సయ”న్తి (సం. ని. ౧.౪౨).

యస్మా చ అగ్గం వణ్ణితం , ‘‘**తస్మా హి పణ్డితో పోసో**’’తి గాథా. **వాసయేత్థ బహుస్సుతే**తి ఏత్థ విహారే పరియత్తిబహుస్సుతే చ పటివేధబహుస్సుతే చ వాసేయ్య. **తేసం అన్నఞ్చా**తి యం తేసం అనుచ్ఛవికం అన్నఞ్చ పానఞ్చ వత్థాని చ మఞ్చపీఠాదిసేనాసనాని చ, తం సబ్బం తేసు ఉజుభూతేసు అకుటిలచిత్తేసు. **దదేయ్యా**తి నిదహేయ్య. తఞ్చ ఖో విప్పసన్నేన చేతసా న చిత్తప్పసాదం విరాధేత్వా, ఏవం విప్పసన్నచిత్తస్స హి **తే తస్స ధమ్మం దేసేన్తి...పే.... పరినిబ్బాతి అనాసవో**తి.

২৭৬. ఆవిఞ్ఛనచ్ఛిద్దం ఆవిఞ్ఛనరజ్జున్తి ఏత్థ రజ్జు నామ సచేపి దీపినఙ్గుట్ఠేన కతా హోతి, వట్టతియేవ; న కాచి న వట్టతి. **తీణి తాళానీ**తి తిస్సో కుఞ్చికాయో. **యన్తకం సూచిక**న్తి ఏత్థ యం యం జానాతి తం తం యన్తకం, తస్స వివరణసూచికఞ్చ కాతుం వట్టతి. **వేదికావాతపానం** నామ చేతియే వేదికాసదిసం. **జాలవాతపానం** నామ జాలకబద్ధం. **సలాకవాతపానం** నామ థమ్భకవాతపానం. **చక్కలిక**న్తి ఏత్థ చోళకపాదపుఞ్ఛనం బన్ధితుం అనుజానామీతి అత్థో. **వాతపానభిసీ**తి వాతపానప్పమాణేన భిసిం కత్వా బన్ధితుం అనుజానామీతి అత్థో. **మిడ్ఢి**న్తి మిడ్ఢకం. **బిదలమఞ్చక**న్తి వేత్తమఞ్చం; వేళువిలీవేహి వా వీతం.

২৭৪. ఆసన్దికోతి చతురస్సపీఠం వుచ్చతి. ఉచ్చకమ్పి ఆసన్దికన్తి వచనతో ఏకతోభాగేన దీఘపీఠమేవ హి అట్ఠఙ్గులపాదకం వట్టతి, చతురస్సఆసన్దికో పన పమాణాతిక్కన్తోపి వట్టతీతి వేదితబ్బో. **సత్తఙ్గో** నామ తీసు దిసాసు అపస్సయం కత్వా కతమఞ్చో, అయమ్పి పమాణాతిక్కన్తో వట్టతి. **భద్దపీఠ**న్తి వేత్తమయం పీఠం వుచ్చతి. **పీఠికా**తి

పిలోతికాబద్ధపీఠమేవ. **ఏళకపాదపీఠం** నామ దారుపట్టికాయ ఉపరి పాదే ఠపేత్వా భోజనఫలకం వియ కతపీఠం వుచ్చతి. **ఆమలకవట్టికపీఠం** నామ ఆమలకాకారేన యోజితం బహుపాదకపీఠం. ఇమాని తావ పాళియం ఆగతపీఠాని. దారుమయం పన సబ్బం పీఠం వట్టతీతి అయమేత్థ వినిచ్ఛయో. **కోచ్ఛ**న్తి ఉసీరమయం వా ముఞ్జపబ్బజమయం వా.

అట్ఠఙ్గులపరమం మఞ్చపటిపాదకన్తి ఏత్థ మనుస్సానం పమాణఙ్గులమేవ అట్ఠఙ్గులం. **చిమిలికా** నామ పరికమ్మకతాయ భూమియా ఛవిసంరక్ఖణత్థాయ అత్థరణం వుచ్చతి. **రుక్ఖతూల**న్తి సిమ్బలిరుక్ఖాదీనం యేసం కేసఞ్చి రుక్ఖానం తూలం. **లతాతూల**న్తి ఖీరవల్లిఆదీనం యాసం కాసఞ్చి వల్లీనం తూలం. **పోటకితూల**న్తి పోటకితిణాదీనం యేసం కేసఞ్చి తిణజాతికానం అన్తమసో ఉచ్ఛునళాదీనమ్పి తూలం. ఏతేహి తీహి సబ్బభూతగామా సఙ్గహితా హోన్తి. రుక్ఖవల్లితిణజాతియో హి ముఞ్చిత్వా అఞ్ఞో భూతగామో నామ నత్థి, తస్మా యస్స కస్సచి భూతగామస్స తూలం బిమ్బోహనే వట్టతి, భిసిం పన పాపుణిత్వా సబ్బమ్పేతం అకప్పియతూలన్తి వుచ్చతి. న కేవలఞ్చ బిమ్బోహనే ఏతం తూలమేవ, హంసమోరాదీనం సబ్బసకుణానం సీహాదీనం సబ్బచతుప్పదానఞ్చ లోమమ్పి వట్టతి. పియఙ్గుపుప్ఫబకుళపుప్ఫాది పన యంకిఞ్చి పుప్ఫం న వట్టతి. తమాలపత్తం సుద్ధమేవ న వట్టతి, మిస్సకం పన వట్టతి. భిసీనం అనుఞ్ఞాతం పఞ్చవిధం ఉణ్ణాదితూలమ్పి వట్టతి.

అద్ధకాయికానీతి ఉపడ్ఢకాయప్పమాణాని, యేసు కటితో పట్ఠాయ యావ సీసం ఉపదహన్తి. **సీసప్పమాణం** నామ యస్స విత్థారతో తీసు కణ్ణేసు ద్విన్నం కణ్ణానం అన్తరం మినీయమానం విదత్థి చేవ చతురఙ్గులఞ్చ హోతి, మజ్ఝట్ఠానం ముట్ఠిరతనం హోతి. దీఘతో పన దియడ్ఢరతనం వా ద్విరతనం వాతి కురున్దియం వుత్తం. అయం సీసప్పమాణస్స ఉక్కట్ఠపరిచ్ఛేదో. ఇతో ఉద్ధం న వట్టతి, హేట్ఠా పన వట్టతి. అగిలానస్స సీసుపధానఞ్చ పాదుపధానఞ్చాతి ద్వయమేవ వట్టతి . గిలానస్స బిమ్బోహనాని సన్థరిత్వా ఉపరి పచ్చత్థరణం కత్వా నిపజ్జితుమ్పి వట్టతి. "యాని పన భిసీనం అనుఞ్ఞాతాని పఞ్చ కప్పియతూలాని, తేహి బిమ్బోహనం మహన్తమ్పి వట్టతీ"తి ఫుస్సదేవత్థేరో ఆహ. వినయధరఉపతిస్సత్థేరో పన "బిమ్బోహనం కరిస్సామీ'తి కప్పియతూలం వా అకప్పియతూలం వా పక్ఖిపిత్వా కరోన్తస్స పమాణమేవ వట్టతీ"తి ఆహ.

పఞ్చ భిసియోతి పఞ్చహి ఉణ్ణాదీహి పూరితభిసియో. తూలగణనాయ హి ఏతాసం గణనా వుత్తా. తత్థ ఉణ్ణగ్గహణేన న కేవలం ఏళకలోమమేవ గహితం, ఠపేత్వా మనుస్సలోమం యంకిఞ్చి కప్పియాకప్పియమంసజాతీనం పక్ఖిచతుప్పదానం లోమం, సబ్బం ఇధ ఉణ్ణగ్గహణేనేవ గహితం. తస్మా ఛన్నం చీవరానం ఛన్నం అనులోమచీవరానఞ్చ అఞ్ఞతరేన భిసిచ్ఛవిం కత్వా తం సబ్బం పక్ఖిపిత్వా భిసిం కాతుం వట్టతి. ఏళకలోమాని పన అపక్ఖిపిత్వా కమ్బలమేవ చతుగ్గుణం వా పఞ్చగుణం వా పక్ఖిపిత్వా కతాపి ఉణ్ణభిసిసఙ్ఖ్యమేవ గచ్ఛతి.

చోళభిసిఆదీసు యంకిఞ్చి నవచోళం వా పురాణచోళం వా సంహరిత్వా వా అన్తో పక్ఖిపిత్వా వా కతా **చోళభిసి,** యంకిఞ్చి వాకం పక్ఖిపిత్వా కతా **వాకభిసి,** యంకిఞ్చి తిణం పక్ఖిపిత్వా కతా **తిణభిసి,** అఞ్ఞత్ర సుద్ధతమాలపత్తం యంకిఞ్చి పణ్ణం పక్ఖిపిత్వా కతా **పణ్ణభిసీ**తి వేదితబ్బా. తమాలపత్తం పన అఞ్ఞేన మిస్సమేవ వట్టతి, సుద్ధం న వట్టతి. భిసియా పమాణనియమో నత్థి, మఞ్చభిసి పీఠభిసి భూమత్థరణభిసి చఙ్కమనభిసి పాదపుఞ్ఛనభిసీతి ఏతాసం అనురూపతో సల్లక్ఖేత్వా అత్తనో రుచివసేన పమాణం కాతబ్బం. యం పనేతం ఉణ్ణాదిపఞ్చవిధతూలమ్పి భిసియం వట్టతి, తం "మసూరకేపి వట్టతీ"తి కురున్దియం వుత్తం. ఏతేన మసూరకం పరిభుఞ్జితుం వట్టతీతి సిద్ధం హోతి.

మఞ్చభిసిం పీఠే సన్థరన్తీతి మఞ్చభిసిం పీఠే అత్థరన్తి; అత్థరణత్థాయ హరన్తీతి యుజ్జతి. **ఉల్లోకం అకరిత్వా**తి హేట్ఠా చిమిలికం అదత్వా. **ఘోసితు**న్తి రజనేన వా హలిద్దియా వా ఉపరి ఘుసితాని దాతుం. **భత్తికమ్మ**న్తి భిసిచ్ఛవియా ఉపరి భత్తికమ్మం. **హత్థభత్తి**న్తి పఞ్చఙ్గులిభత్తిం.

౨౯౮. ఇక్కాసన్తి రుక్ఖనియ్యాసం వా సిలేసం వా. **పిట్ఠమద్ద**న్తి పిట్ఠఖలిం. **కుణ్డకమత్తిక**న్తి కుణ్డకమిస్సకమత్తికం. **సాసపకుట్ట**న్తి సాసపపిట్ఠం. **సిత్థతేలక**న్తి విలీనమధుసిత్థకం. **అచ్చుస్సన్నం హోతీ**తి బిన్దు బిన్దు హుత్వా తిట్ఠతి. **పచ్చుద్ధరితు**న్తి పుఞ్ఛితుం. **గణ్డుమత్తిక**న్తి గణ్డుప్పాదగూథమత్తికం. **కసావ**న్తి ఆమలకహరీతకానం కసావం.

౨౯౯. న భిక్ఖవే పటిభానచిత్తన్తి ఏత్థ న కేవలం ఇత్థిపురిసరూపమేవ, తిరచ్ఛానరూపమ్పి అన్తమసో గణ్డుప్పాదరూపమ్పి భిక్ఖునో సయం కాతుం వా "కరోహీ"తి వత్తుం వా న వట్టతి, "ఉపాసక ద్వారపాలం కరోహీ"తి వత్తుమ్పి న లబ్భతి. జాతకపకరణఅసదిసదానాదీని పన పసాదనీయాని నిబ్బిదాపటిసంయుత్తాని వా వత్థూని పరేహి కారాపేతుం లబ్భతి. మాలాకమ్మాదీని సయమ్పి కాతుం లబ్భతి.

౩౦౦. అళకమన్దాతి ఏకఙ్గణా మనుస్సాభికిణ్ణా. **తయో గబ్భే**తి ఏత్థ **సివికాగబ్భో**తి చతురస్సగబ్భో. **నాళికాగబ్భో**తి విత్థారతో దిగుణతిగుణాయామో దీఘగబ్భో. **హమ్మియగబ్భో**తి ఆకాసతలే కూటాగారగబ్భో వా ముణ్డచ్ఛదనగబ్భో వా.

కలబ్బకపాదకన్తి రుక్ఖం విజ్ఝిత్వా తత్థ ఖాణుకే ఆకోటేత్వా కతం, తం ఆహరిమం భిత్తిపాదం జిణ్ణకుట్టపాదస్స ఉపత్థమ్భనత్థం భూమియం పతిట్ఠాపేతుం అనుజానామీతి అత్థో. **పరిత్తాణకిటిక**న్తి వస్సపరిత్తాణత్థం కిటికం. **ఉద్దసుధ**న్తి వచ్ఛకగోమయేన చేవ ఛారికాయ చ సద్ధిం మద్దితమత్తికం.

ఆళిన్దో నామ పముఖం వుచ్చతి. **పఘనం** నామ యం నిక్ఖమన్తా చ పవిసన్తా చ పాదేహి హనన్తి, తస్స విహారద్వారే ఉభతో కుట్టం నీహరిత్వా కతపదేసస్సేతం అధివచనం, "పఘాన"న్తిపి వుచ్చతి. **పకుట్ట**న్తి మజ్ఝే గబ్భస్స సమన్తా పరియాగారో వుచ్చతి. "పకుట"న్తిపి పాఠో. **ఓసారక**న్తి అనాళిన్దకే విహారే వంసం దత్వా తతో దణ్డకే ఓసారేత్వా కతఛదనపముఖం. **సంసారణకిటికో** నామ చక్కలయుత్తో కిటికో.

౩౦౧. పానీయభాజనన్తి పివన్తానం పానీయదానభాజనం. ఉళుఙ్కో చ థాలకఞ్చ పానీయసఙ్ఖస్స అనులోమాని.

౩౦౩. అపేసీతి దీఘదారుమ్హి ఖాణుకే పవేసేత్వా కణ్టకసాఖాహి వినన్ధిత్వా కతం ద్వారథకనకం. **పలిఘో**తి గామద్వారేసు వియ చక్కయుత్తం ద్వారథకనకం.

౩౦౫. అస్సతరీహి యుత్తా రథా **అస్సతరీరథా**. **ఆముత్తమణికుణ్డలా**తి ఆముత్తమణికుణ్డలాని.

పరినిబ్బుతోతి కిలేసపరినిబ్బానేన పరినిబ్బుతో. **సీతిభూతో**తి కిలేసాతపాభావేన సీతిభూతో. **నిరూపధీ**తి కిలేసుపధిఅభావేన నిరూపధీతి వుచ్చతి.

సబ్బా ఆసత్తియో ఛేత్వాతి రూపాదీసు వా విసయేసు సబ్బభవేసు వా పత్థనాయో ఛిన్దిత్వా. **హదయే దర**న్తి చిత్తే కిలేసదరథం వినేత్వా. **వేయ్యాయిక**న్తి వయకరణం వుచ్చతి.

౩౦౭. **ఆదేయ్యవాచోతి** తస్స వచనం బహూ జనా ఆదియితబ్బం సోతబ్బం మఞ్ఞన్తీతి అత్థో. **ఆరామే అకంసూతి** యే సధనా, తే అత్తనో ధనేన అకంసు. యే మన్దధనా చేవ అధనా చ, తేసం ధనం అదాసి. ఇతి సో సతసహస్సకహాపణే సతసహస్సగ్ఘనకఞ్చ భణ్డం దత్వా పఞ్చచత్తాలీసయోజనికే అద్ధానే యోజనే యోజనే విహారపతిట్ఠానం కత్వా సావత్థిం అగమాసి.

కోటిసన్థరం సన్థరాపేసీతి కహాపణకోటియా కహాపణకోటిం పటిపాదేత్వా సన్థరి. యే తత్థ రుక్ఖా వా పోక్ఖరణియో వా తేసం పరిక్ఖేపప్పమాణం గహేత్వా అఞ్ఞస్మిం ఠానే సన్థరిత్వా అదాసి. ఏవమస్స అట్ఠారసకోటికం నిధానం పరిక్ఖయం అగమాసి.

కుమారస్స ఏతదహోసీతి గహపతినో ఏవం బహుధనం చజన్తస్సాపి ముఖస్స విప్పసన్నాకారం దిస్వా ఏతం అహోసి. **కోట్ఠకం మాపేసీతి** సత్తభూమికం ద్వారకోట్ఠకపాసాదం మాపేసి.

అథ ఖో అనాథపిణ్డికో గహపతి జేతవనే విహారే కారాపేసి...పే.... మణ్డపే కారాపేసీతి అపరాహిపి అట్ఠారసహి కోటీహి ఏతే విహారాదయో కారాపేసి అట్ఠకరీసప్పమాణాయ భూమియా. విపస్సిస్స హి భగవతో పునబ్బసుమిత్తో గహపతి యోజనప్పమాణం భూమిం సువణ్ణిట్ఠకాసన్థరేన కిణిత్వా విహారం కారాపేసి. సిఖిస్స పన సిరివడ్ఢో గహపతి తిగావుతప్పమాణం సువణ్ణయట్ఠిసన్థరేన, వేస్సభుస్స సోత్థిజో గహపతి అడ్ఢయోజనప్పమాణం సువణ్ణఫాలసన్థరేన, కకుసన్ధస్స పన అచ్చుతో గహపతి గావుతప్పమాణం సువణ్ణహత్థిపదసన్థరేన, కోణాగమనస్స ఉగ్గో గహపతి అడ్ఢగావుతప్పమాణం సువణ్ణిట్ఠకాసన్థరేన, కస్సపస్స సుమఙ్గలో గహపతి వీసతిఉసభప్పమాణం సువణ్ణకచ్ఛపసన్థరేన, అమ్హాకం భగవతో సుదత్తో గహపతి అట్ఠకరీసప్పమాణం భూమిం కహాపణసన్థరేన కిణిత్వా విహారం కారాపేసీతి; ఏవం అనుపుబ్బేన పరిహాయన్తి సమ్పత్తియోతి అలమేవ సబ్బసమ్పత్తీసు విరజ్జితుం అలం విముచ్చితున్తి.

౩౦౮. **ఖణ్డన్తి** భిన్నోకాసో. **ఫుల్లన్తి** ఫలితోకాసో. **పటిసఙ్ఖరిస్సతీతి** పాకతికం కరిస్సతి. లద్ధనవకమ్మేన పన భిక్ఖునా వాసిఫరసునిఖాదనాదీని గహేత్వా సయం న కాతబ్బం, కతాకతం జానితబ్బం.

౩౧౦. **పిట్ఠితో పిట్ఠితో గన్త్వాతి** థేరో కిర గిలానే పటిజగ్గన్తో జిణ్ణే వుడ్ఢే సఙ్గణ్హన్తో సబ్బపచ్ఛతో ఆగచ్ఛతి. ఇదమస్స చారిత్తం. తేన వుత్తం – “పిట్ఠితో పిట్ఠితో గన్త్వా”తి. **అగ్గాసనన్తి** థేరాసనం. **అగ్గోదకన్తి** దక్ఖిణోదకం. **అగ్గపిణ్డన్తి** సఙ్ఘత్థేరపిణ్డం. **అన్తరా సత్థీనం కరిత్వాతి** చతున్నం పాదానం అన్తరే కరిత్వా.

౩౧౫. **పతిట్ఠాపేసీతి** అట్ఠారసకోటిపరిచ్చాగం కత్వా పతిట్ఠాపేసి. ఏవం సబ్బాపి చతుపణ్ణాసకోటియో పరిచ్చజి.

విహారానుజాననకథా నిట్ఠితా.

ఆసనప్పటిబాహనాదికథా

౩౧౬. **విప్పకతభోజనోతి** అన్తరఘరే వా విహారే వా అరఞ్ఞే వా యత్థ కత్థచి భుఞ్జమానో భిక్ఖు అనిట్ఠితే భోజనే న వుట్ఠాపేతబ్బో. అన్తరఘరే పచ్ఛా ఆగతేన భిక్ఖం గహేత్వా గన్తబ్బం. సచే మనుస్సా వా భిక్ఖూ వా “పవిసథా”తి వదన్తి, “మయి పవిసన్తే భిక్ఖూ ఉట్ఠహిస్సన్తీ”తి వత్తబ్బం. “ఏథ, భన్తే, ఆసనం అత్థీ”తి వుత్తేన పన పవిసితబ్బం. సచే కోచి కిఞ్చి న వదతి, ఆసనసాలం గన్త్వా అతిసమీపం అగన్త్వా సభాగట్ఠానే ఠాతబ్బం. ఓకాసే కతే “పవిసథా”తి వుత్తేన పన పవిసితబ్బం.

సచే పన యం ఆసనం తస్స పాపుణాతి, తత్థ అభుఞ్జన్తో భిక్ఖు నిసిన్నో హోతి, తం ఉట్ఠాపేతుం వట్టతి. యాగుఖజ్జకాదీసు పన యంకిఞ్చి పివిత్వా వా ఖాదిత్వా వా యావ అఞ్ఞో ఆగచ్ఛతి, తావ నిసిన్నం రిత్తహత్థమ్పి వుట్ఠాపేతుం న వట్టతి. విప్పకతభోజనోయేవ హి సో హోతి.

సచే వుట్ఠాపేతీతి సచే ఆపత్తిం అతిక్కమిత్వాపి వుట్ఠాపేతియేవ. **పవారితో చ హోతీ**తి యం సో వుట్ఠాపేతి, అయఞ్చ భిక్ఖు పవారితో చ హోతి, తేన వత్తబ్బో – ''గచ్ఛ ఉదకం ఆహరాహీ''తి. వుడ్ఢతరఞ్హి భిక్ఖుం ఆణాపేతుం ఇదమేవ ఏకం ఠానన్తి. సచే సో ఉదకమ్పి న ఆహరతి, తతో యఞ్చ నవకతరేన కత్తబ్బం, తం దస్సేన్తో ''**సాధుకం సిత్థానీ**''తిఆదిమాహ.

గిలానస్స పతిరూపం సేయ్యన్తి ఏత్థ యో కాసభగన్దరాతిసారాదీహి గిలానో హోతి, ఖేళమల్లకవచ్చకపాలాదీని ఠపేతబ్బాని హోన్తి. కుట్ఠి వా హోతి, సేనాసనం దూసేతి; ఏవరూపస్స హేట్ఠాపాసాదపణ్ణసాలాదీసు అఞ్ఞతరం ఏకమన్తం సేనాసనం దాతబ్బం. యస్మిం వసన్తే సేనాసనం న దుస్సతి, తస్స వరసేయ్యాపి దాతబ్బావ. యోపి సినేహపానవిరేచననత్థుకమ్మాదీసు యంకిఞ్చి భేసజ్జం కరోతి, సబ్బో సో గిలానోయేవ, తస్సాపి సల్లక్ఖేత్వా పతిరూపం సేనాసనం దాతబ్బం . **లేసకప్పేనా**తి అప్పకేన సీసాబాధాదిమత్తేన. **భిక్ఖూ గణేత్వా**తి ''ఏత్తకా నామ భిక్ఖూ''తి విహారే భిక్ఖూనం పరిచ్ఛేదం ఞత్వా.

ఆసనప్పటిబాహనాదికథా నిట్ఠితా.

సేనాసనగ్గాహకథా

318. **సేయ్యా**తి మఞ్చట్ఠానాని వుచ్చన్తి. **సేయ్యగ్గేనా**తి సేయ్యాపరిచ్ఛేదేన, వస్సూపనాయికదివసే కాలం ఘోసేత్వా ఏకమఞ్చట్ఠానం ఏకస్స భిక్ఖునో గాహేతుం అనుజానామీతి అత్థో. **సేయ్యగ్గేన గాహేన్తా**తి సేయ్యాపరిచ్ఛేదేన గాహియమానా. **సేయ్యా ఉస్సారయింసూ**తి మఞ్చట్ఠానాని అతిరేకాని అహేసుం. విహారగ్గాదీసుపి ఏసేవ నయో. **అనుభాగ**న్తి పున అపరమ్పి భాగం దాతుం. అతిమన్దేసు హి భిక్ఖూసు ఏకేకస్స భిక్ఖునో ద్వే తీణి పరివేణాని దాతబ్బాని. **న అకామా దాతబ్బో**తి అనిచ్ఛాయ న దాతబ్బో. తత్థ వస్సూపనాయికదివసే గహితే అనుభాగే పచ్ఛా ఆగతానం న అత్తనో అరుచియా సో అనుభాగో దాతబ్బో. సచే పన యేన గహితో, సో చ అత్తనో రుచియా తం అనుభాగం వా పరమభాగం వా దేతి, వట్టతి.

నిస్సీమే ఠితస్సాతి ఉపచారసీమతో బహి ఠితస్స. అన్తో ఉపచారసీమాయ పన దూరే ఠితస్సాపి లబ్భతియేవ. **సేనాసనం గహేత్వా**తి వస్సూపనాయికదివసే గహేత్వా. **సబ్బకాలం పటిబాహన్తీ**తి చతుమాసచ్చయేన ఉతుకాలేపి పటిబాహన్తి. తీసు సేనాసనగ్గాహేసు పురిమకో చ పచ్ఛిమకో చాతి ఇమే ద్వే గాహా థావరా.

అన్తరాముత్తకే అయం వినిచ్ఛయో – ఏకస్మిం విహారే మహాలాభసేనాసనం హోతి. సేనాసనసామికా వస్సూపగతం భిక్ఖుం సబ్బపచ్చయేహి సక్కచ్చం ఉపట్ఠహిత్వా పవారేత్వా గమనకాలే బహుం సమణపరిక్ఖారం దేన్తి. మహాథేరా దూరతోపి ఆగన్త్వా వస్సూపనాయికదివసే తం గహేత్వా ఫాసుం వసిత్వా వుత్థవస్సా లాభం గణ్హిత్వా పక్కమన్తి. ఆవాసికా ''మయం ఏత్థుప్పన్నం లాభం న లభామ, నిచ్చం ఆగన్తుకమహాథేరావ లభన్తి, తేయేవ నం ఆగన్త్వా పటిజగ్గిస్సన్తీ''తి పలుజ్జన్తమ్పి న ఓలోకేన్తి. భగవా తస్స పటిజగ్గనత్థం ''అపరజ్జుగతాయ పవారణాయ ఆయతిం వస్సావాసత్థాయ అన్తరాముత్తకో గాహేతబ్బో''తి ఆహ.

తం గాహేన్తేన సఙ్ఘత్థేరో వత్తబ్బో – “భన్తే అన్తరాముత్తకసేనాసనం గణ్హథా”తి. సచే గణ్హాతి, దాతబ్బం; నో చే ఏతేనేవ ఉపాయేన అనుథేరం ఆదిం కత్వా యో గణ్హాతి, తస్స అన్తమసో సామణేరస్సాపి దాతబ్బం. తేన తం సేనాసనం అట్ఠమాసే పటిజగ్గితబ్బం. ఛదనభిత్తిభూమీసు యం కిఞ్చి ఖణ్డం వా ఫుల్లం వా హోతి, తం సబ్బం పటిసఙ్ఖరితబ్బం. ఉద్దేసపరిపుచ్ఛాదీహి దివసం ఖేపేత్వా రత్తిం తత్థ వసితుమ్పి వట్టతి. రత్తిం పరివేణే వసిత్వా తత్థ దివసం ఖేపేతుమ్పి వట్టతి. రత్తిన్దివం తత్థేవ వసితుమ్పి వట్టతి. ఉతుకాలే ఆగతానం వుడ్ఢానం న పటిబాహితబ్బం. వస్సూపనాయికదివసే పన సమ్పత్తే సచే సఙ్ఘత్థేరో “మయ్హం ఇదం సేనాసనం దేథా”తి వదతి, న లభతి. “భన్తే, ఇదం అన్తరాముత్తకం గహేత్వా అట్ఠమాసే ఏకేన భిక్ఖునా పటిజగ్గిత”న్తి వత్వా న దాతబ్బం. అట్ఠమాసే పటిజగ్గకభిక్ఖుస్సేవ గహితం హోతి.

యస్మిం పన సేనాసనే ఏకసంవచ్ఛరే ద్విక్ఖత్తుం పచ్చయే దేన్తి ఛమాసచ్చయేన ఛమాసచ్చయేన, తం అన్తరాముత్తకం న గాహేతబ్బం. యస్మిం వా తిక్ఖత్తుం దేన్తి చతుమాసచ్చయేన చతుమాసచ్చయేన, యస్మిం వా చతుక్ఖత్తుం దేన్తి తేమాసచ్చయేన తేమాసచ్చయేన, తం అన్తరాముత్తకం న గాహేతబ్బం. పచ్చయేనేవ హి తం పటిజగ్గనం లభిస్సతి. యస్మిం పన ఏకసంవచ్ఛరే సకిదేవ బహుపచ్చయే దేన్తి, ఏతం అన్తరాముత్తకం గాహేతబ్బన్తి. అయం తావ అన్తోవస్సే వస్సూపనాయికదివసేన పాళియం ఆగతసేనాసనగ్గాహకథా.

అయం పన సేనాసనగ్గాహో నామ దువిధో హోతి – ఉతుకాలే చ వస్సావాసే చ. తత్థ ఉతుకాలే తావ కేచి ఆగన్తుకా భిక్ఖూ పురేభత్తం ఆగచ్ఛన్తి, కేచి పచ్ఛాభత్తం పఠమయామం వా మజ్ఝిమయామం వా పచ్ఛిమయామం వా యే యదా ఆగచ్ఛన్తి, తేసం తదావ భిక్ఖూ ఉట్ఠాపేత్వా సేనాసనం దాతబ్బం. అకాలో నామ నత్థి. సేనాసనపఞ్ఞాపకేన పన పణ్డితేన భవితబ్బం, ఏకం వా ద్వే వా మఞ్చట్ఠానాని ఠపేతబ్బాని. సచే వికాలే ఏకో వా ద్వే వా థేరా ఆగచ్ఛన్తి, తే వత్తబ్బా – “భన్తే, ఆదితో పట్ఠాయ వుట్ఠాపియమానే సబ్బేపి భిక్ఖూ ఉబ్బణ్డికా భవిస్సన్తి, తుమ్హే అమ్హాకం వసనట్ఠానేయేవ వసథా”తి.

బహూసు పన ఆగతేసు వుట్ఠాపేత్వా పటిపాటియా దాతబ్బం. సచే ఏకేకం పరివేణం పహోతి, ఏకేకం పరివేణం దాతబ్బం. తత్థ అగ్గిసాలదీఘసాలమణ్డలమాలాదయో సబ్బేపి తస్సేవ పాపుణన్తి . ఏవం అప్పహోన్తే పాసాదగ్గేన దాతబ్బం. పాసాదేసు అప్పహోన్తేసు ఓవరకగ్గేన దాతబ్బం. ఓవరకేసు అప్పహోన్తేసు సేయ్యగ్గేన దాతబ్బం. సేయ్యగ్గేసు అప్పహోన్తేసు మఞ్చట్ఠానేన దాతబ్బం. మఞ్చట్ఠానే అప్పహోన్తే ఏకపీఠకట్ఠానవసేన దాతబ్బం. భిక్ఖునో పన ఠితోకాసమత్తం న గాహేతబ్బం. ఏతఞ్హి సేనాసనం నామ న హోతి. పీఠకట్ఠానే పన అప్పహోన్తే ఏకం మఞ్చట్ఠానం వా పీఠకట్ఠానం వా వారేన వారేన గహేత్వా “భన్తే, విస్సమథా”తి తిణ్ణం జనానం దాతబ్బం, న హి సక్కా సీతసమయే సబ్బరత్తిం అజ్ఝోకాసే వసితుం. మహాథేరేన పఠమయామం విస్సమిత్వా నిక్ఖమిత్వా దుతియత్థేరస్స వత్తబ్బం – “ఆవుసో, ఇధ పవిసాహీ”తి. సచే మహాథేరో నిద్దాగరుకో హోతి, కాలం న జానాతి, ఉక్కాసిత్వా ద్వారం ఆకోటేత్వా “భన్తే, కాలో జాతో, సీతం అనుదహతీ”తి వత్తబ్బం. తేన నిక్ఖమిత్వా ఓకాసో దాతబ్బో, అదాతుం న లభతి. దుతియత్థేరేనపి మజ్ఝిమయామం విస్సమిత్వా పురిమనయేనేవ ఇతరస్స దాతబ్బం. నిద్దాగరుకో వుత్తనయేనేవ వుట్ఠాపేతబ్బో. ఏవం ఏకరత్తిం ఏకమఞ్చట్ఠానం తిణ్ణం దాతబ్బం. జమ్బుదీపే పన ఏకచ్చే భిక్ఖూ “సేనాసనం నామ మఞ్చట్ఠానం వా పీఠట్ఠానం వా కిఞ్చిదేవ కస్సచి సప్పాయం హోతి, కస్సచి అసప్పాయ”న్తి ఆగన్తుకా హోన్తు వా మా వా, దేవసికం సేనాసనం గాహేన్తి. అయం ఉతుకాలే సేనాసనగ్గాహో నామ.

వస్సావాసే పన అత్థి ఆగన్తుకవత్తం, అత్థి ఆవాసికవత్తం, ఆగన్తుకేన తావ సకట్ఠానం ముఞ్చిత్వా అఞ్ఞత్థ గన్త్వా వసితుకామేన వస్సూపనాయికదివసమేవ తత్థ న గన్తబ్బం. వసనట్ఠానం వా హి తత్ర సమ్బాధం భవేయ్య, భిక్ఖాచారో వా న

సమ్మజ్జేయ్య, తేన న ఫాసుం విహరేయ్య. తస్మా “ఇదాని మాసమత్తేన వస్సూపనాయికా భవిస్సతీ”తి తం విహారం పవిసితబ్బం. తత్థ మాసమత్తం వసన్తో సచే ఉద్దేసత్థికో ఉద్దేససమ్పత్తిం సల్లక్ఖేత్వా, సచే కమ్మట్ఠానికో కమ్మట్ఠానసప్పాయతం సల్లక్ఖేత్వా, సచే పచ్చయత్థికో పచ్చయలాభం సల్లక్ఖేత్వా అన్తోవస్సే సుఖం వసిస్సతి.

సకట్ఠానతో చ తత్థ గచ్ఛన్తేన న గోచరగామో ఘట్టేతబ్బో, న తత్థ మనుస్సా వత్తబ్బా – “తుమ్హే నిస్సాయ సలాకభత్తాదీని వా యాగుఖజ్జకాదీని వా వస్సావాసికం వా నత్థి, అయం చేతియస్స పరిక్ఖారో, అయం ఉపోసథాగారస్స, ఇదం తాళఞ్చేవ సూచి చ సమ్పటిచ్ఛథ తుమ్హాకం విహార”న్తి. సేనాసనం పన జగ్గిత్వా దారుభణ్డమత్తికాభణ్డాని పటిసామేత్వా గమియవత్తం పూరేత్వా గన్తబ్బం. ఏవం గచ్ఛన్తేనాపి దహరేహి పత్తచీవరభణ్డికాయో ఉక్ఖిపాపేత్వా తేలనాళికత్తరదణ్డాదీని గాహాపేత్వా ఛత్తం పగ్గయ్హ అత్తానం దస్సేన్తేన గామద్వారేనేవ న గన్తబ్బం, పటిచ్ఛన్నేన అటవిమగ్గేన గన్తబ్బం. అటవిమగ్గే అసతి గుమ్బాదీని మద్దన్తేన న గన్తబ్బం, గమియవత్తం పన పూరేత్వా వితక్కం ఛిన్దిత్వా సుద్ధచిత్తేన గమనవత్తేనేవ గన్తబ్బం. సచే పన గామద్వారేన మగ్గో హోతి, గచ్ఛన్తఞ్చ నం సపరివారం దిస్వా మనుస్సా “అమ్హాకం థేరో వియా”తి ఉపధావిత్వా “కుహిం, భన్తే, సబ్బపరిక్ఖారే గహేత్వా గచ్ఛథా”తి వదన్తి, తేసు చే ఏకో ఏవం వదతి – “వస్సూపనాయికకాలో నామాయం, యత్థ అన్తోవస్సే నిబద్ధభిక్ఖాచారో భణ్డపటిచ్ఛాదనఞ్చ లబ్భతి, తత్థ భిక్ఖూ గచ్ఛన్తీ”తి. తస్స చే సుత్వా తే మనుస్సా “భన్తే, ఇమస్మిమ్పి గామే జనో భుఞ్జతి చేవ నివాసేతి చ, మా అఞ్ఞత్థ గచ్ఛథా”తి వత్వా మిత్తామచ్చే పక్కోసాపేత్వా సబ్బే సమ్మన్తయిత్వా విహారే నిబద్ధవత్తఞ్చ సలాకభత్తాదీని చ వస్సావాసికఞ్చ పట్ఠపేత్వా “ఇధేవ భన్తే వసథా”తి యాచన్తి, సబ్బం సాదితుం వట్టతి. సబ్బఞ్హేతం కప్పియఞ్చేవ అనవజ్జఞ్చ. కురున్దియం పన “‘కుహిం గచ్ఛథా’తి వుత్తే ‘అసుకట్ఠాన’న్తి వత్వా, ‘కస్మా తత్థ గచ్ఛథా’తి వుత్తే ‘కారణం ఆచిక్ఖితబ్బ’”న్తి వుత్తం. ఉభయమ్పి పనేత్థ సుద్ధచిత్తత్తావ అనవజ్జం. ఇదం ఆగన్తుకవత్తం నామ.

ఇదం పన ఆవాసికవత్తం – పటికచ్చేవ హి ఆవాసికేహి విహారో జగ్గితబ్బో. ఖణ్డఫుల్లపటిసఙ్ఖరణపరిభణ్డాని కాతబ్బాని. రత్తిట్ఠానదివాట్ఠానవచ్చకుటిపస్సావట్ఠానాని పధానఘరవిహారమగ్గోతి ఇమాని సబ్బాని పటిజగ్గితబ్బాని, చేతియే సుధాకమ్మం ముద్దవేదికాయ తేలమక్ఖనం మఞ్చపీఠపటిజగ్గనన్తి ఇదమ్పి సబ్బం కాతబ్బం – “వస్సం వసితుకామా ఆగన్త్వా ఉద్దేసపరిపుచ్ఛాకమ్మట్ఠానానుయోగాదీని కరోన్తా సుఖం వసిస్సన్తీ”తి. కతపరికమ్మేహి ఆసాళ్హీజుణ్హపఞ్చమితో పట్ఠాయ వస్సావాసికం పుచ్ఛితబ్బం. కత్థ పుచ్ఛితబ్బం? యతో పకతియా లబ్భతి. యేహి పన న దిన్నపుబ్బం, తే పుచ్ఛితుం న వట్టతి. కస్మా పుచ్ఛితబ్బం? కదాచి హి మనుస్సా దేన్తి, కదాచి దుబ్భిక్ఖాదీహి ఉపద్దుతా న దేన్తి. తత్థ యే న దస్సన్తి, తే అపుచ్ఛిత్వా వస్సావాసికే గాహితే గాహితభిక్ఖూనం లాభన్తరాయో హోతి, తస్మా పుచ్ఛిత్వావ గాహేతబ్బం, పుచ్ఛన్తేన “తుమ్హాకం వస్సావాసికగ్గాహకకాలో ఉపకట్ఠో”తి వత్తబ్బం. సచే వదన్తి “భన్తే, ఇమం సంవచ్ఛరం ఛాతకాదీహి ఉపద్దుతమ్హా, న సక్కోమ దాతు”న్తి వా “యం మయం పుబ్బే దేమ, తతో ఊనతరం దస్సామా”తి వా “ఇదాని కప్పాసో సులభో, యం పుబ్బే దేమ, తతో బహుతరం దస్సామా”తి వా వదన్తి, తం సల్లక్ఖేత్వా తదనురూపేన నయేన తేసం తేసం సేనాసనే భిక్ఖూనం వస్సావాసికం గాహేతబ్బం.

సచే మనుస్సా వదన్తి – “యస్స అమ్హాకం వస్సావాసికం పాపుణాతి, సో తేమాసం పానీయం ఉపట్ఠాపేతు, విహారమగ్గం జగ్గతు, చేతియఙ్గణబోధియఙ్గణాని జగ్గతు, బోధిరుక్ఖే ఉదకం ఆసిఞ్చతూ”తి, యస్స తం పాపుణాతి, తస్స ఆచిక్ఖితబ్బం. యో పన గామో పటిక్కమ్మ యోజనద్వియోజనన్తరే హోతి, తత్ర చే కులాని ఉపనిక్ఖేపం ఠపేత్వా విహారే

వస్సావాసికం దేన్తియేవ, తాని కులాని అపుచ్ఛిత్వాపి తేసం సేనాసనే వత్తం కత్వా వసన్తస్స వస్సావాసికం గాహేతబ్బం. సచే పన తేసం సేనాసనే పంసుకూలికో వసతి, ఆగతఞ్చ తం దిస్వా “తుమ్హాకం వస్సావాసికం దేమా”తి వదన్తి, తేన సఙ్ఘస్స ఆచిక్ఖితబ్బం. సచే తాని కులాని సఙ్ఘస్స దాతుం న ఇచ్ఛన్తి, “తుమ్హాకంయేవ దేమా”తి వదన్తి, సభాగో భిక్ఖు “వత్తం కత్వా గణ్హాహీ”తి వత్తబ్బో. పంసుకూలికస్స పనేతం న వట్టతి, ఇతి సద్ధాదేయ్యే దాయకమనుస్సా పుచ్ఛితబ్బా.

తత్రుప్పాదే పన కప్పియకారకా పుచ్ఛితబ్బా. కథం పుచ్ఛితబ్బా? “కిం, ఆవుసో, సఙ్ఘస్స భణ్డపటిచ్ఛాదనం భవిస్సతీ”తి. సచే వదన్తి – “భవిస్సతి, భన్తే, ఏకేకస్స నవహత్థం సాటకం దస్సామ, వస్సావాసికం గాహేథా”తి, గాహేతబ్బం. సచేపి వదన్తి – “సాటకం నత్థి; వత్థు పన అత్థి, గాహేథ, భన్తే”తి, వత్థుమ్హి సన్తేపి గాహేతుం వట్టతియేవ. కప్పియకారకానఞ్హి హత్థే “కప్పియభణ్డం పరిభుఞ్జథా”తి దిన్నవత్థుతో యం యం కప్పం, తం తం సబ్బం పరిభుఞ్జితుం అనుఞ్ఞాతం.

యం పనేత్థ పిణ్డపాతత్థాయ గిలానపచ్చయత్థాయ వా ఉద్దిస్స దిన్నం, తం చీవరే ఉపనామేన్తేహి సఙ్ఘసుట్ఠుతాయ అపలోకేత్వా ఉపనామేతబ్బం. సేనాసనత్థాయ ఉద్దిస్స దిన్నం గరుభణ్డం హోతి, చీవరవసేనేవ చతుపచ్చయవసేన వా దిన్నం చీవరే ఉపనామేన్తానం అపలోకనకమ్మకిచ్చం నత్థి, అపలోకనకమ్మం కరోన్తేహి చ పుగ్గలవసేనేవ కాతబ్బం, సఙ్ఘవసేన న కాతబ్బం. జాతరూపరజతవసేనాపి ఆమకధఞ్ఞవసేన వా అపలోకనకమ్మం న వట్టతి. కప్పియభణ్డవసేన చీవరతణ్డులాదివసేనేవ చ వట్టతి. తం పన ఏవం కత్తబ్బం – “ఇదాని సుభిక్ఖం సులభపిణ్డం, భిక్ఖూ చీవరేన కిలమన్తి, ఏత్తకం నామ తణ్డులభాగం భిక్ఖూనం చీవరం కాతుం రుచ్చతీ”తి. “గిలానపచ్చయో సులభో గిలానో వా నత్థి, ఏత్తకం నామ తణ్డులభాగం భిక్ఖూనం చీవరం కాతుం రుచ్చతీ”తి.

ఏవం చీవరపచ్చయం సల్లక్ఖేత్వా సేనాసనస్స కాలే ఘోసితే సన్నిపతితే సఙ్ఘే సేనాసనగ్గాహాకో సమ్మన్నితబ్బో. సమ్మన్నన్తేన చ ద్వే సమ్మన్నితబ్బాతి వుత్తం. ఏవఞ్హి నవకో వుడ్ఢతరస్స, వుడ్ఢో చ నవకస్స గాహేస్సతి. మహన్తే పన మహావిహారసదిసే విహారే తయో చత్తారో జనా సమ్మన్నితబ్బా. కురున్దియం పన “అట్ఠపి సోళసపి జనే సమ్మన్నితుం వట్టతీ”తి వుత్తం. తేసం సమ్ముతి కమ్మవాచాయపి అపలోకనేనపి వట్టతియేవ.

తేహి సమ్మతేహి భిక్ఖూహి సేనాసనం సల్లక్ఖేతబ్బం, చేతియఘరం బోధిఘరం ఆసనఘరం సమ్ముఞ్జనిఅట్టో దారుఅట్టో వచ్చకుటి ఇట్ఠకసాలా వడ్ఢకిసాలా ద్వారకోట్ఠకో పానీయమాళో మగ్గో పోక్ఖరణీతి ఏతాని హి అసేనాసనాని, విహారో అడ్ఢయోగో పాసాదో హమ్మియం గుహా మణ్డపో రుక్ఖమూలం వేళుగుమ్బోతి ఇమాని సేనాసనాని, తాని గాహేతబ్బాని. గాహేన్తేన చ “పఠమం భిక్ఖూ గణేతుం, భిక్ఖూ గణేత్వా సేయ్యా గణేతు”న్తి ఏత్థ వుత్తనయేన గాహేతబ్బాని. సచే సఙ్ఘికో చ సద్ధాదేయ్యో చాతి ద్వే చీవరపచ్చయా హోన్తి, తేసు యం భిక్ఖూ పఠమం గణ్హితుం ఇచ్ఛన్తి, తం గాహేత్వా తస్స ఠితికతో పట్ఠాయ ఇతరో గాహేతబ్బో.

సచే పన భిక్ఖూనం అప్పతాయ పరివేణగ్గేన సేనాసనే గాహియమానే ఏకం పరివేణం మహాలాభం హోతి, దస వా ద్వాదస వా చీవరాని లభన్తి, తం విజటేత్వా అఞ్ఞేసు అలాభకేసు ఆవాసేసు పక్ఖిపిత్వా అఞ్ఞేసమ్పి భిక్ఖూనం గాహేతబ్బన్తి మహాసుమత్థేరో ఆహ. మహాపదుమత్థేరో పనాహ – “న ఏవం కాతబ్బం, మనుస్సా హి అత్తనో ఆవాసజగ్గనత్థాయ పచ్చయం దేన్తి, తస్మా అఞ్ఞేహి భిక్ఖూహి తత్థ పవిసితబ్బ”న్తి. సచే పనేత్థ మహాథేరో పటిక్కోసతి – “మావుసో, ఏవం గాహేథ,

భగవతో అనుసిట్ఠిం కరోథ, వుత్తఞ్హేతం భగవతా – ‘అనుజానామి, భిక్ఖవే, పరివేణగ్గేన గాహేతు’’న్తి తస్స పటిక్కోసనాయ అట్ఠత్వా “భన్తే భిక్ఖూ బహూ, పచ్చయో మన్దో, సఙ్గహం కాతుం వట్టతీ”తి తం సఞ్ఞాపేత్వా గాహేతబ్బమేవ.

గాహేన్తేన చ సమ్మతేన భిక్ఖునా మహాథేరస్స సన్తికం గన్త్వా ఏవం వత్తబ్బం – “భన్తే, తుమ్హాకం సేనాసనం పాపుణాతి, గణ్హథ పచ్చయం ధారేథా”తి. “అసుకకులస్స పచ్చయో అసుకసేనాసనఞ్చ మయ్హం పాపుణాతి, ఆవుసో”తి, “పాపుణాతి, భన్తే, గణ్హథ న”న్తి, “గణ్హామి, ఆవుసో”తి, గహితం హోతి. సచే పన “గహితం వో, భన్తే”తి వుత్తే “గహితం మే”తి వా “గణ్హిస్సథ, భన్తే”తి వుత్తే “గణ్హిస్సామీ”తి వా వదతి, “అగహితం హోతీ”తి మహాసుమత్థేరో ఆహ. మహాపదుమత్థేరో పనాహ – “అతీతానాగతవచనం వా హోతు, వత్తమానవచనం వా, సతుప్పాదమత్తఆలయకరణమత్తమేవ చేత్థ పమాణం, తస్మా గహితమేవ హోతీ”తి.

యోపి పంసుకూలికో భిక్ఖు సేనాసనం గహేత్వా పచ్చయం విస్సజ్జేతి, అయమ్పి న అఞ్ఞస్మిం ఆవాసే పక్ఖిపితబ్బో. తస్మింయేవ పరివేణే అగ్గిసాలాయ వా దీఘసాలాయ వా రుక్ఖమూలే వా అఞ్ఞస్స గాహేతుం వట్టతి. పంసుకూలికో “వసామీ”తి సేనాసనం జగ్గిస్సతి, ఇతరో “పచ్చయం గణ్హామీ”తి, ఏవం ద్వీహి కారణేహి సేనాసనం సుజగ్గితతరం భవిస్సతి. మహాపచ్చరియం పన వుత్తం – “పంసుకూలికే వాసత్థాయ సేనాసనం గణ్హన్తే సేనాసనగ్గాహాపకేన వత్తబ్బం – ‘భన్తే, ఇధ పచ్చయో అత్థి, సో కిం కాతబ్బో’తి. తేన ‘హేట్ఠా అఞ్ఞం గాహాపేహీ’తి వత్తబ్బో. సచే పన కిఞ్చి అవత్వావ వసతి, వుత్థవస్సస్స చ పాదమూలే ఠపేత్వా సాటకం దేన్తి, వట్టతి. అథ వస్సావాసికం దేమాతి వదన్తి, తస్మిం సేనాసనే వస్సంవుత్థభిక్ఖూనం పాపుణాతీ”తి. యేసం పన సేనాసనం నత్థి; కేవలం పచ్చయమేవ దేన్తి, తేసం పచ్చయం అవస్సావాసికే సేనాసనే గాహేతుం వట్టతి.

మనుస్సా థూపం కత్వా వస్సావాసికం గాహాపేన్తి, థూపో నామ అసేనాసనం, తస్స సమీపే రుక్ఖే వా మణ్డపే వా ఉపనిబన్ధిత్వా గాహాపేతబ్బం. తేన భిక్ఖునా చేతియం పటిజగ్గితబ్బం. బోధిరుక్ఖబోధిఘరఆసనఘరసమ్ముఞ్జనిఅట్టదారుఅట్టవచ్చకుటిద్వారకోట్ఠకపానీయమాళకదన్తకట్ఠమాళకేసుపి ఏసేవ నయో. భోజనసాలా పన సేనాసనమేవ, తస్మా తం ఏకస్స వా బహూనం వా పరిచ్ఛిన్దిత్వా గాహేతుం వట్టతీతి సబ్బమిదం విత్థారేన మహాపచ్చరియం వుత్తం.

సేనాసనగ్గాహాపకేన పన పాటిపదఅరుణతో పట్ఠాయ యావ పున అరుణం న భిజ్జతి తావ గాహేతబ్బం, ఇదఞ్హి సేనాసనగ్గాహస్స ఖేత్తం. సచే పాతోవ గాహితే సేనాసనే అఞ్ఞో వితక్కచారికో భిక్ఖు ఆగన్త్వా సేనాసనం యాచతి, “గహితం, భన్తే, సేనాసనం, వస్సూపగతో సఙ్ఘో, రమణీయో విహారో, రుక్ఖమూలాదీసు యత్థ ఇచ్ఛథ తత్థ వసథా”తి వత్తబ్బో. వస్సూపగతేహి అన్తోవస్సే నిబద్ధవత్తం ఠపేత్వా వస్సూపగతా భిక్ఖూ “సమ్ముఞ్జనియో బన్ధథా”తి వత్తబ్బా. సులభా చే దణ్డకా చేవ సలాకాయో చ హోన్తి, ఏకేకేన ఛ పఞ్చ ముట్ఠిసమ్ముఞ్జనియో, ద్వే తిస్సో యట్ఠిసమ్ముఞ్జనియో వా బన్ధితబ్బా. దుల్లభా చే హోన్తి, ద్వే తిస్సో ముట్ఠిసమ్ముఞ్జనియో ఏకా యట్ఠిసమ్ముఞ్జనీ బన్ధితబ్బా. సామణేరేహి పఞ్చ పఞ్చ ఉక్కా కోట్టేతబ్బా. వసనట్ఠానే కసావపరిభణ్డం కాతబ్బం.

వత్తం కరోన్తేహి పన “న ఉద్దిసితబ్బం, న ఉద్దిసాపేతబ్బం, న సజ్ఝాయో కాతబ్బో, న పబ్బాజేతబ్బం, న ఉపసమ్పాదేతబ్బం, న నిస్సయో దాతబ్బో, న ధమ్మసవనం కాతబ్బం, సబ్బేవ హి ఏతే పపఞ్చా. నిప్పపఞ్చా హుత్వా

సమణధమ్మమేవ కరిస్సామా”తి వా “సబ్బే తేరస ధుతఙ్గాని సమాదియన్తు, సేయ్యం అకప్పేత్వా ఠానచఙ్కమేహి వీతినామేన్తు, మూగబ్బతం గణ్హన్తు, సత్తాహకరణీయేన గతాపి భాజనీయభణ్డం లభన్తూ”తి వా ఏవరూపం అధమ్మికవత్తం న కాతబ్బం. ఏవం పన కాతబ్బం – పరియత్తిధమ్మో నామ తివిధమ్పి సద్ధమ్మం పతిట్ఠాపేతి; తస్మా సక్కచ్చం ఉద్దిసథ, ఉద్దిసాపేథ, సజ్ఝాయం కరోథ, పధానఘరే వసన్తానం సఙ్ఘట్టనం అకత్వా అన్తోవిహారే నిసీదిత్వా ఉద్దిసథ, ఉద్దిసాపేథ, సజ్ఝాయం కరోథ, ధమ్మసవనం సమిద్ధం కరోథ, పబ్బాజేన్తా సోధేత్వా పబ్బాజేథ, సోధేత్వా ఉపసమ్పాదేథ, సోధేత్వా నిస్సయం దేథ, ఏకోపి హి కులపుత్తో పబ్బజ్జం ఉపసమ్పదఞ్చ లభిత్వా సకలసాసనం పతిట్ఠాపేతి, అత్తనో థామేన యత్తకాని సక్కోథ తత్తకాని ధుతఙ్గాని సమాదియథ. అన్తోవస్సం నామేతం సకలదివసం రత్తియా చ పఠమపచ్ఛిమయామేసు అప్పమత్తేహి భవితబ్బం, వీరియం ఆరభితబ్బం. పోరాణకమహాథేరాపి సబ్బపలిబోధే ఛిన్దిత్వా అన్తోవస్సే ఏకచారికవత్తం పూరయింసు, భస్సే మత్తం జానిత్వా దసవత్థుకకథం దసఅసుభదసానుస్సతిఅట్ఠతింసారమ్మణకథఞ్చ కాతుం వట్టతి, ఆగన్తుకానం వత్తం కాతుం సత్తాహకరణీయేన గతానం అపలోకేత్వా దాతుం వట్టతీతి ఏవరూపం వత్తం కాతబ్బం.

అపిచ భిక్ఖూ ఓవదితబ్బా – “విగ్గాహికపిసుణఫరుసవచనాని మా వదథ, దివసే దివసే సీలాని ఆవజ్జేన్తా చతురారక్ఖం అహాపేన్తా మనసికారబహులా విహరథా”తి. దన్తకట్ఠఖాదనవత్తం ఆచిక్ఖితబ్బం, చేతియం వా బోధిం వా వన్దన్తేన గన్ధమాలం వా పూజేన్తేన పత్తం వా థవికాయ పక్ఖిపన్తేన న కథేతబ్బం, భిక్ఖాచారవత్తం ఆచిక్ఖితబ్బం – “అన్తోగామే మనుస్సేహి సద్ధిం పచ్చయసఞ్ఞుత్తకథా వా విసభాగకథా వా న కథేతబ్బా, రక్ఖితిన్ద్రియేహి భవితబ్బం, ఖన్ధకవత్తఞ్చ సేఖియవత్తఞ్చ పూరేతబ్బ”న్తి ఏవరూపా బహుకాపి నియ్యానికకథా ఆచిక్ఖితబ్బాతి.

పచ్ఛిమవస్సూపనాయికదివసే పన సచే కాలం ఘోసేత్వా సన్నిపతితే సఙ్ఘే కోచి దసహత్థం వత్థం ఆహరిత్వా వస్సావాసికం దేతి, ఆగన్తుకో సచే భిక్ఖు సఙ్ఘత్థేరో హోతి, తస్స దాతబ్బం. నవకో చే హోతి, సమ్మతేన భిక్ఖునా సఙ్ఘత్థేరో వత్తబ్బో – “సచే భన్తే ఇచ్ఛథ, పఠమభాగం ముఞ్చిత్వా ఇదం వత్థం గణ్హథా”తి, అముఞ్చన్తస్స న దాతబ్బం. సచే పన పుబ్బే గాహితం ముఞ్చిత్వా గణ్హాతి, దాతబ్బం. ఏతేనేవుపాయేన దుతియత్థేరతో పట్ఠాయ పరివత్తేత్వా పత్తట్ఠానే ఆగన్తుకస్స దాతబ్బం. సచే పఠమవస్సూపగతా ద్వే తీణి చత్తారి పఞ్చ వా వత్థాని అలత్థుం, లద్ధం లద్ధం ఏతేనేవుపాయేన విస్సజ్జాపేత్వా యావ ఆగన్తుకస్స సమకం హోతి, తావ దాతబ్బం. తేన పన సమకే లద్ధే అవసిట్ఠో అనుభాగో థేరాసనే దాతబ్బో. పచ్చుప్పన్నే లాభే సతి ఠితికాయ గాహేతుం కతికం కాతుం వట్టతి.

సచే దుబ్భిక్ఖం హోతి, ద్వీసుపి వస్సూపనాయికాసు వస్సూపగతా భిక్ఖూ భిక్ఖాయ కిలమన్తా “ఆవుసో, ఇధ వసన్తా సబ్బేవ కిలమామ, సాధు వత ద్వేభాగా హోమ, యేసం ఞాతిపవారితట్ఠానాని అత్థి, తే తత్థ వసిత్వా పవారణాయ ఆగన్త్వా అత్తనో పత్తం వస్సావాసికం గణ్హన్తూ”తి వదన్తి, తేసు యే తత్థ వసిత్వా పవారణాయ ఆగచ్ఛన్తి, తేసం అపలోకేత్వా వస్సావాసికం దాతబ్బం. సాదియన్తాపి హి తే నేవ వస్సావాసికస్స సామినో, ఖీయన్తాపి చ ఆవాసికా నేవ అదాతుం లభన్తి. కురున్దియం పన వుత్తం – “కతికవత్తం కాతబ్బం – ‘సబ్బేసం నో ఇధ యాగుభత్తం నప్పహోతి, సభాగట్ఠానే వసిత్వా ఆగచ్ఛథ, తుమ్హాకం పత్తం వస్సావాసికం లభిస్సథా’తి. తఞ్చే ఏకో పటిబాహతి, సుపటిబాహితం; నో చే పటిబాహతి, కతికా సుకతా. పచ్ఛా తేసం తత్థ వసిత్వా ఆగతానం అపలోకేత్వా దాతబ్బం, అపలోకనకాలే పటిబాహితుం న లబ్భతీ”తి. పునపి వుత్తం – “సచే వస్సూపగతేసు ఏకచ్చానం వస్సావాసికే అపాపుణన్తే భిక్ఖూ కతికం కరోన్తి – ‘ఛిన్నవస్సానం వస్సావాసికఞ్చ

ఇదాని ఉప్పజ్జనకవస్సావాసికఞ్చ ఇమేసం దాతుం రుచ్చతీ’తి ఏవం కతికాయ కతాయ గాహితసదిసమేవ హోతి, ఉప్పన్నుప్పన్నం తేసమేవ దాతబ్బ”న్తి.

తేమాసం పానీయం ఉపట్ఠాపేత్వా విహారమగ్గచేతియఙ్గణబోధియఙ్గణాని జగ్గిత్వా బోధిరుక్ఖే ఉదకం సిఞ్చిత్వా పక్కన్తోపి విబ్భన్తోపి వస్సావాసికం లభతియేవ. భతినివిట్ఠఞ్హి తేన కతం. సఙ్ఘికం పన అపలోకనకమ్మం కత్వా గాహితం అన్తోవస్సే విబ్భన్తోపి లభతేవ. పచ్చయవసేన గాహితం పన న లభతీతి వదన్తి.

సచే వుత్థవస్సో దిసంగమికో భిక్ఖు ఆవాసికస్స హత్థతో కిఞ్చిదేవ కప్పియభణ్డం గహేత్వా “అసుకకులే మయ్హం వస్సావాసికం పత్తం, తం గణ్హథా”తి వత్వా గతట్ఠానే విబ్భమతి, వస్సావాసికం సఙ్ఘికం హోతి. సచే పన మనుస్సే సమ్ముఖా సమ్పటిచ్ఛాపేత్వా గచ్ఛతి, లభతి. “ఇదం వస్సావాసికం అమ్హాకం సేనాసనే వుత్థభిక్ఖునో దేమా”తి వుత్తే, యస్స గాహితం తస్సేవ హోతి. సచే పన సేనాసనసామికస్స పియకమ్యతాయ పుత్తధీతాదయో బహూని వత్థాని ఆహరిత్వా “అమ్హాకం సేనాసనే దేమా”తి దేన్తి, తత్థ వస్సూపగతస్స ఏకమేవ వత్థం దాతబ్బం, సేసాని సఙ్ఘికాని హోన్తి, వస్సావాసికట్ఠితికాయ గాహేతబ్బాని. ఠితికాయ అసతి థేరాసనతో పట్ఠాయ గాహేతబ్బాని. సేనాసనే వస్సూపగతం భిక్ఖుం నిస్సాయ ఉప్పన్నేన చిత్తప్పసాదేన బహూని వత్థాని ఆహరిత్వా “సేనాసనస్స దేమా”తి దిన్నేసుపి ఏసేవ నయో. సచే పన పాదమూలే ఠపేత్వా “ఏతస్స భిక్ఖునో దేమా”తి వదన్తి, తస్సేవ హోన్తి.

ఏకస్స గేహే ద్వే వస్సావాసికాని – పఠమభాగో సామణేరస్స గాహితో హోతి, దుతియో థేరాసనే. సో ఏకం దసహత్థం, ఏకం అట్ఠహత్థం సాటకం పేసేతి “వస్సావాసికం పత్తభిక్ఖూనం దేథా”తి విచినిత్వా వరభాగం సామణేరస్స దత్వా అనుభాగో థేరాసనే దాతబ్బో. సచే పన ఉభోపి ఘరం నేత్వా భోజేత్వా సయమేవ పాదమూలే ఠపేతి, యం యస్స దిన్నం, తదేవ తస్స హోతి.

ఇతో పరం మహాపచ్చరియం ఆగతనయో హోతి – “ఏకస్స ఘరే దహరసామణేరస్స వస్సావాసికం పాపుణాతి, సో చే పుచ్ఛతి – ‘అమ్హాకం వస్సావాసికం కస్స పత్త’న్తి, ‘సామణేరస్సా’తి అవత్వా ‘దానకాలే జానిస్ససీ’తి వత్వా దానదివసే ఏకం మహాథేరం పేసేత్వా నీహరాపేతబ్బం. సచే యస్స వస్సావాసికం పత్తం, సో విబ్భమతి వా కాలం వా కరోతి, మనుస్సా చే పుచ్ఛన్తి – ‘కస్స అమ్హాకం వస్సావాసికం పత్త’న్తి, తేసం యథాభూతం ఆచిక్ఖితబ్బం. సచే తే వదన్తి – ‘తుమ్హాకం దేమా’తి, తస్స భిక్ఖునో పాపుణాతి. అథ సఙ్ఘస్స వా గణస్స వా దేన్తి, సఙ్ఘస్స వా గణస్స వా పాపుణాతి. సచే వస్సూపగతా సుద్ధపంసుకూలికాయేవ హోన్తి, ఆనేత్వా దిన్నం వస్సావాసికం సేనాసనపరిక్ఖారం వా కత్వా ఠపేతబ్బం, బిమ్బోహనాదీని వా కాతబ్బానీ”తి. ఇదం సేవాసికవత్తం.

సేనాసనగ్గాహకథా నిట్ఠితా.

ఉపనన్దవత్థుకథా

౩౧౯. ఉపనన్దవత్థుస్మిం – **తత్థ తయా మోఘపురిస గహితం ఇధ ముత్తం, ఇధ తయా గహితం తత్ర ముత్త**న్తి ఏత్థ అయమత్థో – యం తయా తత్థ సేనాసనం గహితం, తం తే గణ్హన్తేనేవ ఇధ ముత్తం హోతి. “ఇధ దానాహం, ఆవుసో, ముఞ్చామీ”తి వదన్తేన పన తం తత్రాపి ముత్తం. ఏవం త్వం ఉభయత్థ పరిబాహిరోతి.

అయం పనేత్థ వినిచ్ఛయో – గహణేన గహణం పటిప్పస్సమ్భతి, గహణేన ఆలయో పటిప్పస్సమ్భతి, ఆలయేన గహణం పటిప్పస్సమ్భతి, ఆలయేన ఆలయో పటిప్పస్సమ్భతి. కథం? ఇధేకచ్చో వస్సూపనాయికదివసే ఏకస్మిం విహారే సేనాసనం గహేత్వా సామన్తవిహారం గన్త్వా తత్రాపి గణ్హాతి, తస్స ఇమినా గహణేన పురిమం గహణం పటిప్పస్సమ్భతి. అపరో "ఇధ వసిస్సామీ"తి ఆలయమత్తం కత్వా సామన్తవిహారం గన్త్వా తత్థ సేనాసనం గణ్హాతి, తస్స ఇమినా గహణేన పురిమో ఆలయో పటిప్పస్సమ్భతి. ఏకో "ఇధ వసిస్సామీ"తి సేనాసనం వా గహేత్వా ఆలయం వా కత్వా సామన్తవిహారం గన్త్వా "ఇధేవ దాని వసిస్సామీ"తి ఆలయం కరోతి, ఇచ్చస్స ఆలయేన వా గహణం ఆలయేన వా ఆలయో పటిప్పస్సమ్భతి, సబ్బత్థ పచ్ఛిమే గహణే వా ఆలయే వా తిట్ఠతి. యో పన "ఏకస్మిం విహారే సేనాసనం గహేత్వా అఞ్ఞస్మిం విహారే వసిస్సామీ"తి గచ్ఛతి, తస్స ఉపచారసీమాతిక్కమే సేనాసనగ్గాహో పటిప్పస్సమ్భతి. యది పన "తత్థ ఫాసు భవిస్సతి, వసిస్సామి; నో చే, ఆగమిస్సామీ"తి గన్త్వా అఫాసుభావం ఞత్వా పచ్చాగచ్ఛతి, వట్టతి.

౩౨౦. **తివస్సన్తరేనా**తి ఏత్థ **తివస్సన్తరో** నామ యో ద్వీహి వస్సేహి మహన్తతరో వా దహరతరో వా హోతి. యో పన ఏకేన వస్సేన మహన్తతరో వా దహరతరో వా హోతి, యో వా సమానవస్సో, తత్థ వత్తబ్బమేవ నత్థి. ఇమే సబ్బే ఏకస్మిం మఞ్చే వా పీఠే వా ద్వే ద్వే హుత్వా నిసీదితుం లభన్తి. యం తిణ్ణం పహోతి, తం సంహారిమం వా హోతు అసంహారిమం వా, తథారూపే అపి ఫలకఖణ్డే అనుపసమ్పన్నేనాపి సద్ధిం నిసీదితుం వట్టతి.

హత్థినఖకన్తి హత్థికుమ్భే పతిట్ఠితం; ఏవం కతస్స కిరేతం నామం. **సబ్బం పాసాదపరిభోగ**న్తి సువణ్ణరజతాదివిచిత్రాని కవాటాని మఞ్చపీఠాని తాలవణ్టాని సువణ్ణరజతమయపానీయఘటపానీయసరావాని యంకిఞ్చి చిత్తకమ్మకతం, సబ్బం వట్టతి. "పాసాదస్స దాసిదాసం ఖేత్తవత్థుం గోమహింసం దేమా"తి వదన్తి, పాటేక్కం గహణకిచ్చం నత్థి, పాసాదే పటిగ్గహితే పటిగ్గహితమేవ హోతి. గోనకాదీని సఙ్ఘికవిహారే వా పుగ్గలికవిహారే వా మఞ్చపీఠకేసు అత్థరిత్వా పరిభుఞ్జితుం న వట్టన్తి. ధమ్మాసనే పన గిహివికటనిహారేన లబ్భన్తి, తత్రాపి నిపజ్జితుం న వట్టతి.

ఉపనన్దవత్థుకథా నిట్ఠితా.

అవిస్సజ్జియవత్థుకథా

౩౨౧. **పఞ్చిమానీ**తి రాసివసేన పఞ్చ, సరూపవసేన పనేతాని బహూని హోన్తి. తత్థ **ఆరామో** నామ పుప్ఫారామో వా ఫలారామో వా. **ఆరామవత్థు** నామ తేసంయేవ ఆరామానం అత్థాయ పరిచ్ఛిన్దిత్వా ఠపితోకాసో; తేసు వా ఆరామేసు వినట్ఠేసు తేసం పోరాణకభూమిభాగో. **విహారో** నామ యంకిఞ్చి పాసాదాదిసేనాసనం. **విహారవత్థు** నామ తస్స పతిట్ఠానోకాసో. **మఞ్చో** నామ – మసారకో, బున్దికాబద్ధో, కుళీరపాదకో ఆహచ్చపాదకోతి ఇమేసం పుబ్బే వుత్తానం చతున్నం మఞ్చానం అఞ్ఞతరో . **పీఠం** నామ మసారకాదీనంయేవ చతున్నం పీఠానం అఞ్ఞతరం. **భిసి** నామ ఉణ్ణభిసిఆదీనం పఞ్చన్నం అఞ్ఞతరా. **బిమ్బోహనం** నామ వుత్తప్పకారానం బిమ్బోహనానం అఞ్ఞతరం. **లోహకుమ్భీ** నామ కాళలోహేన వా తమ్బలోహేన వా యేన కేనచి లోహేన కతా కుమ్భీ. **లోహభాణకాదీ**సుపి ఏసేవ నయో. ఏత్థ పన **భాణక**న్తి అరఞ్జరో వుచ్చతి. **వారకో**తి ఘటో. **కటాహం** కటాహమేవ. **వాసిఆదీ**సు **వల్లిఆదీ**సు చ దువిఞ్ఞేయ్యం నామ నత్థి. ఏవం –

ద్విసఙ్గహాని ద్వే హోన్తి, తతియం చతుసఙ్గహం;
చతుత్థం నవకోట్ఠాసం, పఞ్చమం అట్ఠభేదనం.

ఇతి పఞ్చహి రాసీహి, పఞ్చనిమ్మలలోచనో;
పఞ్చవీసవిధం నాథో, గరుభణ్డం పకాసయి.

తత్రాయం వినిచ్ఛయకథా – ఇదఞ్హి సబ్బమ్పి గరుభణ్డం ఇధ అవిస్సజ్జియం, కీటాగిరివత్థుస్మిం “అవేభఙ్గియ”న్తి వుత్తం. పరివారే పన –

“అవిస్సజ్జియం అవేభఙ్గియం, పఞ్చ వుత్తా మహేసినా;
విస్సజ్జేన్తస్స పరిభుఞ్జన్తస్స అనాపత్తి,
పఞ్హా మేసా కుసలేహి చిన్తితా”తి. (పరి॰ ౪౭౯) –

ఆగతం. తస్మా మూలచ్ఛేజ్జవసేన అవిస్సజ్జియం అవేభఙ్గియఞ్చ పరివత్తనవసేన పన విస్సజ్జేన్తస్స పరిభుఞ్జన్తస్స చ అనాపత్తీతి ఏవమేత్థ అధిప్పాయో వేదితబ్బో.

తత్రాయం అనుపుబ్బికథా – ఇదం తావ పఞ్చవిధమ్పి చీవరపిణ్డపాతభేసజ్జత్థాయ ఉపనేతుం న వట్టతి. థావరేన చ థావరం గరుభణ్డేన చ గరుభణ్డం పరివత్తేతుం వట్టతి. థావరే పన ఖేత్తం వత్థు తళాకం మాతికాతి ఏవరూపం భిక్ఖుసఙ్ఘస్స విచారేతుం వా సమ్పటిచ్ఛితుం వా అధివాసేతుం వా న వట్టతి, కప్పియకారకేహేవ విచారితతో కప్పియభణ్డం వట్టతి. ఆరామేన పన ఆరామం ఆరామవత్థుం విహారం విహారవత్థున్తి ఇమాని చత్తారి పరివత్తేతుం వట్టతి.

తత్రాయం పరివత్తననయో – సఙ్ఘస్స నాళికేరారామో దూరే హోతి, కప్పియకారకా వా బహుతరం ఖాదన్తి. యమ్పి న ఖాదన్తి, తతో సకటవేతనం దత్వా అప్పమేవ హరన్తి. అఞ్ఞేసం పన తస్స ఆరామస్స అవిదూరగామవాసీనం మనుస్సానం విహారస్స సమీపే ఆరామో హోతి, తే సఙ్ఘం ఉపసఙ్కమిత్వా సకేన ఆరామేన తం ఆరామం యాచన్తి, సఙ్ఘేన “రుచ్చతి సఙ్ఘస్సా”తి అపలోకేత్వా సమ్పటిచ్ఛితబ్బో. సచేపి భిక్ఖూనం రుక్ఖసహస్సం హోతి, మనుస్సానం పఞ్చ సతాని, “తుమ్హాకం ఆరామో ఖుద్దకో”తి న వత్తబ్బం. కిఞ్చాపి హి అయం ఖుద్దకో, అథ ఖో ఇతరతో బహుతరం ఆయం దేతి. సచేపి సమకమేవ దేతి; ఏవమ్పి ఇచ్ఛితిచ్ఛితక్ఖణే పరిభుఞ్జితుం సక్కాతి గహేతబ్బమేవ. సచే పన మనుస్సానం బహుతరా రుక్ఖా హోన్తి, “నను తుమ్హాకం బహుతరా రుక్ఖా”తి వత్తబ్బం. సచే “అతిరేకం అమ్హాకం పుఞ్ఞం హోతు, సఙ్ఘస్స దేమా”తి వదన్తి, జానాపేత్వా సమ్పటిచ్ఛితుం వట్టతి. భిక్ఖూనం రుక్ఖా ఫలధారినో, మనుస్సానం రుక్ఖా న తావ ఫలం గణ్హన్తి, కిఞ్చాపి న గణ్హన్తి, న చిరేన గణ్హిస్సన్తీతి సమ్పటిచ్ఛితబ్బమేవ. మనుస్సానం రుక్ఖా ఫలధారినో, భిక్ఖూనం న తావ ఫలం గణ్హన్తి, “నను తుమ్హాకం రుక్ఖా ఫలధారినో”తి వత్తబ్బం. సచే “గణ్హథ, భన్తే, అమ్హాకం పుఞ్ఞం భవిస్సతీ”తి దేన్తి, జానాపేత్వా సమ్పటిచ్ఛితుం వట్టతి; ఏవం ఆరామేన ఆరామో పరివత్తేతబ్బో. ఏతేనేవ నయేన ఆరామవత్థుపి విహారోపి విహారవత్థుపి ఆరామేన పరివత్తేతబ్బం. ఆరామవత్థునా చ మహన్తేన వా ఖుద్దకేన వా ఆరామఆరామవత్థు విహారవిహారవత్థూని .

కథం విహారేన విహారో పరివత్తేతబ్బో? సఙ్ఘస్స అన్తోగామే గేహం హోతి, మనుస్సానం విహారమజ్ఝే పాసాదో, ఉభోపి అగ్ఘేన సమకా, సచే మనుస్సా తేన పాసాదేన తం గేహం యాచన్తి, సమ్పటిచ్ఛితుం వట్టతి. భిక్ఖూనం చే మహగ్ఘతరం గేహం హోతి, “మహగ్ఘతరం అమ్హాకం గేహ”న్తి వుత్తే “కిఞ్చాపి మహగ్ఘతరం, పబ్బజితానం అసారుప్పం, న సక్కా తత్థ పబ్బజితేహి వసితుం, ఇదం పన సారుప్పం గణ్హథా”తి వదన్తి; ఏవమ్పి సమ్పటిచ్ఛితుం వట్టతి. సచే పన మనుస్సానం మహగ్ఘం హోతి,

“నను తుమ్హాకం గేహం మహగ్ఘ”న్తి వత్తబ్బం. “హోతు, భన్తే, అమ్హాకం పుఞ్ఞం భవిస్సతి, గణ్హథా”తి వుత్తే పన సమ్పటిచ్ఛితుం వట్టతి. ఏవం విహారేన విహారో పరివత్తేతబ్బో. ఏతేనేవ నయేన విహారవత్థుపి ఆరామోపి ఆరామవత్థుపి విహారేన పరివత్తేతబ్బం. విహారవత్థునా చ మహగ్ఘేన వా అప్పగ్ఘేన వా విహారవిహారవత్థుఆరామఆరామవత్థూని. ఏవం తావ థావరేన థావరపరివత్తనం వేదితబ్బం.

గరుభణ్డేన గరుభణ్డపరివత్తనే పన మఞ్చపీఠం మహన్తం వా హోతు ఖుద్దకం వా, అన్తమసో చతురఙ్గులపాదకం వా గామదారకేహి పంస్వాగారకేసు కీళన్తేహి కతమ్పి సఙ్ఘస్స దిన్నకాలతో పట్ఠాయ గరుభణ్డం హోతి. సచేపి రాజరాజమహామత్తాదయో ఏకప్పహారేనేవ మఞ్చసతం వా మఞ్చసహస్సం వా దేన్తి, సబ్బే కప్పియమఞ్చా సమ్పటిచ్ఛితబ్బా, సమ్పటిచ్ఛిత్వా వుడ్ఢపటిపాటియా “సఙ్ఘికపరిభోగేన పరిభుఞ్జథా”తి దాతబ్బా, పుగ్గలికవసేన న దాతబ్బా. అతిరేకమఞ్చే భణ్డాగారాదీసు పఞ్ఞపేత్వా పత్తచీవరం నిక్ఖిపితుమ్పి వట్టతి. బహిసీమాయ “సఙ్ఘస్స దేమా”తి దిన్నమఞ్చో సఙ్ఘత్థేరస్స వసనట్ఠానే దాతబ్బో. తత్థ చే బహూ మఞ్చా హోన్తి, మఞ్చేన కమ్మం నత్థి; యస్స వసనట్ఠానే కమ్మం అత్థి, తత్థ “సఙ్ఘికపరిభోగేన పరిభుఞ్జథా”తి దాతబ్బో. మహగ్ఘేన సతగ్ఘనకేన వా సహస్సగ్ఘనకేన వా సతసహస్సగ్ఘనకేన వా మఞ్చేన అఞ్ఞం మఞ్చసతం లభతి, పరివత్తేత్వా గహేతబ్బం. న కేవలం మఞ్చేన మఞ్చోయేవ, ఆరామఆరామవత్థువిహారవిహారవత్థుపీఠభిసిబిమ్బోహనానిపి పరివత్తేతుం వట్టన్తి. ఏస నయో పీఠభిసిబిమ్బోహనేసుపి. ఏతేసు హి కప్పియాకప్పియం వుత్తనయమేవ. తత్థ అకప్పియం న పరిభుఞ్జితబ్బం, కప్పియం సఙ్ఘికపరిభోగేన పరిభుఞ్జితబ్బం. అకప్పియం వా మహగ్ఘం కప్పియం వా పరివత్తేత్వా వుత్తవత్థూని గహేతబ్బాని. అగరుభణ్డుపగం పన భిసిబిమ్బోహనం నామ నత్థి.

లోహకుమ్భీ లోహభాణకం లోహకటాహన్తి ఇమాని తీణి మహన్తాని వా హోన్తు ఖుద్దకాని వా అన్తమసో పసతమత్తఉదకగణ్హనకానిపి గరుభణ్డానియేవ. లోహవారకో పన కాళలోహతమ్బలోహవట్టలోహకంసలోహానం యేన కేనచి కతో సీహళదీపే పాదగణ్హనకో భాజేతబ్బో. పాదో చ నామ మగధనాళియా పఞ్చనాళిమత్తం గణ్హాతి, తతో అధికగణ్హనకో గరుభణ్డం. ఇమాని తావ పాళియం ఆగతాని లోహభాజనాని.

పాళియం పన అనాగతానిపి
భిఙ్గారపటిగ్గహఉళుఙ్కదబ్బికటచ్ఛుపాతితట్టకసరకసముగ్గఅఙ్గారకపల్లధూమకటచ్ఛుఆదీని ఖుద్దకాని వా మహన్తాని వా సబ్బాని గరుభణ్డాని. పత్తో, అయథాలకం, తమ్బలోహథాలకన్తి ఇమాని పన భాజనీయాని. కంసలోహవట్టలోహభాజనవికతి సఙ్ఘికపరిభోగేన వా గిహివికటా వా వట్టతి, పుగ్గలికపరిభోగేన న వట్టతి. కంసలోహాదిభాజనం సఙ్ఘస్స దిన్నమ్పి హి పారిహారియం న వట్టతి. “గిహివికటనీహారేనేవ పరిభుఞ్జితబ్బ”న్తి మహాపచ్చరియం వుత్తం.

ఠపేత్వా పన భాజనవికతిం అఞ్ఞస్మిమ్పి కప్పియలోహభణ్డే – అఞ్జనీ, అఞ్జనిసలాకా, కణ్ణమలహరణీ, సూచి, పణ్ణసూచి, ఖుద్దకో, పిప్ఫలకో, ఖుద్దకం, ఆరకణ్టకం, కుఞ్చికా, తాళం, కత్తరయట్ఠి వేధకో, నత్థుదానం, భిన్దివాలో, లోహకూటో, లోహకుట్టి, లోహగుళో, లోహపిణ్డి, లోహచక్కలికం, అఞ్ఞమ్పి విప్పకతలోహభణ్డం భాజనీయం. ధూమనేత్తఫాలదీపరుక్ఖదీపకపల్లకఓలమ్బకదీపఇత్థిపురిసతిరచ్ఛానగతరూపకాని పన అఞ్ఞాని వా భిత్తిచ్ఛదనకవాటాదీసు ఉపనేతబ్బాని, అన్తమసో లోహఖిలకం ఉపాదాయ సబ్బాని లోహభణ్డాని గరుభణ్డానియేవ హోన్తి, అత్తనా లద్ధానిపి

పరిహరిత్వా పుగ్గలికపరిభోగేన న పరిభుఞ్జితబ్బాని, సఙ్ఘికపరిభోగేన వా గిహివికటాని వా వట్టన్తి. తిపుభణ్డేపి ఏసేవ నయో. ఖీరపాసాణమయాని తట్టకసరకాదీని గరుభణ్డానియేవ.

ఘటకో పన తేలభాజనం వా పాదగణ్హనకతో అతిరేకమేవ గరుభణ్డం. సువణ్ణరజతహారకూటజాతిఫలికభాజనాని గిహివికటానిపి న వట్టన్తి, పగేవ సఙ్ఘికపరిభోగేన వా పుగ్గలికపరిభోగేన వా. సేనాసనపరిభోగే పన ఆమాసమ్పి అనామాసమ్పి సబ్బం వట్టతి.

వాసిఆదీసు యాయ వాసియా ఠపేత్వా దణ్డకట్ఠచ్ఛేదనం వా ఉచ్ఛుతచ్ఛనం వా అఞ్ఞం మహాకమ్మం కాతుం న సక్కా, అయం భాజనీయా. తతో మహత్తరీ యేన కేనచి ఆకారేన కతా వాసి గరుభణ్డమేవ. ఫరసు పన అన్తమసో వేజ్జానం సిరావేధనఫరసుపి గరుభణ్డమేవ. కుఠారియం ఫరసుసదిసో ఏవ వినిచ్ఛయో. యా పన ఆవుధసఙ్ఖేపేన కతా, అయం అనామాసా. కుదాలో అన్తమసో చతురఙ్గులమత్తోపి గరుభణ్డమేవ. నిఖాదనం చతురస్సముఖం వా హోతు దోణిముఖం వా వఙ్కం వా ఉజుకం వా, అన్తమసో సమ్ముఞ్జనిదణ్డకవేధనమ్పి దణ్డబద్ధం చే, గరుభణ్డమేవ. సమ్ముఞ్జనిదణ్డఖణనకం పన అదణ్డకం ఫలమత్తమేవ, యం సక్కా సిపాటికాయ పక్ఖిపిత్వా పరిహరితుం, తం భాజనీయం. సిఖరమ్పి నిఖాదనేనేవ సఙ్గహితం. యేహి మనుస్సేహి విహారే వాసిఆదీని దిన్నాని హోన్తి, తే చ ఘరే దడ్ఢే వా చోరేహి వా విలుత్తే "దేథ నో, భన్తే, ఉపకరణే, పున పాకతికే కరిస్సామా"తి వదన్తి, దాతబ్బా. సచే ఆహరన్తి , న వారేతబ్బా; అనాహరన్తాపి న చోదేతబ్బా.

కమ్మారతట్టకారచున్దకారనళకారమణికారపత్తబన్ధకానం అధికరణిముట్ఠికసణ్డాసతులాదీని సబ్బాని లోహమయఉపకరణాని సఙ్ఘే దిన్నకాలతో పట్ఠాయ గరుభణ్డాని. తిపుకోట్టకసువణ్ణకారచమ్మకారఉపకరణేసుపి ఏసేవ నయో. అయం పన విసేసో – తిపుకోట్టకఉపకరణేసుపి తిపుచ్ఛేదనసత్థకం, సువణ్ణకారఉపకరణేసు సువణ్ణచ్ఛేదనసత్థకం, చమ్మకారఉపకరణేసు కతపరికమ్మచమ్మఛిద్దనకం ఖుద్దకసత్థకన్తి ఇమాని భాజనీయభణ్డాని. నహాపితతున్నకారఉపకరణేసుపి ఠపేత్వా మహాకత్తరిం మహాసణ్డాసం మహాపిప్ఫలకఞ్చ సబ్బం భాజనీయం. మహాకత్తరిఆదీని గరుభణ్డాని.

వల్లిఆదీసు వేత్తవల్లిఆదికా యా కాచి అడ్ఢబాహుప్పమాణా వల్లి సఙ్ఘస్స దిన్నా వా తత్థజాతకా వా రక్ఖితగోపితా గరుభణ్డం హోతి, సా సఙ్ఘకమ్మే చ చేతియకమ్మే చ కతే సచే అతిరేకా హోతి, పుగ్గలికకమ్మేపి ఉపనేతుం వట్టతి; అరక్ఖితా పన గరుభణ్డమేవ న హోతి. సుత్తమకచివాకనాళికేరహీరచమ్మమయా రజ్జుకా వా యోత్తాని వా వాకే చ నాళికేరహీరే చ వట్టేత్వా కతా ఏకవట్టా వా ద్వివట్టా వా సఙ్ఘస్స దిన్నకాలతో పట్ఠాయ గరుభణ్డం. సుత్తం పన అవట్టేత్వా దిన్నం మకచివాకనాళికేరహీరా చ భాజనీయా. యేహి పనేతాని రజ్జుకయోత్తాదీని దిన్నాని హోన్తి, తే అత్తనో కరణీయేన హరన్తా న వారేతబ్బా.

యో కోచి అన్తమసో అట్ఠఙ్గులసూచిదణ్డమత్తోపి వేళు సఙ్ఘస్స దిన్నో వా తత్థజాతకో వా రక్ఖితగోపితో గరుభణ్డం, సోపి సఙ్ఘకమ్మే చ చేతియకమ్మే చ కతే అతిరేకో పుగ్గలికకమ్మే దాతుం వట్టతి. పాదగణ్హనకతేలనాళి పన కత్తరయట్ఠి, ఉపాహనదణ్డకో, ఛత్తదణ్డో, ఛత్తసలాకాతి ఇదమేత్థ భాజనీయభణ్డం. దడ్ఢగేహమనుస్సా గణ్హిత్వా గచ్ఛన్తా న వారేతబ్బా. రక్ఖితగోపితం వేళుం గణ్హన్తేన సమకం వా అతిరేకం వా థావరం అన్తమసో తంఅగ్ఘనకమ్పి ఫాతికమ్మం కత్వా గహేతబ్బో .

ఫాతికమ్మం అకత్వా గణ్హన్తేన తత్థేవ వళఞ్జేతబ్బో, గమనకాలే సఙ్ఘికావాసే ఠపేత్వా గన్తబ్బం. అసతియా గహేత్వా గతేన పహిణిత్వా దాతబ్బో. దేసన్తరం గతేన సమ్పత్తవిహారే సఙ్ఘికావాసే ఠపేతబ్బో.

తిణన్తి ముఞ్జం పబ్బజఞ్చ ఠపేత్వా అవసేసం యంకిఞ్చి తిణం. యత్థ పన తిణం నత్థి, తత్థ పణ్ణేహి ఛాదేన్తి; తస్మా పణ్ణమ్పి తిణేనేవ సఙ్గహితం. ఇతి ముఞ్జాదీసు యంకిఞ్చి ముట్ఠిప్పమాణమ్పి తిణం తాలపణ్ణాదీసు చ ఏకం పణ్ణమ్పి సఙ్ఘస్స దిన్నం వా తత్థజాతకం వా బహారామే సఙ్ఘస్స తిణవత్థుతో జాతతిణం వా రక్ఖితగోపితం గరుభణ్డం హోతి, తమ్పి సఙ్ఘకమ్మే చ చేతియకమ్మే చ కతే అతిరేకం పుగ్గలికకమ్మే దాతుం వట్టతి. దడ్ఢగేహమనుస్సా గహేత్వా గచ్ఛన్తా న వారేతబ్బా. అట్ఠఙ్గులప్పమాణోపి రిత్తపోత్థకో గరుభణ్డమేవ.

మత్తికా పకతిమత్తికా వా హోతు పఞ్చవణ్ణా వా సుధా వా సజ్జురసకఙ్గుట్ఠసిలేసాదీసు వా యంకిఞ్చి, దుల్లభట్ఠానే ఆనేత్వా వా దిన్నం తత్థజాతకం వా రక్ఖితగోపితం తాలఫలపక్కమత్తం గరుభణ్డం హోతి. తమ్పి సఙ్ఘకమ్మే చ చేతియకమ్మే చ నిట్ఠితే అతిరేకం పుగ్గలికకమ్మే దాతుం వట్టతి. హిఙ్గుహిఙ్గులకహరితాలమనోసిలఞ్జనాని పన భాజనీయభణ్డాని.

దారుభణ్డే యో కోచి అట్ఠఙ్గులసూచిదణ్డమత్తోపి దారుభణ్డకో దారుదుల్లభట్ఠానే సఙ్ఘస్స దిన్నో వా తత్థజాతకో వా రక్ఖితగోపితో, అయం గరుభణ్డం హోతీతి కురున్దియం వుత్తం. మహాఅట్ఠకథాయం పన సబ్బమ్పి దారువేళుచమ్మపాసాణాదివికతిం దారుభణ్డేన సఙ్గణ్హిత్వా "తేన ఖో పన సమయేన సఙ్ఘస్స ఆసన్దికో ఉప్పన్నో హోతీ"తి ఇతో పట్ఠాయ దారుభణ్డవినిచ్ఛయో వుత్తో.

తత్రాయం అత్థుద్ధారో, ఆసన్దికో, సత్తఙ్గో, భద్దపీఠం, పీఠికా, ఏళకపాదకపీఠం, ఆమలకవట్టకపీఠం, ఫలకం, కోచ్ఛం, పలాలపీఠకన్తి ఇమేసు తావ యంకిఞ్చి ఖుద్దకం వా హోతు మహన్తం వా, సఙ్ఘస్స దిన్నం గరుభణ్డం హోతి. పలాలపీఠేన చేత్థ కదలిపత్తాదిపీఠానిపి సఙ్గహితాని. బ్యగ్ఘచమ్మఓనద్ధమ్పి వాళరూపపరిక్ఖిత్తం, రతనపరిసిబ్బితం, కోచ్ఛకం గరుభణ్డమేవ.

వఙ్కఫలకం, దీఘఫలకం, చీవరధోవనఫలకం, ఘట్టనఫలకం, ఘట్టనముగ్గరో, దన్తకట్ఠచ్ఛేదనగణ్ఠికా, దణ్డముగ్గరో, అమ్బణం, రజనదోణి, ఉదకపటిచ్ఛకో, దారుమయో వా దన్తమయో వా వేళుమయో వా సపాదకోపి అపాదకోపి సముగ్గో, మఞ్జూసా, పాదగణ్హనకతో అతిరేకప్పమాణో కరణ్డో, ఉదకదోణి, ఉదకకటాహం, ఉళుఙ్కో, కటచ్ఛు, పానీయసరావం, పానీయసఙ్ఖోతి ఏతేసుపి యంకిఞ్చి సఙ్ఘే దిన్నం గరుభణ్డం. సఙ్ఖథాలకం పన భాజనీయం, తథా దారుమయో ఉదకతుమ్బో.

పాదకథలికమణ్డలం దారుమయం వా హోతు చోళపణ్ణాదిమయం వా సబ్బం గరుభణ్డం. ఆధారకో పత్తపిధానం, తాలవణ్టం, బీజనీ, చఙ్కోటకం, పచ్ఛి, యట్ఠిసమ్ముఞ్జనీ ముట్ఠిసమ్ముఞ్జనీతి ఏతేసుపి యంకిఞ్చి ఖుద్దకం వా మహన్తం వా దారువేళుపణ్ణచమ్మాదీసు యేన కేనచి కతం గరుభణ్డమేవ.

థమ్భతులాసోపానఫలకాదీసు దారుమయం వా పాసాణమయం వా యంకిఞ్చి గేహసమ్భారరూపం, యో కోచి కటసారకో, యంకిఞ్చి భూమత్థరణం, యంకిఞ్చి అకప్పియచమ్మం, సబ్బం సఙ్ఘే దిన్నం గరుభణ్డం, భూమత్థరణం కాతుం వట్టతి. ఏళకచమ్మం పన పచ్చత్థరణగతికం హోతి, తమ్పి గరుభణ్డమేవ. కప్పియచమ్మాని భాజనీయాని. కురున్దియం పన "సబ్బం మఞ్చప్పమాణం చమ్మం గరుభణ్డ"న్తి వుత్తం.

ఉదుక్ఖలం, ముసలం, సుప్పం, నిసదం, నిసదపోతో, పాసాణదోణి, పాసాణకటాహం, తురివేమభస్తాది సబ్బం పేసకారాదిభణ్డం, సబ్బం కసిభణ్డం, సబ్బం చక్కయుత్తకయానం గరుభణ్డమేవ. మఞ్చపాదో , మఞ్చఅటనీ, పీఠపాదో, పీఠఅటనీ, వాసిఫరసుఆదీనం దణ్డాతి ఏతేసు యంకిఞ్చి విప్పకతతచ్ఛనకమ్మం అనిట్ఠితమేవ భాజనీయం, తచ్ఛితమట్ఠం పన గరుభణ్డం హోతి. అనుఞ్ఞాతవాసియా పన దణ్డో ఛత్తముట్ఠిపణ్ణం కత్తరయట్ఠి ఉపాహనా అరణిసహితం ధమ్మకరణో పాదగణ్హనకతో అనతిరిత్తం ఆమలకతుమ్బం ఆమలకఘటో లాబుకతుమ్బం లాబుఘటో విసాణకతుమ్బన్తి సబ్బమేతం భాజనీయం, తతో మహన్తతరం గరుభణ్డం.

హత్థిదన్తో వా యంకిఞ్చి విసాణం వా అతచ్ఛితం యథాజాతమేవ భాజనీయం, తేహి కతమఞ్చపాదాదీసు పురిమసదిసోయేవ వినిచ్ఛయో. తచ్ఛితనిట్ఠితోపి హిఙ్గుకరణ్డకో అఞ్జనకరణ్డకో గణ్ఠికా విధో అఞ్జనీ అఞ్జనిసలాకా ఉదకపుఞ్ఛనీతి ఇదం సబ్బం భాజనీయమేవ.

మత్తికాభణ్డే సబ్బం మనుస్సానం ఉపభోగపరిభోగం ఘటపిఠరాదికులాలభాజనం పత్తకటాహం అఙ్గారకటాహం ధూమదానకం దీపరుక్ఖకో దీపకపల్లికా చయనిట్ఠకా ఛదనిట్ఠకా థూపికాతి సఙ్ఘస్స దిన్నకాలతో పట్ఠాయ గరుభణ్డం, పాదగణ్హనకతో అనతిరిత్తప్పమాణో పన ఘటకో పత్తం థాలకం కఞ్చనకో కుణ్డికాతి ఇదమేత్థ భాజనీయభణ్డం. యథా చ మత్తికాభణ్డే; ఏవం లోహభణ్డేపి కుణ్డికా భాజనీయకోట్ఠాసమేవ భజతీతి అయమేత్థ అనుపుబ్బికథా.

అవిస్సజ్జియవత్థుకథా నిట్ఠితా.

నవకమ్మదానకథా

౩౨౩. భణ్డికాట్ఠపనమత్తేనాతి ద్వారబాహానం ఉపరి కపోతభణ్డికయోజనమత్తేన. **పరిభణ్డకరణమత్తేనాతి** గోమయపరిభణ్డకసావపరిభణ్డకరణమత్తేన. **ధూమకాలికన్తి** ఇదం యావస్స చితకధూమో న పఞ్ఞాయతి, తావ అయం విహారో ఏతస్సేవాతి ఏవం ధూమకాలే అపలోకేత్వా కతపరియోసితం విహారం దేన్తి. **విప్పకతన్తి** ఏత్థ విప్పకతో నామ యావ గోపానసియో న ఆరోహన్తి. గోపానసీసు పన ఆరుళ్హాసు బహుకతో నామ హోతి, తస్మా తతో పట్ఠాయ న దాతబ్బో, కిఞ్చిదేవ సమాదపేత్వా కారేస్సతి. **ఖుద్దకే విహారే కమ్మం ఓలోకేత్వా ఛప్పఞ్చవస్సికన్తి** కమ్మం ఓలోకేత్వా చతుహత్థవిహారే చతువస్సికం, పఞ్చహత్థే పఞ్చవస్సికం, ఛహత్థే ఛవస్సికం దాతబ్బం. అడ్ఢయోగో పన యస్మా సత్తట్ఠహత్థో హోతి, తస్మా ఏత్థ "సత్తట్ఠవస్సిక"న్తి వుత్తం. సచే పన సో నవహత్థో హోతి నవవస్సికమ్పి దాతబ్బం. మహల్లకే పన దసహత్థే ఏకాదసహత్థే విహారే వా పాసాదే వా దసవస్సికం వా ఏకాదసవస్సికం వా దాతబ్బం. ద్వాదసహత్థే పన తతో అధికే వా లోహపాసాదసదిసేపి ద్వాదసవస్సికమేవ దాతబ్బం, న తతో ఉత్తరి.

నవకమ్మికో భిక్ఖు అన్తోవస్సే తం ఆవాసం లభతి, ఉతుకాలే పటిబాహితుం న లభతి. సచే సో ఆవాసో జీరతి, ఆవాససామికస్స వా తస్స వంసే ఉప్పన్నస్స వా కస్సచి కథేతబ్బం – "ఆవాసో తే నస్సతి, జగ్గథ ఏతం ఆవాస"న్తి. సచే సో న సక్కోతి, భిక్ఖూహి ఞాతీ వా ఉపట్ఠాకే వా సమాదపేత్వా జగ్గితబ్బో. సచే తేపి న సక్కోన్తి, సఙ్ఘికేన పచ్చయేన జగ్గితబ్బో. తస్మిమ్పి అసతి ఏకం ఆవాసం విస్సజ్జేత్వా అవసేసా జగ్గితబ్బా. బహూ విస్సజ్జేత్వా ఏకం సణ్ఠాపేతుమ్పి వట్టతియేవ.

దుబ్భిక్ఖే భిక్ఖూసు పక్కన్తేసు సబ్బే ఆవాసా నస్సన్తి, తస్మా ఏకం వా ద్వే వా తయో వా ఆవాసే విస్సజ్జేత్వా తతో యాగుభత్తచీవరాదీని పరిభుఞ్జన్తేహి సేసావాసా జగ్గితబ్బాయేవ. కురున్దియం పన వుత్తం "సఙ్ఘికే పచ్చయే అసతి ఏకో భిక్ఖు 'తుయ్హం ఏకం మఞ్చట్ఠానం గహేత్వా జగ్గాహీ'తి వత్తబ్బో. సచే బహుతరం ఇచ్ఛతి, తిభాగం వా ఉపడ్ఢభాగం వా దత్వాపి జగ్గాపేతబ్బం. అథ 'ధమ్మమత్తమేవేత్థ అవసిట్ఠం, బహుకమ్మం కాతబ్బ'న్తి న ఇచ్ఛతి, 'తుయ్హం పుగ్గలికమేవ కత్వా జగ్గ; ఏవమ్పి హి సఙ్ఘస్స భణ్డకట్ఠపనట్ఠానం నవకానఞ్చ వసనట్ఠానం లభిస్సతీ'తి జగ్గాపేతబ్బో. ఏవం జగ్గితో పన తస్మిం జీవన్తే పుగ్గలికో హోతి, మతే సఙ్ఘికోయేవ . సచే సద్ధివిహారికానం దాతుకామో హోతి, కమ్మం ఓలోకేత్వా తిభాగం వా ఉపడ్ఢం వా పుగ్గలికం కత్వా జగ్గాపేతబ్బో. ఏవఞ్హి సద్ధివిహారికానం దాతుం లభతి. ఏవం జగ్గనకే పన అసతి 'ఏకం ఆవాసం విస్సజ్జేత్వా'తిఆదినా నయేన జగ్గాపేతబ్బో"తి.

ఇదమ్పి చ అఞ్ఞం తత్థేవ వుత్తం – ద్వే భిక్ఖూ సఙ్ఘికం భూమిం గహేత్వా సోధేత్వా సఙ్ఘికం సేనాసనం కరోన్తి. యేన సా భూమి పఠమం గహితా, సో సామీ. ఉభోపి పుగ్గలికం కరోన్తి, సోయేవ సామీ. సో సఙ్ఘికం కరోతి, ఇతరో పుగ్గలికం కరోతి, అఞ్ఞం చే బహుం సేనాసనట్ఠానం అత్థి , పుగ్గలికం కరోన్తోపి న వారేతబ్బో. అఞ్ఞస్మిం పన తాదిసే పతిరూపే ఠానే అసతి తం పటిబాహిత్వా సఙ్ఘికం కరోన్తేనేవ కాతబ్బం. యం పన తస్స తత్థ వయకమ్మం కతం, తం దాతబ్బం. సచే పన కతావాసే వా ఆవాసకరణట్ఠానే వా ఛాయూపగఫలూపగరుక్ఖా హోన్తి, అపలోకేత్వా హారేతబ్బా. పుగ్గలికా చే హోన్తి, సామికా ఆపుచ్ఛితబ్బా; నో చే దేన్తి, యావతతియం ఆపుచ్ఛిత్వా "రుక్ఖఅగ్ఘనకమూలం దస్సామా"తి హారేతబ్బా.

యో పన సఙ్ఘికవల్లిమత్తమ్పి అగ్గహేత్వా ఆహరిమేన ఉపకరణేన సఙ్ఘికాయ భూమియా పుగ్గలికవిహారం కారేతి, ఉపడ్ఢం సఙ్ఘికం హోతి; ఉపడ్ఢం పుగ్గలికం. పాసాదో చే హోతి, హేట్ఠాపాసాదో సఙ్ఘికో; ఉపరి పుగ్గలికో. సచే సో హేట్ఠాపాసాదం ఇచ్ఛతి, తస్స హోతి. అథ హేట్ఠా చ ఉపరి చ ఇచ్ఛతి, ఉభయత్థ ఉపడ్ఢం లభతి. ద్వే సేనాసనాని కారేతి – ఏకం సఙ్ఘికం, ఏకం పుగ్గలికం. సచే విహారే ఉట్ఠితేన దబ్బసమ్భారేన కారేతి, తతియభాగం లభతి. సచే అకతట్ఠానే చయం వా పముఖం వా కరోతి, బహికుట్టే ఉపడ్ఢం సఙ్ఘస్స, ఉపడ్ఢం తస్స. అథ మహన్తం విసమం పూరేత్వా అపదే పదం దస్సేత్వా కతం హోతి, అనిస్సరో తత్థ సఙ్ఘో.

ఏకం వరసేయ్యన్తి ఏత్థ నవకమ్మదానట్ఠానే వా వస్సగ్గేన పత్తట్ఠానే వా యం ఇచ్ఛతి, తం ఏకం వరసేయ్యం అనుజానామీతి అత్థో.

పరియోసితే పక్కమతి తస్సేవేతన్తి పున ఆగన్త్వా వసన్తస్స అన్తోవస్సం తస్సేవ తం; అనాగచ్ఛన్తస్స పన సద్ధివిహారికాదయో గహేతుం న లభన్తి.

నవకమ్మదానకథా నిట్ఠితా.

అఞ్ఞత్రపటిభోగపటిక్ఖేపాదికథా

౩౨౪. నాతిహరన్తీతి అఞ్ఞత్ర హరిత్వా న పరిభుఞ్జన్తి. **గుత్తత్థాయా**తి యం తత్థ మఞ్చపీఠాది, తస్స గుత్తత్థాయ, తం అఞ్ఞత్ర హరితుం అనుజానామీతి అత్థో. తస్మా తం అఞ్ఞత్ర హరిత్వా సఙ్ఘికపరిభోగేన పరిభుఞ్జన్తస్స నట్ఠం సునట్ఠం, జిణ్ణం సుజిణ్ణం. సచే అరోగం తస్మిం విహారే పటిసఙ్ఖతే పున పాకతికం కాతబ్బం. పుగ్గలికపరిభోగేన పరిభుఞ్జతో నట్ఠం వా జిణ్ణం వా

గీవా హోతి, తస్మిం పటిసఙ్ఖతే దాతబ్బమేవ. సచే తతో గోపానసిఆదీని గహేత్వా అఞ్ఞస్మిం సఙ్ఘికావాసే యోజేన్తి, సుయోజితాని. పుగ్గలికావాసే యోజేన్తేహి పన మూలం వా దాతబ్బం, పటిపాకతికం వా కాతబ్బం ఛడ్డితవిహారతో మఞ్చపీఠాదీని థేయ్యచిత్తేన గణ్హన్తో ఉద్ధారేయేవ భణ్డగ్ఘేన కారేతబ్బో. పున ఆవాసికకాలే దస్సామీతి గహేత్వా సఙ్ఘికపరిభోగేన పరిభుఞ్జన్తస్స నట్ఠం సునట్ఠం, జిణ్ణం సుజిణ్ణం. అరోగఞ్చే పాకతికం కాతబ్బం . పుగ్గలికపరిభోగేన పరిభుఞ్జన్తస్స నట్ఠం గీవా హోతి. తతో ద్వారవాతపానాదీని సఙ్ఘికావాసే వా పుగ్గలికావాసే వా యోజితాని పటిదాతబ్బానియేవ.

ఫాతికమ్మత్థాయాతి వడ్ఢికమ్మత్థాయ. ఫాతికమ్మఞ్చేత్థ సమకం వా అతిరేకం వా అగ్ఘనకం మఞ్చపీఠాదిసేనాసనమేవ వట్టతి.

చక్కలికన్తి కమ్బలాదీహి వేఠేత్వా కతచక్కలికం. **అల్లేహి పాదేహీ**తి యేహి అక్కన్తట్ఠానే ఉదకం పఞ్ఞాయతి, ఏవరూపేహి పాదేహి పరిభణ్డకతభూమి వా సేనాసనం వా న అక్కమితబ్బం . సచే పన ఉదకసినేహమత్తమేవ పఞ్ఞాయతి, న ఉదకం, వట్టతి. పాదపుఞ్ఛనిం పన అల్లపాదేహిపి అక్కమితుం వట్టతియేవ. సఉపాహనేన ధోతపాదేహి అక్కమితబ్బట్ఠానేయేవ న వట్టతి.

చోళకేన పలివేఠేతున్తి సుధాభూమియం వా పరిభణ్డభూమియం వా సచే తట్టికా వా కటసారకో వా నత్థి, చోళకేన పాదా వేఠేతబ్బా, తస్మిం అసతి పణ్ణమ్పి అత్థరితుం వట్టతి. కిఞ్చి అనత్థరిత్వా ఠపేన్తస్స పన దుక్కటం. యది పన తత్థ నేవాసికా అనత్థతాయపి భూమియా ఠపేన్తి, అధోతపాదేహిపి వళఞ్జేన్తి, తథేవ వళఞ్జేతుం వట్టతి.

న భిక్ఖవే పరికమ్మకతా భిత్తీతి సేతభిత్తి వా చిత్తకమ్మకతా వా. న కేవలఞ్చ భిత్తిమేవ, ద్వారమ్పి వాతపానమ్పి అపస్సేనఫలకమ్పి పాసాణత్థమ్భమ్పి రుక్ఖత్థమ్భమ్పి చీవరేన వా కేనచి వా అప్పటిచ్ఛాదేత్వా అపస్సయితుం న లబ్భతియేవ.

ధోతపాదకాతి ధోతపాదకా హుత్వా ధోతేహి పాదేహి అక్కమితబ్బట్ఠానే నిపజ్జితుం కుక్కుచ్చాయన్తి. "ధోతపాదకే"తిపి పాఠో. ధోతేహి పాదేహి అక్కమితబ్బట్ఠానస్సేతం అధివచనం . **పచ్చత్థరిత్వా**తి పరిభణ్డకతం భూమిం వా భూమత్థరణసేనాసనం వా సఙ్ఘికమఞ్చపీఠం వా అత్తనో సన్తకేన పచ్చత్థరణేన పచ్చత్థరిత్వావ నిపజ్జితబ్బం. సచే నిద్దాయతోపి పచ్చత్థరణే సఙ్కుటితే కోచి సరీరావయవో మఞ్చం వా పీఠం వా ఫుసతి, ఆపత్తియేవ. లోమేసు పన లోమగణనాయ ఆపత్తియేవ. పరిభోగసీసేన అపస్సయన్తస్సాపి ఏసేవ నయో. హత్థతలపాదతలేహి పన ఫుసితుం వా అక్కమితుం వా వట్టతి. మఞ్చపీఠం నీహరన్తస్స కాయే పటిహఞ్ఞతి, అనాపత్తి.

అఞ్ఞత్రపరిభోగపటిక్ఖేపాదికథా నిట్ఠితా.

సఙ్ఘభత్తాదిఅనుజాననకథా

౩౨౫. న సక్కోన్తి సఙ్ఘభత్తం కాతున్తి సకలస్స సఙ్ఘస్స భత్తం కాతుం న సక్కోన్తి. **ఉద్దేసభత్త**న్తిఆదీసు "ఏకం వా ద్వే వా...పే.... దస వా భిక్ఖూ సఙ్ఘతో ఉద్దిసిత్వా దేథా"తి ఏవం ఉద్దేసేన లద్ధభిక్ఖూనం భత్తం కాతుం ఇచ్ఛన్తి. అపరే తథేవ భిక్ఖూ పరిచ్ఛిన్దిత్వా నిమన్తేత్వా తేసం భత్తం కాతుం ఇచ్ఛన్తి. అపరే సలాకాయో ఛిన్దిత్వా, అపరే పక్ఖికం ఉపోసథికం పాటిపదికన్తి

ఏవం నియామేత్వా, ఏకస్స వా ద్విన్నం వా...పే.... దసన్నం వా భిక్ఖూనం భత్తం కాతుం ఇచ్ఛన్తి. ఇతి ఏతాని భత్తాని ఉద్దేసభత్తం నిమన్తనన్తి ఇమం వోహారం పత్తాని. యస్మా పన తే సచేపి దుబ్భిక్ఖే న సక్కోన్తి, సుభిక్ఖే జాతే పన పున సఙ్ఘభత్తం కాతుం సక్ఖిస్సన్తి, తస్మా భగవా తమ్పి అన్తో కత్వా ''**అనుజానామి, భిక్ఖవే, సఙ్ఘభత్తం ఉద్దేసభత్త**''న్తిఆదిమాహ.

తత్థ **సఙ్ఘభత్తే** ఠితికా నామ నత్థి, తస్మా "అమ్హాకం అజ్జ దస ద్వాదస దివసా భుఞ్జన్తానం ఇదాని అఞ్ఞతో భిక్ఖూ ఆనేథా"తి న ఏవం తత్థ వత్తబ్బం. "పురిమదివసేసు అమ్హేహి న లద్ధం, ఇదాని తం అమ్హాకం గాహేథా"తి ఏవమ్పి వత్తుం న లబ్భతి. తఞ్హి ఆగతాగతానం పాపుణాతియేవ.

సఙ్ఘభత్తాదిఅనుజాననకథా నిట్ఠితా.

ఉద్దేసభత్తకథా

ఉద్దేసభత్తాదీసు పన అయం నయో – రఞ్ఞా వా రాజమహామత్తేన వా సఙ్ఘతో ఉద్దిసిత్వా "ఏత్తకే భిక్ఖూ ఆనేథా"తి పహితే కాలం ఘోసేత్వా ఠితికా పుచ్ఛితబ్బా. సచే అత్థి, తతో పట్ఠాయ గాహేతబ్బం; నో చే, థేరాసనతో పట్ఠాయ గాహేతబ్బం. ఉద్దేసకేన పిణ్డపాతికానమ్పి న అతిక్కామేతబ్బం. తే పన ధుతఙ్గం రక్ఖన్తా సయమేవ అతిక్కమిస్సన్తి; ఏవం గాహియమానే అలసజాతికా మహాథేరా పచ్ఛా ఆగచ్ఛన్తి, "భన్తే, వీసతివస్సానం గాహియతి, తుమ్హాకం ఠితికా అతిక్కన్తా"తి న వత్తబ్బా, ఠితికం ఠపేత్వా తేసం గాహేత్వా పచ్ఛా ఠితికాయ గాహేతబ్బం. "అసుకవిహారే బహుం ఉద్దేసభత్తం ఉప్పన్న"న్తి సుత్వా యోజనన్తరికవిహారతోపి భిక్ఖూ ఆగచ్ఛన్తి, సమ్పత్తసమ్పత్తానం ఠితట్ఠానతో పట్ఠాయ గాహేతబ్బం. అసమ్పత్తానమ్పి ఉపచారసీమం పవిట్ఠానం అన్తేవాసికాదీసు గణ్హన్తేసు గాహేతబ్బమేవ. బహిఉపచారసీమాయ ఠితానం గాహేథాతి వదన్తి, న గాహేతబ్బం. సచే పన ఉపచారసీమం ఓక్కన్తేహి ఏకాబద్ధా హుత్వా అత్తనో విహారద్వారే వా అన్తోవిహారేయేవ వా హోన్తి, పరిసావసేన వడ్ఢితా నామ సీమా హోతి, తస్మా గాహేతబ్బం. సఙ్ఘనవకస్స దిన్నేపి పచ్ఛా ఆగతానం గాహేతబ్బమేవ . దుతియభాగే పన థేరాసనం ఆరుళ్హే పున ఆగతానం పఠమభాగో న పాపుణాతి, దుతియభాగతో వస్సగ్గేన గాహేతబ్బం.

ఏకస్మిం విహారే ఏకం భత్తుద్దేసట్ఠానం పరిచ్ఛిన్దిత్వా గావుతప్పమాణాయపి ఉపచారసీమాయ యత్థ కత్థచి ఆరోచితం ఉద్దేసభత్తం, తస్మింయేవ భత్తుద్దేసట్ఠానే గాహేతబ్బం. ఏకో ఏకస్స భిక్ఖునో పహిణాతి "స్వేపి సఙ్ఘతో ఉద్దిసిత్వా దస భిక్ఖూ పహిణథా"తి, తేన సో అత్థో భత్తుద్దేసకస్స ఆరోచేతబ్బో. సచే తం దివసం పముస్సతి, దుతియదివసే పాతోవ ఆరోచేతబ్బో. అథ పముస్సిత్వావ పిణ్డాయ పవిసన్తో సరతి, యావ ఉపచారసీమం నాతిక్కమతి, తావ యా భోజనసాలాయ పకతిట్ఠితికా, తస్సాయేవ వసేన గాహేతబ్బం. సచేపి ఉపచారసీమం అతిక్కన్తా భిక్ఖూ చ ఉపచారసీమట్ఠకేహి ఏకాబద్ధా హోన్తి, అఞ్ఞమఞ్ఞం ద్వాదసహత్థన్తరం అవిజహిత్వా గచ్ఛన్తి, పకతిట్ఠితికాయ వసేన గాహేతబ్బం. భిక్ఖూనం పన తాదిసే ఏకాబద్ధే అసతి బహిఉపచారసీమాయ యస్మిం ఠానే సరతి, తత్థ నవం ఠితికం కత్వా గాహేతబ్బం. అన్తోగామే ఆసనసాలాయ సరన్తేన ఆసనసాలాయ ఠితికాయ గాహేతబ్బం. యత్థ కత్థచి సరిత్వా గాహేతబ్బమేవ, అగాహేతుం న వట్టతి. న హి ఏతం దుతియదివసే లబ్భతీతి.

సచే సకవిహారతో అఞ్ఞం విహారం గచ్ఛన్తే భిక్ఖూ దిస్వా కోచి ఉద్దేసభత్తం ఉద్దిసాపేతి, యావ అన్తోఉపచారే వా ఉపచారసీమట్ఠకేహి సద్ధిం వుత్తనయేన ఏకాబద్ధా వా హోన్తి, తావ సకవిహారే ఠితికావసేనేవ గాహేతబ్బం. బహిఉపచారే

ఠితానం దిన్నం పన "సఙ్ఘతో భన్తే ఏత్తకే నామ భిక్ఖూ ఉద్దిసథా"తి వుత్తే సమ్పత్తానం గాహేతబ్బం. తత్థ ద్వాదసహత్థన్తరం అవిజహిత్వా ఏకాబద్ధనయేన దూరే ఠితాపి సమ్పత్తాయేవాతి వేదితబ్బం. సచే యం విహారం గచ్ఛన్తి, తత్థ పవిట్ఠానం ఆరోచేన్తి, తస్స విహారస్స ఠితికావసేన గాహేతబ్బం. సచేపి గామద్వారే వా వీథియం వా చతుక్కే వా అన్తరఘరే వా భిక్ఖూ దిస్వా కోచి సఙ్ఘుద్దేసం ఆరోచేతి, తస్మిం తస్మిం ఠానే అన్తోఉపచారగతానం గాహేతబ్బం.

ఘరూపచారో చేత్థ "ఏకం ఘరం ఏకూపచారం, ఏకం ఘరం నానూపచారం, నానాఘరం ఏకూపచారం, నానాఘరం నానూపచారా"న్తి ఇమేసం వసేన వేదితబ్బో. తత్థ యం ఏకకులస్స ఘరం ఏకవళఞ్జం హోతి, తం సుప్పపాతపరిచ్ఛేదస్స అన్తో ఏకూపచారం నామ. తత్థుప్పన్నే ఉద్దేసలాభే తస్మిం ఉపచారే భిక్ఖాచారవత్తేనపి ఠితానం సబ్బేసం పాపుణాతి, ఏతం **''ఏకం ఘరం ఏకూపచారం''** నామ.

యం పన ఏకం ఘరం ద్విన్నం భరియానం సుఖవిహారత్థాయ మజ్ఝే భిత్తిం ఉట్ఠాపేత్వా నానాద్వారవళఞ్జం కతం, తత్థుప్పన్నే ఉద్దేసలాభే భిత్తిఅన్తరికస్స న పాపుణాతి, తస్మిం తస్మిం ఠానే నిసిన్నస్సేవ పాపుణాతి, ఏతం **''ఏకం ఘరం నానూపచారం''** నామ.

యస్మిం పన ఘరే బహూ భిక్ఖూ నిమన్తేత్వా అన్తోగేహతో పట్ఠాయ ఏకాబద్ధే కత్వా పటివిస్సకఘరానిపి పూరేత్వా నిసీదాపేన్తి, తత్థుప్పన్నే ఉద్దేసలాభే సబ్బేసం పాపుణాతి. యమ్పి నానాకులస్స నివేసనం మజ్ఝే భిత్తిం అకత్వా ఏకద్వారేనేవ వళఞ్జన్తి, తత్రాపి ఏసేవ నయో. ఏతం **''నానాఘరం ఏకూపచారం''** నామ.

యో పన నానానివేసనేసు నిసిన్నానం భిక్ఖూనం ఉద్దేసలాభో ఉప్పజ్జతి, కిఞ్చాపి భిత్తిచ్ఛిద్దేన భిక్ఖూ దిస్సన్తి, తస్మిం తస్మిం నివేసనే నిసిన్నానంయేవ పాపుణాతి, ఏతం **''నానాఘరం నానూపచారం''** నామ.

యో పన గామద్వారవీథిచతుక్కేసు అఞ్ఞతరస్మిం ఠానే ఉద్దేసభత్తం లభిత్వా అఞ్ఞస్మిం భిక్ఖుస్మిం అసతి అత్తనోవ పాపుణాపేత్వా దుతియదివసేపి తస్మింయేవ ఠానే అఞ్ఞం లభతి, తేన యం అఞ్ఞం నవకం వా వుడ్ఢం వా భిక్ఖుం పస్సతి, తస్స గాహేతబ్బం. సచే కోచి నత్థి, అత్తనోవ పాపేత్వా భుఞ్జితబ్బం.

సచే ఆసనసాలాయ నిసీదిత్వా కాలం పటిమానేన్తేసు భిక్ఖూసు కోచి ఆగన్త్వా "సఙ్ఘుద్దేసపత్తం దేథ, ఉద్దేసపత్తం దేథ, సఙ్ఘతో ఉద్దిసిత్వా పత్తం దేథ, సఙ్ఘికం పత్తం దేథా"తి వా వదతి, ఉద్దేసపత్తం ఠితికాయ గాహేత్వా దాతబ్బం. "సఙ్ఘుద్దేసభిక్ఖుం దేథ, సఙ్ఘతో ఉద్దిసిత్వా భిక్ఖుం దేథ, సఙ్ఘికం భిక్ఖుం దేథా"తి వుత్తేపి ఏసేవ నయో.

ఉద్దేసకో పనేత్థ పేసలో లజ్జీ మేధావీ ఇచ్ఛితబ్బో, తేన తిక్ఖత్తుం ఠితికం పుచ్ఛిత్వా సచే కోచి ఠితికం జానన్తో నత్థి, థేరాసనతో గాహేతబ్బం. సచే పన "అహం జానామి, దసవస్సేన లద్ధ"న్తి కోచి భణతి, "అత్థావుసో, దసవస్సా భిక్ఖూ"తి పుచ్ఛితబ్బం. సచే తస్స సుత్వా "దసవస్సమ్హ దసవస్సమ్హా"తి బహూ ఆగచ్ఛన్తి, "తుయ్హం పాపుణాతి, తుయ్హం పాపుణాతీ"తి అవత్వా "సబ్బే అప్పసద్దా హోథా"తి వత్వా పటిపాటియా ఠపేతబ్బా. ఠపేత్వా "కతి ఇచ్ఛథా"తి ఉపాసకో పుచ్ఛితబ్బో. "ఏత్తకే నామ, భన్తే, భిక్ఖూ"తి వుత్తే "తుయ్హం పాపుణాతి, తుయ్హం పాపుణాతీ"తి అవత్వా సబ్బనవకస్స వస్సగ్గఞ్చ ఉతు చ దివసభాగో చ ఛాయా చ పుచ్ఛితబ్బా. సచే ఛాయాయపి పుచ్ఛియమానాయ అఞ్ఞో వుడ్ఢతరో ఆగచ్ఛతి, తస్స దాతబ్బం. అథ ఛాయం పుచ్ఛిత్వా "తుయ్హం పాపుణాతీ"తి వుత్తే వుడ్ఢతరో ఆగచ్ఛతి, న లభతి.

కథాపపఞ్చేన హి నిసిన్నస్సాపి నిద్దాయన్తస్సాపి గాహితం సుగ్గాహితం, అతిక్కన్తం సుఅతిక్కన్తం, భాజనీయభణ్డఞ్హి నామేతం సమ్పత్తస్సేవ పాపుణాతి, తత్థ సమ్పత్తభావో ఉపచారేన పరిచ్ఛిన్దితబ్బో. ఆసనసాలాయ చ అన్తోపరిక్ఖేపో ఉపచారో, తస్మిం ఠితస్స లాభో పాపుణాతీతి.

కోచి ఆసనసాలతో అట్ఠ ఉద్దేసపత్తే ఆహరాపేత్వా సత్త పత్తే పణీతభోజనానం ఏకం ఉదకస్స పూరేత్వా ఆసనసాలాయం పహిణాతి, గహేత్వా ఆగతా కిఞ్చి అవత్వా భిక్ఖూనం హత్థేసు పతిట్ఠాపేత్వా పక్కమన్తి. యేన యం లద్ధం, తస్సేవ తం హోతి. యేన పన ఉదకం లద్ధం, తస్స అతిక్కన్తమ్పి ఠితికం ఠపేత్వా అఞ్ఞం ఉద్దేసభత్తం గాహేతబ్బం. తఞ్చ లూఖం వా లభతు పణీతం వా తిచీవరపరివారం వా, తస్సేవేతం. ఈదిసో హిస్స పుఞ్ఞవిసేసో. ఉదకం పన యస్మా ఆమిసం న హోతి, తస్మా అఞ్ఞం ఉద్దేసభత్తం లబ్భతి.

సచే పన తే గహేత్వా ఆగతా "ఇదం కిర భన్తే సబ్బం భాజేత్వా భుఞ్జథా"తి వత్వా గచ్ఛన్తి, సబ్బేహి భాజేత్వా భుఞ్జిత్వా ఉదకం పాతబ్బం. సఙ్ఘతో ఉద్దిసిత్వా "అట్ఠ మహాథేరే దేథ, మజ్ఝిమే దేథ, నవకే దేథ, పరిపుణ్ణవస్ససామణేరే దేథ, మజ్ఝిమభాణకాదయో దేథ, మయ్హం ఞాతిభిక్ఖూ దేథా"తి వదన్తస్స పన "ఉపాసక, త్వం ఏవం వదసి, ఠితికాయ పన తేసం న పాపుణాతీ"తి వత్వా ఠితికావసేనేవ దాతబ్బా. దహరసామణేరేహి పన ఉద్దేసభత్తేసు లద్ధేసు సచే దాయకానం ఘరే మఙ్గలం హోతి, "తుమ్హాకం ఆచరియుపజ్ఝాయే పేసేథా"తి వత్తబ్బం.

యస్మిం పన ఉద్దేసభత్తే పఠమభాగో సామణేరానం పాపుణాతి, అనుభాగో మహాథేరానం, న తత్థ సామణేరా "మయం పఠమభాగం లభిమ్హా"తి పురతో గన్తుం లభన్తి, యథాపటిపాటియా ఏవ గన్తబ్బం. "సఙ్ఘతో ఉద్దిసిత్వా 'తుమ్హే ఏథా'తి వుత్తే 'మయ్హం అఞ్ఞ'దాపి జానిస్ససి, ఠితికా పన ఏవం గచ్ఛతీ'"తి ఠితికావసేనేవ గాహేతబ్బం. అథ "సఙ్ఘుద్దేసపత్తం దేథా"తి వత్వా అగాహితేయేవ పత్తే యస్స కస్సచి పత్తం గహేత్వా పూరేత్వా ఆహరతి, ఆహటమ్పి ఠితికాయ ఏవ గాహేతబ్బం.

ఏకో "సఙ్ఘుద్దేసపత్తం ఆహరా"తి పేసితో "భన్తే, ఏకం పత్తం దేథ, నిమన్తనభత్తం ఆహరిస్సామీ"తి వదతి, సో చే ఉద్దేసభత్తఘరతో అయం ఆగతోతి ఞత్వా భిక్ఖూహి "నను త్వం అసుకఘరతో ఆగతో"తి వుత్తో "ఆమ, భన్తే, న నిమన్తనభత్తం, ఉద్దేసభత్త"న్తి భణతి, ఠితికాయ గహేతబ్బం. యో పన "ఏకం పత్తం ఆహరా"తి వుత్తో "'కి'న్తి వత్వా ఆహరామీ"తి వత్వా "యథా తే రుచ్చతీ"తి వుత్తో ఆగచ్ఛతి, అయం విస్సట్ఠదూతో నామ. ఉద్దేసపత్తం వా పటిపాటిపత్తం వా పుగ్గలికపత్తం వా యం ఇచ్ఛతి, తం తస్స దాతబ్బం. ఏకో బాలో అబ్యత్తో "ఉద్దేసపత్తం ఆహరా"తి పేసితో వత్తుం న జానాతి, తుణ్హీభూతో తిట్ఠతి, సో "కస్స సన్తికం ఆగతోసీ"తి వా "కస్స పత్తం హరిస్ససీ"తి వా న వత్తబ్బో. ఏవఞ్హి వుత్తో పుచ్ఛాసభాగేన "తుమ్హాకం సన్తికం ఆగతోమ్హీ"తి "తుమ్హాకం పత్తం హరిస్సామీ"తి వా వదేయ్య, తతో తం భిక్ఖుం అఞ్ఞే భిక్ఖూ జిగుచ్ఛన్తా న ఓలోకేయ్యుం. "కుహిం గచ్ఛసి, కిం కరోన్తో ఆహిణ్డసీ"తి పన వత్తబ్బో. తస్స "ఉద్దేసపత్తత్థాయ ఆగతోమ్హీ"తి వదన్తస్స గాహేత్వా పత్తో దాతబ్బో.

ఏకా **కూటట్ఠితికా** నామ హోతి. రఞ్ఞో వా హి రాజమహామత్తస్స వా గేహే అతిపణీతాని అట్ఠ ఉద్దేసభత్తాని నిచ్చం దియ్యన్తి, తాని ఏకచారికభత్తాని కత్వా భిక్ఖూ విసుం ఠితికాయ పరిభుఞ్జన్తి. ఏకచ్చే భిక్ఖూ "స్వే దాని అమ్హాకం పాపుణిస్సన్తీ"తి అత్తనో ఠితికం సల్లక్ఖేత్వా గతా, తేసు అనాగతేసుయేవ అఞ్ఞే ఆగన్తుకా భిక్ఖూ ఆగన్త్వా ఆసనసాలాయ నిసీదన్తి; తఙ్ఖణఞ్ఞేవ రాజపురిసా ఆగన్త్వా "పణీతభత్తపత్తే దేథా"తి వదన్తి. ఆగన్తుకా ఠితికం అజానన్తా గాహేన్తి. తఙ్ఖణఞ్ఞేవ చ

ఠితికం జాననకభిక్ఖూ ఆగన్త్వా “కిం గాహేథా”తి వదన్తి. “రాజగేహే పణీతభత్త”న్తి. “కతివస్సతో పట్ఠాయా”తి? “ఏత్తకవస్సతో నామా”తి. “మా గాహేథా”తి నివారేత్వా ఠితికాయ గాహేతబ్బం. గాహితే ఆగతేహిపి పత్తదానకాలే ఆగతేహిపి దిన్నకాలే ఆగతేహిపి రాజగేహతో పత్తే పూరేత్వా ఆహటకాలే ఆగతేహిపి రాజా “అజ్జ భిక్ఖూయేవ ఆగచ్ఛన్తూ”తి పేసేత్వా భిక్ఖూనంయేవ హత్థే పిణ్డపాతం దేతి; ఏవం దిన్నపిణ్డపాతం గహేత్వా ఆగతకాలే ఆగతేహిపి ఠితికం జాననకభిక్ఖూహి “మా భుఞ్జిత్థా”తి వారేత్వా ఠితికాయమేవ గాహేతబ్బం.

అథ సే రాజా భోజేత్వా పత్తేపి సేసం పూరేత్వా దేతి, యం ఆహటం తం ఠితికాయ గాహేతబ్బం. సచే పన “మా తుచ్ఛహత్థా గచ్ఛన్తూ”తి థోకమేవ పత్తేసు పక్ఖిత్తం హోతి, తం న గాహేతబ్బం. అథ భుఞ్జిత్వా తుచ్ఛపత్తావ ఆగచ్ఛన్తి, యం తేహి భుత్తం, తం సేసం గీవా హోతీతి మహాసుమత్థేరో ఆహ. మహాపదుమత్థేరో పనాహ – “గీవాకిచ్చం ఏత్థ నత్థి, ఠితికం పన అజానన్తేహి యావ జాననకా ఆగచ్ఛన్తి, తావ నిసీదితబ్బం సియా; ఏవం సన్తేపి భుత్తం సుభుత్తం, ఇదాని పత్తట్ఠానేన గాహేతబ్బ”న్తి.

ఏకో తిచీవరపరివారో సతగ్ఘనకో పిణ్డపాతో అవస్సికస్స భిక్ఖునో పత్తో, విహారే చ “ఏవరూపో పిణ్డపాతో అవస్సికస్స పత్తో”తి లిఖిత్వా ఠపేసుం. అథ సట్ఠివస్సచ్చయేన అఞ్ఞో తథారూపో పిణ్డపాతో ఉప్పన్నో, అయం కిం అవస్సికట్ఠితికాయ గాహేతబ్బో, ఉదాహు సట్ఠివస్సికట్ఠితికాయాతి. సట్ఠివస్సికట్ఠితికాయాతి వుత్తం, అయఞ్హి భిక్ఖు ఠితికం గహేత్వాయేవ వడ్ఢితోతి.

ఏకో ఉద్దేసభత్తం భుఞ్జిత్వా సామణేరో జాతో, పున తం భత్తం సామణేరట్ఠితికాయ పత్తం గణ్హితుం లభతి. అయం కిర **అన్తరాభట్ఠకో** నామ. యో పన పరిపుణ్ణవస్సో సామణేరో “స్వే ఉద్దేసభత్తం లభిస్సతీ”తి అజ్జేవ ఉపసమ్పజ్జతి, అతిక్కన్తా తస్స ఠితికా. ఏకస్స భిక్ఖునో ఉద్దేసభత్తం పత్తం, పత్తో చస్స న తుచ్ఛో హోతి, సో అఞ్ఞస్స సమీపే నిసిన్నస్స పత్తం దాపేతి, తఞ్చే థేయ్యాయ హరన్తి, గీవా హోతి . సచే పన సో భిక్ఖు “మయ్హం పత్తం దమ్మీ”తి సయమేవ దేతి, అస్స గీవా న హోతి. అథాపి తేన భత్తేన అనత్థికో హుత్వా “అలం మయ్హం, తవేతం భత్తం దమ్మి, పత్తం పేసేత్వా ఆహరాపేహీ”తి అఞ్ఞం వదతి, యం తతో ఆహరీయతి సబ్బం పత్తసామికస్స హోతి. పత్తఞ్చే థేయ్యాయ హరన్తి, సుహటో; భత్తస్స దిన్నత్తా గీవా న హోతి.

విహారే దస భిక్ఖూ హోన్తి, తేసు నవ పిణ్డపాతికా, ఏకో సాదియనకో. “దస ఉద్దేసపత్తే దేథా”తి వుత్తే పిణ్డపాతికా గహేతుం న ఇచ్ఛన్తి. ఇతరో భిక్ఖు “సబ్బాని మయ్హం పాపుణన్తీ”తి గణ్హాతి, ఠితికా న హోతి. ఏకేకం చే పాపేత్వా గణ్హాతి, ఠితికా తిట్ఠతి. ఏవం గాహేత్వా దసహిపి పత్తేహి ఆహరాపేత్వా “భన్తే, మయ్హం సఙ్గహం కరోథా”తి నవ పత్తే పిణ్డపాతికానం దేతి, భిక్ఖుదత్తియం నామేతం, గణ్హితుం వట్టతి.

సచే సో ఉపాసకో “భన్తే, ఘరం ఆగన్తబ్బ”న్తి వదతి, సో చ భిక్ఖు తే భిక్ఖూ “ఏథ, భన్తే, మయ్హం సహాయా హోథా”తి తస్స ఘరం గచ్ఛతి. యం తత్థ లభతి, సబ్బం తస్సేవ హోతి. ఇతరే తేన దిన్నం లభన్తి. అథ సేసం ఘరేయేవ నిసీదాపేత్వా దక్ఖిణోదకం దత్వా యాగుఖజ్జకాదీని దేన్తి, “భన్తే, యం మనుస్సా దేన్తి, తం గణ్హథా”తి తస్స భిక్ఖునో వచనేనేవ ఇతరేసం వట్టతి. భుత్తావీనం పత్తే పూరేత్వా గణ్హిత్వా గమనత్థాయ దేన్తి, సబ్బం తస్సేవ భిక్ఖునో హోతి, తేన దిన్నం ఇతరేసం వట్టతి.

యది పన తే విహారేయేవ తేన భిక్ఖునా “భన్తే, మయ్హం భిక్ఖం గణ్హథ, మనుస్సానఞ్చ వచనం కాతుం వట్టతీ”తి వుత్తా గచ్ఛన్తి, యం తత్థ భుఞ్జన్తి చేవ నీహరన్తి చ, సబ్బం తం తస్సేవ సన్తకం. అథాపి “మయ్హం భిక్ఖం గణ్హథా”తి అవుత్తా

“మనుస్సానం వచనం కాతుం వట్టతీ”తి గచ్ఛన్తి, తత్ర చే ఏకస్స మధురేన సరేన అనుమోదనం కరోన్తస్స సుత్వా థేరానఞ్చ ఉపసమే పసీదిత్వా బహుం సమణపరిక్ఖారం దేన్తి, అయం థేరేసు పసాదేన ఉప్పన్నో “అకతభాగో” నామ, తస్మా సబ్బేసం పాపుణాతి.

ఏకో సఙ్ఘతో ఉద్దిసాపేత్వా ఠితికాయ గాహితం పత్తం హరిత్వా పణీతస్స ఖాదనీయభోజనీయస్స పూరేత్వా ఆహరిత్వా “ఇమం, భన్తే, సబ్బో సఙ్ఘో పరిభుఞ్జతూ”తి దేతి, సబ్బేహి భాజేత్వా పరిభుఞ్జితబ్బం. పత్తసామికస్స పన అతిక్కన్తమ్పి ఠితికం ఠపేత్వా అఞ్ఞం ఉద్దేసభత్తం దాతబ్బం. అథ “పఠమంయేవ సబ్బం సఙ్ఘికం పత్తం దేథా”తి వదతి, ఏకస్స లజ్జిభిక్ఖునో సన్తకో పత్తో దాతబ్బో. ఆహరిత్వా చ “సబ్బో సఙ్ఘో పరిభుఞ్జతూ”తి వుత్తే భాజేత్వా పరిభుఞ్జితబ్బం.

ఏకో పాతియా భత్తం ఆహరిత్వా “సఙ్ఘుద్దేసం దమ్మీ”తి వదతి, ఏకేకం ఆలోపం అదత్వా ఠితికాయ ఏకస్స యాపనమత్తం కత్వా దాతబ్బం. అథ నో భత్తం ఆహరిత్వా కిఞ్చి వత్తుం అజానన్తో తుణ్హీభూతో అచ్ఛతి, “కస్స తే ఆనీతం, కస్స దాతుకామోసీ”తి న వత్తబ్బం. పుచ్ఛాసభాగేన హి “తుమ్హాకం ఆనీతం, తుమ్హాకం దాతుకామోమ్హీ”తి వదేయ్య, తతో తం భిక్ఖుం అఞ్ఞే భిక్ఖూ జిగుచ్ఛన్తా గీవం పరివత్తేత్వా ఓలోకేతబ్బమ్పి న మఞ్ఞేయ్యుం. సచే పన “కుహిం యాసి, కిం కరోన్తో ఆహిణ్డసీ”తి వుత్తే “ఉద్దేసభత్తం గహేత్వా ఆగతోమ్హీ”తి వదతి, ఏకేన లజ్జిభిక్ఖునా ఠితికాయ గాహేతబ్బం. సచే ఆభతం బహు హోతి, సబ్బేసం పహోతి, ఠితికాకిచ్చం నత్థి, థేరాసనతో పట్ఠాయ పత్తం పూరేత్వా దాతబ్బం.

“సఙ్ఘుద్దేసపత్తం దేథా”తి వుత్తే “కిం ఆహరిస్ససీ”తి అవత్వా పకతిట్ఠితికాయ ఏవ గాహేతబ్బం. యో పన పాయాసో వా రసపిణ్డపాతో వా నిచ్చం లబ్భతి; ఏవరూపానం పణీతభోజనానం ఆవేణికా ఠితికా కాతబ్బా, తథా సపరివారాయ యాగుయా మహగ్ఘానం ఫలానం పణీతానఞ్చ ఖజ్జకానం. పకతిభత్తయాగుఫలఖజ్జకానం పన ఏకావ ఠితికా కాతబ్బా. “సప్పిం ఆహరిస్సామీ”తి వుత్తే సబ్బసప్పీనం ఏకావ ఠితికా వట్టతి, తథా సబ్బతేలానం. “మధుం ఆహరిస్సామీ”తి వుత్తే పన మధునో ఏకావ ఠితికా వట్టతి, తథా ఫాణితస్స లట్ఠిమధుకాదీనఞ్చ భేసజ్జానం. సచే పన గన్ధమాలం సఙ్ఘుద్దేసం దేన్తి, పిణ్డపాతికస్స వట్టతి, న వట్టతీతి. ఆమిసస్సేవ పటిక్ఖిత్తత్తా వట్టతి, సఙ్ఘం ఉద్దిస్స దిన్నత్తా పన న గహేతబ్బన్తి వదన్తి.

ఉద్దేసభత్తకథా నిట్ఠితా.

నిమన్తనభత్తకథా

నిమన్తనం పుగ్గలికఞ్చే, సయమేవ ఇస్సరో. సఙ్ఘికం పన ఉద్దేసభత్తే వుత్తనయేనేవ గాహేతబ్బం. సచే పనేత్థ దూతో బ్యత్తో హోతి, “భన్తే , రాజగేహే భిక్ఖుసఙ్ఘస్స భత్తం గణ్హథా”తి అవత్వా “భిక్ఖం గణ్హథా”తి వదతి, పిణ్డపాతికానమ్పి వట్టతి. అథ దూతో అబ్యత్తో “భత్తం గణ్హథా”తి వదతి, భత్తుద్దేసకో బ్యత్తో “భత్త”న్తి అవత్వా “భన్తే, తుమ్హే యాథా”తి వదతి; ఏవమ్పి పిణ్డపాతికానమ్పి వట్టతి. తుమ్హాకం పటిపాటియా “భత్తం పాపుణాతీ”తి వుత్తే పన న వట్టతి. సచే నిమన్తేతుం ఆగతమనుస్సో ఆసనసాలం పవిసిత్వా “అట్ఠ భిక్ఖూ దేథా”తి వా “అట్ఠ పత్తే దేథా”తి వా వదతి; ఏవమ్పి పిణ్డపాతికానం వట్టతి, “తుమ్హే చ తుమ్హే చ గచ్ఛథా”తి వత్తబ్బం. సచే పన “అట్ఠ భిక్ఖూ దేథ; భత్తం గణ్హథ, అట్ఠ పత్తే దేథ; భత్తం గణ్హథా”తి వదతి, పటిపాటియా గాహేతబ్బం. గాహేన్తేన పన విచ్ఛిన్దిత్వా “భత్త”న్తి అవదన్తేన “తుమ్హే చ తుమ్హే చ గచ్ఛథా”తి వుత్తే పిణ్డపాతికానం వట్టతి. “భన్తే, తుమ్హాకం పత్తం దేథ, తుమ్హే ఏథా”తి వుత్తే పన “సాధు, ఉపాసకా”తి గన్తబ్బం. సఙ్ఘతో ఉద్దిసిత్వా “తుమ్హే ఏథా”తి వుత్తేపి యథాఠితికాయ గాహేతబ్బం.

నిమన్తనభత్తఘరతో పన పత్తత్థాయ ఆగతస్స ఉద్దేసభత్తే వుత్తనయేనేవ ఠితికాయ పత్తో దాతబ్బో. ఏకో "సఙ్ఘతో పటిపాటియా పత్త"న్తి అవత్వా కేవలం "ఏకం పత్తం దేథా"తి వత్వా అగాహితేయేవ పత్తే యస్స కస్సచి పత్తం గహేత్వా పూరేత్వా ఆహరతి, తం పత్తసామికస్సేవ హోతి, ఉద్దేసభత్తే వియ ఠితికాయ న గాహేతబ్బం. ఇధాపి యో ఆగన్త్వా తుణ్హీభూతో తిట్ఠతి, సో "కస్స సన్తికం ఆగతోసీ"తి వా "కస్స పత్తం హరిస్ససీ"తి వా న వత్తబ్బో.

పుచ్ఛాసభాగేన హి "తుమ్హాకం సన్తికం ఆగతో, తుమ్హాకం పత్తం హరిస్సామీ"తి వదేయ్య, తతో సో భిక్ఖు భిక్ఖూహి జిగుచ్ఛనీయో అస్స. "కుహిం గచ్ఛసి, కిం కరోన్తో ఆహిణ్డసీ"తి పన వుత్తే "తస్స పత్తత్థాయ ఆగతోమ్హీ"తి వదన్తస్స పటిపాటియా భత్తట్ఠితికాయ గాహేత్వా పత్తో దాతబ్బో. "భత్తాహరణకపత్తం దేథా"తి వుత్తేపి పటిపాటియా భత్తట్ఠితికాయ ఏవ దాతబ్బో. సచే ఆహరిత్వా "సబ్బో సఙ్ఘో భుఞ్జతూ"తి వదతి, భాజేత్వా భుఞ్జితబ్బం. పత్తసామికస్స అతిక్కన్తమ్పి ఠితికం ఠపేత్వా అఞ్ఞం పటిపాటిభత్తం గాహేతబ్బం.

ఏకో పాతియా భత్తం ఆహరిత్వా "సఙ్ఘస్స దమ్మీ"తి వదతి, ఆలోపభత్తట్ఠితికతో పట్ఠాయ ఆలోపసఙ్ఖేపేన భాజేతబ్బం. సచే పన తుణ్హీభూతో అచ్ఛతి, "కస్స తే ఆభతం, కస్స దాతుకామోసీ"తి న వత్తబ్బో. సచే పన "కుహిం గచ్ఛసి, కిం కరోన్తో ఆహిణ్డసీ"తి వుత్తే "సఙ్ఘస్స మే భత్తం ఆభతం, థేరానం మే భత్తం ఆభత"న్తి వదతి, గహేత్వా ఆలోపభత్తట్ఠితికాయ భాజేతబ్బం. సచే పన ఏవం ఆభతం బహుం హోతి, సకలస్స సఙ్ఘస్స బహు హోతి, అభిహటభిక్ఖా నామ పిణ్డపాతికానమ్పి వట్టతి, ఠితికాపుచ్ఛనకిచ్చం నత్థి, థేరాసనతో పట్ఠాయ పత్తం పూరేత్వా దాతబ్బం.

ఉపాసకో సఙ్ఘత్థేరస్స వా గన్ధధుతఙ్గవసేన అభిఞ్ఞాతస్స వా భత్తుద్దేసకస్స వా పహిణాతి "అమ్హాకం భత్తగహణత్థాయ అట్ఠ భిక్ఖూ గహేత్వా ఆగచ్ఛథా"తి, సచేపి ఞాతిఉపట్ఠాకేహి పేసితం హోతి, ఇమే తయో జనా పుచ్ఛితుం న లభన్తి, ఆరుళ్హాయేవ మాతికం, సఙ్ఘతో అట్ఠ భిక్ఖూ ఉద్దిసాపేత్వా అత్తనవమేహి గన్తబ్బం. కస్మా? భిక్ఖుసఙ్ఘస్స హి ఏతే భిక్ఖూ నిస్సాయ లాభో ఉప్పజ్జతీతి. గన్ధధుతఙ్గాదీహి పన అనభిఞ్ఞాతో ఆవాసికభిక్ఖు పుచ్ఛితుం లభతి, తస్మా తేన "కిం సఙ్ఘతో గణ్హామి, ఉదాహు యే జానామి, తేహి సద్ధిం ఆగచ్ఛామీ"తి మాతికం ఆరోపేత్వా యథా దాయకా వదన్తి, తథా పటిపజ్జితబ్బం. "తుమ్హాకం నిస్సితకే వా యే వా జానాథ, తే గహేత్వా ఏథా"తి వుత్తే పన యే ఇచ్ఛన్తి, తేహి సద్ధిం గన్తుం లభతి. సచే "అట్ఠ భిక్ఖూ పహిణథా"తి పేసేన్తి, సఙ్ఘతోవ పేసేతబ్బా. అత్తనా సచే అఞ్ఞస్మిం గామే సక్కా హోతి భిక్ఖా లభితుం, అఞ్ఞో గామో గన్తబ్బో. న సక్కా చే హోతి లభితుం, సోయేవ గామో పిణ్డాయ పవిసితబ్బో.

నిమన్తితభిక్ఖూ ఆసనసాలాయ నిసిన్నా హోన్తి, తత్ర చే మనుస్సా "పత్తే దేథా"తి ఆగచ్ఛన్తి, అనిమన్తితేహి న దాతబ్బా. "ఏతే నిమన్తితభిక్ఖూ"తి వత్తబ్బం. "తుమ్హేపి దేథా"తి వుత్తే పన దాతుం వట్టతి. ఉస్సవాదీసు మనుస్సా సయమేవ పరివేణాని చ పధానఘరాని చ గన్త్వా తిపిటకే చ ధమ్మకథికే చ భిక్ఖుసతేనపి సద్ధిం నిమన్తేన్తి. తదా యేపి జానన్తి, తే గహేత్వా గన్తుం వట్టతి. కస్మా? న హి మహాభిక్ఖుసఙ్ఘేన అత్థికా మనుస్సా పరివేణాని చ పధానఘరాని గచ్ఛన్తి, సన్నిపాతట్ఠానతోవ యథాసత్తి యథాబలం భిక్ఖూ గణ్హిత్వా గచ్ఛన్తీతి.

సచే పన సఙ్ఘత్థేరో వా గన్ధధుతఙ్గవసేన అభిఞ్ఞాతకో వా భత్తుద్దేసకో వా అఞ్ఞత్ర వా వస్సం వసిత్వా కత్థచి వా గన్త్వా పున సకట్ఠానం ఆగచ్ఛన్తి, మనుస్సా చ ఆగన్తుకస్స సక్కారం కరోన్తి, ఏకవారం యే జానన్తి, తే గహేత్వా గన్తబ్బం. పటిబద్ధకాలతో పన పట్ఠాయ దుతియవారే ఆరద్ధే సఙ్ఘతోయేవ గహేత్వా గన్తబ్బం. అభినవఆగన్తుకావ హుత్వా ఞాతీ వా

ఉపట్ఠాకే వా పస్సిస్సామాతి గచ్ఛన్తి, తత్ర తేసం ఞాతీ చ ఉపట్ఠాకా చ సక్కారం కరోన్తి. ఏత్థ పన యే జానన్తి, తే గహేత్వా గన్తుం వట్టతి.

యో పన అతిలాభీ హోతి, సకట్ఠానఞ్చ ఆగన్తుకట్ఠానఞ్చ ఏకసదిసం, సబ్బత్థ మనుస్సా సఙ్ఘభత్తం సజ్జేత్వావ నిసీదన్తి, తేన సఙ్ఘతోవ గహేత్వా గన్తబ్బన్తి అయం నిమన్తనే విసేసో. అవసేసో సబ్బపఞ్హో ఉద్దేసభత్తే వుత్తనయేనేవ వేదితబ్బో. కురున్దియం పన "అట్ఠ మహాథేరే దేథా"తి వుత్తే "అట్ఠ మహాథేరావ దాతబ్బా"తి వుత్తం. ఏస నయో మజ్ఝిమాదీసు. సచే పన అవిసేసేత్వా "అట్ఠ భిక్ఖూ దేథా"తి వదతి, సఙ్ఘతో దాతబ్బా.

నిమన్తనభత్తకథా నిట్ఠితా.

సలాకభత్తకథా

సలాకభత్తే పన "అనుజానామి, భిక్ఖవే, సలాకాయ వా పట్టికాయ వా ఉపనిబన్ధిత్వా ఓపుఞ్జిత్వా ఉద్దిసితు"న్తి వచనతో రుక్ఖసారమయాయ సలాకాయ వా వేళువిలీవతాలపణ్ణాదిమయాయ పట్టికాయ వా "అసుకస్స నామ సలాకభత్త"న్తి ఏవం అక్ఖరాని ఉపనిబన్ధిత్వా పచ్ఛియం వా చీవరభోగే వా కత్వా సబ్బా సలాకాయో ఓపుఞ్జిత్వా పునప్పునం హేట్ఠుపరివసేనేవ ఆలోళేత్వా పఞ్చఙ్గసమన్నాగతేన భత్తుద్దేసకేన సచే ఠితికా అత్థి, ఠితికతో పట్ఠాయ; నో చే అత్థి, థేరాసనతో పట్ఠాయ సలాకా దాతబ్బా. పచ్ఛా ఆగతానమ్పి ఏకాబద్ధవసేన దూరే ఠితానమ్పి ఉద్దేసభత్తే వుత్తనయేనేవ దాతబ్బా.

సచే విహారస్స సమన్తతో బహూ గోచరగామా, భిక్ఖూ పన న బహుకా, గామవసేనపి సలాకాయో పాపుణన్తి, "తుమ్హాకం అసుకగామే సలాకభత్తం పాపుణాతీ"తి గామవసేనేవ గాహేతబ్బా. ఏవం గాహేన్తేన సచేపి ఏకేకస్మిం గామే నానప్పకారాని సట్ఠిసలాకభత్తాని, సబ్బాని గాహితానేవ హోన్తి, తస్స పత్తగామసమీపే అఞ్ఞానిపి ద్వే తీణి సలాకభత్తాని హోన్తి, తానిపి తస్సేవ దాతబ్బాని. న హి సక్కా తేసం కారణా అఞ్ఞం భిక్ఖుం పహిణితున్తి.

సచే ఏకచ్చేసు గామేసు బహూని సలాకభత్తాని సల్లక్ఖేత్వా సత్తన్నమ్పి అట్ఠన్నమ్పి భిక్ఖూనం దాతబ్బాని. దదన్తేన పన చతున్నం పఞ్చన్నం భత్తానం సలాకాయో ఏకతో బన్ధిత్వా దాతబ్బా. సచే తం గామం అతిక్కమిత్వా అఞ్ఞో గామో హోతి, తస్మిఞ్చ ఏకమేవ సలాకభత్తం, తం పన పాతోవ దేన్తి, తమ్పి ఏతేసు భిక్ఖూసు ఏకస్స నిగ్గహేన దత్వా "పాతోవ తం గహేత్వా పచ్ఛా ఓరిమగామే ఇతరాని భత్తాని గణ్హాహీ"తి వత్తబ్బో. సచే ఓరిమగామే సలాకభత్తేసు అగాహితేస్వేవ గాహితసఞ్ఞాయ గచ్ఛతి, పరభాగగామే సలాకభత్తం గాహేత్వా పున విహారం ఆగన్త్వా ఇతరాని గాహేత్వా ఓరిమగామో గన్తబ్బో. "న హి బహిసీమాయ సఙ్ఘలాభో గాహేతుం లబ్భతీ"తి అయం నయో కురున్దియం వుత్తో.

సచే పన భిక్ఖూ బహూ హోన్తి, గామవసేన సలాకా న పాపుణన్తి, వీథివసేన వా వీథియం ఏకగేహవసేన వా కులవసేన వా గాహేతబ్బా. వీథిఆదీసు చ యత్థ బహూని భత్తాని, తత్థ గామే వుత్తనయేనేవ బహూనం భిక్ఖూనం గాహేతబ్బాని. సలాకాసు అసతి ఉద్దిసిత్వాపి గాహేతబ్బాని.

సలాకదాయకేన పన వత్తం జానితబ్బం. తేన హి కాలస్సేవ వుట్ఠాయ పత్తచీవరం గహేత్వా భోజనసాలం గన్త్వా అసమ్మట్ఠట్ఠానం సమ్మజ్జిత్వా పానీయం పరిభోజనీయం ఉపట్ఠాపేత్వా "ఇదాని భిక్ఖూహి వత్తం కతం భవిస్సతీ"తి కాలం

సల్లక్ఖేత్వా ఘణ్టిం పహరిత్వా భిక్ఖూసు సన్నిపతితేసు పఠమమేవ వారగామే సలాకభత్తం గాహేతబ్బం. "తుయ్హం అసుకస్మిం నామ వారగామే సలాకా పాపుణాతి తత్ర గచ్ఛా"తి వత్తబ్బం.

సచే అతిరేకగావుతే గామో హోతి, తం దివసం గచ్ఛన్తా కిలమన్తి, "స్వే తుయ్హం వారగామే పాపుణాతీ"తి అజ్జేవ గాహేతబ్బం. యో వారగామం పేసియమానో న గచ్ఛతి, అఞ్ఞం సలాకం మగ్గతి, న దాతబ్బా. సద్ధానఞ్హి మనుస్సానం పుఞ్ఞహాని సఙ్ఘస్స చ లాభచ్ఛేదో హోతి, తస్మా తస్స దుతియేపి తతియేపి దివసే అఞ్ఞా సలాకా న దాతబ్బా, "అత్తనో పత్తట్ఠానం గన్త్వా భుఞ్జాహీ"తి వత్తబ్బో, తీణి పన దివసాని అగచ్ఛన్తస్స వారగామతో ఓరిమవారగామే సలాకా గాహేతబ్బా. తఞ్చే న గణ్హాతి, తతో పట్ఠాయ తస్స అఞ్ఞం సలాకం దాతుం న వట్టతి, దణ్డకమ్మం పన గాళ్హం కాతబ్బం, సట్ఠితో వా పణ్ణాసతో వా న పరిహాపేతబ్బం. వారగామే గాహేత్వా విహారవారో గాహేతబ్బో, "తుయ్హం విహారవారో పాపుణాతీ"తి వత్తబ్బం. విహారవారికస్స ద్వే తిస్సో యాగుసలాకాయో తిస్సో చతస్సో వా భత్తసలాకాయో చ దాతబ్బా, నిబద్ధం కత్వా పన న దాతబ్బా. యాగుభత్తదాయకా హి "అమ్హాకం యాగుభత్తం విహారగోపకావ భుఞ్జన్తీ"తి అఞ్ఞథత్తం ఆపజ్జేయ్యుం, తస్మా అఞ్ఞేసు కులేసు దాతబ్బా.

సచే విహారవారికానం సభాగా ఆహరిత్వా దేన్తి, ఇచ్చేతం కుసలం; నో చే, వారం గాహేత్వా తేసం యాగుభత్తం ఆహరాపేతబ్బం. తావ నేసం సలాకా ఫాతికమ్మమేవ భవన్తి, వస్సగ్గేన పత్తట్ఠానే పన అఞ్ఞమ్పి పణీతభత్తసలాకం గణ్హితుం లభన్తియేవ. అతిరేకఉత్తరిభఙ్గస్స ఏకచారికభత్తస్స విసుం ఠితికం కత్వా సలాకా దాతబ్బా.

సచే యేన సలాకా లద్ధా, నో తందివసం తం భత్తం న లభతి, పునదివసే గాహేతబ్బం. భత్తమేవ లభతి, న ఉత్తరిభఙ్గం; ఏవమ్పి పున గాహేతబ్బం. ఖీరభత్తస్స సలాకాయపి ఏసేవ నయో. సచే పన ఖీరమేవ లభతి, న భత్తం; ఖీరలాభతో పట్ఠాయ పున న గాహేతబ్బం. ద్వే తీణి ఏకచారికభత్తాని ఏకస్సేవ పాపుణన్తి, దుబ్భిక్ఖసమయే సఙ్ఘనవకేన లద్ధకాలే విజటేత్వా విసుం గాహేతబ్బాని, పాకతికసలాకభత్తం అలద్ధస్సాపి పునదివసే గాహేతబ్బం.

సచే ఖుద్దకో విహారో హోతి, సబ్బే భిక్ఖూ ఏకసమ్భోగా, ఉచ్ఛుసలాకం గాహేన్తేన యస్స కస్సచి సమ్ముఖీభూతస్స పాపేత్వా మహాథేరాదీనం దివా తచ్ఛేత్వా దాతుం వట్టతి. రససలాకం పాపేత్వా పచ్ఛాభత్తం పరిస్సావేత్వా వా ఫాణితం వా కారేత్వా పిణ్డపాతికాదీనమ్పి దాతబ్బం . ఆగన్తుకానం ఆగతానాగతభావం ఞత్వా గాహేతబ్బా, మహాఆవాసే ఠితికం కత్వా గాహేతబ్బా.

తక్కసలాకమ్పి సభాగట్ఠానే పాపేత్వా వా పచాపేత్వా వా ధూమాపేత్వా వా థేరానం దాతుం వట్టతి. మహాఆవాసే వుత్తనయేనేవ పటిపజ్జితబ్బం ఫలసలాకపూవసలాకభేసజ్జగన్ధమాలసలాకాయోపి విసుం ఠితికాయ గాహేతబ్బా. భేసజ్జాదిసలాకాయో చేత్థ కిఞ్చాపి పిణ్డపాతికానమ్పి వట్టన్తి, సలాకవసేన గాహితత్తా పన న సాదితబ్బా. అగ్గభిక్ఖామత్తం సలాకభత్తం దేన్తి, ఠితికం పుచ్ఛిత్వా గాహేతబ్బం. అసతియా ఠితికాయ థేరాసనతో పట్ఠాయ గాహేతబ్బం. సచే తాదిసాని భత్తాని బహూని హోన్తి, ఏకేకస్స భిక్ఖునో ద్వే తీణి దాతబ్బాని; నో చే, ఏకేకమేవ దత్వా పటిపాటియా గతాయ పున థేరాసనతో పట్ఠాయ దాతబ్బం. సచే అన్తరావ ఉపచ్ఛిజ్జతి, ఠితికా సల్లక్ఖేతబ్బా. యది పన తాదిసం భత్తం నిబద్ధమేవ హోతి, యస్స పాపుణాతి, సో వత్తబ్బో "లద్ధా వా అలద్ధా వా స్వేపి గణ్హేయ్యాసీ"తి. ఏకం అనిబద్ధం హోతి, లభనదివసే పన యావదత్థం లభతి, అలభనదివసా బహుతరా హోన్తి, తం యస్స పాపుణాతి, సో అలభిత్వా "స్వే గణ్హేయ్యాసీ"తి వత్తబ్బో.

యో సలాకాసు గాహితాసు పచ్ఛా ఆగచ్ఛతి, తస్స అతిక్కన్తావ సలాకా న ఉపట్ఠాపేత్వా దాతబ్బా. సలాకం నామ ఘణ్టిప్పహరణతో పట్ఠాయ ఆగన్త్వా హత్థం పసారేన్తోవ లభతి. అఞ్ఞస్స ఆగన్త్వా సమీపే ఠితస్సాపి అతిక్కన్తా అతిక్కన్తావ హోతి. సచే పనస్స అఞ్ఞో గణ్హన్తో అత్థి, సయం అనాగతోపి లభతి. సభాగట్ఠానే అసుకో అనాగతోతి ఞత్వా "అయం తస్స సలాకా"తి ఠపేతుం వట్టతి. సచే "అనాగతస్స న దాతబ్బా"తి కతికం కరోన్తి, అధమ్మికా హోతి. అన్తోఉపచారే ఠితస్స హి భాజనీయభణ్డం పాపుణాతి. సచే పన "అనాగతస్స దేథా"తి మహాసద్దం కరోన్తి, దణ్డకమ్మం ఠపేతబ్బం, "ఆగన్త్వా గణ్హన్తూ"తి వత్తబ్బం.

ఛప్పఞ్చసలాకా నట్ఠా హోన్తి, భత్తుద్దేసకో దాయకానం నామం నస్సరతి, సో చే నట్ఠసలాకా మహాథేరస్స వా అత్తనో వా పాపేత్వా భిక్ఖూ వదేయ్య, "మయా అసుకగామే సలాకభత్తం మయ్హం పాపితం, తుమ్హే తత్థ లద్ధం సలాకభత్తం భుఞ్జేయ్యాథా"తి, వట్టతి. విహారే అపాపితం పన ఆసనసాలాయ తం భత్తం లభిత్వా తత్థేవ పాపేత్వా భుఞ్జితుం న వట్టతి. "అజ్జ పట్ఠాయ మయ్హం సలాకభత్తం గణ్హథా"తి వుత్తే తత్ర ఆసనసాలాయ గాహేతుం న వట్టతి, విహారం ఆనేత్వా గాహేతబ్బం. "స్వే పట్ఠాయా"తి వుత్తే పన భత్తుద్దేసకస్స ఆచిక్ఖితబ్బం "స్వే పట్ఠాయ అసుకకులం నామ సలాకభత్తం దేతి, సలాకగ్గాహణకాలే సరేయ్యాసీ"తి. దుబ్భిక్ఖే సలాకభత్తం పచ్ఛిన్దిత్వా సుభిక్ఖే జాతే కిఞ్చి దిస్వా "అజ్జ పట్ఠాయ అమ్హాకం సలాకభత్తం గణ్హథా"తి పున పట్ఠపేన్తి, అన్తోగామే అగాహేత్వా విహారం ఆనేత్వావ గాహేతబ్బం. ఇదఞ్హి "సలాకభత్తం" నామ. ఉద్దేసభత్తసదిసం న హోతి, విహారమేవ సన్ధాయ దియ్యతి, తస్మా బహిఉపచారే గాహేతుం న వట్టతి. "స్వే పట్ఠాయా"తి వుత్తే పన విహారే గాహేతబ్బమేవ.

గమికో భిక్ఖు యం దిసాభాగం గన్తుకామో, తత్థ అఞ్ఞేన వారగామసలాకా లద్ధా హోతి, తం గహేత్వా ఇతరం భిక్ఖుం "మయ్హం పత్తసలాకం త్వం గణ్హాహీ"తి వత్వా గన్తుం వట్టతి. తేన పన ఉపచారసీమం అనతిక్కన్తేయేవ తస్మిం తస్స సలాకా గాహేతబ్బా.

ఛడ్డితవిహారే మనుస్సా బోధిచేతియాదీని జగ్గిత్వా భుఞ్జన్తూతి సలాకభత్తం పట్ఠపేన్తి, భిక్ఖూ సకట్ఠానేసు వసిత్వా కాలస్సేవ గన్త్వా తత్థ వత్తం కరిత్వా తం భత్తం భుఞ్జన్తి, వట్టతి. సచే తేసు స్వాతనాయ అత్తనో పాపేత్వా గతేసు ఆగన్తుకో భిక్ఖు ఛడ్డితవిహారే వసిత్వా కాలస్సేవ వత్తం కత్వా ఘణ్టిం పహరిత్వా సలాకభత్తం అత్తనో పాపేత్వా ఆసనసాలం గచ్ఛతి, సోవ తస్స భత్తస్స ఇస్సరో. యో పన భిక్ఖూసు వత్తం కరోన్తేసుయేవ భూమియం ద్వే తయో సమ్ముఞ్జనిప్పహారే దత్వా ఘణ్టిం పహరిత్వా "ధురగామే సలాకభత్తం మయ్హం పాపుణాతీ"తి గచ్ఛతి, తస్స తం చోరికాయ గహితత్తా న పాపుణాతి, వత్తం కత్వా పాపేత్వా పచ్ఛా గతభిక్ఖూనంయేవ హోతి.

ఏకో గామో అతిదూరే హోతి, భిక్ఖూ నిచ్చం గన్తుం న ఇచ్ఛన్తి, మనుస్సా "మయం పుఞ్ఞేన పరిబాహిరా హోమా"తి వదన్తి, యే తస్స గామస్స ఆసన్నవిహారే సభాగభిక్ఖూ, తే వత్తబ్బా "ఇమేసం భిక్ఖూనం అనాగతదివసే తుమ్హే భుఞ్జథా"తి. సలాకా పన దేవసికం పాపేతబ్బా, తా చ ఖో పన ఘణ్టిప్పహరణమత్తేన వా పచ్ఛిచాలనమత్తేన వా పాపితా న హోన్తి, పచ్ఛిం పన గహేత్వా సలాకా పీఠకే ఆకిరితబ్బా, పచ్ఛి పన ముఖవట్టియం న గహేతబ్బా. సచే హి తత్థ అహి వా విచ్ఛికో వా భవేయ్య, దుక్ఖం ఉప్పాదేయ్య; తస్మా హేట్ఠా గహేత్వా పచ్ఛిం పరమ్ముఖం కత్వా సలాకా ఆకిరితబ్బా "సచేపి సప్పో భవిస్సతి, ఏత్తోవ పలాయిస్సతీ"తి. ఏవం సలాకా ఆకిరిత్వా గామాదివసేన పుబ్బే వుత్తనయేనేవ గాహేతబ్బా. అపిచ ఏకం మహాథేరస్స పాపేత్వా "అవసేసా మయ్హం పాపుణన్తీ"తి అత్తనో పాపేత్వా వత్తం కత్వా చేతియం వన్దిత్వా వితక్కమాళకే

ఠితేహి భిక్ఖూహి "పాపితా, ఆవుసో, సలాకా"తి వుత్తే "ఆమ, భన్తే, తుమ్హే గతగతగామే సలాకభత్తం గణ్హథా"తి వత్తబ్బం; ఏవం పాపితాపి హి సుపాపితావ హోన్తి.

భిక్ఖూ సబ్బరత్తిం ధమ్మసవనత్థం అఞ్ఞం విహారం గచ్ఛన్తా "మయం తత్థ దానం అగ్గహేత్వావ అమ్హాకం గోచరగామేవ పిణ్డాయ చరిత్వా ఆగమిస్సామా"తి సలాకా అగ్గహేత్వావ గతా, విహారే థేరస్స పత్తసలాకభత్తం భుఞ్జితుం ఆగచ్ఛన్తి, వట్టతి. అథ మహాథేరోపి "అహం ఇధ కిం కరోమీ"తి తేహియేవ సద్ధిం గచ్ఛతి, తేహి గతవిహారే అభుఞ్జిత్వావ గోచరగామం అనుప్పత్తేహి "దేథ, భన్తే, పత్తే సలాకయాగుఆదీని ఆహరిస్సామా"తి వుత్తే పత్తా న దాతబ్బా. "కస్మా, భన్తే, న దేథా"తి "విహారట్ఠకం భత్తం విహారే వుత్థానం పాపుణాతి, మయం అఞ్ఞస్మిం విహారే వుత్థా"తి. "దేథ, భన్తే, న మయం విహారే పాలికాయ దేమ, తుమ్హాకం దేమ, గణ్హథ అమ్హాకం భిక్ఖ"న్తి వుత్తే పన వట్టతి.

సలాకభత్తకథా నిట్ఠితా.

పక్ఖికభత్తాదికథా

పక్ఖికాదీసు పన యం అభిలక్ఖితేసు చాతుద్దసీ పఞ్చదసీ పఞ్చమీ అట్ఠమీతి ఇమేసు పక్ఖేసు కమ్మప్పసుతేహి ఉపోసథం కాతుం సతికరణత్థాయ దియ్యతి, తం **పక్ఖికం** నామ. తం సలాకభత్తగతికమేవ హోతి, గాహేత్వా భుఞ్జితబ్బం. సచే సలాకభత్తమ్పి పక్ఖికభత్తమ్పి బహు సబ్బేసం వినివిజ్ఝిత్వా గచ్ఛతి, ద్వేపి భత్తాని విసుం విసుం గాహేతబ్బాని. సచే భిక్ఖుసఙ్ఘో మహా, పక్ఖికం గాహేత్వా తస్స ఠితికాయ సలాకభత్తం గాహేతబ్బం , సలాకభత్తం వా గాహాపేత్వా తస్స ఠితికాయ పక్ఖికం గాహేతబ్బం. యేసం న పాపుణాతి, తే పిణ్డాయ చరిస్సన్తి. సచే ద్వేపి భత్తాని బహూని, భిక్ఖూ మన్దా; సలాకభత్తం నామ దేవసికం లబ్భతి, తస్మా తం ఠపేత్వా "పక్ఖికం ఆవుసో భుఞ్జథా"తి పక్ఖికమేవ గాహేతబ్బం. పక్ఖికం పణీతం దేన్తి, విసుం ఠితికా కాతబ్బా. "స్వే పక్ఖో"తి అజ్జ పక్ఖికం న గాహేతబ్బం. సచే పన దాయకా వదన్తి "స్వే అమ్హాకం ఘరే లూఖభత్తం భవిస్సతి, అజ్జేవ పక్ఖికభత్తం ఉద్దిసథా"తి, ఏవం వట్టతి.

ఉపోసథికం నామ అన్వడ్ఢమాసే ఉపోసథఙ్గాని సమాదియిత్వా యం అత్తనా భుఞ్జతి, తదేవ దియ్యతి. **పాటిపదికం** నామ "ఉపోసథే బహూ సద్ధా పసన్నా భిక్ఖూనం సక్కారం కరోన్తి, పాటిపదే పన భిక్ఖూ కిలమన్తి, పాటిపదే దిన్నం దుబ్భిక్ఖదానసదిసం మహప్ఫలం హోతి, ఉపోసథకమ్మేన వా పరిసుద్ధసీలానం దుతియదివసే దిన్నం మహప్ఫలం హోతీ"తి సల్లక్ఖేత్వా పాటిపదే దియ్యనకదానం, తమ్పి ఉభయం సలాకభత్తగతికమేవ. ఇతి ఇమాని సత్తపి భత్తాని పిణ్డపాతికానం న వట్టన్తి, ధుతఙ్గభేదం కరోన్తియేవ.

అపరానిపి చీవరక్ఖన్ధకే విసాఖాయ వరం యాచిత్వా దిన్నాని ఆగన్తుకభత్తం గమియభత్తం గిలానభత్తం గిలానుపట్ఠాకభత్తన్తి చత్తారి భత్తాని పాళియం ఆగతానేవ, తత్థ ఆగన్తుకానం దిన్నం భత్తం "**ఆగన్తుకభత్తం**". ఏస నయో సేసేసు. సచే పనేత్థ ఆగన్తుకభత్తానిపి ఆగన్తుకాపి బహూ హోన్తి, సబ్బేసం ఏకేకం గాహేతబ్బం, భత్తేసు అప్పహోన్తేసు ఠితికాయ గాహేతబ్బం. ఏకో ఆగన్తుకో పఠమమేవ ఆగన్త్వా సబ్బం ఆగన్తుకభత్తం అత్తనో గాహేత్వా నిసీదతి, సబ్బం తస్సేవ హోతి, పచ్ఛా ఆగతేహి ఆగన్తుకేహి తేన దిన్నాని పరిభుఞ్జితబ్బాని. తేనపి ఏకం అత్తనో గహేత్వా సేసాని దాతబ్బాని. అయం ఉళారో.

సచే పన యో పఠమం ఆగన్త్వాపి అత్తనో అగ్గహేత్వా తుణ్హీభూతో నిసీదతి, పచ్ఛా ఆగతేహి సద్ధిం పటిపాటియా గణ్హితబ్బం. సచే నిచ్చం ఆగన్తుకా ఆగచ్ఛన్తి, ఆగతదివసేయేవ భుఞ్జితబ్బం, అన్తరన్తరా చే ఆగచ్ఛన్తి, ద్వే తీణి దివసాని భుఞ్జితబ్బం. మహాపచ్చరియం పన "సత్త దివసాని భుఞ్జితుం వట్టతీ"తి వుత్తం.

ఆవాసికో కత్థచి గన్త్వా ఆగతో, తేనాపి ఆగన్తుకభత్తం పరిభుఞ్జితబ్బం. సచే పన తం విహారే నిబన్ధాపితం హోతి, విహారే గాహేతబ్బం. అథ విహారో దూరే హోతి, ఆసనసాలాయ నిబన్ధాపితం ఆసనసాలాయ గాహేతబ్బం. సచే పన దాయకా "ఆగన్తుకేసు అసతి ఆవాసికాపి పరిభుఞ్జన్తూ"తి వదన్తి, వట్టతి.

గమియభత్తేపి అయమేవ కథామగ్గో. అయం పన విసేసో – ఆగన్తుకో ఆగన్తుకభత్తమేవ లభతి, గమికో ఆగన్తుకభత్తమ్పి గమియభత్తమ్పి. ఆవాసికోపి పక్కమితుకామో గమికో హోతి; గమియభత్తం లభతి. యథా పన ఆగన్తుకభత్తం; ఏవమిదం ద్వే వా తీణి వా సత్త వా దివసాని న లబ్భతి. "గమిస్సామీ"తి భుత్తో తందివసం కేనచిదేవ కారణేన న గతో, పునదివసేపి భుఞ్జితుం వట్టతి, సఉస్సాహత్తా. "గమిస్సామీ"తి భుత్తస్స చోరా వా పన్థం రున్ధన్తి ఉదకం వా, దేవో వా వస్సతి, సత్థో వా న గచ్ఛతి, సఉస్సాహేన భుఞ్జితబ్బం. ఏతే ఉపద్దవే ఓలోకేన్తేన "ద్వే తయో దివసే భుఞ్జితుం వట్టతీ"తి మహాపచ్చరియం వుత్తం. "గమిస్సామీ"తి పన లేసం ఓడ్డేత్వా భుఞ్జితుం న లభతి.

గిలానభత్తమ్పి సచే సబ్బేసం గిలానానం పహోతి, సబ్బేసం దాతబ్బం; నో చే, ఠితికం కత్వా గాహేతబ్బం. ఏకో గిలానో అరోగరూపో సక్కోతి అన్తోగామం గన్తుం, ఏకో న సక్కోతి, అయం **"మహాగిలానో"** నామ. ఏతస్స గిలానభత్తం దాతబ్బం. ద్వే మహాగిలానా – ఏకో లాభీ అభిఞ్ఞాతో బహుం ఖాదనీయం భోజనీయం లభతి, ఏకో అనాథో అప్పలాభతాయ అన్తోగామం పవిసతి – ఏతస్స గిలానభత్తం దాతబ్బం. గిలానభత్తే పన దివసపరిచ్ఛేదో నత్థి. యావ రోగో న వూపసమ్మతి, సప్పాయభోజనం అభుఞ్జన్తో న యాపేతి, తావ భుఞ్జితబ్బం. యదా పన మిస్సకయాగుం వా మిస్సకభత్తం వా భుత్తస్సాపి రోగో న కుప్పతి, తతో పట్ఠాయ న భుఞ్జితబ్బం.

గిలానుపట్ఠాకభత్తమ్పి యం సబ్బేసం పహోతి, తం సబ్బేసం దాతబ్బం; నో చే పహోతి, ఠితికం కత్వా గాహేతబ్బం. ఇదమ్పి ద్వీసు గిలానేసు మహాగిలానుపట్ఠాకస్స గాహేతబ్బం, ద్వీసు మహాగిలానేసు అనాథగిలానుపట్ఠాకస్స. యం కులం గిలానభత్తమ్పి దేతి గిలానుపట్ఠాకభత్తమ్పి, తత్థ యస్స గిలానస్స భత్తం పాపుణాతి తదుపట్ఠాకస్సాపి తత్థేవ గాహేతబ్బం. గిలానుపట్ఠాకభత్తేపి దివసపరిచ్ఛేదో నత్థి, యావ గిలానో లభతి, తావస్స ఉపట్ఠాకోపి లభతీతి. ఇమాని చత్తారి భత్తాని సచే ఏవం దిన్నాని హోన్తి "ఆగన్తుకగమికగిలానుపట్ఠాకా మమ భిక్ఖం గణ్హన్తూ"తి, పిణ్డపాతికానమ్పి వట్టతి. సచే పన ఆగన్తుకాదీనం భత్తం నిబన్ధాపేమి, "మమ భత్తం గణ్హన్తూ"తి ఏవం దిన్నాని హోన్తి, పిణ్డపాతికానం న వట్టతి.

అపరానిపి "ధురభత్తం, కుటిభత్తం, వారభత్త"న్తి తీణి భత్తాని. తత్థ **ధురభత్త**న్తి నిచ్చభత్తం వుచ్చతి, తం దువిధం – సఙ్ఘికం పుగ్గలికఞ్చ. తత్థ యం "సఙ్ఘస్స ధురభత్తం దేమా"తి నిబన్ధాపితం, తం సలాకభత్తగతికం. "మమ నిబద్ధం భిక్ఖం గణ్హన్తూ"తి వత్వా దిన్నం పన పిణ్డపాతికానమ్పి వట్టతి. పుగ్గలికేపి "తుమ్హాకం ధురభత్తం దమ్మీ"తి వుత్తే పిణ్డపాతికో చే, న వట్టతి. "మమ నిబద్ధం భిక్ఖం గణ్హథా"తి వుత్తే పన వట్టతి, సాదితబ్బం. సచేపి పచ్ఛా కతిపాహే వీతివత్తే "ధురభత్తం గణ్హథా"తి వదతి, మూలే సుట్ఠు సమ్పటిచ్ఛితత్తా వట్టతి.

కుటిభత్తం నామ యం సఙ్ఘస్స ఆవాసం కారేత్వా "అమ్హాకం సేనాసనవాసినో అమ్హాకంయేవ భత్తం గణ్హన్తూ"తి ఏవం నిబన్ధాపితం, తం సలాకభత్తగతికమేవ హోతి, గహేత్వా భుఞ్జితబ్బం. "అమ్హాకం సేనాసనవాసినో అమ్హాకంయేవ భిక్ఖం గణ్హన్తూ"తి వుత్తే పన పిణ్డపాతికానమ్పి వట్టతి . యం పన పుగ్గలే పసీదిత్వా తస్స వా ఆవాసం కత్వా "తుమ్హాకం దేమా"తి దిన్నం, తం తస్సేవ హోతి, తస్మిం కత్థచి గతే నిస్సితకేహి భుఞ్జితబ్బం.

వారభత్తం నామ దుబ్భిక్ఖసమయే "వారేన భిక్ఖూ జగ్గిస్సామా"తి ధురగేహతో పట్ఠాయ దిన్నం, తమ్పి భిక్ఖావచనేన దిన్నం పిణ్డపాతికానం వట్టతి. "వారభత్త"న్తి వుత్తే పన సలాకభత్తగతికం హోతి. సచే తణ్డులాదీని పేసేన్తి, "సామణేరా పచిత్వా దేన్తూ"తి, పిణ్డపాతికానం వట్టతి. ఇతి ఇమాని చ తీణి ఆగన్తుకభత్తాదీని చ చత్తారీతి సత్త, తాని సఙ్ఘభత్తాదీహి సహ చుద్దస భత్తాని హోన్తి.

అట్ఠకథాయం పన విహారభత్తం, అట్ఠకభత్తం, చతుక్కభత్తం, గుళ్హకభత్తన్తి అఞ్ఞానిపి చత్తారి భత్తాని వుత్తాని. తత్థ **విహారభత్తం** నామ విహారే తత్రుప్పాదభత్తం, తం సఙ్ఘభత్తేన గహితం. తం పన తిస్సమహావిహారచిత్తలపబ్బతాదీసు పటిసమ్భిదాపత్తేహి ఖీణాసవేహి యథా పిణ్డపాతికానమ్పి సక్కా హోతి పరిభుఞ్జితుం, తథా పటిగ్గహితత్తా తాదిసేసు ఠానేసు పిణ్డపాతికానమ్పి వట్టతి. "అట్ఠన్నం భిక్ఖూనం దేమ, చతున్నం దేమా"తి ఏవం దిన్నం పన **అట్ఠకభత్తఞ్చేవ చతుక్కభత్తఞ్చ**; తమ్పి భిక్ఖావచనేన దిన్నం పిణ్డపాతికానం వట్టతి. మహాభిసఙ్ఖారికేన అతిరసకపూవేన పత్తం పూరేత్వా థకేత్వా దిన్నం **గుళ్హకభత్తం** నామ. ఇమాని తీణి సలాకభత్తగతికానేవ.

అపరమ్పి **గుళకభత్తం** నామ అత్థి, ఇధేకచ్చే మనుస్సా మహాధమ్మసవనఞ్చ విహారపూజఞ్చ కారేత్వా సకలసఙ్ఘస్స దాతుం న సక్కోమాతి, "ద్వే తీణి భిక్ఖుసతాని అమ్హాకం భిక్ఖం గణ్హన్తూ"తి భిక్ఖుపరిచ్ఛేదజాననత్థం గుళకే దేన్తి, ఇదం పిణ్డపాతికానమ్పి వట్టతి. ఇతి చీవరక్ఖన్ధకే చీవరభాజనీయం, ఇమస్మిం పన సేనాసనక్ఖన్ధకే సేనాసనభాజనీయఞ్చేవ పిణ్డపాతభాజనీయఞ్చ వుత్తం.

గిలానపచ్చయభాజనీయం పన ఏవం వేదితబ్బం – సప్పిఆదీసు భేసజ్జేసు రాజరాజమహామత్తా సప్పిస్స తావ కుమ్భసతమ్పి కుమ్భసహస్సమ్పి విహారం పేసేన్తి, ఘణ్టిం పహరిత్వా థేరాసనతో పట్ఠాయ గహితభాజనం పూరేత్వా దాతబ్బం , పిణ్డపాతికానమ్పి వట్టతి. సచే అలసజాతికా మహాథేరా పచ్ఛా ఆగచ్ఛన్తి, "భన్తే, వీసతివస్సానం దియ్యతి, తుమ్హాకం ఠితికా అతిక్కన్తా"తి న వత్తబ్బా, ఠితికం ఠపేత్వా తేసం దత్వా పచ్ఛా ఠితికాయ దాతబ్బం.

"అసుకవిహారే బహు సప్పి ఉప్పన్న"న్తి సుత్వా యోజనన్తరవిహారతోపి భిక్ఖూ ఆగచ్ఛన్తి, సమ్పత్తసమ్పత్తానం ఠితట్ఠానతో పట్ఠాయ దాతబ్బం. అసమ్పత్తానమ్పి ఉపచారసీమం పవిట్ఠానం అన్తేవాసికాదీసు గణ్హన్తేసు దాతబ్బమేవ. "బహిఉపచారసీమాయ ఠితానం దేథా"తి వదన్తి, న దాతబ్బం. సచే పన ఉపచారసీమం ఓక్కన్తేహి ఏకాబద్ధా హుత్వా అత్తనో విహారద్వారే వా అన్తోవిహారేయేవ వా హోన్తి, పరిసావసేన వడ్ఢితా నామ సీమా హోతి, తస్మా దాతబ్బం. సఙ్ఘనవకస్స దిన్నేపి పచ్ఛా ఆగతానం దాతబ్బమేవ. దుతియభాగే పన థేరాసనం ఆరుళ్హే పచ్ఛా ఆగతానం పఠమభాగో న పాపుణాతి, దుతియభాగతో వస్సగ్గేన దాతబ్బం. ఉపచారసీమం పవిసిత్వా యత్థ కత్థచి దిన్నం హోతి, సబ్బసన్నిపాతట్ఠానేయేవ భాజేతబ్బం.

యస్మిం విహారే దస భిక్ఖూ, దసేవ చ సప్పికుమ్భా దియ్యన్తి, ఏకేకకుమ్భవసేనేవ భాజేతబ్బం. ఏకో సప్పికుమ్భో హోతి, దస భిక్ఖూహి భాజేత్వా గహేతబ్బం. సచే యథారితంయేవ "అమ్హాకం పాపుణాతీ"తి గణ్హన్తి, దుగ్గహితం; గతగతట్ఠానే సఙ్ఘికమేవ హోతి. కుమ్భం పన ఆవజ్జేత్వా థాలకే థోకం సప్పిం కత్వా "ఇదం మహాథేరస్స పాపుణాతి, అవసేసం అమ్హాకం పాపుణాతీ"తి వత్వా తమ్పి కుమ్భియేవ ఆకిరిత్వా యథిచ్ఛితం గహేత్వా గన్తుం వట్టతి. సచే థినం సప్పి హోతి, లేఖం కత్వా "లేఖతో పరభాగో మహాథేరస్స పాపుణాతి, అవసేసం అమ్హాక"న్తి గహితమ్పి సుగ్గహితం, వుత్తపరిచ్ఛేదతో ఊనాధికేసుపి భిక్ఖూసు చ సప్పికుమ్భేసు చ ఏతేనేవుపాయేన భాజేతబ్బం.

సచే పనేకో భిక్ఖు, ఏకోపి కుమ్భో హోతి, ఘణ్టిం పహరిత్వా "అయం మయ్హం పాపుణాతీ"తిపి గహేతుం వట్టతి. "అయం పఠమభాగో మయ్హం పాపుణాతి, అయం దుతియభాగో"తి ఏవం థోకం థోకమ్పి పాపేతుం వట్టతి. ఏస నయో నవనీతాదీసుపి. యస్మిం పన విప్పసన్నే తిలతేలాదిమ్హి లేఖా న సన్తిట్ఠతి, తం ఉద్ధరిత్వా భాజేతబ్బం. సిఙ్గివేరమరిచాదిభేసజ్జమ్పి అవసేసపత్తథాలకాదిసమణపరిక్ఖారోపి సబ్బో వుత్తానురూపేనేవ నయేన సుట్ఠు సల్లక్ఖేత్వా భాజేతబ్బోతి.

పాళిం అట్ఠకథఞ్చేవ, ఓలోకేత్వా విచక్ఖణో;
సఙ్ఘికే పచ్చయే ఏవం, అప్పమత్తోవ భాజయేతి.

ఇతి సబ్బాకారేన పచ్చయభాజనీయకథా నిట్ఠితా.

సమ్మన్నిత్వా ఠపితయాగుభాజకాదీహి భాజనీయట్ఠానం ఆగతమనుస్సానం అనాపుచ్ఛిత్వావ ఉపడ్ఢభాగో దాతబ్బో, అసమ్మతేహి పన అపలోకేత్వా దాతబ్బో. సమ్మతేన అప్పమత్తకవిస్సజ్జనకేన భిక్ఖునా చీవరకమ్మం కరోన్తస్స "సూచిం దేహీ"తి వదతో ఏకా దీఘా, ఏకా రస్సాతి ద్వే సూచియో దాతబ్బా. "అవిభత్తం సఙ్ఘికం భణ్డ"న్తి పుచ్ఛితబ్బకిచ్చం నత్థి. పిప్ఫలకత్థికస్స ఏకో పిప్ఫలకో, అద్ధానకన్తారం పటిపజ్జితుకామస్స ఉపాహనయుగళం, కాయబన్ధనత్థికస్స కాయబన్ధనం, "అంసబద్ధకో మే జిణ్ణో"తి ఆగతస్స అంసబద్ధకో, పరిస్సావనత్థికస్స పరిస్సావనం దాతబ్బం. ధమ్మకరణత్థికస్స ధమ్మకరణో. సచే పటకో న హోతి, ధమ్మకరణో పటకేన సద్ధిం దాతబ్బో. "ఆగన్తుకపట్టం ఆరోపేస్సామీ"తి యాచన్తస్స కుసియా చ అడ్ఢకుసియా చ పహోనకం దాతబ్బం. "మణ్డలం నప్పహోతీ"తి ఆగతస్స మణ్డలం ఏకం దాతబ్బం, అడ్ఢమణ్డలాని ద్వే దాతబ్బాని. ద్వే మణ్డలాని యాచన్తస్స న దాతబ్బాని. అనువాతపరిభణ్డత్థికస్స ఏకస్స చీవరస్స పహోనకం దాతబ్బం. సప్పినవనీతాదిఅత్థికస్స గిలానస్స ఏకం భేసజ్జం నాళిమత్తం కత్వా తతో తతియకోట్ఠాసో దాతబ్బో. ఏవం తీణి దివసాని దత్వా నాళియా పరిపుణ్ణాయ చతుత్థదివసతో పట్ఠాయ సఙ్ఘం పుచ్ఛిత్వా దాతబ్బం. గుళపిణ్డేపి ఏకదివసం తతియభాగో దాతబ్బో. ఏవం తీహి దివసేహి నిట్ఠితే పిణ్డే తతో పరం సఙ్ఘం పుచ్ఛిత్వా దాతబ్బం. సేసం సబ్బత్థ ఉత్తానమేవాతి.

పక్ఖికభత్తాదికథా నిట్ఠితా.

సేనాసనక్ఖన్ధకవణ్ణనా నిట్ఠితా.

౭. సఙ్ఘభేదకక్ఖన్ధకం

ఛసక్యపబ్బజ్జాకథా

౩౩౦. సఙ్ఘభేదకక్ఖన్ధకే **అభిఞ్ఞాతా అభిఞ్ఞాతా**తి పాకటా పాకటా. **సక్యకుమారా** నామ కాళుదాయిప్పభుతయో దస దూతా సద్ధిం పరివారేహి అఞ్ఞే చ బహూ జనా. **అమ్హాకన్తి** అమ్హేసు; అమ్హాకం కులతోతి వా వుత్తం హోతి. **ఘరావాసత్థం అనుసాసిస్సామీ**తి ఘరావాసే యం కత్తబ్బం, తం జానాపేస్సామి. **ఉదకం నిన్నేతబ్బన్తి** యథా ఉదకం సబ్బట్ఠానే సమం హోతి, ఏవం కాతబ్బం. **నిద్ధాపేతబ్బన్తి** తిణాని ఉద్ధరితబ్బాని. **భుసికా ఉద్ధరాపేతబ్బా**తి సుఖుమపలాలమిస్సధఞ్ఞా పలాలికా పలాపేతబ్బా. **ఓపునాపేతబ్బన్తి** సుఖుమపలాలం అపనేతబ్బం. **త్వఞ్ఞేవ ఘరావాసత్థేన ఉపజానాహీ**తి త్వఞ్ఞేవ ఘరావాసత్థం జానాహి. **అహం తయా యథాసుఖం పబ్బజాహీ**తి ఏత్థ అహం తయా సద్ధిం పబ్బజిస్సామీతి సహాయసినేహేన సహసా వత్తుకామో హుత్వా పున రజ్జసిరిలోభేన పరికడ్ఢియమానహదయో "అహం తయా"తి ఏత్తకమేవ వత్వా సేసం వత్తుం నాసక్ఖీతి ఏవమత్థో వేదితబ్బో .

౩౩౧. నిప్పాతితాతి నిక్ఖమితా. **మానస్సినో**తి మానస్సయినో; మాననిస్సితాతి వుత్తం హోతి.

౩౩౨. యస్సన్తరతో న సన్తి కోపాతి తతియమగ్గేన సమూహతత్తా యస్స చిత్తే కోపా న సన్తి. యస్మా పన **భవో**తి సమ్పత్తి, **విభవో**తి విపత్తి; తథా భవోతి వుడ్ఢి, విభవోతి హాని; భవోతి సస్సతం, విభవోతి ఉచ్ఛేదో; భవోతి పుఞ్ఞం, విభవోతి పాపం; విభవోతి చ అభవోతి చ అత్థతో ఏకమేవ, తస్మా **ఇతిభవాభవతఞ్చ వీతివత్తో**తి ఏత్థ యా ఏసా సమ్పత్తివిపత్తివుడ్ఢిహానిసస్సతుచ్ఛేదపుఞ్ఞపాపవసేన ఇతి అనేకప్పకారా భవాభవతా వుచ్చతి; చతూహిపి మగ్గేహి యథాసమ్భవం తేన తేన నయేన తం ఇతిభవాభవతఞ్చ వీతివత్తోతి ఏవమత్థో దట్ఠబ్బో. **నానుభవన్తీ**తి న సమ్పాపుణన్తి; తస్స దస్సనం దేవానమ్పి దుల్లభన్తి అధిప్పాయో.

౩౩౩. అహిమేఖలికాతి అహిం కటియం బన్ధిత్వా. **ఉచ్చఙ్గే**తి అఙ్కే.

౩౩౪. సమ్మన్నతీతి సమ్మానేతి. **యం తుమో కరిస్సతీ**తి యం సో కరిస్సతి.

ఛసక్యపబ్బజ్జాకథా నిట్ఠితా.

పకాసనీయకమ్మాదికథా

౩౩౯. ఖేళాసకస్సాతి ఏత్థ మిచ్ఛాజీవేన ఉప్పన్నపచ్చయా అరియేహి వన్తబ్బా ఖేళసదిసా, తథారూపే పచ్చయే అయం అజ్ఝోహరతీతి కత్వా ఖేళాసకోతి భగవతా వుత్తో.

౩౪౦. పత్థద్ధేన కాయేనాతి పోత్థకరూపసదిసేన నిచ్చలేన కాయేన.

౩౪౨. మయం ఖో భణే రాజఞాతకా నామాతి రాజా అమ్హే జానాతీతి రాజఞాతకస్స భావేన అత్తానం ఉక్కంసన్తో ఆహ. **పహట్ఠకణ్ణవాలో**తి బన్ధనే నిచ్చలే కత్వా.

దుక్ఖఞ్హి కుఞ్జర నాగమాసదోతి భో కుఞ్జర బుద్ధనాగం ఆసాదనం వధకచిత్తేన ఉపగమనం నామ దుక్ఖం. **నాగహతస్సా**తి బుద్ధనాగం ఘాతకస్స.

పటికుటియోవ ఓసక్కీతి తథాగతాభిముఖోయేవ పిట్ఠిమేహి పాదేహి అవసక్కి. **అలక్ఖికో**తి ఏత్థ న లక్ఖేతీతి అలక్ఖికో; న జానాతీతి అత్థో , అహం పాపకమ్మం కరోమీతి న జానాతి. న లక్ఖితబ్బోతి వా అలక్ఖికో; న పస్సితబ్బోతి అత్థో.

౩౪౩. తికభోజనన్తి ఏత్థ తీహి జనేహి భుఞ్జితబ్బభోజనం. **తం పఞ్ఞాపేస్సామీ**తి తం అనుజానిస్సామి . గణభోజనే పన యథాధమ్మో కారేతబ్బోతి. **పఞ్చవత్థుయాచనకథా** సఙ్ఘాదిసేసవణ్ణనాయం వుత్తా. **కప్ప**న్తి ఆయుకప్పం. **బ్రహ్మం పుఞ్ఞ**న్తి సేట్ఠం పుఞ్ఞం. **కప్పం సగ్గమ్హీ**తి ఆయుకప్పమేవ.

పకాసనీయకమ్మాదికథా నిట్ఠితా.

సఙ్ఘభేదకకథా

౩౪౪. అథ ఖో దేవదత్తో సఙ్ఘం భిన్దిత్వాతి సో కిర ఏవం సలాకం గాహేత్వా తత్థేవ ఆవేణికం ఉపోసథం కత్వా గతో, తేనేతం వుత్తం.

౩౪౫. పిట్ఠి మే ఆగిలాయతీతి చిరనిసజ్జాయ వేదనాభిభూతా బాధతి. **తమహం ఆయమిస్సామీ**తి తం అహం పసారేస్సామి. **ఆదేసనాపాటిహారియానుసాసనీ** నామ "ఏవమ్పి తే మనో, తథాపి తే మనో"తి ఏవం పరస్స చిత్తం జానిత్వా తదనురూపా ధమ్మదేసనా.

౩౪౬. మమానుకుబ్బన్తి మమానుకిరియం కురుమానో. **కపణో**తి దుక్ఖితో. **మహావరాహస్సా**తి మహానాగస్స. **మహిం వికుబ్బతో**తి పథవిం పదాలేన్తస్స. **భిసం ఘసమానస్సా**తి భిసం ఖాదన్తస్స. **నదీసు జగ్గతో**తి ఏత్థ సో కిర హత్థినాగో సాయన్హసమయం తం నదినామకం పోక్ఖరణిం ఓగాహేత్వా కిలన్తో సబ్బరత్తిం వీతినామేసి, జాలికం కరోతి, తేన వుత్తం "నదీసు జగ్గతో"తి.

౩౪౭. సుతాతి సోతా. **అసన్దిద్ధో చ అక్ఖాతీ**తి నిస్సన్దేహో హుత్వా అక్ఖాతి అనుసన్ధివసేన యోజేత్వా యోజేత్వా.

౩౫౦. అపాయే నిబ్బత్తిస్సతీతి **ఆపాయికో**. ఏవం **నేరయికో**. కప్పం ఠస్సతీతి **కప్పట్ఠో**. ఇదాని బుద్ధసహస్సేనాపి తికిచ్ఛితుం న సక్కాతి **అతేకిచ్ఛో**.

మా జాతు కోచి లోకస్మిన్తి మా కదాచిపి కోచి సత్తో లోకస్మిం. **ఉదపజ్జథా**తి ఉపపజ్జథ . **జలంవ యససా అట్ఠా**తి యససా జలన్తో వియ ఠితో. **దేవదత్తోతి మే సుత**న్తి "ఈదిసో దేవదత్తో"తి భగవతా సుతమ్పి అత్థి, తదేవ గహేత్వా ఇదం వుత్తం. **సో పమాదమనుచిణ్ణో**తి ఏత్థ పమాదం అనుచినాతీతి అనుచిణ్ణో, పమాదో అప్పహీనోతి అత్థో. **ఆసజ్జ న**న్తి పాపకేన చిత్తేన పత్వా, విసోసేత్వాతి వా అత్థో. **అవీచినిరయం పత్తో**తి ఇదం పన ఆసీసాయం అతీతవచనం. **భేస్మా**తి భయానకో.

సఙ్ఘభేదకకథా నిట్ఠితా.

ఉపాలిపఞ్హాకథా

౩౫౧. **ఏకతో ఉపాలి ఏకోతి** ధమ్మవాదిపక్ఖే ఏకో. **ఏకతో ద్వేతి** అధమ్మవాదిపక్ఖే ద్వే. **చతుత్థో అనుస్సావేతీతి** సఙ్ఘం భిన్దిస్సామీతి అధమ్మవాదిచతుత్థో హుత్వా అనుస్సావేతి; అనునయన్తో సావేతి "న తుమ్హాకంయేవ నరకభయం అత్థి, అమ్హాకమ్పి అత్థి, న అమ్హాకం అవీచిమగ్గో పిహితో, న మయం అకుసలా న భాయామ. యది హి అయం అధమ్మో అవినయో అసత్థుసాసనం వా భవేయ్య, న మయం గణ్హేయ్యామా"తిఆదినా నయేన "అధమ్మం ధమ్మో"తి ఏవం అట్ఠారస భేదకరవత్థూని బోధేతీతి అత్థో. **సలాకం గాహేతీతి** ఏవం అనుస్సావేత్వా పన "ఇదం గణ్హథ, ఇదం రోచేథా"తి వదన్తో సలాకం గాహేతి.

ఏకతో ఉపాలి ద్వే హోన్తీతిఆదీసుపి ఏసేవ నయో. **ఏవం ఖో ఉపాలి సఙ్ఘరాజి చేవ హోతి సఙ్ఘభేదో చాతి** ఏవం హోతి; న పన ఏత్తావతా సఙ్ఘో భిన్నో హోతి.

భిక్ఖు ఖో ఉపాలి పకతత్తో సమానసంవాసకో సమానసీమాయం ఠితో సఙ్ఘం భిన్దతీతి ఏత్థ సియా ఏవం "దేవదత్తో కథం పకతత్తో"తి. కథం తావ న పకతత్తో, రఞ్ఞో ఘాతాపితత్తా రుహిరుప్పాదస్స చ కతత్తాతి? తత్థ వదామ – ఆణత్తియా తావ విరద్ధత్తా రఞ్ఞో ఘాతాపనం నత్థి. "తేన హి త్వం, కుమార, పితరం హన్త్వా రాజా హోహి, అహం భగవన్తం హన్త్వా బుద్ధో భవిస్సామీ"తి ఏవఞ్హి తస్స ఆణత్తి. కుమారో పన రాజా హుత్వా పచ్ఛా పితరం మారేసి; ఏవం తావ ఆణత్తియా విరద్ధత్తా రఞ్ఞో ఘాతాపనం నత్థి. రుహిరుప్పాదే పన కతమత్తేయేవ రుహిరుప్పాదపచ్చయా భగవతా అభబ్బతా న వుత్తా, న చ సక్కా భగవతో వచనం వినాయేవ తస్స అభబ్బతా ఆరోపేతుం.

"రుహిరుప్పాదకో, భిక్ఖవే, అనుపసమ్పన్నో న ఉపసమ్పాదేతబ్బో, ఉపసమ్పన్నో నాసేతబ్బో"తి –

ఇదం పన భగవతా సఙ్ఘభేదతో పచ్ఛా వుత్తం, తస్మా పకతత్తేనేవ తేన సఙ్ఘో భిన్నోతి.

అధమ్మం ధమ్మోతి దీపేన్తీతిఆదీసు అట్ఠారససు భేదకరవత్థూసు సుత్తన్తపరియాయేన తావ దస కుసలకమ్మపథా ధమ్మో, దస అకుసలకమ్మపథా అధమ్మో. తథా చత్తారో సతిపట్ఠానా, చత్తారో సమ్మప్పధానా, చత్తారో ఇద్ధిపాదా, పఞ్చిన్ద్రియాని, పఞ్చ బలాని, సత్త బోజ్ఝఙ్గా, అరియో అట్ఠఙ్గికో మగ్గోతి సత్తతింస బోధిపక్ఖియధమ్మా ధమ్మో నామ; తయో సతిపట్ఠానా , తయో సమ్మప్పధానా, తయో ఇద్ధిపాదా, ఛ ఇన్ద్రియాని, ఛ బలాని, అట్ఠ బోజ్ఝఙ్గా, నవఙ్గికో మగ్గోతి చ చత్తారో ఉపాదానా, పఞ్చ నీవరణా, సత్త అనుసయా, అట్ఠ మిచ్ఛత్తాతి చ అయం అధమ్మో.

తత్థ యంకిఞ్చి ఏకం అధమ్మకోట్ఠాసం గహేత్వా "ఇమం అధమ్మం ధమ్మోతి కరిస్సామ; ఏవం అమ్హాకం ఆచరియకులం నిస్సాయ నియ్యానికం భవిస్సతి, మయఞ్చ లోకే పాకటా భవిస్సామా"తి తం అధమ్మం "ధమ్మో అయ"న్తి కథయన్తా అధమ్మం ధమ్మోతి దీపేన్తి నామ. తథేవ ధమ్మకోట్ఠాసేసు చ ఏకం గహేత్వా అయం అధమ్మోతి కథేన్తా ధమ్మం అధమ్మోతి దీపేన్తి నామ. వినయపరియాయేన పన భూతేన వత్థునా చోదేత్వా సారేత్వా యథాపటిఞ్ఞాయ కాతబ్బం కమ్మం ధమ్మో నామ, అభూతేన వత్థునా అచోదేత్వా అసారేత్వా అపటిఞ్ఞాయ కాతబ్బం కమ్మం అధమ్మో నామ.

సుత్తన్తపరియాయేన రాగవినయో దోసవినయో మోహవినయో సంవరో పహానం పటిసఙ్ఖాతి అయం వినయో నామ, రాగాదీనం అవినయో అసంవరో అప్పహానం అప్పటిసఙ్ఖాతి అయం అవినయో నామ. వినయపరియాయేన వత్థుసమ్పత్తి ఞత్తిసమ్పత్తి అనుస్సావనసమ్పత్తి సీమాసమ్పత్తి పరిసాసమ్పత్తీతి అయం వినయో నామ, వత్థువిపత్తి…పే.… పరిసావిపత్తీతి అయం అవినయో నామ.

సుత్తన్తపరియాయేన చత్తారో సతిపట్ఠానా… అట్ఠఙ్గికో మగ్గోతి ఇదం భాసితం లపితం తథాగతేన ; తయో సతిపట్ఠానా, తయో సమ్మప్పధానా, తయో ఇద్ధిపాదా, ఛ ఇన్ద్రియాని, ఛ బలాని, అట్ఠ బోజ్ఝఙ్గా, నవఙ్గికో మగ్గోతి ఇదం అభాసితం అలపితం తథాగతేన. వినయపరియాయేన చత్తారో పారాజికా, తేరస సఙ్ఘాదిసేసా, ద్వే అనియతా, తింస నిస్సగ్గియా పాచిత్తియాతి ఇదం భాసితం లపితం తథాగతేన; తయో పారాజికా, చుద్దస సఙ్ఘాదిసేసా, తయో అనియతా, ఏకత్తింస నిస్సగ్గియా పాచిత్తియాతి ఇదం అభాసితం అలపితం తథాగతేన.

సుత్తన్తపరియాయేన దేవసికం ఫలసమాపత్తిసమాపజ్జనం, మహాకరుణాసమాపత్తిసమాపజ్జనం, బుద్ధచక్ఖునా లోకవోలోకనం, అట్ఠుప్పత్తివసేన సుత్తన్తదేసనా, జాతకకథాతి ఇదం ఆచిణ్ణం; న దేవసికం ఫలసమాపత్తిసమాపజ్జనం…పే.… న జాతకకథాతి ఇదం అనాచిణ్ణం. వినయపరియాయేన నిమన్తితస్స వస్సావాసం వసిత్వా అపలోకేత్వా చారియపక్కమనం, పవారేత్వా చారియపక్కమనం, ఆగన్తుకేహి సద్ధిం పఠమం పటిసన్థారకరణన్తి ఇదం ఆచిణ్ణం; తస్సేవ ఆచిణ్ణస్స అకరణం అనాచిణ్ణం నామ.

సుత్తన్తపరియాయేన చత్తారో సతిపట్ఠానా…పే.… అట్ఠఙ్గికో మగ్గోతి ఇదం పఞ్ఞత్తం నామ; తయో సతిపట్ఠానా…పే.… నవఙ్గికో మగ్గోతి ఇదం అపఞ్ఞత్తం నామ. వినయపరియాయేన చత్తారో పారాజికా…పే.… తింస నిస్సగ్గియా పాచిత్తియాతి ఇదం పఞ్ఞత్తం నామ; తయో పారాజికా…పే.… ఏకత్తింస నిస్సగ్గియా పాచిత్తియాతి ఇదం అపఞ్ఞత్తం నామ.

“అనాపత్తి అజానన్తస్స, అథేయ్యచిత్తస్స, న మరణాధిప్పాయస్స, అనుల్లపనాధిప్పాయస్స, న మోచనాధిప్పాయస్సా”తి తత్థ తత్థ వుత్తా అనాపత్తి అనాపత్తి నామ. “జానన్తస్స, థేయ్యచిత్తస్సా”తిఆదినా నయేన వుత్తా ఆపత్తి ఆపత్తి నామ. పఞ్చాపత్తిక్ఖన్ధా లహుకాపత్తి నామ, ద్వే ఆపత్తిక్ఖన్ధా గరుకాపత్తి నామ. ఛ ఆపత్తిక్ఖన్ధా సావసేసాపత్తి నామ, ఏకో పారాజికాపత్తిక్ఖన్ధో అనవసేసాపత్తి నామ. ద్వే ఆపత్తిక్ఖన్ధా దుట్ఠుల్లాపత్తి నామ, పఞ్చాపత్తిక్ఖన్ధా అదుట్ఠుల్లాపత్తి నామ.

పురిమనయేనేవ పనేత్థ వుత్తప్పకారం ధమ్మం “అధమ్మో అయ”న్తి కథయన్తా “ధమ్మం అధమ్మో”తి దీపేన్తి నామ. అవినయం “వినయో అయ”న్తి…పే.… అదుట్ఠుల్లాపత్తిం “దుట్ఠుల్లాపత్తి అయ”న్తి కథయన్తా “అదుట్ఠుల్లాపత్తిం దుట్ఠుల్లాపత్తీ”తి దీపేన్తి నామ. ఏవం “అధమ్మం ధమ్మో”తి వా…పే.… “అదుట్ఠుల్లాపత్తిం దుట్ఠుల్లాపత్తీ”తి వా దీపేత్వా పక్ఖం లభిత్వా చతున్నం సఙ్ఘకమ్మానం అఞ్ఞతరం సఙ్ఘకమ్మం ఏకసీమాయం విసుం కరోన్తేహి సఙ్ఘో భిన్నో నామ హోతి. తేన వుత్తం – “తే ఇమేహి అట్ఠారసహి వత్థూహి **అపకస్సన్తీ**”తిఆది.

తత్థ **అపకస్సన్తీ**తి పరిసం ఆకడ్ఢన్తి, విజటేన్తి, ఏకమన్తం ఉస్సారేన్తి చ. **అవపకాసన్తీ**తి అతి వియ పకాసేన్తి యథా విసంసట్ఠావ హోన్తి, ఏవం కరోన్తి. **ఆవేనిన్తి** విసుం. **ఏత్తావతా ఖో ఉపాలి సఙ్ఘో భిన్నో హోతీ**తి ఏవం అట్ఠారసను

భేదకరవత్థూసు యంకిఞ్చి ఏకమ్పి వత్థుం దీపేత్వా తేన తేన కారణేన “ఇమం గణ్హథ, ఇమం రోచేథా”తి సఞ్ఞాపేత్వా సలాకం గాహాపేత్వా విసుం సఙ్ఘకమ్మే కతే సఙ్ఘో భిన్నో హోతి. పరివారే పన “పఞ్చహి ఉపాలి ఆకారేహి సఙ్ఘో భిజ్జతీ”తిఆది వుత్తం, తస్స ఇమినా ఇధ వుత్తేన సఙ్ఘభేదలక్ఖణేన అత్థతో నానాకరణం నత్థి. తం పనస్స నానాకరణాభావం తత్థేవ పకాసయిస్సామ. సేసం సబ్బత్థ ఉత్తానమేవాతి.

ఉపాలిపఞ్హాకథా నిట్ఠితా.

సఙ్ఘభేదకక్ఖన్ధకవణ్ణనా నిట్ఠితా.

૮. వత్తక్ఖన్ధకం

ఆగన్తుకవత్తకథా

౩౫౭. వత్తక్ఖన్ధకే **ఇదాని ఆరామం పవిసిస్సామీ**తి ఇమినా ఉపచారసీమసమీపం దస్సేతి; తస్మా ఉపచారసీమం పత్వా ఉపాహనాఓముఞ్చనాది సబ్బం కాతబ్బం. **గహేత్వా**తి ఉపాహనదణ్డకేన గహేత్వా. **పటిక్కమన్తీ**తి సన్నిపతన్తి. **విస్సజ్జేతబ్బ**న్తి పత్థరితబ్బం. **గోచరో పుచ్ఛితబ్బో**తి "గోచరగామో ఆసన్నే ఉదాహు దూరే, కాలస్సేవ పిణ్డాయ చరితబ్బం ఉదాహు దివా"తి ఏవం భిక్ఖాచారో పుచ్ఛితబ్బో. **అగోచరో** నామ మిచ్ఛాదిట్ఠికానం వా గామో పరిచ్ఛిన్నభిక్ఖో వా గామో; యత్థ ఏకస్స వా ద్విన్నం వా భిక్ఖా దియ్యతి, సోపి పుచ్ఛితబ్బో. **పానీయం పుచ్ఛితబ్బ**న్తి "కిం ఇమిస్సా పోక్ఖరణియా పానీయంయేవ పివన్తి, నహానాదిపరిభోగమ్పి కరోన్తీ"తి ఏవం పానీయఞ్చేవ పరిభోజనీయఞ్చ పుచ్ఛితబ్బం. కేసుచి ఠానేసు వాళమిగా వా అమనుస్సా వా హోన్తి, తస్మా "కం కాలం పవిసితబ్బం, కం కాలం నిక్ఖమితబ్బ"న్తి పుచ్ఛితబ్బం.

బహి ఠితేనాతి బహి నిక్ఖమన్తస్స అహినో వా అమనుస్సస్స వా మగ్గం దత్వా ఠితేన నిల్లోకేతబ్బో. **సచే ఉస్సహతి సోధేతబ్బో**తి యది సక్కోతి, సబ్బో విహారో సోధేతబ్బో. అసక్కోన్తేన అత్తనో వసనోకాసో జగ్గితబ్బో. సబ్బం సోధేతుం సక్కోన్తస్స పన దస్సితే విహారసోధనవత్తే వినిచ్ఛయో మహాఖన్ధకే వుత్తనయేనేవ వేదితబ్బో.

ఆగన్తుకవత్తకథా నిట్ఠితా.

ఆవాసికవత్తకథా

౩౫౯. ఆవాసికవత్తే – **ఆసనం పఞ్ఞపేతబ్బ**న్తి ఏవమాది సబ్బం వుడ్ఢతరే ఆగతే చీవరకమ్మం వా నవకమ్మం వా ఠపేత్వాపి కాతబ్బం. చేతియఙ్గణం సమ్మజ్జన్తేన సమ్మజ్జనిం నిక్ఖిపిత్వా తస్స వత్తం కాతుం ఆరభితబ్బం. పణ్డితో హి ఆగన్తుకో "సమ్మజ్జాహి తావ చేతియఙ్గణ"న్తి వక్ఖతి. గిలానభేసజ్జం కరోన్తేన పన సచే నాతిఆతురో గిలానో హోతి, భేసజ్జం అకత్వా వత్తమేవ కాతబ్బం. మహాగిలానస్స పన భేసజ్జమేవ కాతబ్బం. పణ్డితో హి ఆగన్తుకో "కరోహి తావ భేసజ్జ"న్తి వక్ఖతి. పానీయేన పుచ్ఛన్తేన సచే సకిం ఆనీతం పానీయం సబ్బం పివతి , "పున ఆనేమీ"తి పుచ్ఛితబ్బోయేవ. అపిచ బీజనేనపి బీజితబ్బో, బీజన్తేన సకిం పాదపిట్ఠియం బీజిత్వా సకిం మజ్ఝే సకిం సీసే బీజితబ్బం, "అలం హోతూ"తి వుత్తేన తతో మన్దతరం బీజితబ్బం. పున "అల"న్తి వుత్తేన తతో మన్దతరం బీజితబ్బం. తతియవారం వుత్తేన బీజనీ ఠపేతబ్బా. పాదాపిస్స ధోవితబ్బా, ధోవిత్వా సచే అత్తనో తేలం అత్థి, తేన మక్ఖేతబ్బా. నో చే అత్థి, తస్స సన్తకేన మక్ఖేతబ్బా. ఉపాహనాపుఞ్ఛనం పన అత్తనో రుచివసేన కాతబ్బం. తేనేవ హేత్థ "సచే ఉస్సహతీ"తి వుత్తం. తస్మా ఉపాహనా అపుఞ్ఛన్తస్సాపి అనాపత్తి. "కత్థ మయ్హం సేనాసనం పాపుణాతీ"తి పుచ్ఛితేన సేనాసనం పఞ్ఞపేతబ్బం, "ఏతం తుమ్హాకం సేనాసనం పాపుణాతీ"తి ఏవం ఆచిక్ఖితబ్బన్తి అత్థో. పప్ఫోటేత్వా హి పత్థరితుం పన వట్టతియేవ.

నవకస్స వత్తే – **పానీయం ఆచిక్ఖితబ్బ**న్తి "ఏతం పానీయం గహేత్వా పివాహీ"తి ఆచిక్ఖితబ్బం. పరిభోజనీయేపి ఏసేవ నయో. సేసం పురిమసదిసమేవ. మహాఆవాసేపి అత్తనో సన్తికం సమ్పత్తస్స ఆగన్తుకస్స వత్తం అకాతుం న లభతి.

ఆవాసికవత్తకథా నిట్ఠితా.

గమికవత్తకథా

౩౬౦. గమికవత్తేసు **దారుభణ్డన్తి** సేనాసనక్ఖన్ధకే వుత్తం మఞ్చపీఠాది. **మత్తికాభణ్డమ్పి** రజనభాజనాది సబ్బం తత్థ వుత్తప్పభేదమేవ. తం సబ్బం అగ్గిసాలాయ వా అఞ్ఞతరస్మిం వా గుత్తట్ఠానే పటిసామేత్వా గన్తబ్బం. అనోవస్సకే పబ్భారేపి ఠపేతుం వట్టతి. **సేనాసనం ఆపుచ్ఛితబ్బన్తి** ఏత్థ యం పాసాణపిట్ఠియం వా పాసాణత్థమ్భేసు వా కతసేనాసనం, యత్థ ఉపచికా నారోహన్తి, తం అనాపుచ్ఛన్తస్సాపి అనాపత్తి. **చతూసు పాసాణకేసూతిఆది** ఉపచికానం ఉప్పత్తిట్ఠానే పణ్ణసాలాదిసేనాసనే కత్తబ్బాకారదస్సనత్థం వుత్తం. **అప్పేవ నామ అఙ్గానిపి సేసేయ్యున్తి** అయం అజ్ఝోకాసే ఠపితమ్హి ఆనిసంసో. ఓవస్సకగేహే పన తిణేసు చ మత్తికాపిణ్డేసు చ ఉపరి పతన్తేసు మఞ్చపీఠానం అఙ్గానిపి వినస్సన్తి.

గమికవత్తకథా నిట్ఠితా.

అనుమోదనవత్తకథా

౩౬౧. అనుమోదనవత్థుస్మిం **ఇద్ధం అహోసీతి** సమ్పన్నం అహోసి. **చతూహి పఞ్చహీతి** సఙ్ఘత్థేరేన అనుమోదనత్థాయ నిసిన్నే హేట్ఠా పటిపాటియా చతూహి నిసీదితబ్బం. అనుథేరే నిసిన్నే మహాథేరేన చ హేట్ఠా చ తీహి నిసీదితబ్బం. పఞ్చమే నిసిన్నే ఉపరి చతూహి నిసీదితబ్బం. సఙ్ఘత్థేరేన హేట్ఠా దహరభిక్ఖుస్మిం అజ్ఝిట్ఠేపి సఙ్ఘత్థేరతో పట్ఠాయ చతూహి నిసీదితబ్బమేవ. సచే పన అనుమోదకో భిక్ఖు "గచ్ఛథ భన్తే, ఆగమేతబ్బకిచ్చం నత్థీ"తి వదతి, గన్తుం వట్టతి. మహాథేరేన "గచ్ఛామ ఆవుసో"తి వుత్తే "గచ్ఛథా"తి వదతి, ఏవమ్పి వట్టతి. "బహిగామే ఆగమేస్సామా"తి ఆభోగం కత్వాపి బహిగామం గన్త్వా అత్తనో నిస్సితకే "తుమ్హే తస్స ఆగమనం ఆగమేథా"తి వత్వాపి గన్తుం వట్టతియేవ. సచే పన మనుస్సా అత్తనో రుచికేన ఏకేన అనుమోదనం కారేన్తి, నేవ తస్స అనుమోదతో ఆపత్తి, న మహాథేరస్స భారో హోతి. ఉపనిసిన్నకథాయమేవ హి మనుస్సేసు కథాపేన్తేసు మహాథేరో ఆపుచ్ఛితబ్బో, మహాథేరేన చ అనుమోదనాయ అజ్ఝిట్ఠోవ ఆగమేతబ్బోతి ఇదమేత్థ లక్ఖణం. **వచ్చితోతి** సఞ్జాతవచ్చో; వచ్చపీళితోతి అధిప్పాయో.

అనుమోదనవత్తకథా నిట్ఠితా.

భత్తగ్గవత్తకథా

౩౬౪. భత్తగ్గవత్తే "అన్తోగామో వా హోతు విహారో వా, మనుస్సానం పరివేసనట్ఠానం గచ్ఛన్తేన చీవరం పారుపిత్వా కాయబన్ధనం బన్ధనమేవ వట్టతీ"తి అట్ఠకథాసు వుత్తం. **న థేరే భిక్ఖూ అనుపఖజ్జాతి** థేరే భిక్ఖూ అతిఅల్లీయిత్వా న నిసీదితబ్బం. సచే మహాథేరస్స నిసిన్నాసనేన సమకం ఆసనం హోతి, బహూసు ఆసనేసు సతి ఏకం ద్వే ఆసనాని ఠపేత్వా నిసీదితబ్బం. భిక్ఖూ గణేత్వా పఞ్ఞత్తాసనేసు అనిసీదిత్వా మహాథేరేన నిసీదాతి వుత్తేన నిసీదితబ్బం. నో చే మహాథేరో వదతి, "ఇదం, భన్తే, ఆసనం ఉచ్చ"న్తి వత్తబ్బం. "నిసీదా"తి వుత్తే నిసీదితబ్బం. సచే పన ఏవం ఆపుచ్ఛితేపి న వదతి, నిసీదన్తస్స అనాపత్తి; మహాథేరస్సేవ ఆపత్తి. నవకో హి ఏవరూపే ఆసనే అనాపుచ్ఛా నిసీదన్తో ఆపజ్జతి, థేరో ఆపుచ్ఛితే అననుజానన్తో. **న సఙ్ఘాటిం ఓత్థరిత్వాతి** న సఙ్ఘాటిం అవత్థరిత్వా నిసీదితబ్బం.

ఉభోహి హత్థేహీతి పత్తధోవనఉదకం సన్ధాయ వుత్తం. దక్ఖిణోదకం పన పురతో ఆధారకే పత్తం ఠపేత్వా గహేతబ్బం. **సాధుక**న్తి ఉదకసద్దం అకరోన్తేన.

సూపస్స ఓకాసోతి యథా సూపస్స ఓకాసో హోతి; ఏవం మత్తాయ ఓదనో గణ్హితబ్బోతి అత్థో. **సమకం సమ్పాదేహీ**తి ఇదం న కేవలం సప్పిఆదీసుయేవ ఓదనేపి వత్తబ్బం. సప్పిఆదీసు పన యం అప్పం హోతి ఏకస్స వా ద్విన్నం వా అనురూపకం, తం సబ్బేసం సమకం సమ్పాదేహీతి వుత్తే మనుస్సానం విహసా హోతి, తస్మా తాదిసం సకిం వా ద్విక్ఖత్తుం వా గహేత్వా సేసం న గహేతబ్బం.

న తావ థేరేన భుఞ్జితబ్బన్తి ఇదం యం పరిచ్ఛిన్నభిక్ఖుకం భత్తగ్గం, యత్థ మనుస్సా సబ్బేసం పాపేత్వా దాతుకామా హోన్తి, తం సన్ధాయ వుత్తం. యం పన మహాభత్తగ్గం హోతి, యత్థ ఏకస్మిం పదేసే భుఞ్జన్తి, ఏకస్మిం పదేసే ఉదకం దియ్యతి, తత్థ యథాసుఖం భుఞ్జితబ్బం.

న తావ ఉదకన్తి ఇదం హత్థధోవనఉదకం సన్ధాయ వుత్తం. అన్తరా పిపాసితేన పన గలే విలగ్గామిసేన వా పానీయం పివిత్వా హత్థా న ధోవితబ్బా. సచే మనుస్సా “ధోవథ భన్తే పత్తఞ్చ హత్థే చా”తి వదన్తి, భిక్ఖూ వా “తుమ్హే ఉదకం గణ్హథా”తి వదన్తి, వట్టతి.

నివత్తన్తేనాతి భత్తగ్గతో ఉట్ఠాయ నివత్తన్తేన సబ్బేన ఏవం నివత్తితబ్బన్తి దస్సేతి. కథం? “**నవకేహీ**”తి సబ్బం దట్ఠబ్బం. సమ్బాధేసు హి ఘరేసు మహాథేరానం నిక్ఖమనోకాసో న హోతి, తస్మా ఏవం వుత్తం. ఏవం నివత్తన్తేహి పన నవకేహి గేహద్వారే ఠత్వా థేరేసు నిక్ఖన్తేసు పటిపాటియా గన్తబ్బం. సచే పన మహాథేరా ధురే నిసిన్నా హోన్తి, నవకా అన్తోగేహే , థేరాసనతో పట్ఠాయ పటిపాటియా ఏవ నిక్ఖమితబ్బం. కాయేన కాయం అఘట్టేన్తేన యథా అన్తరేన మనుస్సా గన్తుం సక్కోన్తి, ఏవం విరళాయ పటిపాటియా గన్తబ్బం.

భత్తగ్గవత్తకథా నిట్ఠితా.

పిణ్డచారికవత్తకథా

౩౬౬. పిణ్డచారికవత్తే – **కమ్మం వా నిక్ఖిపతీ**తి కప్పాసం వా సుప్పం వా ముసలం వా యం గహేత్వా కమ్మం కరోన్తి, ఠితా వా నిసిన్నా వా హోన్తి, తం నిక్ఖిపతి . **న చ భిక్ఖాదాయికాయా**తి ఇత్థీ వా హోతు పురిసో వా, భిక్ఖాదానసమయే ముఖం న ఉల్లోకేతబ్బం.

పిణ్డచారికవత్తకథా నిట్ఠితా.

ఆరఞ్ఞికవత్తకథా

౩౬౭. ఆరఞ్ఞికవత్తే – **సేనాసనా ఓతరితబ్బ**న్తి వసనట్ఠానతో నిక్ఖమితబ్బం.

పత్తం థవికాయ పక్ఖిపిత్వాతి ఏత్థ సచే బహిగామే ఉదకం నత్థి, అన్తోగామేయేవ భత్తకిచ్చం కత్వా అథ బహిగామే అత్థి, బహిగామే భత్తకిచ్చం కత్వా పత్తో ధోవిత్వా వోదకో కత్వా థవికాయ పక్ఖిపితబ్బో.

పరిభోజనీయం ఉపట్ఠాపేతబ్బన్తి సచే భాజనాని నప్పహోన్తి, పానీయమేవ పరిభోజనీయమ్పి కత్వా ఉపట్ఠాపేతబ్బం. భాజనం అలభన్తేన వేళునాళికాయపి ఉపట్ఠాపేతబ్బం. తమ్పి అలభన్తస్స యథా సమీపే ఉదకఆవాటో హోతి, ఏవం కాతబ్బం. అరణిసహితే సతి అగ్గిం అకాతుమ్పి వట్టతి . యథా చ ఆరఞ్ఞికస్స, ఏవం కన్తారప్పటిపన్నస్సాపి అరణిసహితం ఇచ్ఛితబ్బం. గణవాసినో పన తేన వినాపి వట్టతి. నక్ఖత్తానేవ **నక్ఖత్తపదాని**.

ఆరఞ్ఞికవత్తకథా నిట్ఠితా.

సేనాసనవత్తకథా

౩౬౯. సేనాసనవత్తే – **ద్వారం** నామ యస్మా మహావళఞ్జం, తస్మా తత్థ ఆపుచ్ఛనకిచ్చం నత్థి, సేసాని పన ఉద్దేసదానాదీని ఆపుచ్ఛిత్వావ కాతబ్బాని. దేవసికమ్పి ఆపుచ్ఛితుం వట్టతి. అథాపి “భన్తే ఆపుచ్ఛితమేవ హోతూ”తి వుత్తే వుడ్ఢతరో “సాధూ”తి సమ్పటిచ్ఛతి, సయమేవ వా “త్వం యథాసుఖం విహరాహీ”తి వదతి; ఏవమ్పి వట్టతి. సభాగస్స విస్సాసేనాపి వట్టతియేవ. **యేన వుడ్ఢో తేన పరివత్తితబ్బ**న్తి వుడ్ఢాభిముఖేన పరివత్తితబ్బం. **భోజనసాలా**దీసుపి ఏవమేవ పటిపజ్జితబ్బం.

సేనాసనవత్తకథా నిట్ఠితా.

జన్తాఘరవత్తాదికథా

౩౭౧. జన్తాఘరవత్తే – **పరిభణ్డ**న్తి బహిజగతి.

౩౭౩. ఆచమనవత్థుస్మిం – **సతి ఉదకే**తి ఏత్థ సచే ఉదకం అత్థి, పటిచ్ఛన్నట్ఠానం పన నత్థి, భాజనేన నీహరిత్వా ఆచమితబ్బం. భాజనే అసతి పత్తేన నీహరితబ్బం. పత్తేపి అసతి అసన్తం నామ హోతి. “ఇదం అతివివటం పురతో అఞ్ఞం ఉదకం భవిస్సతీ”తి గతస్స ఉదకం అలభన్తస్సేవ భిక్ఖాచారవేలా హోతి, కట్ఠేన వా కేనచి వా పుఞ్ఛిత్వా గన్తబ్బం, భుఞ్జితుమ్పి అనుమోదనమ్పి కాతుం వట్టతి. **ఆగతపటిపాటియా**తి వచ్చకుటియం పస్సావట్ఠానే న్హానతిత్థేతి తీసుపి ఆగతపటిపాటియేవ పమాణం.

౩౭౪. వచ్చకుటివత్తే – **న దన్తకట్ఠం ఖాదన్తేనా**తి అయం వచ్చకుటియాపి అవచ్చకుటియాపి సబ్బత్థేవ పటిక్ఖేపో. **న ఫరుసేన కట్ఠేనా**తి ఫాలితకట్ఠేన వా ఖరేన వా గణ్ఠికేన వా కణ్టకేన వా సుసిరేన వా పూతినా వా న అవలేఖితబ్బం. అవలేఖనకట్ఠం పన అగ్గహేత్వా పవిట్ఠస్స ఆపత్తి నత్థి.

న ఆచమనసరావకేతి సబ్బసాధారణట్ఠానం సన్ధాయేతం వుత్తం. తత్ర హి అఞ్ఞో అఞ్ఞో ఆగచ్ఛన్తి, తస్మా ఉదకం న సేసేతబ్బం. యం పన సఙ్ఘికేపి విహారే ఏకదేసే నిబద్ధగమనత్థాయ కతం ఠానం హోతి పుగ్గలికట్ఠానం వా, తస్మిం వట్టతి. విరేచనం పివిత్వా పునప్పునం పవిసన్తస్సాపి వట్టతియేవ.

ఊహతాతి ఊహదితా; బహి వచ్చమక్ఖితాతి అత్థో. **ధోవితబ్బా**తి ఉదకం ఆహరిత్వా ధోవితబ్బా. ఉదకం అత్థి, భాజనం నత్థి, అసన్తం నామ హోతి. భాజనం అత్థి, ఉదకం నత్థి, ఏతమ్పి అసన్తం. ఉభయే పన అసతి అసన్తమేవ, కట్ఠేన వా కేనచి

వా పుఞ్ఛిత్వా గన్తబ్బం. సేసం సబ్బత్థ ఉత్తానమేవాతి.

జన్తాఘరవత్తాదికథా నిట్ఠితా.

వత్తక్ఖన్ధకవణ్ణనా నిట్ఠితా.

౯. పాతిమోక్ఖట్ఠపనక్ఖన్ధకం

పాతిమోక్ఖుద్దేసయాచనకథా

౩౮౩. పాతిమోక్ఖట్ఠపనక్ఖన్ధకే – (**నన్దిముఖియా రత్తియా**తి అరుణుట్ఠితకాలేపి హి నన్దిముఖా వియ రత్తి ఖాయతి. తేనాహ "నన్దిముఖియా రత్తియా"తి. **అన్తోపూతి**న్తి అత్తచిత్తసన్తానే కిలేసపూతిభావేన అన్తోపూతిం. **అవస్సుత**న్తి కిలేసవస్సనవసేన అవస్సుతం. **కసమ్బుకజాత**న్తి ఆకిణ్ణదోసతాయ సంకిలిట్ఠజాతం.) **యావ బాహాగహణాపి నామా**తి "అపరిసుద్ధా ఆనన్ద పరిసా"తి వచనం సుత్వాయేవ హి తేన పక్కమితబ్బం సియా, ఏవం అపక్కమిత్వా యావ బాహాగహణాపి నామ సో మోఘపురిసో ఆగమేస్సతి, అచ్ఛరియమిదన్తి దస్సేతి.

౩౮౪. న ఆయతకేనేవ పపాతోతి న పఠమమేవ గమ్భీరో; అనుపుబ్బేన గమ్భీరోతి అత్థో. **ఠితధమ్మో వేలం నాతివత్తతీ**తి వీచీనం ఓసక్కనకన్దరం మరియాదవేలం నాతిక్కమతి. **తీరం వాహేతీ**తి తీరతో అప్పేతి; ఉస్సారేతీతి అత్థో. **అఞ్ఞాపటివేధో**తి అరహత్తప్పత్తి.

౩౮౫. ఛన్నమతివస్సతీతి ఆపత్తిం ఆపజ్జిత్వా పటిచ్ఛాదేన్తో అఞ్ఞం నవం ఆపత్తిం ఆపజ్జతి ఇదమేతం సన్ధాయ వుత్తం. **వివటం నాతివస్సతీ**తి ఆపత్తిం ఆపజ్జిత్వా వివరన్తో అఞ్ఞం నాపజ్జతి ఇదమేతం సన్ధాయ వుత్తం.

పాతిమోక్ఖుద్దేసయాచనకథా నిట్ఠితా.

పాతిమోక్ఖసవనారహకథా

౩౮౬. ఠపితం హోతి పాతిమోక్ఖన్తి ఏత్థ పురే వా పచ్ఛా వా ఠపితమ్పి అట్ఠపితం హోతి, ఖేత్తే ఠపితమేవ పన ఠపితం నామ హోతి. తస్మా "సుణాతు మే, భన్తే సఙ్ఘో, అజ్జుపోసథో పన్నరసో, యది సఙ్ఘస్స పత్తకల్లం, సఙ్ఘో ఉపోసథం కరేయ్యా"తి ఏత్థ యావ రే-కారం భణతి, తావ ఠపేతబ్బం, ఇదఞ్హి ఖేత్తం. య్య-కారే పన వుత్తే ఠపేన్తేన పచ్ఛా ఠపితం నామ హోతి. "సుణాతు మే"తి అనారద్ధేయేవ ఠపేన్తేన పురే ఠపితం హోతి.

పాతిమోక్ఖసవనారహకథా నిట్ఠితా.

ధమ్మికాధమ్మికపాతిమోక్ఖట్ఠపనకథా

౩౮౭. అమూలికాయ సీలవిపత్తియా పాతిమోక్ఖం ఠపేతి అకతాయాతి తేన పుగ్గలేన సా విపత్తి కతా వా హోతు అకతా వా, పాతిమోక్ఖట్ఠపనకస్స సఞ్ఞాఅమూలికవసేన అమూలికా హోతి. **కతాకతాయా**తి కతఞ్చ అకతఞ్చ ఉభయం గహేత్వా వుత్తం.

ధమ్మికం సామగ్గిం న ఉపేతీతి కమ్మం కోపేతుకామతాయ సఙ్ఘస్స కమ్మే కరీయమానే నేవ ఆగచ్ఛతి, న ఛన్దం దేతి, సమ్ముఖీభూతోవ పటిక్కోసతి, తేన దుక్కటం ఆపజ్జతి. ఇచ్చస్సాపి సాపత్తికస్సేవ పాతిమోక్ఖం ఠపితం హోతి.

పచ్ఛాదియతీతి “పున కాతబ్బం కమ్మ”న్తి పచ్ఛాదియతి, తేన ఉక్కోటనకేన పాచిత్తియం ఆపజ్జతి. ఇచ్చస్సాపి సాపత్తికస్సేవ పాతిమోక్ఖం ఠపితం హోతి.

ధమ్మికాధమ్మికపాతిమోక్ఖట్ఠపనకథా నిట్ఠితా.

ధమ్మికపాతిమోక్ఖట్ఠపనకథా

౩౮౮. **యేహి ఆకారేహి యేహి లిఙ్గేహి యేహి నిమిత్తేహీ**తి ఏత్థ మగ్గేనమగ్గపటిపాదనాదీసు ఆకారాదిసఞ్ఞా వేదితబ్బా. **తేన దిట్ఠేన తేన సుతేన తాయ పరిసఙ్కాయా**తి ఏత్థ దిట్ఠఞ్చ సుతఞ్చ పాళియం ఆగతమేవ. సచే పన తేహి దిట్ఠసుతేహి పరిసఙ్కం ఉప్పాదేయ్య, తం సన్ధాయ వుత్తం “తాయ పరిసఙ్కాయా”తి.

ధమ్మికపాతిమోక్ఖట్ఠపనకథా నిట్ఠితా.

అత్తాదానఅఙ్గకథా

౩౮౮. **అత్తాదానం ఆదాతుకామేనా**తి ఏత్థ సాసనం సోధేతుకామో భిక్ఖు యం అధికరణం అత్తనా ఆదియతి, తం అత్తాదానన్తి వుచ్చతి. **అకాలో ఇమం అత్తాదానం ఆదాతు**న్తి ఏత్థ రాజభయం చోరభయం దుబ్భిక్ఖభయం వస్సారత్తోతి అయం అకాలో, విపరీతో కాలో.

అభూతం ఇదం అత్తాదానన్తి అసన్తమిదం, మయా అధమ్మో వా ధమ్మోతి, ధమ్మో వా అధమ్మోతి, అవినయో వా వినయోతి, వినయో వా అవినయోతి, దుస్సీలో వా పుగ్గలో సీలవాతి, సీలవా వా దుస్సీలోతి గహితోతి అత్థో; విపరియాయేన భూతం వేదితబ్బం. **అనత్థసంహితం ఇదం అత్తాదాన**న్తి ఏత్థ యం జీవితన్తరాయాయ వా బ్రహ్మచరియన్తరాయాయ వా సంవత్తతి, ఇదం అనత్థసంహితం, విపరీతం అత్థసంహితం నామ.

న లభిస్సామి సన్దిట్ఠే సమ్భత్తే భిక్ఖూతి అప్పేకదా హి రాజభయాదీసు ఏవరూపా అత్తనో పక్ఖస్స ఉపత్థమ్భకా భిక్ఖూ లద్ధుం న సక్కా హోన్తి, తం సన్ధాయ వుత్తం “న లభిస్సామీ”తి . అప్పేకదా పన ఖేమసుభిక్ఖాదీసు లద్ధుం సక్కా హోన్తి, తం సన్ధాయ “లభిస్సామీ”తి వుత్తం.

భవిస్సతి సఙ్ఘస్స తతోనిదానం భణ్డనన్తి కోసమ్బకానం వియ భణ్డనం కలహో విగ్గహో వివాదో సఙ్ఘభేదో చ భవిస్సతీతి. **పచ్ఛాపి అవిప్పటిసారకరం భవిస్సతీ**తి సుభద్దం వుడ్ఢపబ్బజితం నిగ్గహేత్వా పఞ్చసతికసఙ్గీతిం కరోన్తస్స మహాకస్సపత్థేరస్సేవ, దసవత్థుకే అధికరణే దసభిక్ఖుసహస్సాని నిగ్గహేత్వా సత్తసతికసఙ్గీతిం కరోన్తస్స ఆయస్మతో యసస్సేవ, సట్ఠిభిక్ఖుసహస్సాని నిగ్గహేత్వా సహస్సికసఙ్గీతిం కరోన్తస్స మోగ్గలిపుత్తతిస్సత్థేరస్సేవ చ పచ్ఛా సమనుస్సరణకరణం హోతి, సాసనస్స చ విగతుపక్కిలేసచన్దిమసూరియసస్సిరికతాయ సంవత్తతి.

అత్తాదానఅఙ్గకథా నిట్ఠితా.

చోదకేనపచ్చవేక్ఖితబ్బధమ్మకథా

౩౯౯. అచ్ఛిద్దేన అప్పటిమంసేనాతిఆదీసు యేన గహట్ఠపబ్బజితేసు యో కోచి పహటో వా హోతి, గిహీనం గణ్డఫాలనాదీని వేజ్జకమ్మాని వా కతాని, తస్స కాయసమాచారో ఉపచికాహి ఖాయితతాలపణ్ణమివ ఛిద్దో చ పటిమాసితుం యత్థ కత్థచి గహేత్వా ఆకడ్ఢితుం సక్కుణేయ్యతాయ సప్పటిమంసో చ హోతి, విపరీతో అచ్ఛిద్దో అప్పటిమంసోతి వేదితబ్బోతి. వచీసమాచారో పన ముసావాదఓమసవాదపేసుఞ్ఞఅమూలకానుద్ధంసనాదీహి ఛిద్దో చ సప్పటిమంసో చ హోతి, విపరీతో అచ్ఛిద్దో అప్పటిమంసో.

మేత్తం ను ఖో మే చిత్తన్తి పలిబోధే ఛిన్దిత్వా కమ్మట్ఠానభావనానుయోగేన అధిగతం మేత్తచిత్తం. **అనాఘాత**న్తి ఆఘాతవిరహితం, విక్ఖమ్భనవసేన విహతాఘాతన్తి అత్థో. **ఇదం పనావుసో కత్థ వుత్తం భగవతా**తి ఇదం సిక్ఖాపదం కతరస్మిం నగరే వుత్తన్తి అత్థో.

చోదకేనపచ్చవేక్ఖితబ్బధమ్మకథా నిట్ఠితా.

చోదకేనఉపట్ఠాపేతబ్బకథా

౪౦౦. కాలేన వక్ఖామీతిఆదీసు ఏకో ఏకం ఓకాసం కారేత్వా చోదేన్తో **కాలేన వదతి** నామ. సఙ్ఘమజ్ఝగణమజ్ఝసలాకగ్గయాగుఅగ్గవితక్కమాళకభిక్ఖాచారమగ్గఆసనసాలాదీసు ఉపట్ఠాకేహి పరివారితక్ఖణే వా చోదేన్తో **అకాలేన వదతి** నామ. తచ్ఛేన వదన్తో **భూతేన వదతి** నామ. "అమ్భో మహల్లక, పరిసావచర, పంసుకూలిక, ధమ్మకథిక, పతిరూపం తవ ఇద"న్తి వదన్తో **ఫరుసేన వదతి** నామ. కారణనిస్సితం పన కత్వా "భన్తే మహల్లకత్థ, పరిసావచరా, పంసుకూలికా, ధమ్మకథికత్థ, పతిరూపం తుమ్హాకం ఇద"న్తి వదన్తో **సణ్హేన వదతి** నామ. కారణనిస్సితం కత్వా వదన్తో **అత్థసంహితేన వదతి** నామ. **మేత్తచిత్తో వక్ఖామి నో దోసన్తరో**తి మేత్తచిత్తం ఉపట్ఠపేత్వా వక్ఖామి, న దుట్ఠచిత్తో హుత్వా.

చోదకేనఉపట్ఠాపేతబ్బకథా నిట్ఠితా.

చోదకచుదితకపటిసంయుత్తకథా

౪౦౧. అజ్ఝత్తం మనసికరిత్వాతి అత్తనో చిత్తే ఉప్పాదేత్వా. **కారుఞ్ఞతా**తి కరుణాభావో. ఇమినా కరుణఞ్చ కరుణాపుబ్బభాగఞ్చ దస్సేతి. **హితేసితా**తి హితగవేసనతా. **అనుకమ్పితా**తి తేన హితేన సంయోజనతా. ద్వీహిపి మేత్తఞ్చ మేత్తాపుబ్బభాగఞ్చ దస్సేతి. **ఆపత్తివుట్ఠానతా**తి ఆపత్తితో వుట్ఠాపేత్వా సుద్ధన్తే పతిట్ఠాపనా. వత్థుం చోదేత్వా సారేత్వా పటిఞ్ఞం ఆరోపేత్వా యథాపటిఞ్ఞాయ కమ్మకరణం **వినయపురేక్ఖారతా** నామ. **ఇమే పఞ్చ ధమ్మే**తి యే ఏతే కారుఞ్ఞతాతిఆదినా నయేన వుత్తా, ఇమే పఞ్చ ధమ్మే అజ్ఝత్తం మనసి కరిత్వా పరో చోదేతబ్బోతి.

సచ్చే చ అకుప్పే చాతి వచీసచ్చే చ అకుప్పనతాయ చ. చుదితకేన హి సచ్చఞ్చ వత్తబ్బం, కోపో చ న కాతబ్బో. నేవ అత్తనా కుజ్ఝితబ్బో, న పరో ఘట్టేతబ్బోతి అత్థో. సేసం సబ్బత్థ ఉత్తానమేవాతి.

చోదకచుదితకపటిసంయుత్తకథా నిట్ఠితా.

పాతిమోక్ఖట్ఠపనక్ఖన్ధకవణ్ణనా నిట్ఠితా.

౧౦. భిక్ఖునిక్ఖన్ధకం

మహాపజాపతిగోతమీవత్థుకథా

౪౦౨. భిక్ఖునిక్ఖన్ధకే – **అలం గోతమి మా తే రుచ్చీ**తి కస్మా పటిక్ఖిపతి, నను సబ్బేసమ్పి బుద్ధానం చతస్సో పరిసా హోన్తీతి? కామం హోన్తి, కిలమేత్వా పన అనేకక్ఖత్తుం యాచితేన అనుఞ్ఞాతం పబ్బజ్జం "దుక్ఖేన లద్ధా అయం అమ్హేహీ"తి సమ్మా పరిపాలేస్సన్తీతి భద్దకం కత్వా అనుజానితుకామో పటిక్ఖిపతి. **అట్ఠగరుధమ్మకథా** మహావిభఙ్గేయేవ కథితా.

౪౦౩. **కుమ్భథేనకేహీ**తి కుమ్భే దీపం జాలేత్వా తేన ఆలోకేన పరఘరే భణ్డం విచినిత్వా థేనకచోరేహి.

సేతట్ఠికా నామ రోగజాతీతి ఏకో పాణకో నాళిమజ్ఝగతం కణ్డం విజ్ఝతి, యేన విద్ధత్తా నిక్ఖన్తమ్పి సాలిసీసం ఖీరం గహేతుం న సక్కోతి.

మఞ్జిట్ఠికా నామ రోగజాతీతి ఉచ్ఛూనం అన్తోరత్తభావో. **మహతో తళాకస్స పటికచ్చేవ ఆళిన్తి** ఇమినా పన ఏతమత్థం దస్సేతి – యథా మహతో తళాకస్స ఆళియా అబద్ధాయపి కిఞ్చి ఉదకం తిట్ఠేయ్య, పఠమమేవ బద్ధాయ పన యం అబద్ధపచ్చయా న తిట్ఠేయ్య, తమ్పి తిట్ఠేయ్య; ఏవమేవ యే ఇమే అనుప్పన్నే వత్థుస్మిం పటికచ్చేవ అవీతిక్కమనత్థాయ గరుధమ్మా పఞ్ఞత్తా. తేసు అపఞ్ఞత్తేసుపి మాతుగామస్స పబ్బజితత్తా పఞ్చేవ వస్ససతాని సద్ధమ్మో తిట్ఠేయ్య. పటికచ్చేవ పఞ్ఞత్తత్తా పన అపరానిపి పఞ్చవస్ససతాని ఠస్సతీతి ఏవం పఠమం వుత్తం వస్ససహస్సమేవ ఠస్సతీతి. **వస్ససహస్సన్తి** చేతం పటిసమ్భిదాపభేదప్పత్తఖీణాసవవసేనేవ వుత్తం. తతో పన ఉత్తరిమ్పి సుక్ఖవిపస్సకఖీణాసవవసేన వస్ససహస్సం, అనాగామివసేన వస్ససహస్సం, సకదాగామివసేన వస్ససహస్సం, సోతాపన్నవసేన వస్ససహస్సన్తి ఏవం పఞ్చవస్ససహస్సాని పటివేధసద్ధమ్మో ఠస్సతి. పరియత్తిధమ్మోపి తానియేవ. న హి పరియత్తియా అసతి పటివేధో అత్థి, నాపి పరియత్తియా సతి పటివేధో న హోతి; లిఙ్గం పన పరియత్తియా అన్తరహితాయపి చిరం పవత్తిస్సతీతి.

మహాపజాపతిగోతమీవత్థుకథా నిట్ఠితా.

భిక్ఖునీఉపసమ్పదానుజాననకథా

౪౦౪. **అనుజానామి భిక్ఖవే భిక్ఖూహి భిక్ఖునియో ఉపసమ్పాదేతు**న్తి ఇమాయ అనుపఞ్ఞత్తియా భిక్ఖూ పఞ్చసతా సాకియానియో మహాపజాపతియా సద్ధివిహారినియో కత్వా ఉపసమ్పాదేసుం. ఇతి తా సబ్బాపి ఏకతోఉపసమ్పన్నా నామ అహేసుం. యే ఖో త్వం గోతమీతి ఇమినా ఓవాదేన గోతమీ అరహత్తం పత్తా.

౪౦౮. **కమ్మం న కరీయతీ**తి తజ్జనీయాది సత్తవిధమ్పి కమ్మం న కరీయతి. **ఖమాపేన్తీ**తి న పున ఏవం కరిస్సామీతి ఖమాపేన్తి.

౪౧౦. **అనుజానామి, భిక్ఖవే, భిక్ఖూహి భిక్ఖునీనం కమ్మం రోపేత్వా నియ్యాదేతు**న్తి ఏత్థ తజ్జనీయాదీసు "ఇదం నామ కమ్మం ఏతిస్సా కాతబ్బ"న్తి ఏవం రోపేత్వా "తం దాని తుమ్హేవ కరోథా"తి నియ్యాదేతబ్బం. సచే పన అఞ్ఞస్మిం రోపితే అఞ్ఞం

కరోన్తి, “తజ్జనీయకమ్మారహస్స నియస్సకమ్మం కరోతీ”తి ఏత్థ వుత్తనయేన కారేతబ్బతం ఆపజ్జన్తి.

౪౧౧. **కద్దమోదకేనాతి** ఏత్థ న కేవలం కద్దమోదకేన, విప్పసన్నఉదకరజనకద్దమాదీసుపి యేన కేనచి ఓసిఞ్చన్తస్స దుక్కటమేవ. **అవన్దియో సో భిక్ఖవే భిక్ఖు భిక్ఖునిసఙ్ఘేన కాతబ్బో**తి భిక్ఖునుపస్సయే సన్నిపతిత్వా “అసుకో నామ అయ్యో భిక్ఖునీనం అపసాదనీయం దస్సేతి, ఏతస్స అయ్యస్స అవన్దియకరణం రుచ్చతీ”తి ఏవం తిక్ఖత్తుం సావేతబ్బం. ఏత్తావతా అవన్దియో కతో హోతి. తతో పట్ఠాయ యథా సామణేరే దిస్వా న వన్దన్తి; ఏవమేవ దిస్వాపి న వన్దితబ్బో. తేన భిక్ఖునా సమ్మా వత్తన్తేన భిక్ఖునుపస్సయం ఆగన్త్వా విహారేయేవ సఙ్ఘం వా గణం వా ఏకపుగ్గలం వా ఉపసఙ్కమిత్వా ఉక్కుటికం నిసీదిత్వా అఞ్జలిం పగ్గహేత్వా “భిక్ఖునిసఙ్ఘో మయ్హం ఖమతూ”తి ఖమాపేతబ్బం. తేన భిక్ఖునా భిక్ఖునీనం సన్తికం ఆగన్త్వా “ఏసో భిక్ఖు తుమ్హే ఖమాపేతీ”తి వత్తబ్బం. తతో పట్ఠాయ సో వన్దితబ్బో. అయమేత్థ సఙ్ఖేపో, విత్థారం పన కమ్మవిభఙ్గే వక్ఖామ.

ఓభాసేన్తీతి అసద్ధమ్మేన ఓభాసేన్తి. **భిక్ఖునీహి సద్ధిం సమ్పయోజేన్తీ**తి భిక్ఖునీహి సద్ధిం పురిసే అసద్ధమ్మేన సమ్పయోజేన్తి. అవన్దియకరణం వుత్తనయమేవ. **ఆవరణ**న్తి విహారప్పవేసనే నివారణం . **ఓవాదం ఠపేతు**న్తి ఏత్థ న భిక్ఖునుపస్సయం గన్త్వా ఠపేతబ్బో. ఓవాదత్థాయ పన ఆగతా భిక్ఖునియో వత్తబ్బా “అసుకా నామ భిక్ఖునీ సాపత్తికా, తస్సా ఓవాదం ఠపేమి, మా తాయ సద్ధిం ఉపోసథం కరిత్థా”తి. కాయవివరణాదీసుపి దణ్డకమ్మం వుత్తనయమేవ.

౪౧౩. **న భిక్ఖవే భిక్ఖునియా ఓవాదో న గన్తబ్బో**తిఆది భిక్ఖునివిభఙ్గవణ్ణనాయం వుత్తమేవ.

౪౧౬. **ఫాసుకా నమేన్తీ**తి గిహిదారికాయో వియ ఘనపట్టకేన కాయబన్ధనేన ఫాసుకా నమనత్థాయ బన్ధన్తి. **ఏకపరియాకత**న్తి ఏకవారం పరిక్ఖిపనకం.

విలీవేన పట్టేనాతి సణ్హేహి వేళువిలీవేహి కతపట్టేన. **దుస్సపట్టేనాతి** సేతవత్థపట్టేన. **దుస్సవేణియాతి** దుస్సేన కతవేణియా. **దుస్సవట్టియాతి** దుస్సేన కతవట్టియా. **చోళపట్టా**దీసు చోళకాసావం చోళన్తి వేదితబ్బం.

అట్ఠిల్లేనాతి గోజఙ్ఘట్ఠికేన. **జఘన**న్తి కటిప్పదేసో వుచ్చతి. **హత్థం కోట్టాపేన్తీ**తి అగ్గబాహం కోట్టాపేత్వా మోరపత్తాదీహి చిత్తాలఙ్కారం కరోన్తి. **హత్థకోచ్ఛ**న్తి పిట్ఠిహత్థం. **పాద**న్తి జఙ్ఘం. **పాదకోచ్ఛ**న్తి పిట్ఠిపాదం.

౪౧౭. **ముఖలిమ్పనా**దీని వుత్తనయానేవ. **అవఙ్గం కరోన్తీ**తి అక్ఖీ అఞ్జన్తియో అవఙ్గదేసే అధోముఖం లేఖం కరోన్తి. **విసేసక**న్తి గణ్డప్పదేసే విచిత్రసణ్ఠానం విసేసకం కరోన్తి. **ఓలోకేన్తీ**తి వాతపానం వివరిత్వా వీథిం ఓలోకేన్తి. **సాలోకే తిట్ఠన్తీ**తి ద్వారం వివరిత్వా ఉపడ్ఢకాయం దస్సేన్తియో తిట్ఠన్తి. **నచ్చ**న్తి నటసమజ్జం కారేన్తి. **వేసిం వుట్ఠాపేన్తీ**తి గణికం వుట్ఠాపేన్తి. **పానాగారం ఠపేన్తీ**తి సురం విక్కిణన్తి. **సూనం ఠపేన్తీ**తి మంసం విక్కిణన్తి. **ఆపణ**న్తి నానాభణ్డానం అనేకవిధం ఆపణం పసారేన్తి. **దాసం ఉపట్ఠాపేన్తీ**తి దాసం గహేత్వా తేన అత్తనో వేయ్యావచ్చం కారేన్తి. దాసీఆదీసుపి ఏసేవ నయో. **హరితకపక్కికం పకినన్తీ**తి హరితకఞ్చేవ పక్కఞ్చ పకినన్తి; పకిణ్ణకాపణం పసారేన్తీతి వుత్తం హోతి.

౪౧౮. **సబ్బనీలకా**దికథా కథితాయేవ.

౪౧౯. భిక్ఖునీ చే, భిక్ఖవే, కాలం కరోన్తీతిఆదీసు అయం పాళిముత్తకవినిచ్ఛయో – సచే హి పఞ్చసు సహధమ్మికేసు యో కోచి కాలం కరోన్తో "మమచ్చయేన మయ్హం పరిక్ఖారో ఉపజ్ఝాయస్స హోతు, ఆచరియస్స హోతు, సద్ధివిహారికస్స హోతు, అన్తేవాసికస్స హోతు, మాతు హోతు, పితు హోతు, అఞ్ఞస్స వా యస్స కస్సచి హోతూ"తి వదతి తేసం న హోతి, సఙ్ఘస్సేవ హోతి. న హి పఞ్చన్నం సహధమ్మికానం అచ్చయదానం రుహతి, గిహీనం పన రుహతి. భిక్ఖు హి భిక్ఖునివిహారే కాలం కరోతి, తస్స పరిక్ఖారో భిక్ఖూనంయేవ హోతి. భిక్ఖునీ భిక్ఖువిహారే కాలం కరోతి, తస్సా పరిక్ఖారో భిక్ఖునీనంయేవ హోతి.

౪౨౦. పురాణమల్లీతి పురాణే గిహికాలే మల్లకస్స భరియా. **పురిసబ్యఞ్జన**న్తి పురిసనిమిత్తం, ఛిన్నం వా హోతు అచ్ఛిన్నం వా, పటిచ్ఛన్నం వా అప్పటిచ్ఛన్నం వా. సచే ఏతస్మిం ఠానే పురిసబ్యఞ్జనన్తి చిత్తం ఉప్పాదేత్వా ఉపనిజ్ఝాయతి, దుక్కటం.

౪౨౧. అత్తనో పరిభోగత్థాయ దిన్నం నామ యం "తుమ్హేయేవ పరిభుఞ్జథా"తి వత్వా దిన్నం, తం అఞ్ఞస్స దదతో దుక్కటం. అగ్గం గహేత్వా పన దాతుం వట్టతి. సచే అసప్పాయం, సబ్బం అపనేతుం వట్టతి. చీవరం ఏకాహం వా ద్వీహం వా పరిభుఞ్జిత్వా దాతుం వట్టతి. పత్తాదీసుపి ఏసేవ నయో.

భిక్ఖూనం సన్నిధిం భిక్ఖునీహి పటిగ్గాహాపేత్వాతి హియ్యో పటిగ్గహేత్వా ఠపితమంసం అజ్జ అఞ్ఞస్మిం అనుపసమ్పన్నే అసతి భిక్ఖూహి పటిగ్గాహాపేత్వా భిక్ఖునీహి పరిభుఞ్జితబ్బం. భిక్ఖూహి పటిగ్గహితఞ్హి భిక్ఖునీనం అప్పటిగ్గహితకట్ఠానే తిట్ఠతి, భిక్ఖునీనం పటిగ్గహితమ్పి భిక్ఖూసు ఏసేవ నయో.

౪౨౬. ఆసనం సంకసాయన్తియో కాలం వీతినామేసున్తి అఞ్ఞం వుట్ఠాపేత్వా అఞ్ఞం నిసీదాపేన్తియో భోజనకాలం అతిక్కామేసుం.

అట్ఠన్నం భిక్ఖునీనం యథావుడ్ఢన్తి ఏత్థ సచే పురే అట్ఠసు నిసిన్నాసు తాసం అబ్భన్తరిమా అఞ్ఞా ఆగచ్ఛతి, సా అత్తనో నవకం ఉట్ఠాపేత్వా నిసీదితుం లభతి. యా పన అట్ఠహిపి నవకతరా, సా సచేపి సట్ఠివస్సా హోతి, ఆగతపటిపాటియావ నిసీదితుం లభతి. **అఞ్ఞత్థ సబ్బత్థ యథావుడ్ఢం న పటిబాహితబ్బ**న్తి ఠపేత్వా భత్తగ్గం అఞ్ఞస్మిం చతుపచ్చయభాజనీయట్ఠానే "అహం పుబ్బే ఆగతా"తి వుడ్ఢం పటిబాహిత్వా కిఞ్చి న గహేతబ్బం; యథావుడ్ఢమేవ వట్టతి. **పవారణాకథా** కథితాయేవ.

౪౨౯. ఇత్థియుత్తన్తిఆదీహి సబ్బయానాని అనుఞ్ఞాతాని. **పాటఙ్కి**న్తి పటపోట్టలికం.

౪౩౦. దూతేన ఉపసమ్పదా దసన్నం అన్తరాయానం యేన కేనచి వట్టతి. కమ్మవాచాపరియోసానే సా భిక్ఖునీ భిక్ఖునుపస్సయే ఠితా వా హోతు నిపన్నా వా జాగరా వా నిద్దం ఓక్కన్తా వా, ఉపసమ్పన్నావ హోతి. తావదేవ ఛాయాదీని ఆగతాయ దూతభిక్ఖునియా ఆచిక్ఖితబ్బాని.

౪౩౧. ఉదోసితోతి భణ్డసాలా. **న సమ్మతీ**తి నప్పహోతి. **ఉపస్సయ**న్తి ఘరం. **నవకమ్మ**న్తి సఙ్ఘస్సత్థాయ భిక్ఖునియా నవకమ్మమ్పి కాతుం అనుజానామీతి అత్థో.

౪౩౨. తస్సా పబ్బజితాయాతి తస్సా పబ్బజితకాలే. **యావ సో దారకో విఞ్ఞుతం పాపుణాతీ**తి యావ ఖాదితుం భుఞ్జితుం నహాయితుఞ్చ మణ్డితుఞ్చ అత్తనో ధమ్మతాయ సక్కోతీతి అత్థో.

ఠపేత్వా సాగారన్తి సహగారసేయ్యమత్తం ఠపేత్వా. యథా అఞ్ఞస్మిం పురిసే; ఏవం దుతియికాయ భిక్ఖునియా తస్మిం దారకే పటిపజ్జితబ్బన్తి దస్సేతి. మాతా పన నహాపేతుం పాయేతుం భోజేతుం మణ్డేతుం ఉరే కత్వా సయితుఞ్చ లభతి.

౪౩౪. యదేవ సా విబ్భన్తాతి యస్మా సా విబ్భన్తా అత్తనో రుచియా ఖన్తియా ఓదాతాని వత్థాని నివత్థా, తస్మాయేవ సా అభిక్ఖునీ, న సిక్ఖాపచ్చక్ఖానేనాతి దస్సేతి. సా పున ఉపసమ్పదం న లభతి.

సా ఆగతా న ఉపసమ్పాదేతబ్బాతి న కేవలం న ఉపసమ్పాదేతబ్బా, పబ్బజ్జమ్పి న లభతి. ఓదాతాని గహేత్వా విబ్భన్తా పన పబ్బజ్జామత్తం లభతి.

అభివాదనన్తిఆదీసు పురిసా పాదే సమ్బాహన్తా వన్దన్తి, కేసే ఛిన్దన్తి, నఖే ఛిన్దన్తి, వణపటికమ్మం కరోన్తి, తం సబ్బం కుక్కుచ్చాయన్తా న సాదియన్తీతి అత్థో. తత్రేకే ఆచరియా ''సచే ఏకతో వా ఉభతో వా అవస్సుతా హోన్తి సారత్తా, యథావత్థుకమేవ''. ఏకే ఆచరియా ''నత్థి ఏత్థ ఆపత్తీ''తి వదన్తి. ఏవం ఆచరియవాదం దస్సేత్వా ఇదం ఓదిస్స అనుఞ్ఞాతం వట్టతీతి అట్ఠకథాసు వుత్తం. తం పమాణం. ''అనుజానామి భిక్ఖవే సాదితు''న్తి హి వచనేనేవ తం కప్పియం.

౪౩౫. పల్లఙ్కేన నిసీదన్తీతి పల్లఙ్కం ఆభుజిత్వా నిసీదన్తి. **అడ్ఢపల్లఙ్కన్తి** ఏకం పాదం ఆభుజిత్వా కతపల్లఙ్కం. **హేట్ఠా వివటే ఉపరి పటిచ్ఛన్నేతి** ఏత్థ సచే కూపో ఖతో హోతి, ఉపరి పన పదరమత్తమేవ సబ్బదిసాసు పఞ్ఞాయతి, ఏవరూపేపి వట్టతి.

౪౩౬. కుక్కుసం మత్తికన్తి కుణ్డకఞ్చేవ మత్తికఞ్చ. సేసమేత్థ ఉత్తానమేవాతి.

భిక్ఖునీఉపసమ్పదానుజాననకథా నిట్ఠితా.

భిక్ఖునిక్ఖన్ధకవణ్ణనా నిట్ఠితా.

౧౧. పఞ్చసతికక్ఖన్ధకం

ఖుద్దానుఖుద్దకసిక్ఖాపదకథా

౪౪౧. పఞ్చసతికక్ఖన్ధకే – **చత్తారి పారాజికాని ఠపేత్వా అవసేసాని ఖుద్దానుఖుద్దకానీ**తి ఏవమాది ఏకసిక్ఖాపదమ్పి అపరిచ్చజిత్వా సబ్బేసం సఙ్గహేతబ్బభావదస్సనత్థం పరియాయేన వుత్తం. **ఇదం వో సమణానన్తి** ఇదం సమణానం. పదపూరణమత్తే వోకారో.

౪౪౩. ఇదమ్పి తే ఆవుసో ఆనన్ద దుక్కటన్తి "ఇదం తయా దుట్ఠు కత"న్తి కేవలం గరహన్తేహి థేరేహి వుత్తం , న ఆపత్తిం సన్ధాయ వుత్తం. న హి తే ఆపత్తానాపత్తిం న జానన్తి. ఇదానేవ చేతం అనుస్సావితం – "సఙ్ఘో అపఞ్ఞత్తం న పఞ్ఞపేతి, పఞ్ఞత్తం న సముచ్ఛిన్దతీ"తి. **దేసేహి తం దుక్కట**న్తి ఇదమ్పి చ "ఆమ, భన్తే, దుట్ఠు మయా కత"న్తి ఏవం పటిజానాహి, తం దుక్కటన్తి ఇదం సన్ధాయ వుత్తం, న ఆపత్తిదేసనం. థేరో పన యస్మా అసతియా న పుచ్ఛి న అనాదరేన, తస్మా తత్థ దుట్ఠుకతభావమ్పి అసల్లక్ఖేన్తో "నాహం తం దుక్కటం పస్సామీ"తి వత్వా థేరేసు గారవం దస్సేన్తో "అపిచాయస్మన్తానం సన్ధాయ దేసేమి తం దుక్కట"న్తి ఆహ. యథా తుమ్హే వదథ, తథా పటిజానామీతి వుత్తం హోతి. ఏసేవ నయో అవసేసేసు చతూసు ఠానేసు. సేసమేత్థ యం వత్తబ్బం సియా, తం నిదానవణ్ణనాయమేవ వుత్తం.

ఖుద్దానుఖుద్దకసిక్ఖాపదకథా నిట్ఠితా.

పఞ్చసతికక్ఖన్ధకవణ్ణనా నిట్ఠితా.

౧౨. సత్తసతికక్ఖన్ధకం

దసవత్థుకథా

౪౪౬. సత్తసతికక్ఖన్ధకే – **భిక్ఖగ్గేనాతి** భిక్ఖుఅగ్గేన, భిక్ఖూ గణేత్వా తత్తకే పటివీసే ఠపేసున్తి అత్థో. **మహియాతి** హిమపాతసమయే హిమవలాహకా.

౪౪౭. **అవిజ్జానివుటాతి** అవిజ్జాపటిచ్ఛన్నా . **పోసాతి** పురిసా. పియరూపం అభినన్దన్తి పత్థేన్తీతి **పియరూపాభినన్దినో**. **అవిద్దసూతి** అవిజానన్తా. రాగరజేహి **సరజా**. మగసదిసాతి **మగా**. సహ నేత్తియాతి **సనేత్తికా. వడ్ఢేన్తి కటసిన్తి** పునప్పునం కళేవరం నిక్ఖిపమానా భూమిం వడ్ఢేన్తి. ఏవం వడ్ఢేన్తావ ఘోరం ఆదియన్తి పునబ్భవం.

౪౫౪. **పాపకం నో ఆవుసో కతన్తి** ఆవుసో అమ్హేహి పాపకం కతన్తి అత్థో.

౪౫౫. **కతమేన త్వం భూమి విహారేనాతి** ఏత్థ **భూమీతి** పియవచనమేతం. పియం వత్తుకామో కిర ఆయస్మా సబ్బకామీ నవకే భిక్ఖూ ఏవం ఆమన్తేతి. **కుల్లకవిహారేనాతి** ఉత్తానవిహారేన.

౪౫౭. **సావత్థియా సుత్తవిభఙ్గేతి** కథం సుత్తవిభఙ్గే పటిక్ఖిత్తం హోతి? తత్ర హి “సన్నిధి నామ అజ్జ పటిగ్గహితం అపరజ్జు”తి వత్వా పున “సన్నిధికారకే అసన్నిధికారకసఞ్ఞీ ఖాదనీయం వా భోజనీయం వా ఖాదతి వా భుఞ్జతి వా ఆపత్తి పాచిత్తియస్సా”తి ఆపత్తిం వదన్తేన పటిక్ఖిత్తం హోతి. తత్రేకే మఞ్ఞన్తి “యో పన భిక్ఖు సన్నిధికారకం ఖాదనీయం వా భోజనీయం వా”తి హి వుత్తం, ఇదఞ్చ లోణం నామ యావజీవికత్తా సన్నిధిభావం నాపజ్జతి. యమ్పి అలోణకం ఆమిసం పటిగ్గహేత్వా తేన సద్ధిం పరిభుఞ్జతి, తం తదహుపటిగ్గహితమేవ, తస్మా “‘యావకాలికేన, భిక్ఖవే, యావజీవికం తదహుపటిగ్గహితం కాలే కప్పతి, వికాలే న కప్పతీ’తి వచనతో దుక్కటేనేత్థ భవితబ్బ”న్తి. తే వత్తబ్బా – “తుమ్హాకం మతేన దుక్కటేనపి న భవితబ్బం, న హి ఏత్థ యావజీవికం తదహుపటిగ్గహితం, యావకాలికమేవ తదహుపటిగ్గహితం , న చ తం వికాలే పరిభుత్తం. యది వా “వికాలే న కప్పతీ”తి వచనేన తుమ్హే దుక్కటం మఞ్ఞేథ, యావజీవికమిస్సం యావకాలికం వికాలే భుఞ్జన్తస్స వికాలభోజనపాచిత్తియం న భవేయ్య. తస్మా న బ్యఞ్జనమత్తం గహేతబ్బం, అత్థో ఉపపరిక్ఖితబ్బో.

అయఞ్హేత్థ అత్థో – యావకాలికేన యావజీవికం తదహుపటిగ్గహితం యది సమ్భిన్నరసం హోతి, యావకాలికగతికమేవ హోతి. తస్మా “యో పన భిక్ఖు వికాలే ఖాదనీయం వా భోజనీయం వా”తి ఇమినా సిక్ఖాపదేన కాలే కప్పతి, వికాలే న కప్పతి. న ఇధ “న కప్పతీ”తి వచనమత్తేనేత్థ దుక్కటం హోతి. యథేవ యావజీవికం తదహుపటిగ్గహితం యావకాలికేన సమ్భిన్నరసం వికాలే న కప్పతి, వికాలభోజనపాచిత్తియావహం హోతి. ఏవం అజ్జ పటిగ్గహితమ్పి అపరజ్జు యావకాలికేన సమ్భిన్నరసం న కప్పతి, సన్నిధిభోజనపాచిత్తియావహం హోతి. తం “సన్నిధికతం ఇద”న్తి అజానన్తోపి న ముచ్చతి. వుత్తఞ్హేతం – “సన్నిధికారకే అసన్నిధికారకసఞ్ఞీ ఖాదనీయం వా భోజనీయం వా ఖాదతి వా భుఞ్జతి వా ఆపత్తి పాచిత్తియస్సా”తి. తస్మా “కత్థ పటిక్ఖిత్త”న్తి ఇమిస్సా పుచ్ఛాయ “పరిసుద్ధమిదం బ్యాకరణం సావత్థియా సుత్తవిభఙ్గే”తి.

రాజగహే ఉపోసథసంయుత్తేతి ఇదం “న భిక్ఖవే ఏకస్మిం ఆవాసే ద్వే ఉపోసథాగారాని సమ్మన్నితబ్బాని; యో సమ్మన్నేయ్య, ఆపత్తి దుక్కటస్సా”తి ఏతం సన్ధాయ వుత్తం. **వినయాతిసారే దుక్కటన్తి** “న భిక్ఖవే ఏకస్మిం ఆవాసే ద్వే

ఉపోసథాగారాని సమ్మన్నితబ్బానీ"తి ఏతస్స వినయస్స అతిసారే దుక్కటం. **చమ్పేయ్యకే వినయవత్థుస్మి**న్తి ఇదం "అధమ్మేన చే భిక్ఖవే వగ్గకమ్మం, అకమ్మం న చ కరణీయ"న్తి ఏవమాదిం కత్వా చమ్పేయ్యక్ఖన్ధకే ఆగతం వినయవత్థుం సన్ధాయ వుత్తం.

ఏకచ్చో కప్పతీతి ఇదం ధమ్మికం ఆచిణ్ణం సన్ధాయ వుత్తం. **ఛేదనకే పాచిత్తియ**న్తి సుత్తవిభఙ్గే హి "నిసీదనం నామ సదసం వుచ్చతీ"తి ఆగతం, తస్మా ద్విన్నం సుగతవిదత్థీనం ఉపరి దసాయేవ విదత్థిమత్తా లబ్భతి. దసాయ వినా తం పమాణం కరోన్తస్స ఇదం ఆగతమేవ హోతి – "తం అతిక్కామయతో ఛేదనకం పాచిత్తియ"న్తి. తస్మా "కిం ఆపజ్జతీ"తి పుట్ఠో "ఛేదనకే పాచిత్తియ"న్తి ఆహ. ఛేదనకసిక్ఖాపదే వుత్తపాచిత్తియం ఆపజ్జతీతి అత్థో. సేసం సబ్బత్థ ఉత్తానమేవాతి.

దసవత్థుకథా నిట్ఠితా.

సమన్తపాసాదికాయ వినయసంవణ్ణనాయ

సత్తసతికక్ఖన్ధకవణ్ణనా నిట్ఠితా.

ద్వివగ్గసఙ్గహా వుత్తా, ద్వావీసతిపభేదనా;
ఖన్ధకా సాసనే పఞ్చక్ఖన్ధదుక్ఖప్పహాయినో.

యా తేసం వణ్ణనా ఏసా, అన్తరాయం వినా యథా;
సిద్ధా సిజ్ఝన్తు కల్యాణా, ఏవం ఆసాపి పాణినన్తి.

చూళవగ్గ-అట్ఠకథా నిట్ఠితా.